CZIFFRA GYÖRGY ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Módosítás:

2017. 03. 10.

TARTALOM

1. Helyzetelemzés ……..…….…..…..… 6.
1.1. Az intézmény adatai …… 6.
1.2. Az iskola múltja és jelene …….. 6.
2. Nevelési program …….. 8.
2.1. Az iskolában folyó nevelő – oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai ……..… 8.
2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok …….... 9.
2.3. Közösségfejlesztési feladatok ……...…. 10.
2.3.1. A tanórán kívül igénybe vehető szolgáltatások ……..…..... 11.
2.4. Az iskola kapcsolatrendszere, együttműködési formái …….. 11.
2.5. Tanulóink részvétele az intézményi döntési folyamatokban …… 12.
2.6. A szociális hátrányok enyhítése ……. 13.
2.7. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek …… 13.
2.8. A tanuló jutalmazása, fegyelmi és kártérítési felelőssége, a nevelési-oktatási intézmény kártérítési felelőssége ……... 14.
2.9. Kiemelt figyelmet igénylő tanulók …… 14.
2.10. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések ……...…. 15.
2.11. További feladatok …… 15.
3. Egyes művészeti ágak oktatásának cél- és feladatrendszere ……...…….. 16.
4. Tanulói jogviszony …… 17.
4.1. Iskolaváltás, tanuló átvétele ……...…… 18.
4.2. A belépés és az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei …….. 18.
4.3. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének, a tanuló értékelésének, minősítésének követelményei és formái …….…….. 18.
4.4. Térítési díjak, tandíjak kiszámítása …… 20.
4.5. A szakirányú továbbtanulás lehetséges irányai …….. 20.
5. A követelmény és a tantervi program szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában …… 20.
6. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő – oktató munkát segítő eszközök és felszerelések ……..…. 21.

6.1. Az oktatásban alkalmazandó tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei ……. 21.
6.2. Könyvtár ……..... 21.
7. Az iskola helyi tanterve ……. 22.
7.1. **Kifutó** rendszerben a 2011-12-es tanévtől a jelenleg is érvényes helyi tanterv a 27/1998. (VI.10.) MKM rendelet melléklete és a 3/2011. (I.26.) módosított NEFMI rendelet mellékletei szerint …… 22.
7.1.1. Az egyes művészeti ágak általános fejlesztési feladatai ……. 22.
7.1.2. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei ……..... 24.
Zeneművészeti ág ……..… 24.
Furulya …….. 25.
Fuvola ……..... 33.
Szaxofon ……..... 35.
Fafúvós kamara …… 40.
Trombita …… 42.
Zenekar …….. 44.
Rézfúvós kamara ……..….. 45.
Zongora ……..……. 46.
Gitár ……...…… 53.
Szolfézs ……..…… 58.
Zenetörténet – zeneirodalom ……..…… 67.
Szintetizátor – keyboard …… 68.
Népzene ……...…….. 71.
Népi hegedű ……...… 71.
A pedagógiai program kiegészítő módosítása …….. 72.
A művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga követelményei és témakörei ……..... 73.
Furulya ……..…… 73.
Fuvola …… 74.
Szaxofon …… 75.
Trombita ……...……. 76.
Zongora ……..…… 76.
Gitár …….. 77.

Szolfézs ……. 78.
Zenetörténet – zeneirodalom ……. 80.
Szintetizátor – keyboard ……..……. 81.
Népi hegedű ……..…… 81.
Táncművészeti ág ……..……. 82.
Társastánc …….. 83.
Néptánc ……...….. 90.
7.2. **Felmenő** rendszerben a 2011-12-es tanévtől érvényes helyi tanterv a 27/1998. (VI.10.) MKM rendelet melléklete és a 3/2011. (I.26.) módosított NEFMI rendelet mellékletei szerint ……... 100.
7.2.1. Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei ……...… 100.
7.2.2. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei ……..……. 104.
Zeneművészet ……...… 104.
Furulya ……...….. 107.
Fuvola ……... 120.
Klarinét ……..… 136.
Szaxofon ……... 151.
Trombita ……... 166.
Harsona – tenorkürt – baritonkürt ……..…….. 177.
Tuba ……..… 191.
Gitár ……. 202.
Zongora …… 212.
Magánének ……...…. 226.
Szolfézs ……..... 232.
Zenetörténet – zeneirodalom ……..... 268.
Kórus …… 278.
Kamarazene …….. 280.
Zenekar ……..… 286.
Szintetizátor – keyboard ……... 289.
Népi hegedű ……..……... 300.
Népi brácsa ……... 309.
Népi bőgő ……..... 321.

Népi furulya ……..... 330.
Népi ének ……..... 338.
Népi kamarazene …….. 346.
Népi zenekar …… 351.
Táncművészet – Néptánc ……. 356.
Népi játék ……..… 359.
Néptánc …… 360.
Folklórismeret …….. 371.
Tánctörténet ……. 376.
Táncművészet – Társastánc ……...….. 378.
Gyermektánc ……...……. 379.
Társastánc …….…… 380.
Társastánctörténet ……...……. 388.
Viselkedéskultúra ……..… 391.
Képző- és iparművészet ……..……. 392.
Vizuális alapozó gyakorlatok ……... 395.
Grafika és festészet alapjai ……...… 396.
Grafika és festészet műhelygyakorlat …….…. 402.
Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat …….. 417.
Vizuális alkotó gyakorlat ……..… 429.
Művészettörténet ……..…… 449.
Szín- és bábművészet ……...…… 461.
Dráma és színjáték ……... 463.
Beszéd és vers …….……. 490.
8. Záró rendelkezések …….. 503.
8.1. A Pedagógiai Program elfogadása ……..... 503.
8.2. A Pedagógiai Program felülvizsgálata …….. 503.

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. Az intézmény neve: Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola

Az intézmény székhelye: 2377 Örkény, Nagykőrösi utca 1.
Az intézmény OM száma: 040058
Az intézmény típusa: alapfokú művészeti iskola
Tanított művészeti ágak: Zeneművészet
Táncművészet
Képző- és iparművészet
Szín- és bábművészet

Az intézmény fenntartója és működtetője: Monori Tankerületi Központ
A fenntartó címe: 2200 Monor, Petőfi Sándor utca 34.
A fenntartó vezetője: dr. Hrutkáné Molnár Monika Katalin

A Pedagógia Program a következő jogi szabályozások alapján készült:

- 2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012.(VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmény névhasználatáról
- 27/1998. (VI.10.) MKM rendelet az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról, módosítása a 3/2011. (I.26. NEFMI rendelettel a 2011-2012. tanévtől megkezdett képzésekre
- az iskola Alapító okirata
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- az iskola fenntartójának határozatai
- 326/2013. (VIII.30.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről
- 235/2016. (VII.29.) Kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről módosítása

A pedagógiai programjának hatálya kiterjed valamennyi az intézménnyel jogviszonyban álló természetes és jogi személyre:
- az iskola vezetőire
- az iskola pedagógusaira
- az iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulókra és törvényes képviselőikre
- az iskola fenntartójára

A pedagógiai program nyilvánossága:
a pedagógiai program megtekinthető:
- az iskola honlapján: www.orkenyzeneiskola.hu
- az iskola székhelyén kifüggesztve

1.2. Az iskola múltja és jelene

Az Örkényi zeneiskola 1994-ben jött létre, 1995-ben vette fel a Cziffra György nevet.

2000-ben a zenei tantárgyak mellett bevezetésre került a tánc-, később a képzőművészet és a szín-és bábművészet oktatása, az iskola zeneiskolából művészeti iskolává alakult át.
Kezdetektől fogva térségi feladatot látott el, az örkényi tanulókon kívül oktatásban részesülhettek a környékbeli települések tanulói is.
2007-ben az iskola sikeresen átesett a minősítési eljáráson és **Kiválóra minősített alapfokú művészetoktatási intézmény** lett.
Jelenleg az örkényi Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola a környék egyik legnagyobb létszámú művészetoktatási intézménye, körülbelül ötszáz növendékkel. Telephelyeink működnek Hernádon, Inárcson, Tatárszentgyörgyön, Felsőlajoson, Újhartyánon, Újlengyelben, Táborfalván.
Oktatott művészeti ágak:
– zeneművészet: klasszikus zene, népzene, elektroakusztikus zene
– táncművészet: társastánc, néptánc
– képző- és iparművészet: grafika és festészet, kerámia és szobrászat
– szín- és bábművészet: színjáték
Iskolánk tanulói közül az elmúlt években közel húsz növendék került művészeti pályára, közülük hárman már visszatértek az alma máterbe és a tanári kart erősítik.
Növendékeink rendszeresen részt vesznek megyei és országos szakmai versenyeken, ahol szép eredményeket értek el.
Oktató-nevelő munkánk legfontosabb része zene-és művészetszerető fiatalok nevelése, akik nem csak szeretik, de művelik is a választott művészeti ágat. Tanulóink ott vannak, és aktívan részt vesznek a környék kulturális életében, mint zenekari tagok, tánccsoport tagok, egyéni szereplők (pl. kiállítás megnyitók).
Iskolánk fontosabb együttesei:
Garázs Band fúvós zenekar, Friday Band, Szivárvány Fuvolazenekar, Cziffra Banda népi zenekar, Rézfúvó kamaraegyüttes, Fafúvó kamaracsoportok, Gitárzenekar, Kispipacs néptánc együttes, Tulipántos néptánc együttes, Rózsafa néptánc együttes, Társastánccsoportok.
Az utóbbi években, az évek óta jól működő tanszakok mellett évről évre erősödik a népzene és néptánc oktatás.

Személyi feltételek
Iskolánkban minden oktató-nevelő munkát végző tanár rendelkezik megfelelő képzettséggel és szakképesítéssel.
Ahhoz, hogy jó eredményeket érjünk el, a diplomán kívül szükség van elhivatottságra, humánumra, innovációs készségekre. A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskolában ilyen tanárok vannak, akik jól tudják, hogy milyen fontos a gyerekek számára a társas zenélés, a közösséghez tartozás, mert ezek az élmények meghatározóak egy életen át.

Az iskola dokumentumai
A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola rendelkezik a jogszabályban előírt iskolai, fenntartó által jóváhagyott, dokumentumokkal:
Alapító okirat, Pedagógiai Program, SZMSZ, Házirend.

Rendezvényeink
Az iskola programjaiban megvalósuló rendezvények egyrészről őrzik az elődök által alapított hagyományokat, másrészről - figyelve az igényekre – új formákat, új hagyományokat alakítanak ki. A hangversenyek, versenyek, vetélkedők maradandó élményt teremtenek növendékeink számára, egyben a lehetőséget adják a megszerzett tudás nyilvános bemutatására. Iskolánk hagyományos rendezvényei:
- Zene világnapja alkalmából hangverseny

- Cziffra György Emlékhangverseny
- Mikulás hangverseny Hernádon
- „Ovis Mikulás” Örkényen
- Karácsonyi hangversenyek (minden kihelyezett tagozaton)
- Tanári hangverseny
- Helyi „Ki mit tud?” versenyek
- Zenei előkészítő foglalkozások
- Bemutatók óvodások és általános iskolások számára
- Cziffra György Művészeti Napok
- Örkényi Furulyaverseny
- Cziffra Kupa Táncverseny
- Kistérségi Néptánc és Népzenei Találkozó
- Részvétel a helyi rendezvényeken: Karéj Kistérségi Verseny, adventi hangversenyek, falunapok, kiállítás megnyitók.

2. NEVELÉSI PROGRAM

2.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A nevelő és oktató munka az iskolában a Pedagógiai Program szerint folyik. A Pedagógiai Programot a nevelőtestület fogadja el, és az intézményvezető hagyja jóvá. A Pedagógiai Program célja:
- Nyilvánosságot adni az iskola pedagógiai tevékenységének, az érdekeltekkel megismertetni az intézmény tevékenységét, oktatási követelményeit, cél- és feladatrendszerét.
- Megismertetni a művészeti nevelés eszközeit és hatását a gyermek fejlődésére.
- Bemutatni a Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola oktatási – nevelési céljait, feladatait.
- Az alapfokú művészeti iskola feladata, hogy kibontakoztassa a művészi képességeket, fejlessze a művészi tehetségeket, igényesetén felkészítsen szakirányú továbbtanulásra.
- Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző– és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.
- A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.
- Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség– és személyiségfejlesztésen van.
- A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai–művészeti tudatosság és kifejezőkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez.

- A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene–, a tánc–, a képző– és iparművészeti, valamint a szín– és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.
- A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség– és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.
- A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti értékek megismerésére és megőrzésére épül.
- Az alapfokú művészeti oktatás–nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást segíti elő.
- A különböző művészeti területekkel összefüggő gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.
- A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző– és iparművészetben, valamint a szín– és bábművészetben ötvöződnek.
- Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.
- A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevői.
- A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó–alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.

2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

- Az alapfokú művészeti oktatás–nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást segíti elő.
- A különböző művészeti területekkel összefüggő gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.

- A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző– és iparművészetben ötvöződnek.
- Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.
-A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevői.
- A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó–alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.
-A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.
A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskolába járó növendékeknek módjukban áll teljes személyiségüket fejleszteni. Ezt a fejlődést a gyerekek szükségleteinek, törekvéseinek és érdeklődésének mindenkori koherenciája is szabályozza.
A személyiség fogalma magában hordozza a képességek, készségek, az intelligencia és az etikai érzékenység összességét. A személyiség kialakulása folyamatos. Függ a genetikai adottságoktól, és befolyásolják bizonyos környezeti hatások – család, iskola, baráti kör. A gyermekkorban megalapozott személyiség összetevői mélyen beépülnek a tudatba.
A művészetoktatás intenzíven fejleszt számos képességet, transzferhatása más tudományokra és művészetekre egyértelmű, így az itt tanultak hatékonyan segítik az iskolai munkát, teremtik meg hosszútávon az életminőség pozitív változásának lehetőségét.

2.3. Közösségfejlesztési feladatok

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok
Az elsajátított tudást felhasználva a növendék tagja lehet egy életkorának megfelelő közösségnek (együttesnek), mely a figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével hozzájárul személyiségének formálásához, az esetleges szorongás, gátlás feloldásához.
Az egyéni képzés különleges lehetőségeit kihasználva mód nyílik az individuális képességek maximális fejlesztésére, és a továbbtanulásra való felkészítésre. A hangszertanulás kezdetétől tanszakainkon növendékeink részére foglalkozásokat szervezünk közös órák, hangversenyek formájában, ahol a tapasztaltabb tanárok, szaktanácsadók, főiskolai tanárok foglalkoznak a növendékekkel.
Különösen eredményesen működő közösségek szerveződnek azokon a tanszakokon, melyeken csoportos oktatás folyik: társastánc, néptánc, képzőművészet.
A személyiségfejlesztés szorosan összefügg a tehetséggondozással. A tanulmányi versenyekre, fesztiválokra, közép-és felsőfokú intézményekbe való felkészítés, felkészülés célja minden esetben, hogy a tanuló képességei és készségei fejlődjenek.
Nagy gondot fordítunk a hátrányos helyzetű tanulók tudásának fejlesztésére, személyiségük megfelelő szintű fejlődésére. Ezért is tartunk szoros kapcsolatot a tanulók közismereti iskoláival, melyben a hátrányos helyzetű tanulók tehetséggondozása, felzárkóztatása tartozik a kiemelt feladatok közé.
„Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi azt magának. Minden teendőnk egyetlen szóban foglalható össze: nevelés.”

(Kodály Zoltán)

Kodály Zoltán idézetének megvalósításával a hétköznapok kultúrája teremtődik meg: érzékenység, elfogadás, a másság tisztelete, odafigyelés a másik társra. Azoknak az írott és íratlan szabályoknak művelése, mely a mindennapokban igazítja el növendékeinket. Ezeknek a „szabályoknak" egy részét csak közösségben lehet átadni, megéreztetni. A közösségek alkalmasak arra, hogy túl saját működésükön, kapcsolatot teremtsenek az egyén és a társadalom között, együttműködés formájában. Az iskolában működő közösségek tanulóink számára a következők lehetnek:

- tanszaki közösség
- szolfézs-, zeneirodalom órai közösség
- különböző együttesek közösségei (zenekarok, kamaracsoportok)
- tánccsoportok
- zenei táborok
- versenyekre, fesztiválokra utazók iskolai közössége

Fontos, hogy a növendékek szinte a képzés kezdetétől részt vehessenek az iskola közös, nyilvános rendezvényein. Ezáltal segítséget kapnak szabadidejük egy részének hasznos eltöltéséhez is.

Az együttesek jó hangulatú közösségei, a minőségi munka végzése mellett szocializációs feladatokat is ellátnak. Rendkívül fontos közösségformáló szerepe van a kamarazenélésnek, zenekari munkának, tánccsoportok működésének.

2.3.1. A tanórán kívül igénybe vehető szolgáltatások

Az alapfokú művészetoktatási intézményben tanórán kívüli foglalkozás is szervezhető. Ezen foglalkozások lehetnek például: hangversenyek, nyári táborok, tanulmányi kirándulások.

A zeneiskolában tanuló növendékek számára a szabadidő hasznos eltöltésére, és szakmai továbbfejlődésük céljából rendszeresen szervezünk hangversenyeket. Ezek tanulóink aktív részvételével, illetve meghívott volt növendékeink közreműködésével történnek.

Nyári táboraink is hasonló célt szolgálnak. Zenekari, kórus, kamarazenei és táncos táboraink a felkészítési munkán kívül erősítik a szakmai közösségek összetartozását, valamint lehetőséget biztosítanak tanulóinknak, hogy jobban megismerjék hazánk természeti és kulturális kincseit.

Tanulmányi és pedagógiai (továbbképzési célú) kirándulásokat is szervezünk különböző célokkal, pl.: más oktatási intézmények látogatása , hangverseny látogatás stb.

2.4. Az iskola kapcsolatrendszere, együttműködési formái

A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola tantestülete kiemelt feladatának tartja az oktatási – nevelési feladatok eredményessége érdekében a szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködését. A pedagógusok és szülők napi kapcsolatban vannak.

A kapcsolattartás formái:

együttműködés formái	érintett személyek	lehetséges ideje
kötetlen beszélgetés	tanuló, szülő,tanár	a tanítási órák előtt és után, előzetes egyeztetéssel
fogadóóra	tanuló,szülő,tanár, iskolavezetés	előzetes egyeztetés alapján
hangversenyek,	tanuló, szülő,tanár,	bármikor

rendezvények utáni kötetlen beszélgetés	iskolavezetés,meghívott szakértők,	
szülői értekezlet	szülő, tanár, iskolavezetés	előre meghirdetett időpontban

Az iskola vezetősége és tanárai fontosnak tartják, hogy a velük kapcsolatban állók minél szélesebb körben kapjanak információt az intézmény működéséről, elért eredményeiről, tervezett programjairól. Ezért hoztuk létre az iskola honlapját (www.orkenyzeneiskola.hu).
Rendszeresen jelennek meg cikkek az örkényi és környékbeli újságokban.
Minden oktató-nevelő munka eredményességének fő meghatározója a családi háttér. Eredményes pedagógiai munka elképzelhetetlen szülői segítség és támogatás nélkül. Az intézménynek ismernie kell a szülők elvárásait, igényeit és véleményét. De a szülőnek is ismernie kell az iskola elvárásait, igényeit. Ezeknek konzisztenciája teremti meg a tanulók számára az eredményes tanulás lehetőségét.

Fejlesztési területek, lehetőségek:

együttműködés formái	**érintett személyek**	**lehetséges ideje**
kapcsolattartás a tanuló közismereti tanárával	tanuló, szülő, iskolavezetés, tanár	előzetes egyeztetés alapján
a közoktatás tartalmi és szervezeti formáinak az alapfokú művészetoktatási intézményben kialakítható formái	szülő, tanár, iskolavezetés	előzetes egyeztetés alapján
a honlapon keresztüli kapcsolattartás formáinak kialakítása	tanuló, szülő, iskolavezetés, tanár	változó

Jó kapcsolatokat ápolunk növendékeink közoktatási intézményeivel. Lehetőség szerint összehangoljuk programjainkat. Rendszeresen tartunk bemutatókat a környék általános iskoláiban, óvodáiban.

2.5. Tanulóink részvétele az intézményi döntési folyamatokban

Az iskolában a tanulók a nevelés-oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére, a demokráciára, közéleti felelősségre nevelés érdekében – a házirendben meghatározottak szerint – diákköröket hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti.
A diákkörök döntési jogkört gyakorolnak – a nevelőtestület véleménye meghallgatásával – saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.
A tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre.
A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg ötéves időtartamra.
A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:
a) az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,

d) a házirend elfogadása előtt.

2.6. A szociális hátrányok enyhítése

A hatályos jogszabályok szerint az oktatás a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára ingyenes.
Együttműködve az iskola működési területén lévő általános iskolákkal, egyes csoportos foglalkozásokat az általános iskola tantermeiben tartunk.

2.7. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanuló értékelése
A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét a tanítási év közben havonta rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az előképző 1. és előképző 2. évfolyam tanulóinak előmenetelét, valamint a kamarazene, zenekar, kórus, kötelező zongora tantárgyakat szöveges értékeléssel minősítjük: kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul. A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését a főtárgytanár végzi. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell a tájékoztató füzeten keresztül. A félévi és az év végi osztályzatot a havi érdemjegyek alapján kell meghatározni Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesíti. Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.
Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:
a) a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1),
b) a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).
A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
Az iskola vezetője a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola évfolyamának megismétlését – osztályfolytatás. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
Az alapfokú művészeti iskola alapfokú évfolyamáról a továbbképző évfolyamba az léphet, aki művészeti alapvizsgát tett. A továbbképző évfolyamok elvégzése után művészeti záróvizsga tehető.
A tanuló az iskola vezetője engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben, vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti-összevont vizsgát tehet.
A tanuló az egyes évfolyamok, a művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga tanulmányi követelményeinek teljesítéséről bizonyítványt kap. A bizonyítvány és a bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló irat közokirat.
Az iskolában csak olyan bizonyítványnyomtatvány, valamint bizonyítvány kiállításához szükséges nyomtatvány alkalmazható, amelyet az oktatásért felelős miniszter jóváhagyott.
Az iskolai nyomtatványok – az év végi bizonyítvány és az állami vizsga teljesítéséről kiállított bizonyítvány kivételével – az oktatásért felelős miniszter által jóváhagyott rendszer alkalmazásával, a személyiségi, adatvédelmi és biztonságvédelmi követelmények

megtartásával elektronikus úton is elkészíthetők és tárolhatók. A bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló nyomtatványt ebben az esetben is elő kell állítani nyomtatott formában, és meg kell őrizni.
A tanuló félévi osztályzatáról a szülőt az értesítőben (az ellenőrzőben) kiállított félévi értesítőben kell tájékoztatni.

2.8. A tanuló jutalmazása, fegyelmi és kártérítési felelőssége, a nevelési-oktatási intézmény kártérítési felelőssége

Jutalmazás
A tanulót a tőle elvárhatónál jobb teljesítményéért az intézmény házirendjében foglaltak szerint jutalmazni kell. Az oktatásért felelős miniszter díjat, kitüntetést alapíthat az országos vagy nemzetközi jelentőségű eseményeken kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók jutalmazása, elismerése céljából. A miniszter által alapított díj, kitüntetés kedvezményezettjeinek körére a köznevelési intézmény vezetője tehet javaslatot.
Részletes szabályozás a házirendben.

Fegyelmi eljárás
Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. A fegyelmi büntetés lehet megrovás, szigorú megrovás, meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása.
A fegyelmi büntetés megállapításánál a tanuló életkorát, értelmi fejlettségét, az elkövetett cselekmény súlyát figyelembe kell venni. A fegyelmi büntetést a nevelőtestület hozza. Az iskolai diákönkormányzat véleményét a fegyelmi eljárás során be kell szerezni.
A fegyelmi eljárás megindításáról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét értesíteni kell. A fegyelmi eljárás során a tanulót meg kell hallgatni, és biztosítani kell, hogy álláspontját, védekezését előadja. Ha a meghallgatáskor a tanuló vitatja a terhére rótt kötelességszegést, vagy a tényállás tisztázása egyébként indokolja, tárgyalást kell tartani. A tárgyalásra a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét meg kell hívni. Kiskorú tanuló esetén a fegyelmi eljárásba a szülőt minden esetben be kell vonni. A fegyelmi eljárásban a tanulót és a szülőt meghatalmazott is képviselheti.
A tanulóval szemben ugyanazért a kötelességszegésért csak egy fegyelmi büntetés állapítható meg. A gyakorlati képzés keretében elkövetett kötelességszegésért a fegyelmi eljárást az iskolában kell lefolytatni.
Végrehajtani csak jogerős fegyelmi határozatot lehet. Ha a végrehajtás elmaradása a többi tanuló jogait súlyosan sértené, vagy más elháríthatatlan kárral, veszéllyel járna, az elsőfokú határozat a fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható.
Ha a tanuló tanulmányi kötelezettségeinek teljesítésével összefüggésben a nevelési-oktatási intézménynek jogellenesen kárt okoz, a Ptk. szabályai szerint kell helytállnia.

2.9. Kiemelt figyelmet igénylő tanulók

Kiemelt figyelmet, bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.
Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003.évi CXXV. törvény alapján a fogyatékkal élő gyermekek nevelése, oktatása a többi gyermekkel együtt is folyhat.
A Köznevelési Törvény szerint minden esetben ingyenes a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, a testi, érzékszervi, középsúlyos és enyhe értelmi fogyatékos, továbbá az autista tanuló részére az első alapfokú művészetoktatásban való részvétel.
Az iskolába belépő növendékek mindegyike képességeihez igazodó képzésben vehet részt.

2.10. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Iskolánk oktató-nevelő munkája során nagy figyelmet szentel az egyenlő bánásmód elveinek, követelményeinek betartására.
Ezek érvényesülnek:
- a felvételi kérelmek elbírálásánál
- a követelmények megállapításánál
- a teljesítmény értékelésénél
- az iskola eszközeinek használatánál
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások igénybevételénél (hangszer használat).

Iskolánkban magas a hátrányos helyzetűek aránya, különösen Örkényen és Tatárszentgyörgyön. A hátrányos helyzetű és a roma gyerekek bevonása a művészetoktatásba fontos feladata iskolánknak, évek óta erre külön odafigyelünk, és különféle intézkedéseket hozunk ez ügyben.
A helyi óvodákkal együttműködve bemutató órákat, nyílt napokat, zenei előkészítő foglalkozásokat szervezünk, ahol felmérjük a hátrányos helyzetű gyermekek arányát. Ezen gyerekek számára az általános iskola első évében előképző zenei csoportot indítunk, bevonjuk a társastánc és néptánc oktatásba, helyben az általános iskola épületében. Bemutató órákat tartunk, megismertetjük a szülőket a művészetoktatás előnyeivel.
Nagy a lemorzsolódás, de így is sok hátrányos helyzetű növendék kap lehetőséget, és egy részük eljut az alapvizsgáig.

2.11. További feladatok

A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek
Az iskola tantestülete kiemelt feladatának tekinti a tehetséggondozást. Ez a feladat a művészeti nevelésben, a pedagógiai munka alapját képezi. Fontos, hogy a tehetséggondozás a gyermek egyéni képességeivel koherens legyen, személyiségének fejlődésében az egyén adottságai, a „másság” szempontjai érvényesüljenek.
A tehetség készség formájában mutatkozik meg a tanulás előtti korban. Ezt a készséget kell felismernünk, felmérnünk, megvizsgálva közben a gyermek egész egyéniségét, értelmi, kombinációs és asszociatív képességét, kreativitását, érzelmi reakcióit, fantáziáját, temperamentumát, kitartását, memóriáját, akaraterejét, aktivitását, mozgáskészségét stb..
Csak a pedagógus, a család és a diák közös igyekezetével bonthatók ki maximálisan a képességek. Az ő együttműködésük alapozza meg hosszútávon a tehetség kibontakozását.
Iskolánkban jelentős a hátrányos helyzetű növendékek száma. A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola tantestülete hangsúlyozottan törekszik arra, hogy növendékei szociokulturális hátterüktől függetlenül részesüljenek tehetséggondozásban. Ezért fontos feladat, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek számára, olyan nevelési program működjön az

iskolában, mely egyrészről megerősíti azokat a nevelési-oktatási eszközöket, melyek már jelen vannak az intézményben, illetve további programokkal lehetőséget biztosít a tanári – szülői együttműködésre, hogy a képzésben résztvevő gyermekek integrációja még jobb - hosszú távú - eredményt mutathasson. Az iskolának egyszerre kell megerősítéseket és megoldásokat biztosítani, a képzést adó és a képzésben részvevők számára.
Feladatunk, hogy a művészeti - zenei, táncművészeti, képzőművészeti - pályát választó növendéket a szakirányú továbbtanulásra felkészítsük.
Feladatunk továbbá a növendékek rendszeres, céltudatos, igényes és hatékony munkára nevelése.
A törvényben biztosított főtárgyi, kötelező és kötelezően választható foglalkozási időkeretet maximálisan használja ki az iskola. Feladatunk a tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése. Feladatunk az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban, tánccsoportokban történő aktívrészvételre való előkészítés, felkészítés, ösztönzés. Különösen nagy feladatnak tartjuk a népzene és néptánc tanszak fejlesztését, népzenei, néptánc együttesek támogatását, a magyar népi kultúra hagyományainak megőrzését, terjesztését.

3. EGYES MŰVÉSZETI ÁGAK OKTATÁSÁNAK CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE

Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző– és iparművészet, valamint a szín- és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.
A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.
Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség– és személyiségfejlesztésen van.
A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez.
A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene–, a tánc–, a képző– és iparművészeti, valamint a szín– és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.
A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség– és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.
A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

Az alapfokú művészetoktatás megalapozza és fejleszti a műveltséget. Célja az egyetemes kultúra, a nemzeti, népi hagyományok értékeinek megőrzése. Az alapfokú művészetoktatás legszélesebb körben ható feladata a kultúra iránti igény felkeltése, illetve ösztönzés a kulturális életben való aktív részvételre. Iskolánk a helyi adottságokat figyelembe véve, a mikrotársadalmi igényeket is figyelve, sajátos eszközeivel alapfokú művészetoktatási szolgáltatást végez. A minket körülvevő változó világban, a változó értékek mellett különösen fontos, a régi hagyományokon alapuló értékek megőrzése, átmentése az utókor számára. Ebben a folyamatban felértékelődött a művészet „oktatásán" túli, nevelési ereje. A képzésben rejlő tanár-diák közötti közvetlen kapcsolattartás, mely az eredményes nevelési tevékenységben módot teremt a másság elfogadására, a kulturált magatartási minták elsajátítására, az értékteremtés tiszteletére, az értékes műalkotások helyes felismerésére, kiválasztására.
A művészetek semmihez nem fogható embernevelő szerepe fontos az országnak, helyi közösségeknek, a szülőknek, a gyerekeknek. Iskolánk nem csak azokat a gyerekeket alakítja, akik óráinkat látogatják, hanem rajuk keresztül a környezetükre is hatással van. Felemelkedni, sikereket elérni csak kiművelt emberfővel lehet.
A művészeti iskola olyan terület a gyermek nevelésében, mely sokrétűen formálja, és többféle értékkel színesíti a személyiségét. Ne csak alkalmazkodjon a világ változásaihoz, hanem maga igyekezzen a világ változását előidézni, illetve a nem kívánatosnak elejét venni. A művészet - mint intellektuális tevékenység - csak így tudja igazán szolgálni, és nem kiszolgálni az emberi közösséget. Kötelességünknek tartjuk, hogy az eddig megteremtett értékeket gondosan megőrizzük, a megújulás pedig folyamatos és hosszútávra tekintő legyen.
Az iskola vezetősége maximálisan törekszik a demokratikus és igazságos vezetésen alapuló munkára. Alapvetően dominál a bizalom, a tantestület tagjai és a tanszakok egymás közötti viszonya a kölcsönös megértésen és megbecsülésen nyugszik. Az őszinte légkör - amely erre a pedagógus közösségre jellemző - igen nagy értéket képvisel, és lényeges momentum az iskola eredményes munkájában.
A művészetoktatás általános célja, hogy kiegészítése legyen a közoktatásnak, fejlessze az alapműveltségre építve az egyén képességeit, tehetségét, amely teljesedjen ki a közösségi formákon belül.
Ezek a képességek: aktivitás, együttműködés, kreativitás, belső koncentráció, minőség felismerése, szereplési készség stb.. Célunk, hogy a magas színvonalú képzés eredményeként növendékeink képességeiket sikeresen bizonyíthassák szűkebb és tágabb környezetükben (iskolai, regionális, nemzeti és nemzetközi fesztiválokon, versenyeken, rendezvényeken).

4. TANULÓI JOGVISZONY

A tanulói jogviszony létesítésének feltételét a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet határozza meg. Az alapfokú művészeti iskolába minden tanévre be kell iratkozni.
A tanuló jogviszonya megszűnik abban az esetben, ha:
- a tanév folyamán a tanítási órák egyharmadánál többet mulaszt.
- a tanév folyamán tíz tanítási óránál többet mulaszt igazolatlanul, feltéve, ha az iskola a szülőt legalább kettő alkalommal írásban figyelmeztette az igazolatlan mulasztás következményeire.
- fizetési kötelezettségeit (beiratkozási díj, térítési díj, hangszer karbantartási díj) határidőre - felszólítás ellenére - nem teljesítette.
- fegyelmi vétségéért kapott, fegyelmi határozata jogerőre emelkedik.
- az intézmény utolsó évfolyamát követően a művészeti záróvizsgát letette.
- ha felvételt nyert magasabb szintű művészeti iskolába.
- másik alapfokú művészetoktatási intézményben átvétellel folytatja tanulmányait.

- a szülő kérésére befejezi alapfokú művészeti iskolai tanulmányait az intézményben (kimarad).

4.1. Iskolaváltás, tanuló átvétele

A tanuló joga, hogy kérheti az átvételét másik nevelési-oktatási intézménybe. A 20/2012. (VIII.31.) 23.§ (6) értelmében a más művészeti iskolából átvételét kérő tanulót, a tanítási év során bármikor át lehet venni a megfelelő dokumentumok bemutatása után.
A másik nevelési-oktatási intézményből átvett tanulót a bizonyítvány alapján kell osztályba sorolni. Ha szükségesnek látszik, az iskola bizottság előtt meghallgathatja a tanulót, és joga van a saját követelményeinek megfelelő osztályba sorolni.
Előtanulmányokkal rendelkező új tanuló kérheti magasabb osztályba való besorolását. Ebben az esetben is bizottság dönt az ügyében, előzetes meghallgatás alapján.

4.2. A belépés és az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A hangszeres és a csoportos előképző osztályokba (előképző 1., előképző 2.), az általános iskolák első, második osztályában, valamint az óvodák nagycsoportjában végzett felmérés alapján is történik felvétel.
A belépés feltétele: az egyéni és a csoportos előképzős növendékek számára 6 éves kortól.
A beiratkozás módja: az erre a célra kiállított jelentkezési lapon, szülői beleegyezéssel történik.
Továbbhaladás az alapfokú évfolyamra: az előképző osztály elvégzése után – minimum a megfelelően teljesített értékelés és a hangszerre való alkalmassági vizsga alapján – a növendék felvehető az alapfok 1. évfolyamába.
Az egyes zenei tárgyak évfolyamonkénti minimális vizsgakövetelményeit a tantervi programok tartalmazzák. Bizonyítványt az a tanuló kaphat, aki a tanítási órák 2/3 részén (min. 44 óra) megjelent. Első osztálytól legalább elégséges érdemjegy kell a továbbhaladáshoz. Az osztály elvégzését igazoló hitelesített bizonyítvánnyal jelentkezhet a tanuló a következő évfolyamba.
Elégtelen érdemjegy esetén a tanuló javítóvizsgát tehet, melynek időpontját az intézményvezető állapítja meg augusztus 23-31. között. A javítóvizsga nem nyilvános, nem megismételhető. Ha a gyermek a vizsgán nem jelenik meg, illetve nem felel meg a minimális követelményeknek, csak osztálya ismétlésével folytathatja tanulmányait.
A magasabb osztályba lépésnek formai feltételei, illetve követelményei vannak. Az érdemjegyeket, értékelést és a mulasztások számát tartalmazó bizonyítványt és törzslapot a megfelelő záradékkal kell ellátni.
Tanulmányai során a növendék két osztály anyagát egy év alatt is elvégezheti (összevont vizsgát tehet), indokolt esetben egy alkalommal osztályát folytathatja (szülői kérésre). Az utóbbi esetben az osztályzat helyére az „Osztályát a … számú engedély alapján folytathatja” szövegű záradék kerül.

4.3. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének, a tanuló értékelésének, minősítésének követelményei és formái

A tanév két lezáró szakasza a félévi beszámoló és az év végi vizsga, melynek anyagát a szaktanár állítja össze a tantervi anyagokban osztályonként előírt követelmény alapján. A lehetséges beszámoltatási formák a tanterv ajánlásai szerint történnek.

A vizsgákon kívül a beszámoltatás formái lehetnek zártkörűek és nyilvánosak, melynek tényét a tanszakok határozzák meg a tanévi munkatervükben.
Iskolánkban az alábbi formákban értékelhető a tanulók tudása és szorgalma:
- évközi és év végi beszámolók
- közös órák
- hangversenyek
- versenyek
- fesztiválok.

Értékelni kell a tanulót a felsoroltakon kívül órai munkája és az együttesekben való részvétele alapján is. Ezekben a formákban teljesítményét, tudását, kitartását, szorgalmát és aktivitását értékeljük.

Az értékelés célja
- Visszajelzés a tanár és a tanuló részére.
- A tanulás hatékonyságának ellenőrzése.
- A teljesítmény alapján korrekció kijelölése.
- A tanuló teljesítményének viszonyítása korábbi eredményéhez.

Iskolánk elsődleges nevelési célja a gyerekeket sikerélményhez juttatni. A tanuló teljesítményének és szorgalmának értékelése a következetes pedagógiai tevékenység alapja, visszajelzésként szolgál. A művészeti nevelésben rejlő didaktikai eszközök azonban a pedagógus számára a folyamatos interaktív kapcsolatot feltételezik a tanulóval. Ezért tantestületünk előtérbe helyezi a folyamatos, szóbeli (szöveges) értékelést, melyet adott esetben írásban is megerősít. Az ellenőrzőben a szülő számára a tanuló teljesítményéről havonta, ill. félévkor ad jelzést (tudás és szorgalom jegy), amelyet az órai leckék bejegyzéseinél is kiegészíthet.
A szülővel a pedagógus folyamatosan konzultál a tanuló fejlődéséhez szükséges gyakorlási és tanulási folyamatokról.

Az értékelés módja
Az értékelés az alapfok és továbbképző minden évfolyamában, minden tanszakon öt számjegyű osztályzással történik.
Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:
a) a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1),
b) a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).
Kivételt képeznek az előképző évfolyamok, és a kamarazene, zenekar, kórus, kötelező zongora tantárgyak. Ezekben az esetekben szöveges értékelés van: kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul.

A tanuló tudásának értékelése
5 –Jeles Ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz: technikai biztonság, pontos kivitelezés, esztétikus, stílusos előadásmód, zene és technikai tudás összhangja érvényesül.
4 – Jó Ha a tantervi követelményeknek csak néhány hibával tesz eleget, hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságai vannak.
3 – Közepes Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, hibákkal tesz eleget, de alapvető anyagát jól elsajátította. Kisebb bizonytalanságot mutat, de a tanár és csoport segítségével korrigál.

2 –Elégséges Ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik.
1 – Elégtelen Ha a tantervi követelményeknek nem tud eleget tenni. Még a minimumot sem teljesíti.

A tanuló szorgalmának értékelése
5 - Példás: Céltudatosan törekvő, megbízható, pontos, kitartó, érdeklődő.
4 - Jó: Figyelmes, többnyire önálló, időnként ösztönzésre szorul.
3 - Változó: Ingadozó a tanulmányi munkája, önállótlan, felkészültsége gyakran felületes.
2 - Hanyag: Tanulmányi munkája hanyag, gondatlan, felkészültsége állandóan felületes.

4.4. Térítési díjak, tandíjak kiszámítása

A térítés díj és a tandíj kiszámításának alapja az érdemjegyek átlaga. A szorgalomjegyek az átlagba nem számítanak bele.

4.5. A szakirányú továbbtanulás lehetséges irányai

A továbbtanulás irányai a következők lehetnek:
- Középfokú szakirányú továbbtanulási lehetőség: az alapfok befejezése után (általános iskola 8. osztály) a tanuló felvételt nyerhet valamelyik művészeti szakközépiskolába.
- Felsőfokú szakirányú továbbtanulási lehetőség érettségi után: a tanuló felvételt nyerhet valamelyik felsőfokú művészetoktatási intézménybe, művészeti főiskolára, egyetemre.
- Felsőfokú, nem szakirányú továbbtanulásnál számíthat a zeneiskolában szerzett művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga igazolás.

5. A KÖVETELMÉNY ÉS A TANTERVI PROGRAM SZEREPE A MŰVÉSZETOKTATÁS TARTALMI SZABÁLYOZÁSÁBAN

Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészséget alapozza meg, elősegíti a szakmai orientációt, valamint a szakirányú továbbtanulásra történő felkészülést. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs művészet értő befogadásában.
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a művészeti–kulturális műveltség azon elemeit, továbbépíthető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmények és tantervi programok tartalmazzák azokat a követelményszinteket és feltételeket, melyeket minden alapfokú művészetoktatási intézménynek teljesítenie, biztosítania kell.
A követelmény és tantervi program a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységes alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége ráépülhessen.
Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos

feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.
A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok, ezen belül a helyi tantervek kidolgozását, melyeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeiként kezel.

6. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ – OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

Iskolánk a 27/1998 (VI.10.) MKM rendelet valamint a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet melléklete szerint biztosítja a nevelő-oktató munkát segítő eszközöket és felszereléseket.
A tanított művészeti tantárgyak oktatásához szükséges eszközök állapota és mennyisége megfelelő.
Valamennyi hangszer folyamatos karbantartása, javítása fontos. Csak így biztosítható a megfelelő állapot megőrzése.

6.1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tanulók magas tudásszintjének eléréséhez nélkülözhetetlen az igényes tankönyv és kottaanyag kiválasztása. Az anyagot metodikailag következetesen építkezve, a növendék életkori sajátosságaihoz igazodva választjuk meg, hogy az maximálisan segítse a növendék hangszerjátékának fejlődését.
A játszott anyagnak tartalmaznia kell a gyermek korához igazodó, és a már meglévő tudására épülő technikai, előadásbeli és stiláris elemeket. A tantervi programok minden hangszeres és elméleti tárgy minden évfolyamára tartalmazzák a javasolt felhasználható irodalmat, melyből a tanár a növendék adottságainak megfelelően választhat. Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a választott kották, tankönyvek - a tanulók számára - elérhető áron beszerezhetők legyenek. Küllemük és tartósságuk is segítse használatukat. Az elméleti tantárgyak kotta- és tankönyvválasztásánál szintén a tantervi programok az irányadók, azokat a főtárgytanár a tanszakvezetővel egyeztetve választja ki az oktatáshoz.
A pedagógus és a tanszakvezető tanár munkaköréhez tartozik, hogy figyelemmel kísérje az új kiadványokat. Köztük kiemelten - az iskola pedagógiai programjához igazodva - a kortárs, elsősorban magyar zeneművek megjelenését.
Iskolánk tanárai folyamatosan figyelik a kottaújdonságokat, melyeket lehetőség szerint be is szerzünk.

6.2. Könyvtár

A művészeti iskola könyvtárának használata mindenki számára ingyenes. Célunk elsősorban, hogy az ott lévő zenei és hangzóanyag minél szélesebb körben válhasson ismertté.
Iskolánkban nincs alkalmazásban könyvtáros. A könyv- és kottaállományt tanév végén a szaktanárok ellenőrzik.

7. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

7.1. Kifutó rendszerben a 2011-12-es tanévtől a jelenleg is érvényes helyi tanterv a 27/1998. (VI.10.) MKM rendelet melléklete és a 3/2011. (I.26.) módosított NEFMI rendelet mellékletei szerint

7.1.1. Az egyes művészeti ágak általános fejlesztési feladatai

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

A zeneoktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket, és gyarapítja ismereteiket. Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyságalakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására, és minden zenei tevékenység tudatosítására.

A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

-A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése

- A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása stb.)
- A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése
- A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotói magatartás, a kreativitás kialakítása
- Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása
- A zenei műszavak és jelentésük megismertetése
- A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése
- A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése
- A kortárs zene befogadására nevelés
- A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése
- Az értékes zene megszerettetése, a növendékek zenei ízlésének formálása
- A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés
- A társművészetek iránti nyitottság kialakítása

- A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben
- Tehetséggondozás
- A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
- A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése
- A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése
- Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein
- Amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés
- Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

Az alapfokú táncművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevel. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését, és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket, és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

Az alapfokú táncművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

Fejlessze
- a gyerekek és fiatalok mozgáskultúráját,
- testi-lelki állóképességét,
- kapcsolatteremtő képességét.

Neveljen
- egészséges, jó tartású, jó mozgású tanulókat,
- táncművészetet értő közönséget,
- táncot szerető fiatalokat.

Készítsen fel a szakirányú továbbtanulásra.

Az alapfokú táncművészeti oktatásnak nem célja a hivatásos és versenytáncos képzés, de célja a tehetséges tanulók pályára irányítása, valamint az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra ösztönzése.

7.1.2. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai
Hangszeres tanszakok: furulya**,** fuvola, trombita, szaxofon, gitár, zongora, szintetizátor-keyboard
Vokális tanszak: magánének
Népzene tanszak: népi hegedű
Elméleti tantárgyak: szolfézs**,** zenetörténet - zeneirodalom
Választható tantárgyak: zenekar, kamarazene, kórus, kötelező zongora

Képzési idő
„A" tagozaton
2+10 évfolyam

Óraterv

	Évfolyamok											
Tantárgy	**Előképző**		**Alapfok**						**Továbbképző**			
	1.	**2.**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összesen	**(2-6)**	**(2-6)**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**

Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.
Főtárgy: hangszeres és magánének tanszakok (egyéni)
Kötelező tárgy: szolfézs
Kötelezően választható tárgy:
- elméleti: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom
- gyakorlati: kamarazene, zenekar, kórus

Választható tárgy: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, kötelező zongora, kamarazene, zenekar, kórus.
Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve gitár, zongora) és magánének főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések
„A"tagozat, 2+10 évfolyamos tanszakok
A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)
Kötelező tárgy:
„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig minimum 2x45 perc (csoportos)
Kötelezően választható tárgy:
„A”tagozaton az 5. évfolyamtól minimum 2x45 perc (csoportos)
Választható tárgy:
Az előképző 1. évfolyamától maximum 90 perc időtartamban 1 vagy 2 tantárgy
Kamarazene:
minimum 1x45 perc
A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2-8 fő, maximum 15 fő.
Zenekar, kórus:
minimum 2x45 perc
Kötelező zongora:
minimum 1x30 perc
A korrepetíció (zongorakíséret) ideje:
1. évfolyamig 5 perc
2-3. évfolyamon 10 perc
4. évfolyamtól 15 perc

Klasszikus zene

FURULYA
„A” tagozat

A furulyatanítás szakirányú feladatai
Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten):
- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.
Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
Tegye jártassá a növendéket a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.
Fordítson figyelmet az előkészítő hangszerként furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,

- a különböző alaphangú furulyák használatakor az ábécés névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az elsősorban barokk irodalomban gazdag hangszer más korokban keletkezett darabjainak tananyagba kerülésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az előképző évfolyam (ok) elvégzése után
Abban az esetben, ha a furulya más fúvós hangszerek előkészítő hangszere, a növendék az előképző vagy az első évfolyam elvégzése után általában abbahagyja furulyatanulmányait. A növendék ebben az esetben is
- tudjon a tanult hangterjedelemben ábécés hangnévvel biztosan kottát olvasni,
- rendelkezzék jól megalapozott légzéstechnikával, hangindítással és ujjtechnikával.
A növendékek egyéb hangszeres tanulmányaik után sokszor visszatérnek a furulyához; ezért az alábbiakról akkor sem mondhatunk le, ha csak előképző hangszerként foglalkozunk ezzel a hangszerrel:
- legyen képes barokk (angol) fogásrendszerű hangszer használatára,
- rendelkezzék biztos hüvelykujjtechnikával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A növendék
- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
- rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f1-(f3-ig) g3-ig - in F,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
- ismerje az f1-(f3) g3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a furulya történetét, rokon hangszereit,
ismerje a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A növendék
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben (e1) f1-a3 (c3)-ig in F,
- alkalmazza önállóan a hangindítás és zárás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),
- ismerje az f1-a3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,
- legyen képes a segédfogások önálló megválasztására,
- rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával,
- legyen fogalma a furulya történetéről, fizikai sajátosságairól, irodalmáról, különböző műfajokban betöltött szerepéről,
- legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,
- a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- legyen képes az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
- legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
- rendelkezzék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

Hangszeres előképző
A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. osztály) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb növendékekkel szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények, ezért a tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló
- hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése
- a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése
- aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása
- az első évfolyam anyagát elkezdve a további egyenletes fejlődés megalapozása az életkornak megfelelően játékos formában.

A feladata olyan alapokat adni, melyekre az első évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.
Az előképző évfolyamosok hangszere megfelelő kézméret esetén szopránfurulya, kiskezű tanulók esetében a szopranino alkalmazása is elképzelhető.
Hangszeres és zenei ismeretek:
- a hangszer részei, összeállítása
- egész, fél, negyed, nyolcad értékek felismerése, pontos ritmizálása
- $^{2}/_{4}$-es ¾-es $^{4}/_{4}$-es metrum
- levegővétel jele, különböző ismétlőjelek, kötőjel, korona felismerése
- hangindítások, hanglezárás nyelvvel
- tempó és karakterjelzések, előadási utasítások bevezetése
- hangkészlet: d, e, g, a, h, c2, d2, e2, f2, g2

A hangszerkezelés fejlesztése:
- a helyes légzéstechnika elsajátítása, állandó fejlesztése
- játék a hangszer fejével
- tapogatógyakorlatok
- test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása
- a megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonálni, lebegésmentesen fújni

- a helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül
- a társas muzsikálás kezdetei tanár vagy zongorakísérő közreműködésével

Alapfok

1. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a hangszer részei, összeállítása
- egész, fél, negyed, nyolcad értékek, szinkópa, nyújtott és éles ritmusok felismerése, pontos ritmizálása
- $^{2}/_{4}$-es ¾-es $^{4}/_{4}$-es metrum
- negyed felütés- csonka ütem
- játékmód és artikuláció
- levegővétel jele, különböző ismétlőjelek, kötőjel, korona felismerése
- hangindítások, hanglezárás nyelvvel
- tempó és karakterjelzések, előadási utasítások bevezetése
- hangkészlet: d, e, g, a, h, c2, d2, e2, f2, g2

A hangszerkezelés fejlesztése:
- a helyes légzéstechnika elsajátítása, állandó fejlesztése
- játék a hangszer fejével
- tapogatógyakorlatok
- test-, hangszer- és kéztartás begyakorlása, a bal hüvelykujj helyzeteinek pontos begyakorlása
- hangképzés, különböző hosszúságú hangok
- a megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonálni, lebegésmentesen fújni
- a helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül
- a társas muzsikálás kezdetei tanár vagy zongorakísérő közreműködésével
- G-dúr skála legalább d1-a2 hangterjedelemben

2. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a fa- és rézfúvós hangszerek megismerése (a növendékek tanulmányaikat esetleg más fúvós hangszeren folytatják)
- az eddig tanult hangkészlet bővítése
- segéd és díszítő fogások bevezetése
- módosítójelek használata, módosított hangok olvasása és fogása
- tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés felismerése és alkalmazása
- a 3/8-os, 6/8-os metrum
- a fogástáblázat önálló használata
- régi és új stílusú magyar népdalok elemzése és előadásmódja
- a játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten

A hangszerkezelés fejlesztése:
- az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése
- tartott hangok gyakorlása
- hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével
- a G-, F-, C-, D-dúr skálák hangterjedelemben való eljátszása
- a felmerülő technikai problémák megoldásához megfelelő etűdök bevezetése
- társas zenélés: furulya zongorakísérettel, duók

3. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük

- az eddig tanult hangkészlet bővítése
- a játszott anyaghoz kapcsolódó díszítő és egyéb segédfogások
- pontozott nyolcad, tizenhatod értékek, több ütemes szünetek jelölése, kis nyújtott, kis éles ritmusok, és nyolcad triolák pontos ritmizálása
- egyszerűbb átkötések alkalmazása
- Alla breve = 2/2-es, 9/8-os, 4/8-os metrum
- enharmónia
- egy-egy átmenő, vagy váltó hangból álló díszítés bevezetése
- a játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások pontos ismerete
- a játszott anyagban előforduló táncok karakteres előadása
- megfelelő előmenetel esetén az altfurulya használatának bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban

A hangszerkezelés fejlesztése:
- hanglezárás a száj kinyitásával
- G, C, F, D, B-dúr skálák, illetve d-moll skálák
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játszása szopránfurulyán
- az altfurulya használatának gyakorlása
- a rekeszlégzés és támasz állandó ellenőrzése
- kézfunkciók - különösen a bal hüvelykujj - fokozott ellenőrzése
- az abc-s névvel való helyes gondolkodás
- társas zenélés: furulya zongorával, duók, triók
- etűdök kotta nélkül is

4. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a játszott anyaghoz kapcsolódó trilla és egyéb fogások
- 3/2-es metrum, nehezebb átkötések
- könnyebb ékesítések a trillákon kívül: mordent, parány trilla, előkék
- egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján
- a játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások megismerése, betartása
- a játszott anyagban előforduló táncok karakteres előadása

A hangszerkezelés fejlesztése:
- staccato-játék nyelvzárással
- F, D, B, A-durr, d, a-moll skálák
- altfurulya használatának gyakorlása
- kézfunkciók, - különösen a bal hüvelykujj - fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor
- a rekeszlégzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegőszükségletére
- abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel
- lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szopránfurulyán
- társas zenélés

5. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a játszott anyaghoz kapcsolódó trilla és egyéb fogások
- 3/2-es metrum, nehezebb átkötések

- könnyebb ékesítések a trillákon kívül: mordent, parány trilla, előkék
- egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján
- a játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások megismerése, betartása
- a játszott anyagban előforduló táncok karakteres előadása
- a trillatáblázat használata
- egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod triolák
- jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése
- moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével

A hangszerkezelés fejlesztése:
- gyakorlás szoprán- és altfurulyán is
- hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán
- lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szopránfurulyán
- társas zenélés
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán

6. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe
- a népi furulya és a furulya közti különbség
- harminckettedek, pontozott tizenhatodok és szünetjeleik, valamint a kettős nyújtópont pontos ritmizálása
- a kromatika fogalma
- az akusztikus intonáció
- a játszott anyagban előforduló új tempó és karakterjelzések, előadási utasítások helyes alkalmazása
- a szonáta felépítése, variációs formák, rondó
- altfurulya szólamok egyéb lejegyzési formái kamaraegyüttes igényei szerint

Hangszerkezelés fejlesztése:
- összetett hangindítások
- hangsorok gyakorlása altfurulyán
- kromatikus skála
- lapról olvasás, az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán
- társas zenélés: furulya zongorával, duók, triók, furulyanégyes, triószonáták

Továbbképző

7. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a magas hangok fogásai kromatikusan
- a játszott anyaghoz kapcsolódó trilla és egyéb segédfogások
- artikulációk szerepe a furulyajátékban
- szextola, kvintola
- nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések
- a vibrato szerepe a zenében
- az ujjvibrato és a rekeszvibrato fogalma
- a játszott anyagban előforduló új tempó és karakterjelzések, előadási utasítások helyes alkalmazása
- versenymű, fantázia
- a fa hangszerek tisztítása, karbantartása

A hangszerkezelés fejlesztése:

- a t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása
- a t-l, d-l, összetett hangindítások bevezetése és gyakorlása
- a kromatikus és a két egészhangú skála
- különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása
- az oktávon túli hangközök gyakorlása, szájüreg-módosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával tenuto és legato
- lapról olvasás, az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán
- társas zenélés: furulya zongorával, duók, triók, furulyanégyes, triószonáták

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a játszott anyaghoz kapcsolódó trilla és egyéb segédfogások
- a tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése
- népzenei díszítések a furulyán
- egyszerűbb szabad díszítések önállóan
- a túlpontozás, mint zenei elem
- a játszott anyagban előforduló új tempó és karakterjelzések, előadási utasítások helyes alkalmazása
- a barokk szvit tételei

Hangszerkezelés fejlesztése
- az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások
- a t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása
- a t-l, d-l, összetett hangindítások bevezetése és gyakorlása
- a kromatikus és a két egészhangú skála
- különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása
- az oktávon túli hangközök gyakorlása, szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával tenuto és legato
- lapról olvasás, az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán
- társas zenélés: furulya zongorával, duók, triók, furulyanégyes, triószonáták

8. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a játszott anyaghoz kapcsolódó trilla és egyéb segédfogások
- a tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése
- népzenei díszítések a furulyán
- egyszerűbb szabad díszítések önállóan
- a túlpontozás, mint zenei elem
- a játszott anyagban előforduló új tempó és karakterjelzések, előadási utasítások helyes alkalmazása
- a barokk szvit tételei

Hangszerkezelés fejlesztése:
- az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások
- a t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása
- a t-l, d-l, összetett hangindítások bevezetése és gyakorlása
- a kromatikus és a két egészhangú skála
- különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása
- az oktávon túli hangközök gyakorlása, szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával tenuto és legato

- lapról olvasás, az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán
- társas zenélés: furulya zongorával, duók, triók, furulyanégyes, triószonáták

Minimális követelmény
- a magas hangok fogásainak ismerete kromatikusan
- artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége
- inégal játék gördülékeny alkalmazása
- barokk szonáták élményszerű előadása

9. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a játszott anyaghoz kapcsolódó trilla és egyéb segédfogások
- a tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése
- népzenei díszítések a furulyán
- egyszerűbb szabad díszítések önállóan
- a túlpontozás, mint zenei elem
- a játszott anyagban előforduló új tempó és karakterjelzések, előadási utasítások helyes alkalmazása
- a barokk szvit tételei

Hangszerkezelés fejlesztése:
- az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások
- a t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása
- a t-l, d-l, összetett hangindítások bevezetése és gyakorlása
- a kromatikus és a két egészhangú skála
- különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása
- az oktávon túli hangközök gyakorlása, szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával tenuto és legato
- lapról olvasás, az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán
- társas zenélés: furulya zongorával, duók, triók, furulyanégyes, triószonáták

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
- a játszott anyaghoz kapcsolódó trilla és egyéb segédfogások
- a tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése
- népzenei díszítések a furulyán
- egyszerűbb szabad díszítések önállóan
- a túlpontozás, mint zenei elem
- a játszott anyagban előforduló új tempó és karakterjelzések, előadási utasítások helyes alkalmazása
- a barokk szvit tételei

Hangszerkezelés fejlesztése:
- az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások
- a t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása
- a t-l, d-l, összetett hangindítások bevezetése és gyakorlása
- a kromatikus és a két egészhangú skála
- különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása
- az oktávon túli hangközök gyakorlása, szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával tenuto és legato
- lapról olvasás, az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán

- társas zenélés: furulya zongorával, duók, triók, furulyanégyes, triószonáták

FUVOLA
„A” tagozat

A fuvolatanítás szakirányú feladatai
- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása

Ismertesse meg a tanulókkal
- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit /fafúvós hangszercsalád
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa
- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód / ansatz/ együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségét
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét / kreativitását/,
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje
- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit /és tudatosan korrigálja azokat/
- a dúr és moll hangnemeket 6 //, 6 b előjegyzésig,
- a bonyolultabb ékesítések /trilla utókával vagy anélkül, kettős ékesítés stb./ írásmódját és ritmusát,
- a különböző korok zenéinek díszítésrendszerét /pld. barokk/
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes
- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések /szimpla és dupla staccato/ gyorsaságának fejlesztésére,

- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására /staccato, tenuto, legato, marcato stb./
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A beszámoló anyaga évfolyamok szerint

Az alapfokú 1-6., valamint a továbbképző 7-10. évfolyamokban félévenként egy meghallgatást, az év végén vizsgát tartunk. Felsőbb évfolyamba léphet az a növendék, aki megfelel a minimális követelménynek, és eredményes vizsgát tett. Ha bármilyen elfogadható ok miatt a tanuló a beszámolón nem vett részt, osztályzatát évi munkája alapján a hangszeres tanár állapítja meg.

Hangszeres előképző

- 2 gyermek- vagy magyar népdal, illetve más népek dalai kotta nélkül,
- 3 gyakorlat a minimálisan előírt hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok

1. évfolyam

- 1 szabadon választott hangsor /staccato, legato/, csak alapskála,
- 2 különböző karakterű gyakorlat /pl. Jeney Z.: I. 61-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok./

2. évfolyam

- 1 szabadon választott skála /alap+hármashangzat/,
- 2 különböző karakterű gyakorlat /pl. Jeney Z.: I. 102-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok/,
- l előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam

- 1 szabadon választott skála /tercmenet, hármashangzat-felbontás is/,
- 2 különböző karakterű gyakorlat /pl. Jeney Z.: II. 22-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok/,
- 1 előadási darab kotta nélkül

4. évfolyam

- 1 szabadon választott skála /duplanyelvvel is/,
- 2 különböző karakterű gyakorlat /pl.: Jeney Z.: II. 70-ig, vagy más azonos szintű, nehézségű gyakorlatok/,
- 1 előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam

- 1 szabadon választott skála /alap+hármashangzat+felbontás+tercmenet/,
- 2 különböző karakterű gyakorlat /pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű nehézségű gyakorlatok/,
- 1 előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam

- 1 etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű /Jeney: Fuvolaiskola II. kötet 56-85. Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/ 12, Köhler: etűdök op. 33. no. l/l-3. nehézségi szintjén/.
- 1 barokk szonátatétel / Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta, valamelyik tétele nehézségi szintjén/
- 1 előadási darab /Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén,
- az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző
7. évfolyam
- 1 skála,
- 1 etűd /pl. romantikus: Köhler op. 66-ból vagy Platonov: 30 etűdből/ vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű

8. évfolyam
- 1 skála,
- 1 etűd /pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből/ vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű

9. évfolyam
- 1 skála,
- 1 etűd /pl. Köghler: op. 33. III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából/ vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű

10. évfolyam
- 1 etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű /Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet, vagy Köhler: Etűdök op.33. no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén/.
- 1 barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű 6Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén/.
- 1 karakterdarab vagy XX. századi mű, vagy kamaramű /Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből./
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani

SZAXOFON
„A" tagozat

A szaxofontanítás szakirányú feladatai
A szaktanár ismertesse meg:
- a szaxofon kialakulásának és fejlődésének történetét.
- a hangszer sajátosságait,
- a szaxofon irodalmát,
- a legkiválóbb előadóművészeinek munkásságát.

Hangszertechnikailag alakítsa ki:
- a helyes légzéstechnikát,
- a helyes befúvásmódot és nyelvtechnikát,
- a stabil szájtartást,
- a megfelelő hangszertartást,
- a dinamikailag megfelelően intonált és jól képzett hangot.

Fordítson figyelmet
- A helyes légzés gyakorlására,
- A szájizomzat fejlesztésére,
- A lapról olvasás fejlesztésére,
- A tudatos zenei memorizálásra,
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Követelmények és tananyag
Előképző

1-2. évfolyam
A szaxofon tanulást az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 10-12 éves kortól lehet megkezdeni a hangszercsalád kisebb méretű fajtáival.
10 éves kor előtt a furulya- vagy még inkább a klarinéttanulás a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon-tanulmányokhoz.
Hangszeres ismeret:
- A szaxofon formájának és hangjának megismertetése.
- A szaxofon keletkezése
- A fúvóka, nád szerepe és beállítása.
Hangszerkezelés fejlesztése:
- Helyes test-, fej-, kéztartás
- Helyes légzéstechnika
- Hangindítás, hangképzés, befúvás
- A kotta nélküli játék fejlesztése könnyű darabokkal
- Népdalok, gyermekdalok megtanulása.
Az év végi beszámoló anyaga:
2 gyermek, 2 népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.
Szakirodalom:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I.
- P. Perényi: Saxophone Methode
Kiegészítő anyag:
- Béres J.: Furulyaiskola I.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszer és zenei ismeret:
- Zenei alapfogalmak: törzshangok C1-C2-ig, módosított hangok: fisz, b, egész, negyed, fél, nyolcad érték és szünetjelek, dinamikai alapfogalmak, tempójelzések, ismétlőjelek, korona, levegővételi jelek.
- Skálák: dúr és moll hangsorok egy kereszt, egy bé előjegyzésig.
- Memóriafejlesztő gyakorlatok
- Duók és zongorakíséretes darabok játszása.
Hangszerkezelés fejlesztése:
Rekeszlégzés megalapozása, hangképzés hangindítás, helyes nyelvhasználat, törekvés a tiszta intonációra, helyes gyakorlási módszerek.
Év végi beszámoló anyaga:
- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
- 2 gyakorlat, különböző karakterű
- 2 előadási darab zongorakísérettel, egyik fejből
Felhasználható irodalom:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I.
- P. Perényi: Saxophon Methode
- Herrer P.: Szaxofoniskola
Kiegészítő anyag:
Béres J.: Furulyaiskola I-II.

2. évfolyam
Hangszerkezelés fejlesztése:
Legato, tenuto játék fejlesztése. Hangterjedelem C1-C3. Hangindítás gyakorlása, Dúr moll skála 2 kereszt, 2 bé, hármashangzatok, lapról olvasás gyakorlása.

Követelmények:
Helyes tartás, hangindítás, légzés. Hangterjedelem C1-C3-ig, módosított hangok: fisz, cisz, b, esz, gisz, megadott hangsorok ismerete. Megfelelő ritmusképletek és ütemmutatók. Dinamikai jelek ismerete.
Az év végi beszámoló anyaga:
- 1 szabadon választott hangsor, kotta nélkül.
- 2 gyakorlat, különböző karakterekkel.
- 2 előadási darab zongorakísérettel, egyik fejből.
Felhasználható irodalom:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola II.
- P. Perényi: Saxophone Methode
- Herrer P.: Szaxofoniskola
Kiegészítő anyag:
Béres J.: Furulyaiskola I-II.

3. évfolyam
Hangszer és zenei ismeretek:
Kromatikus hangsor, alsó regiszter hangjainak ismerete. Kromatikus skála. Segédfogások, staccato játékmód. Memorizálás fejlesztése. Rekeszizom, támasztás fejlesztése, hangterjedelem H-E3/F3. Nyelvtechnikai gyakorlatok, dúr, moll skála 3 kereszt, 3 bé előjegyzésig. Gyors játék fejlesztése, lapról olvasás. Kamarazenélés, zenekari előkészítő gyakorlatok. Kisebb előadási darabok kotta nélküli lejátszása.
Év végi beszámoló anyaga:
- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
- 2 gyakorlat, különböző karakterű
- 2 előadási darab zongorakísérettel, egyik kotta nélkül
Felhasználható irodalom:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola III.
- P. Perényi: Saxophone Methode
- Mule: 24 könnyű etűd
Előadási darabok:
Schuster Gy.: Szaxofoniskola III., Händel: Largo, Gluck: Boldog lelkek tánca, Csajkovszkij: Szomorú dal, Zsoldos B.: I love blues.

4. évfolyam
Zenei ismeretek:
Az összes hang és fogások ismerete B-F3-ig, bonyolultabb szinkópák. Díszítések. Domináns –és szűkített szeptimakkord és akkordfelbontások. Formai ismeretek bővítése.
Hangszerkezelés:
Hangképzés, hangideál keresése. Nyelvtechnika alkalmazása, fejlesztése. Skálák 4kereszt 4bé előjegyzésig. Lapról olvasás gyakorlása. Kamarazenei, zenekari gyakorlat.
Követelmény:
Az első három év anyagának ismétlése. Hangterjedelmen belüli hangok és ismerete. Skála 4kereszt,4bé előjegyzésig. Darabok kotta nélkül. Nehezebb etűdök eljátszása.
Év végi beszámoló anyaga:
- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
- 2 különböző karakterű etűd
- 2 előadási darab zongorakísérettel, egyik fejből
Felhasználható irodalom:
- Londeix: Szaxofoniskola IV.

- Mule: 53 etűd
- Demler: Zenekari részletek I-II.
Előadási darabok:
Grieg: Solvejg dala, Dvorak: Humoreszk, Muszorgszkij: Ódon várkastély, Albéniz: Granada, Mendelssohn: Velencei gondoladal.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Hangszeres és zenei ismeretek:
A vibrato. Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig (esetleg fisz3–ig). A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák. Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is. Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata. Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás. A stílusismeret elmélyìtése. Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.
A hangszerkezelés fejlesztése:
A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan. A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése. Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése. A helyes ajakvibrato kialakìtása. Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül. Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazìtása. A staccato játékmód fejlesztése. A lapról olvasás állandó gyakorlása a 4. évfolyam anyagának megfelelő szìnvonalon. A formai ismeretek tudatos alkalmazása. Kamarazene, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. Edit. Simonffy 029
- Londinex: Szaxofoniskola III. Schultz Blasmusik–verlag A/849
- Bumcke: Etűdök szaxofonra III. Elite Edit. 350
- Demler: Zenekari részletek I–II. Edit. Simrock Eg 5187
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra EMB
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449
- Beekum: Studies HU 37994
- Verroust: 24 Études I. Billaudot G.2138 B
- Verroust: 24 Études II. Billaudot G.2057 B
- Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) EMB
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es) Edit. Simonffy 029
- Előadási darabok III szaxofonra és zongorára Edit. Simonffy 053/C
- Grieg: Solvejg dala (in Es) Edit. Simonffy 053/C
- Dvořak: Humoreszk (in Es) Edit. Simonffy 053/C
- Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) Edit. Simonffy 053/C
- Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es)
- Edit. Simonffy 053/C
- Albéniz: Granada (in Es) Edit. Simonffy 053/C
- Joplin: The easy winners (in Es) Edit. Simonffy 053/C
- Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) Edit. Simonffy 004
- Szabó S.: Blues is Blue (in Es) Edit. Simonffy 025
- Bizet: Agnus Dei (in Es) Edit. Simonffy 006
- Massenet: Elégia (in Es in B) Edit. Simonffy 072–073
- Mendelssohn: Velencei gondoladal Edit. Simonffy 072–073
Követelmény:
Az első négy év anyagának ismétlése, összefoglalása.

A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete. Skálák 4#, 4belőjegyzésig, hármas–és négyeshangzatok felbontásokkal, tercskálák. Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül. Nehezebb etűdök eljátszása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
- 2 különböző karakterű etűd
- 2 előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
A vibrato. Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig. A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/49/8–, és a 12/8–es ütem. Bonyolultabb szinkópák. Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében, abszolút hangnévvel is. Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata. Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás. A stìlusismeret elmélyítése. Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.
A hangszerkezelés fejlesztése:
A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan. A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése. Hangindìtás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése. A helyes ajakvibrato fejlesztése. Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül. Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazìtása. A staccato játékmód fejlesztése. A lapról olvasás állandó gyakorlása a 6. évfolyam anyagának megfelelő szìnvonalon. A formai ismeretek tudatos alkalmazása. Kamarazene, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- J. Harle: Easy Classical Studies Universal Edition UE 17770
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. Edit. Simonffy 029
- Londeix: Szaxofoniskola IV. Schultz Blasmusik–verlag A/850
- Bumcke: Etűdök szaxofonra IV. Elite Edit. 350
- Mule: 24 könnyű etűd Leduc AL 20455
- Mule: 53 etűd Leduc 20 441
- Demler: Zenekari részletek I–II. Edit. Simrock Eg 5187
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra EMB
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 EMB 14299
- Beekum: Studies HU 37994
- Verroust 24 Études I Billaudot G.2138 B
- Verroust: 24 Études II Billaudot G.2057 B
- Perényi É&P: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449
- J. S. Bach: Gavottes A. Leduc AL 19664
- B. Marcello: Adagio Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028
- A. Corelli: Adagio A. Leduc AL 25707 122
- Dancla: Románc Szaxofonmuzsika kezdőknek Kraszna L. EMB 14251
- Fr. Schubert: Sérénade A. Leduc AL 25708
- Glinka: Vocalise Simonffy 014
- Debussy: A lenhajú lány Hofmeister FH 2136
- Teal Larry Solos Schirmer 45722
Követelmény:
Az első öt év anyagának ismétlése, összefoglalása. A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete. Skálák, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák. Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül. Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül
- 2 különböző karakterű etűd
- 2 előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamokba lépő tanulók már középiskolai korúak. Elfoglaltságaik különbözősége miatt ezekben az években nem alkalmazható az a szigorú módszertani következetesség, amely a korábbi időszakot jellemezte. Ennek az időszaknak a tanterve ezért nem jelenik meg évekre történő felosztásban, hanem a fejlesztés lehetséges irányait és célját tartalmazza.

7-10. évfolyam
Zenei ismeret:
Hangterjedelem fokozatos bővítése, vibrato, szaxofonfajták megismerése, transzponálási alapismeretek, jazz elemeinek megismertetése, improvizáció fogalma és gyakorlata.
Hangszerkezelés:
Skála 5 kereszt, 5 bé előjegyzés, kromatikus, modális, egészhangú hangsorok. Hetedik évfolyamban általános összefoglalás az alapfok anyagából. Igényes előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.
Követelmény:
Hangok fogása B-F3-ig, skála 5kereszt,5bé, egészséges hang, stílusos játék, megbízható kottaolvasás.
Év végi beszámoló anyaga:
- 1 szabadon választott skála kotta nélkül
- 2 ellentétes karakterű etűd
- 2 különböző tempójú darab zongorakísérettel, egyik kotta nélkül

Felhasználható irodalom:
- Klosé: Méthode Compléte I-II., 23 Exercices Journalies
- Mule: 24 Études Faciles
- Blémant: 20 Etudes Melodiques I-II.
- Szabó F.: Etűdök szaxofonra

Előadási darabok:
Rózsa P.: Három szólódarab, Albéniz: Tango, Bach: Aria, Mozart: Adagio, Telemann: Sonate, Joplin: Ragtimes.

FAFÚVÓS KAMARA

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene-tanítás - különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében - az oktató-nevelő munka lényeges, kiemelt elemét jelenti.

A fafúvós kamarazene-tanítás szakirányú feladata
Fejlessze a tanulók életformájává a kamarazenélést, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.
Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.
Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaraegyüttes tagjai között. Növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét,

ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.
A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a fafúvós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.
Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.
Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
Fejlessze a tanulók igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.
Ismertesse meg a tanulókkal a fafúvós hangszercsaládhoz tartozó, illetve a fafúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.
Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.
A kamaraegyüttesek közreműködésével színesítse az alapfokú művészetoktatási intézmény és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után
A tanuló legyen képes
- önállóan hangolni,
- beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
- jól értelmezhetően be- és leinteni,
- pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
- saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamában visszatalálni,
- önállóan, tisztán intonálni,
- a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,
- figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
- kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,
- a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
- szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,
- az alapfokú művészetoktatási tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék
- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel,
- a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,
- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában
- a fafúvós hangszercsaládhoz tartozó és a fafúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,
- a fafúvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

TROMBITA
„A" tagozat

A trombitatanítás szakirányú feladata
A tanuló ismerje
- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat

Tudatosítsa
- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás mint a jó „ansatz", befúvási mód kialakulása alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,

Fejlessze a tanuló
- hallását, belső hallását, „intonációs" képességét,
- hangszeres adottságait,

Tegye képessé a tanulókat
- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Ismerje a tanuló
- a helyes test- és hangszertartást,
- a helyes légzéstechnikát,
- a hangszere múltját, irodalmát,
- a dúr és moll hangnemeket 7//, 7b előjegyzésig,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket
- a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget,

Legyen képes
- a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
- az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
    - fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel,
    - csak fúvókával,
    - hangszerrel
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- skálázni egy oktávon keresztül valamennyi hangnemben
- az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- az előírt hangterjedelmen belül /fisz-c3-ig/ kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
- a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések /szimpla, dupla, tripla/ gyorsaságának fejlesztésére,
- önálló hangolásra,

- skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben

Év végi vizsga követelmények
Alapfok
Fontos, hogy az év végi beszámoló anyaga igazodjon a tantervi programhoz, de emellett vegye figyelembe a növendékképességeit.
Alapfok első hat évfolyamán felhasználható ajánlott irodalom, amely az újonnan megjelenő kiadványokkal bővítendő:
- Varasdy – Nagyiván - Sztán: Trombitaiskola I-IV-ig.
- Clodomir: Alap trombita iskola
- Clodomir: Trombita iskola I-II
- Davidson: Befúvási gyakorlatok
- Arban: Trombita iskola
- Borst - Bogár: Trombita muzsika kezdőknek
- Sztán István: Trombita repertoire
- Magyar szerzők előadási darabjai

1. évfolyam
Egy skála első két képlete
Egy etűd
Egy előadási darab
2. évfolyam
Egy skála három képlete
Kettő etűd
Egy előadási darab
3. évfolyam
Kettő skála három kereszt három bé hangnemekből
Kettő etűd
Egy előadási darab
4. évfolyam
Kettő skála négy kereszt négy bé hangnemekből
Kettő előadási darab
5. évfolyam
Kettő skála öt kereszt, öt bé hangnemekből
Kettő gyakorlat (Varasdy: Trombita iskola III.)
Kettő előadási darab
6. évfolyam
Egy másfél oktávos skála első képlete
Egy etűd /Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III/l-65. - ritmustanulmányok, díszítés- és trillaelőkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén
Egy előadási darab /Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III/66-74., baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén/
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző
Felhasználható ajánlott irodalom:
- Etüd iskolák: Clodomir I-II-III.
- Arban: Trombita iskola
- Előadási darabok: Diabelli: Szonatina, Purcell: F-dur szonáta, Neruda: Trombita verseny I. tétel, Hummel: Trombita verseny I. tétel

Év végi vizsga anyaga:
7. évfolyam

Kettő etűd
Egy előadási darab
8. évfolyam
Kettő skála három kereszt három bé hangnemből
Kettő különböző stílusú etűd
Kettő előadási darab
9. évfolyam
Kettő skála négy kereszt négy bé hangnemből
Kettő etűd (az évfolyamnak megfelelő nehézségi fokú)
Kettő különböző karakterű előadási darab
10. évfolyam
Egy másfél oktávos skála első képlete
Egy etűd /Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III/l-65. – ritmustanulmányok, díszítés- és trillaelőkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén
Egy előadási darab /Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III/66-74., Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén/
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

ZENEKAR

Zenekari foglalkozás célja:
Saját eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfok és a továbbképző évfolyamok növendékei számára, hogy érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhasson.
Ösztönözze a növendéket, hogy a zenekari játé közben megszerzett zenei kifejezőkészséget, technikai ismeretet használja fel az egyéni hangszeres játékban is.
Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra, és alakítsa ki a kultúra iránti érzékenységet.
Alakítsa ki a zenekari hallást és tudatosítsa.
Arra alkalmas növendékek felkészítése professzionális együttesben való játékra.
Tananyag:
Mivel különböző képességű növendékeket tömörít magába az együttes, így nem célszerű a programot évfolyamokra bontani.
Javasolt három csoport létrehozása:
1. Kezdő 2-4. évfolyam
2. Középhaladó 4-6. évfolyam
3. Haladó 7-10. évfolyam
Természetesen a tudásszintnek megfelelően átjárhatóságot biztosítani kell a csoportok között.
1. Kezdő:
Zenekari játék:
Helyes ülés kialakítása, egymás figyelése, alkalmazkodás.
Hosszú és rövid hangok, szólamon belüli frazeálás betartása.
Zenekari hallásfejlesztés, tempótartás. Dinamikai folyamatok kialakítása.
2. Középhaladó:
Zenekari játék:
Eddig tanult ismeretek, készségfejlesztés.
Zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.
Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlődése.
Tempóvétel-tempótartás differenciálódása.
Zenekari kommunikáció, közös alkalmazkodás.
3. Haladó:

A készségek további fejlesztése.
Zenekari rubato játékmód elsajátítása.
Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

Év végi meghallgatás anyaga:
Kezdő zenekar:
Tanszaki meghallgatás: 6-10 perc nyilvános bemutató
Év végi meghallgatás: 10-12 perc nyilvános bemutató
Középhaladó zenekar:
Tanszaki: 10-15 perc nyilvános bemutató
Év végi: 15-30 perc nyilvános bemutató
Haladó zenekar:
Tanszaki: 15-20 perc nyilvános hangverseny.
Év végi: 25-40 perc nyilvános hangverseny.
Felhasználható irodalom:
Apáthy: Fúvószenekari iskola I.
Barnes: Kis virtuóz.
Czidra: XVII. sz. magyar táncok
Orosz album: Első lépések
Susato: Pavane
Apáthy: Fúvószenekari iskola II-III.
Balázs: Gyermekrajzok
Bartók: Gyermekeknek
Bize: Carmen
Farkas A.: Magyar dalok és táncok, Kuruc dalok és táncok
Orosz album: Első lépések II.
Zempléni: Románc és dobbantós
Albinoni: Adagio
Bach: Fantázia
Bartók: Este a székelyeknél
Bogár: Székely legény
Hidas: Capriccio, Vidám zene, Concertino, Szvit, Fantázia és fuga
Erkel: Fegyvertánc
Kodály: Toborzó
Zempléni: Változatok egy Stravinsky-téma nyomán.
Értékelési mód:
Elengedhetetlenül fontos a rendszeres szólamtanulás, annak beszámoltatása, s a zenekari összpróbák helyes aránya, melyet minden alkalommal a mű nehézségi szintje határoz meg.
Félévkor és év végén egyaránt szöveges értékelés javasolt:
Kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, nem felet meg.
Kiegészítés:
Induló-játék: minél korábban el kell kezdeni. A zenekar önálló biztos tempótartása. Kezdetben érdemes német, cseh indulókat választani. Később könnyebb magyar indulók is.
Menetzene: a hagyományokhoz kapcsolódóan kívánatos valamennyi haladó zenekarnak az indulók menet közbeni megszólaltatása, ez különleges színfoltja a zenekar bemutatkozásának.

RÉZFÚVÓS KAMARA

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene-tanítás - különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében - az oktató-nevelő munka lényeges elemét jelenti.

A rézfúvós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai
- adjon lehetőséget a kamarazene-irodalom megismerésére és a zene aktív művelésére,
- képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat,
- ismertesse meg a közös zenélés alapszabályait,
- fejlessze a zenei hallást, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát,
- ismerkedjék meg a különböző zenei stílusokkal, és előadási hagyományokkal,
- a rézfúvós hangszerek sajátosságaiból adódó problémák megoldása egyes zeneművekben, a rézfúvós hangzás kialakítása, amely képlékenyen beépül minden hangszer-összeállításba,
- a nem rézfúvós hangszerekkel való együtt-játék fejlesztése, ezáltal a tanszakok közötti „átjárhatóság" lehetősége, előkészítve és segítve a zenekari munkát,
- teremtsen lehetőséget a tanulóknak arra, hogy - az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával - érzelmileg harmonikus személyiséggé válhassanak.

Az alapfokú művészetoktatási intézményben nagyon lényeges elem a kamarazenélés.
Lehetőséget ad az együttmuzsikálásra, ami a későbbiekben nagyon hasznos lehet a zenekari munkában.
A rézfúvós kamarazenélést általában a harmadik évfolyamtól kezdik meg a növendékek.
A 3 – 6. évfolyamig ajánlott kamarazene irodalom:
Varasdy – Sztán – Nagyiván: Trombitaiskola I-II köteteiben megtalálható duettek.
Borst Rudolf: Trombita duók.
Clodomir: Alap trombitaiskolából duettek.
Clodomir: VI: Duettek.
Pehl – Perlaki: Harsonaiskola I-II duettek.
Steiner: Harsonaiskola, duettek – triók.
7 – 10. évfolyamig ajánlott kamrazenei irodalom, ami lehetőség szerint bővíthető és bővítendő:
Clodomir: Duett albumok.
Ttrió album.
Gerhard Patzig: 18. századi kamarazene.
Charpentier: Te Deum rézfúvósokra.
Purcell: Trombitaszó és ária.
Purcell: Trumpet Voluntary.

ZONGORA
„A" tagozat

A zongoratanítás szakirányú feladatai
Ismertesse meg a növendékekkel
- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki
- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),

- differenciált billentést, ujjvégérzetet.
Tegye képessé a növendéket arra, hogy
- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni, és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni (prolongációs, bal - tompító, jobb),
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,
- a zongoradarabokat stílus- és kottahűen játszani.
Fejlessze a növendék
- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A növendék ismerje
- hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
- a tanulandó zeneműformáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, különös tekintettel a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes
- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- zenei és technikai szempontból tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).
Rendelkezzék
- biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A növendék ismerje

- hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György ...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes
- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék
- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
- az együttzenélés igényével.

Hangszeres előképző

Az egyéni és az életkori sajátosságok miatt a haladás üteme teljesen egyéni a tanár szakszerű irányításával.

Az oktatási programot az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Ismeretek:
- a hangszer vázlatos ismerete,
- tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek, stb.)
- elemei ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete)
- azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
- az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés, technika:
- készségfejlesztő játékok
- a non legato, legato játék alapjai
- a kézfüggetlenítés előkészítése
- különböző kifejezésmódok, hangulatok hangszeres megvalósítása játékos formában,
- kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
- egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Minimális követelmény:
- helyes ülésmód, néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,
- elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Alapfok

1. évfolyam

Ismeretek:
- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek
- felismerése (kérdés-felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: $^{2}/_{4}$, $^{3}/_{4}$, $^{4}/_{4}$,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,

- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellet),
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- polifónia (egyszerű kánonok),
- formálás: indítás-lezárás.

Hangszerkezelés, technika:
- helyes ülésmód,
- a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a kar és az ujjak együttműködése,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása, pentachordok,
- skálajáték külön kézzel,
- az ujjalátevés előkészítése,
- kettős fogások, a kisakkord,
- unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Minimális követelmény:
- egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek,
- a megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása,
- folyamatos kottaolvasás violin- és basszuskulcsban,
- a tudásszintek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása,
- az otthoni gyakorlás kialakítása.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló:

Félévi: ajánlott anyag 2 könnyű mű kotta nélkül. Az egyik lehet kottából játszott négy- vagy hatkezes.

Év végi: ajánlott anyaga 3 mű kotta nélkül. 1 darab Bartók: Mikrokozmosz I. füzetből a gyermek tudásszintjének megfelelően.

2. évfolyam

Ismeretek:
- az előzőekben tanultak ismétlése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei,
- hármashangzat,
- tonika, domináns,
- szext, szeptim hangközök,
- szinkópa,
- nyújtópont nyolcad után,
- a tizenhatod érték és szünetjelek,
- új ütemmutatók,
- triola,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:
- a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),

- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord),
- kettősfogás, hármashangzat-felbontás,
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Minimális követelmény:
- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk,
- klasszikus, XX. századi művek (kortárs zene, Bartók: Mikrokozmosz, esetleg
- Gyermekeknek);
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló:

Félévi: ajánlott anyaga 2-3 mű kotta nélkül. Az egyik lehet technikai jellegű, a másik szóló-, illetve kottából játszott négy- vagy hatkezes darab.

Év végi: ajánlott anyaga 3 különböző stílusú mű kotta nélkül.

Ajánlott 1 Bartók-mű előadása félévkor vagy év végén.

3. évfolyam

Ismeretek:
- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció,
- hangnemi változások megfigyelése,
- kvintkör/kvintoszlop,
- új metrumok ($^3/_8$,$^6/_8$),
- a szonatinaforma (szonátaforma) vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- a memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:
- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés,
- a pergő (leggiero) játék megalapozása,
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- nagy hármashangzat-felbontás és megfordításai,
- a futamjáték és a repetíció előkészítése,
- az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék egyszerű ellenszólammal.

Minimális követelmény:
- pontos kottaolvasás,
- ritmikusság, tempótartás,
- felszabadult játszóapparátus,
- az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka:
- barokk/Bach, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,
- kortárs zene, Bartók-mű;
- önállóan megtanult művek,
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Beszámoló:
Félévi: ajánlott anyaga 2 mű kotta nélkül. Az egyik lehet technikai jellegű, a másik szóló-, illetve négy- vagy hatkezes mű.
Év végi: ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.
Ajánlott 1 Bartók-mű előadása félévkor vagy év végén.

4. évfolyam
Ismeretek:
- az előzőek ismétlése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok ($^5/_8$, $^2/_2$, változó ütem),
- parlando játék,
- vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés, technika:
- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával,
- a pergő technika fejlesztése,
- ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, kísérés,
- lapról játék.

Minimális követelmény:
- tudatos memorizálás,
- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és
- játéka: Bach/barokk, szonatina-tétel, romantikus, XX. századi, Bartók- és kortárs
- művek;
- önállóan megtanult művek,
- a tananyag körülbelül egy harmada fejből játszandó.

A növendék tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.
Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Beszámoló:
Félévi: ajánlott anyaga 2 mű kotta nélkül. Az egyik lehet technikai jellegű, a másik szóló-, illetve négy-vagy hatkezes mű.
Év végi: ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül.
Egy Bartók- és egy barokk mű előadása ajánlatos félévkor vagy év végén.

5. évfolyam
Ismeretek:
- az előző évek anyagának ismétlése, rendszerzése, bővítése,
- a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
- kromatikus hangsor,
- dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
- rondóforma.

Hangszerkezelés, technika:
- az előző években tanult billentésmódok, játékformák továbbfejlesztése, tudatos alkalmazása,

- skálajáték 2-4 oktávon keresztül,
- kromatikus skála,
- hármas- és négyeshangzat, futam, akkord,
- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négy- és hatkezes játék, kíséret,
- lapról játék.

Minimális követelmény:
- az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel: Bach- vagy más barokk mű, szonatina-tétel, romantikus, XX. századi kortárs, illetve Bartók-mű;
- önállóan megtanult művek,
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló:

Félévi: ajánlott anyaga 2 különböző stílusú mű kotta nélkül, melyből az egyik lehet technikai jellegű.

Év végi: ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és karakterű mű, lehetőleg kotta nélkül (esetleg 1 mű kottából játszható).

1 barokk és 1 Bartók-mű eljátszása (lehetőleg a Mikrokozmoszból) ajánlott félévkor vagy év végén.

6. évfolyam

Ismeretek:
- variáció, invenció
- új stílus előkészítése: impresszionizmus,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
- nagyobb lélegzetű darabok,
- Scarlatti-szonáta.

Hangszerkezelés, technika:
- Az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel),
- szeptim-futam, oktáv (kézalkattól függően),
- tremolo,
- kamarazene, négykezes, kíséret,
- lapról játék.

Minimális követelmény:
- Bach-, Scarlatti-, barokk művek,
- Klasszikus szonátatétel(ek),
- Romantikus, XX. századi, kortárs és Bartók művek,
- Etűdök (klasszikus, modern),
- önállóan megtanult darabok,
- a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A növendék legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Beszámoló:

Félévi: ajánlott anyaga 2 mű, az egyik lehet technikai jellegű.

Év végi: ajánlott anyaga 3 különböző stílusú és hangulatú mű (ebből legalább kettő kotta nélkül játszva).

Továbbképző
7-10. évfolyam
Cél és feladat:
- az előző években felhalmozott tudásanyagra építve és azt továbbfejlesztve bonyolultabb művek elsajátítása;
- a zeneiskola 6. évfolyamáig elért színvonal eredményes megőrzése és a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása;
- a már megismert stílusokban egy-egy mű önálló megtanulása és megformálása fokozott igényességgel;
- az évfolyam anyagánál könnyebb anyag értelmes, folyamatos lapról játszása.

Minimális követelmény:
A zeneiskolák számára összeállított tantervi programokban leírtak alapján meghatározott stílusokat képviselő művek előadása.
Beszámoló:
(Minden évfolyamra vonatkozik)
Félévi: ajánlott anyaga 2 különböző stílusú és karakterű darab előadása (nem kötelező kotta nélkül játszani).
Év végi: ajánlott anyaga: 2 különböző stílusú mű (nem kötelező kotta nélkül játszani).
A beszámolókon az egyik mű lehet négykezes.
A tanév folyamán 1 Bartók- és 1 barokk mű előadása javasolt fél évkor vagy év végén.

GITÁR
„A" tagozat

A gitártanítás szakirányú feladatai
Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)
- a gitár felépítését, akusztikai sajátosságait, hangolását, a hangszer lehetőségeit,
- a gitár irodalmát, történetét, a gitárirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait,
- a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
- helyes test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gitárhangot,
- differenciált pengetést és helyes fogástechnikát,
- laza, egyenletes kar- és ujjtechnikát,
- a két kéz pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg a játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését, a legato játékot,
- a staccato, portato, tenuto játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását,
- a gitárjáték alapvető technikai elemeit (fekvésváltás, barré, kötések, apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok),
- a tompítás különféle lehetőségeit.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
- hangsorokat különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Ösztönözze a növendékeket a helyes hangszertechnika folyamatos gondozásával szép gitárhangszín elsajátítására.

Fordítson figyelmet a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására, a precíz hangszerhangolásra, a tudatos zenei memorizálásra, a művek zeneileg igényes kidolgozására, a rendszeres társas muzsikálásra.
Alakítsa ki a lapról játék technikáját, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.
Tanítsa meg a növendékeket a legszükségesebb karbantartási feladatok elvégzésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A növendék rendelkezzék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképességgel.
Alkalmazza a 6 év során elsajátított zenei és technikai ismereteket.
Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.
Ismerje:
- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Ismerje, és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:
- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barrét, a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit, a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszecsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).
Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:
- dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).
Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.
Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
Rendelkezzék a növendék ismeretekkel
- a fontosabb korok és stílusok gitáron megszólaló darabjainak jellemző vonásairól,
- a különféle hangeffektusokról és azok használatáról (rasgueado, üveghang, étouffé, dobolás),
- a gitárdarabok szerzőinek és előadóművészeinek munkásságáról,
- a hangszer múltjáról, hagyományairól.
Legyen képes az életkorának és képességeinek megfelelő zene még árnyaltabb, kifejezőbb előadására, mely kiterjed a kötetlenebb előadású romantikus és impresszionista művekre is.

Tananyag
Az éves elvégzendő anyag javasolt mennyisége évfolyamonként:
Hangszeres előkészítő:
A tanuló képességeinek megfelelő nehézségű és mennyiségű egyszólamú gyermek- és népdal.
1. évfolyam
20 népdal és legalább 10 előadási darab, illetve etűd.
2-4. évfolyamig
Legalább 15-20 etűd, illetve előadási darab

5. évfolyamtól
A tanulás befejezéséig évente legalább 10- 15 előadási darab, illetve etűd elsajátítása ajánlott.
A zeneiskolai oktatásban megfelelő súllyal szerepeljenek a magyar népzene, a magyar zenei múlt gitáron játszható értékes alkotásai, továbbá a mai magyar zeneszerzők művei.

Hangszeres előképző
1-2. évfolyam
A hangszerről:
A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
Hangszeres képességfejlesztés:
A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása
A jobb és ball kéz ujjazatának megismerése, a szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés.
Törekedjünk az éneklő dallamjáték megvalósítására.
Fokozatosan ismerje meg a tanuló a törzshangokat az I. fekvésben.
Elméleti ismeretek:
Meg kell ismerni a törzshangokat, az egész fél, negyed, nyolcad értékeket és szünetjeleket, továbbá 2/4, ¾, 4/4, -es ütemet. Ismerje meg a dallamban a nyitást, zárás és a hangsúlyok helyes használatát. Tanulja meg a tanuló a dinamikai jeleket (forte, piano) és ismerje meg a módosító jeleket.
Tanítsuk a kis – és nagy szekund hangközt.
Felhasználható irodalom:
Puskás T.: Gitáriskola
Nagy E. - Mosóczi M.: Gitáriskola I.
Szendrey-Karper L.: Gitárgyakorlatok I.
Christofer Parkening: Gitáriskola

Alapfok
1. évfolyam
Ismerje a tanuló a gitár részeit és felépítését.
Hangszeres készségfejlesztés:
Lényeges, hogy minél előbb alakuljon ki a megfelelő testtartás és a helyes kéztartás.
Tanulja meg a növendék a jobb és ball kéz ujjazatának jelölését és a húrok számjelzését. Használja a szabad és ráhúzott pengetést (tirando, apoyando), továbbá az arpeggio pengetést (tirando).
Alkalmazza az együttpengetést az i.m. a különféle változataival pengessen egyszerre pi, pm, pa ujjazattal, ráhúzott és szabad p-vel.
Fontos a körömpengetés mielőbbi bevezetése. A tanuló folyamatosan gyakorolja a legato játékot, ügyeljen a szünetre, továbbá a nem kívánt hangok továbbzengésének tompítással történő megszüntetésére. Kezdjük el a staccato és a tenuto tanítását. Tanítsuk meg a törzshangokat és a C-dúr, G-dúr, F-dúr, a-moll, e-moll, d-moll skálákat egy oktáv hangterjedelemben, az első fekvésben.
Elméleti ismeretek:
Sajátítsa el a tanuló a violinkulcs használatát. Tanítsuk meg az egész -, fél-, negyed-, nyolcad értékeket és szüneteket, valamint a pontozott fél- és negyed értéket, a módosító jeleket.
Ismerni kell a dúr és moll skálákat 1 #, 1 *b* előjegyzésig.
Fontos elsajátítania a 2/3, ¾, 4/4-es ütembeosztásokat, a dallamjátékban a nyitás-zárás érzékeltetését és a helyes hangsúlyok alkalmazását.
Tanítsuk meg a kis és nagy szekund hangközt.
Ismerje fel a tanuló a motívumok, dallamok azonosságát és különbségét.
Tudjon népdal sorszerkezetéről és a periódusról.

2. évfolyam
Hangszeres készségfejlesztés:
Az egyszerű fekvésváltás megismerése (üres húr közbeiktatásával).
A kettős- és hármas fogások gyakorlása. Fontos az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
A legato, staccato és tenuto gondos alkalmazása a művekben.
Tanítsuk meg a természetes üveghangokat.
Fontos az első fekvés teljes hangkészletének ismerete.
Gyakoroltassunk egy-egy húron kromatikus gyakorlatot az első fekvésben.
Játsszon a tanuló kétoktávos F- és G-dúr skálán az első fekvésben, továbbá egy oktávos C-dúr skálát az ötödik fekvés hangjaival a 3-2-1 húrokon.
Alkalmazza ízlésesen a tanuló a hangszínváltást (visszhanghatás) és a crescendót.
Elméleti ismeretek:
Tanítsuk meg a 2/3, 3/8, 6/8-os ütembeosztást.
Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcad értéket, atriolát és a szinkópát.
Elméleti szinten ismerni kell a prím, szekund, terc, kvart, kvint és oktáv hangközöket. Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.
Tudni kell a kvintkörben 3 # és 2 *b* előjegyzésig a dúr és moll skálákat.

3. évfolyam
A hangszerről:
Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
Hangszeres készségfejlesztés
Gyakorolni kell a kötéseket bal kézzel (ráütés, elpengetés), és alkalmazni könnyű darabokban.
Játszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
Fontos a kis barré begyakorlása.
Játsszon a tanuló folyamatos kromatikus skálát az első fekvésben.
Tanítsuk a prím- és oktávhangolást flageolettel is.
Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
Folytassuk az ötödik fekvés tanítását.
A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
Játszani kell kétoktávos G-dúr skálát (második fekvésből indítva), különböző ritmusképletekkel is.
Gyakoroltassuk a skálákat kis motívumokra bontva, gyorsító gyakorlatokkal.
Elméleti ismeretek
Ismerje a tanuló a szext és a szeptim hangközöket
Tanítsuk meg 4#, 4b előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket. Elméleti szinten ismerni kell a dúr és a moll hármashangzat felépítését.

4. évfolyam
Hangszeres készségfejlesztés:
Az arpeggio- játék különféle változatainak folyamatos gyakoroltatása.
Ismerkedés a tremolo- technikával.
Kezdjük el a nagy barré fokozatos bevezetését.
Szükséges a balkéz- kötések gyakorlása (triolás kötés, kötés gyakorlatok).
Az előke, utóka, mordent, trilla megvalósítása a darabokban.
Lényeges a vibrato gyakoroltatása és alkalmazása.

Tanítsuk a kétoktávos fekvésváltásos C-dúr skálát.
Ismerje meg a tanuló a IX. fekvés hangjait is.
Fontos a fekvésváltás további gyakoroltatása (csúszás, ugrás)
Játsszon a tanuló kromatikus és diatonikus skálát egy húron, fekvésváltással.
Elméleti ismeretek:
A modális hangsorok ismerete alapján modális fordulatok felismerése a darabokban, harmóniai elemzés a tanár irányításával.
A dominánsszeptim- akkord elméleti megismerése.

5. évfolyam
Hangszeres készségfejlesztés:
Gyakoroltassuk akromatikus skálákat.
Nehezebb ujjgyakorlatok bevezetése.
Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.
Tanítsuk a háromoktávos e- dúr skálát. A kézügyesítő gyorsító ujjgyakorlatok folyamatos gondozása. A díszítés gyakorlásának továbbfejlesztése.
Elméleti ismeretek:
Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

6. évfolyam
Hangszeres készségfejlesztés:
Tanítsuk a kromatikus skálák különféle fajtáit a növendékeknek.
Tanítsuk a háromoktávos dallamos e-mollskálát.
Fontos a két – és háromoktávos dúr és moll skálák gyakorlása azonos ujjrenddel, különféle fekvésekben is („transzponálva”).
Játszassuk a modális skálákat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben.
Gyakoroltassuk az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal.
Bonyolultabb kötésgyakorlatokat is tanítsunk.
(A fent említett problémák lásd Nagy E. – Mosóczi M: Gitáriskola V. kötetének a végét, a technikai gyakorlatok fejezetét.)
Fontos a kézügyesítő gyorsító gyakorlatok továbbfejlesztése.
Szükséges a tremolo – technika továbbfejlesztése.
Késztessük a tanulót nagyobb önállóságra az ujjrendek meghatározásában és a gyakorlás módszerességében.
Elméleti ismeretek:
A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés lényeges.
Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
Legyen képes a zenei formák (szvit – és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók önálló megállapítására.

Továbbképző
7– 10. évfolyam
A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyenes növendékek tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján. Ezt a különbséget a továbbképző évfolyamokban növelheti a közismereti iskolánkban jelentkező eltérő mértékű terheléstől és az iskolán kívül más elfoglaltság (pl. sport) mértékétől függő gyakorlási idő,

valamint a zenetanulás eltérő iránya és célja. Vagy az egyéni hangszertudás fejlesztése, vagy a kamarazenei játék fejlesztése kerül előtérben. Ezért a továbbképző évfolyamok feladatát, anyagát nem adjuk még évekre lebontva, hanem a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.
Hangszeres készségfejlesztés:
A zenélési kedv ébrentartása mellett hangszertechnikai fejlődés is szükséges. Cél: a játék biztonságának növelése. Fontos a hangminőség állandó javítása is. Szükséges a tremolo és arpeggio pengetés gyorsítása. Fontos a hangminőség állandó javítása is.
Szükséges a tremolo és arpeggio pengetés gyorsítása.
Fontos a gyorsaságot fejlesztő gyakorlatok rendszeres eljátszása.
Gyakoroltassuk különböző formákban a kromatikus, dúr, moll, modális, továbbá a tercskálákat.
Lényeges az egészhangú skálára épített kettősfogás –gyakorlatok játéka változatos pengetési módokkal. (Nagy- Mosoczi V. kötet technikai gyakorlatai.)
Ismertesse meg a fontosabb effektusokat: rasgueado, étouffé, kopogás.
Elméleti ismeretek:
Az előző évfolyamokban szerzett ismeretek továbbfejlesztése.
A darabok formai, szerkezeti elemzése (barokk szvit, fúga, klasszikus szonáta stb.) a modern darabok formai, szerkezeti elemzése a tanár irányításával. A különböző korokban íródott művek előadási sajátosságaira fel kell hívni a figyelmet, hogy a tanuló stílusérzéke fejlődjön.

SZOLFÉZS
„A” tagozat
Évi 66 óra (heti 2x45 perc)

A szolfézstanítás célja a zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkozás kialakítása, amely segíti a tanulókat a zenei anyag helyes értelmezésében és megszólaltatásában. A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy
- az általános zenei képességek fejlesztését, és
- a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.
A szolfézstanítás szakirányú feladatai:
- a tanuló személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzelemvilágának kibontakoztatása, nemzeti identitástudatának megalapozása,
- átfogó zenei műveltség kialakítása,
- a hangszertanulás segítése,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása,
- a zenei készségek kiművelése, a képességek fejlesztése (mind befogadásban, mind reprodukálásban) az alábbi területeken:

- ritmus-metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság-harmóniaazonosítás,
- zenei olvasás-írás,
- zenei szerkezet (forma, frazeálás, agogika),
- zenei memória,
- rögtönzés,
- zenehallgatás (szemben az előbbiekkel: a szintetizáló hallás fejlesztése),

- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
A szolfézstanítás - a hangszertanítással szerves egységben - a zene megszerettetését, a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
Követelmények a program elvégzése után
Általános követelmények
Rendelkezzék a tanuló
- olyan késztetéssel, mely a választott - eddig tanult - muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- mindazokkal a zenei készségekkel, jártasságokkal, ismeretekkel, melyek eszközt biztosítanak a zene stílushű megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- a tanulmányai során elsajátított készség- (K), jártasság- (J), ismeret-repertoárral (I).

Követelmények az alapfok elvégzése után
Hangszeres tanszakok és szolfézs főtanszak
Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig (I). Tudjon tájékozódni ezeknél nagyobb és kisebb értékekben is.
Ismerje fel hallás után és kottaképről az alábbi ritmusképleteket: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, egyszerűbb átkötések (K).
Legyen jártas ezek diminuált és augmentált formáiban is (J).
Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2, 4/2-es ütemekben (K).
Ismerje az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat (J-I).
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4 #, 4 b-ig (K).
Ismerje a pentaton hangsort (J-I).
Tudja a dúr és moll hangsorokat 7 #, 7 b-ig (J).
Ismerje a háromféle moll hangsort (J-I), ismerje a modális hangsorokat (J-I).
Tudja megállapítani a hangnemeket - hangszeres anyagához kapcsolódóan is (K).
Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
- ismerje fel hallás után az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket (K),
- ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint, szűkített szeptim hangközöket; tudja ezeket kottaképről is azonosítani (J).
Ismerje a négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások, valamint a dominánsszeptim-hangzat felépítését (K).
(A szűkített és bővített hármashangzatok megfordításait csak ismeret szinten.)
Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani (K).
Ismerje a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat felépítését (I).
Ismerje a funkciós főakkordokat 4 #, 4 b-ig (K). Tudja ezeket kottaképről felismerni hangszeres anyagához kapcsolódóan is (J-I).
Ismerje a funkciós vonzást (I).
Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát. (J-I)
Tudjon lejegyezni:
- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel (K),
- igen könnyű műzenei periódust, funkciót jelző basszussal (K).
Legyen képes fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni (K).
Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban alkalmazni):
- a magyar népzene stílusjegyeit,
- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,

- a triós formát,
- a szonátaformát,
- a rondót,
- a barokk és klasszikus táncokat (J-I).

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (J-I).
Legyen képes zenehallgatás alapján felismerni barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenét.
Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.
Zenei anyag
Tudjon
- 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (kotta nélkül),
- 20 műzenei szemelvényt (ebből 10-et kotta nélkül) énekes, vagy hangszeres előadásban megszólaltatni a következő zenetörténeti korokból arányosan:

- középkor,
- reneszánsz,
- barokk,
- klasszika,
- romantika,
- XX. század.

(Ezen belül dalok, táncok, kánonok és társas énekek; témák nagyobb terjedelmű művekből.)

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
Ismerje és tudja alkalmazni - az alapfokon tanultakon túl - a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és -képleteket (K).
Legyen áttekintőképessége a 9/8, 6/4-es és a zenei anyagban előforduló egyéb ütemekben (K).
Ismerje az aszimmetrikus metrumokat (I).
Rendelkezzék biztos tájékozódóképességgel a relatív és abszolút rendszerben (alterációkban is) 7 #, 7 b-ig (K).
Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni:
- melizma,
- főhang,
- váltóhang,
- átmenőhang (J-I).

Ornamensek (I).
Ismerje a kvintkört. (J)
Tudja a dúr és háromféle moll hangsorokat, a vezetőhangokat 7 #, 7 b-ig (J-I).
Ismerje
- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat,
- a Reihe-t (J).

Tudja
- a dodekafónia,
- az aranymetszés fogalmát (J-I).

Ismerje
- a hármas- és négyeshangzatok felépítését (dominánsszeptim, mollbeli VII. fokú szűkített szeptim), ismerje fel hallás után, tudja azonosítani kottaképről, és felépíteni abszolút rendszerben (K),

- a cluster fogalmát.
Rendelkezzék biztos tájékozottsággal a funkciós zenében:
- ismerje fel a funkciókat hallás után (K),
- ismerje a funkciós fő- és jellegzetes mellékhármasokat (K-J),
- ismerje az alterációk szerepét (J-I),
- ismerje fel a hangnemi kitérést és modulációt - kottakép alapján (J-I).
Ismerje a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit:
- alterációk,
- tercrokonság (I).
Ismerje a tonalitás felbomlásának elvét, ismerje a bi- és a politonalitást (I).
Ismerje a legfontosabb zenei szerkesztésmódok fogalmát.
Tudja ezeket alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.
Ismerje
- a barokk szonátaformát,
- a Scarlatti-féle szonátaformát,
- a klasszikus szonáta-rondót,
- romantikus szonátát (I-J).
Tudjon lejegyezni
- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt (K).
Tudjon lapról olvasni fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.
Rendelkezzék alapos zenetörténeti tájékozottsággal, zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (I-J).
Ismerje fel hallás után a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit. Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.
Zenei anyag
Tudjon a tanuló 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (10 régi, 10 új stílusút, ebből néhány parlando, rubato, díszített népdalt),
Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, válogatva a következőkből:
- gregorián zene,
- reneszánsz kórusmuzsika (Palestrina, Lassus),
- a középkor hangszeres világi zenéje,
- kora barokk (Monteverdi, Purcell),
- barokk:
    - J. S. Bach (invenció, fúga, korál, szvit, oratórikus művek),
    - Händel (oratórium, concerto),
    - Corelli, Vivaldi (concerto, concerto grosso),
- klasszicizmus:
    - szonáta,
    - szimfónia,
    - kamarazene,
    - opera,
    - versenymű,
- romantika:
    - zongoramuzsika (Chopin, Liszt),
    - dal,
    - szimfonikus költemény,
    - opera,
- a századforduló zenéje:

- impresszionizmus,
- második bécsi iskola,

- Bartók, Kodály, Sztravinszkij,
- kortárs zeneszerzők.

1. évfolyam

Feladatkör:

Zenei élményanyag gyűjtése, zenei ismeretanyag és készségfejlesztés megalapozása, a szolfézs és hangszerjáték egységének kialakítása, bevezetés az abszolút rendszerbe, a zenetanuláshoz szükséges magatartásformák alakítása.

Zenei anyag:

Régi stílusú magyar népdalok, más népek dalai, könnyű bicíniumok, kánonok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolákból.

Ismeretanyag, készségfejlesztés:

Legegyszerűbb ütemek 2/4, 3/4, 4/4, ütemsúly, ütemezés. Szinkópa 2/4-ben, 4/4-ben éles és nyújtott ritmus, a 16-odok páros formációi. Tripódia, negyed felütés. Részletek, egységek megfigyeltetése. Sorszerkezet, kvintváltás. Tiszta, majd pienhangos pentatónia. Dallamzáró alaphang: lá és dó. Pienhangok: fá, ti, fi. Dó- és lá-pentachord, hexachord. Dúr-moll hangkészletben éneklés, olvasás. Hangközök: prím, szekund, terc, kvárt, kvint, oktáv. Dúr-moll hármashangzatok éneklése szolmizálva, ábécés névvel mindkét irányban. Olvasás ötvonalas rendszerben „g” és „f” kulcsban 3# 1b előjegyzéssel. Transzponálás, módosítójelek, előjegyzés, korona, értéknyújtó pont és átkötés fogalma.

Követelmény:

A növendék tudjon 20 dalt szöveggel, szolmizálva énekelni. Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon „g” és „f” kulcsban ábécés névvel olvasni. Legyen képes egyszerű, rövid dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, majd lejegyezni. Ismerje fel hallás után az egyszerű ritmusmotívumokat, tudja ezeket leírni. Szinkópa, éles és nyújtott ritmus, valamint a 16-odok páros formációi. Ismerje a tiszta prím, kis- és nagy szekund, kis- és nagyterc, tiszta kvárt, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani. Ismerje fel hallás után a kis- és nagy szekund, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben. Ismerje a dúr és moll hármashangzatot, módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 3# 1b előjegyzésig. Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3# 1b előjegyzésig. Tudjon dallamfordulatokat olvasni és írni 3# 1b előjegyzésig, a tanult hangsorokban ábécés névvel is.

Értékelési mód:

A tanév végén adjon számot tudásáról az adott bemutatóórán szülők és nevelők előtt összefoglaló jelleggel.

Felhasznált irodalom:

- Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat, Énekeljünk tisztán, Válogatott biciniumok
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Dalkíséretek I. „Szőlő érik” (Tankönyvkiadó)

2. évfolyam

Feladatkör:

Zenei élményanyag gyűjtése a magyar népdalok újabb rétegéből. Ismerkedés a dúr és moll hangnemű műzenei szemelvényekkel, elsősorban tánctételekkel. Tájékozódás, gyakorlás az abszolút rendszerben.
Zenei anyag:
Magyar népdalok pentaton, dúr, 3 féle moll, valamint dór hangkészletű dallamok. Néhány 18. századi tánctétel (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon) – elsősorban a növendékek hangszeres anyagából.
Ismeretanyag, készségfejlesztés:
3/8-os ütem, váltakozóütem. Alkalmazkodó ritmus. Alla breve. A 16-odok különféle formációi. Nyolcad triola. Nyolcad felütés. Az új stílusú magyar népdalok jellegzetességei, erős és gyenge zárás. A A^5 A^5 A; A A^5 B A; A B B A formák. A tonális érzék fejlesztése. A népdalanyagon belül: dó, lá és ré alaphang. Kvintváltás felfelé. A dallamok olvasása mérővel, felismerése, memorizálása, lejegyzése. Alaphang, hangkészlet, hangnem és kvintváltás megfigyelése, kottakép, ének vagy hangszeres játék után. Dó-váltás. Tonalitáson belüli hangközök: tiszta prím, kis- és nagy szekundok, kis- és nagyterc, tiszta kvárt és kvint, kis- és nagyszext, valamint dúr és moll hármashangzatok éneklése szolmizálva, ábécésnévvel mindkét irányban. Felismerésük együtthangzásban vagy felbontásban. Ritmusírás énekelt dalok alapján. Új stílusú népdalok lejegyzése a tanult hangnemekben (részekre bontott diktálással). Hangközök lejegyzése betűvel, számokkal és hangjegyekkel. Új stílusú népdalok lapról olvasása szolmizálva, szöveggel. Hangközláncok, hangközök megszólaltatása együtthangzásban énekléssel. Kánonok éneklése. Dúr és moll (természetes, összhangzatos, dallamos) hangsorok 3# 3b előjegyzésig. Vezetőhang. A dór hangkészlet. Kupolás szerkezet. Periódus, motívum és szekvencia.
Követelmény:
20 magyar népdal és barokk tánctételek, kánonok ismerete. Ismerje a hangsorokat 3# 3b előjegyzésig. Tudja a hangnemeket megállapítani. Ismerje az eddig tanult hangközöket. Tudja ezeket kottaképről azonosítani és hallás után is felismerni. Ismerje föl hallás után a dúr és moll hármashangzatokat. Ismerje fel kottaképről és hallás után is a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel. Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni hallás vagy kottakép után.
Értékelési mód:
A tanévvégén adjon számot tudásáról az adott bemutatóórán szülők és nevelők előtt összefoglaló jelleggel.
Felhasznált irodalom:
- Dobszay László: A hangok világa II. és Útmutató
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat, Énekeljünk tisztán, Válogatott biciniumok
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Dalkíséretek I. „Szőlő érik” (Tankönyvkiadó) II. „Szálljon a nótánk” (Tankönyvkiadó)
- Sulyok Gizella: Pilletánc

3. évfolyam
Zenei élményanyag gyűjtése elsősorban a magyar népzene szó és mi végű, új stílusú, valamint parlando és rubato régi stílusú dallamaiból. Bevezetés a klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalokon, majd műzenei anyagon.
Zenei anyag:
Új stílusú magyar népdalok szó és mi végződéssel. Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes, stb., kísérő szólammal vagy hangszerkísérettel. Két-, három-, négyszólamú könnyű kánonok.

Ismeretanyag, készségfejlesztés:
3/8-os, 6/8-os ütemek. Váltakozó ütemek. Kis éles, kis nyújtott ritmusok. Felütés. Átkötés. Pontozás 6/8-ban is. A nyolcad triola gyakorlása. Volta ritmus. Siciliano. Mazurka. Régi és új stílusú népdalok rendszerezése. Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei anyagon. A hármashangzatok felismerése hallás után együtthangzásban. A kis és nagy szeptim oldással együtt. Könnyű régi és új stílusú népdalok lejegyzése 4-8 meghallgatás alapján. Kürtmenetszerű hangközmenet folyóírással g- és f-kulcsban. Hangközök, hármashangzatok felismerése. Kürtmenet, hangközmenetek megszólaltatása énekléssel. Ritmussorok rögtönzése. A A B A népdalforma rögtönzése. Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése. Kis formák megfigyelése a növendékek hangszeres darabjain keresztül. Dúr és háromféle moll hangsor 4# 4b előjegyzésig. Mixolid, fríg hangsorok. Funkciók: tonika, domináns, szubdomináns. A négyféle hármashangzat felépítése.
Követelmény:
A növendék tudjon 10 régi stílusú, valamint új stílusú magyar népdalt (szó és mi végűt). 10 funkciós népzenei, valamint barokk, bécsi klasszikus dallamot és kánont. Ismeretlen egyszerű 4-8 ütemű dallamot lejegyezni 6-8 meghallgatás alapján. Könnyű, 4-8 ütemű dallamot memorizálni. Tudja a hangsorokat 4# 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket megállapítani. Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, ki és nagy terc, tiszta kvárt, tiszta kvint, kis és nagy szext, tiszta oktáv hangközöket, valamint a dúr és moll hármashangzatokat. Tudja kottaképről azonosítani a kis és nagy szeptim hangközöket. Ismerje fel a kis éles, kis nyújtott és triola ritmusokat kottaképről. Tudja ezeket hangoztatni folyamatos olvasásban.
Értékelési mód:
A tanévvégén adjon számot tudásáról az adott bemutatóórán szülők és nevelők előtt összefoglaló jelleggel.
Felhasznált irodalom:
- Dobszay László: A hangok világa III. és Útmutató
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán, Válogatott biciniumok
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Dalkíséretek I. „Szőlő érik” (Tankönyvkiadó) II. „Szálljon a nótánk” (Tankönyvkiadó)
- Sulyok Gizella: Pilletánc II.
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

4. évfolyam
Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikusok műveiből. A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése. Magyar népzenei anyag bővítése modális hangkészletű dallamokkal és dunántúli pentatóniával.
Zenei anyag:
Bécsi klasszikus, hangszerkíséretes dalok, duettek. Szemelvények a hangszeres irodalomból, periódusnál nagyobb terjedelemben is. Magyar népdalok, biciniumok, népdalfeldolgozások hangszerkísérettel is.
Ismeretanyag, készségfejlesztés:
Átkötés, pontozás, harminckettedek. 5/8, 8/8 gyakorlása ritmusfeladatokkal. A 8 ütemes klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatai (bécsi klasszikus példákon). Két-, háromtagú kis formák visszatérő típusok. Triós forma. Rondó. Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek megfigyeltetése. A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása. T-D-T; T-S-D-T kapcsolatok. Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécésnevekkel. Zárlatok, fél és egész zárlat. Kitérés, moduláció a domináns fok hangnemében. Maggiore, minore megfigyeltetése. Alterált hangok. Kromatika. Késleltetett domináns és tonika. A tiszta kis és nagy hangközök éneklése, felismerése. A

bővített kvárt és szűkített kvint gyakorlása oldással. Hangközmenetek éneklése szolmizálva, ábécésnévvel és ezek megnevezése. Domináns szeptim oldással dúrban és mollban. Egyszerű, könnyű periódusok lapról éneklése, illetve lejegyzése a tanult hangnemben 6-8 meghallgatás után. Könnyű hangközmenetek olvasása, írása. A kétszólamú írás bevezetése: funkciós kísérőszólam. Új stílusú népdalok lejegyzése 6-7 meghallgatás után. Dúr és moll hangsorok 5# 5b előjegyzésig. Modális hangsorok dór, fríg, mixolid és líd. A négyféle hármashangzat, a dúr és moll hangzatfordítások és a domináns szeptim hangzat felépítése és felismerése.
Követelmény:
A növendék tudjon 10 bécsi klasszikus dallamot, 8-10 magyar népdalt, szöveggel és szolmizálva előadni. Ismerje a kvintoszlopot 5# 5b előjegyzésig. Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban. Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat. Ismerje a domináns szeptim hangzatot. Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, tudja ezeket megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkel is. Ismerje fel a T-D funkcióváltozást hallás után. Tudjon lejegyezni igen könnyű funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot 6-8 meghallás után.
Értékelési mód:
A tanév végén adjon számot tudásáról az adott bemutatóórán szülők és nevelők előtt összefoglaló jelleggel.
Felhasznált irodalom:
- Dobszay László: A hangok világa IV. és Útmutató
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
- Agócsy László: Zenei olvasókönyv
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.

5. évfolyam
Feladatkör:
A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákban. Betekintés a romantikus zeneirodalomba. Ismerkedés a 20. századi zene hangzásvilágával.
Zenei anyag:
Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek. Romantikus dalok és szemelvények könnyű, vokális 20. századi művek aszimmetrikus ritmusú és metrumú magyar népdalok
Ismeretanyag, készségfejlesztés:
Egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák, rendhagyó periódusok, bővülések. Szonáta- és variációs formák. Moduláció a domináns és párhuzamos hangnemekben. A hármashangzatok és a dúr, moll, szűkített megfordítások éneklése szolmizálva. A bővített hármashangzatok alaphelyzetben oldással. A domináns szeptim és mollbeli VII. fokú szűkített szeptim hangzatoldással. Hangköz- és hangzatmenetek éneklése, megfigyelése. A XX. századi zene hangzásvilága. Tonalitás, atonalitás. Egyszerű modulációs zenei részletek olvasása szolmizálva, ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal. Hangközmenetek lejegyzése 4-5 meghallgatás alapján (hangnemi kitéréssel is). Periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, könnyű alterációval 7-8 meghallgatás alapján. Klasszikus szonáták, rondó és variációk a későbbi korokból is. Romantikus dalok. XX. századi művek. Dúr és moll hangsorok 6# 6b előjegyzésig. A modális hangsorok. A hangnemek rokonsága. Szűk terc. Szűk szeptim. Szűk kvárt. Nóna, decima. A hármashangzatok, a dúr és moll megfordítások, valamint a domináns szeptim hangzat felépítése. A bővült periódusok. Külső és belső bővülés. A szonáta és a variációs forma. Főtéma, melléktéma, átvezető rész.
Követelmény:

Tudjon a növendék 15 bécsi klasszikus és romantikus dallamot szolmizálva, ábécésnévvel énekelni, szöveggel előadni. Ismerje a kvintoszlopot 6 # 6 b előjegyzésig. Tudja a hármashangzatokat, valamint a domináns szeptim- és szűkített szeptimakkordokat 4# 4b-ig. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a domináns szeptim akkordot. Ismerje fel az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szeptimet hallás után. Ismerje a hangközöket a tiszta kvinttől a nagy decimáig. Tudjon egyszerű hangközmenetet hallás után lejegyezni. Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo-forma).
Értékelési mód:
A tanév végén adjon számot tudásáról az adott bemutatóórán szülők és nevelők előtt összefoglaló jelleggel.
Felhasznált irodalom:
- Dobszay László: A hangok világa V. és Útmutató
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I-II.
- Agócsy László: Zenei olvasókönyv, Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Kroó György – Kárpáti János: Muzsikáló zenetörténet kötetei
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet

6. évfolyam
Feladatkör:
Zenei élményanyag gyűjtése zenetörténeti korszakok stílusvilágából. A barokk zene alaposabb megismerése. A 6 évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának rendszerezése.
Zenei anyag:
Moduláló klasszikus szemelvények. Barokk dalok, könnyű áriák, két- és háromszólamú vokális művek. Könnyű reneszánsz művek. Néhány 20. századi énekes és hangszeres zenemű. Magyar népdalok.
Ismeretanyag, készségfejlesztés:
Jellegzetes barokk ritmusok, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, jellegzetes hangszeres darabok megismerése, elemzése. Egyszerűbb barokk hangközmenetek éneklése. Jellegzetes barokk fordulatok: szekvencia, ellenmozgás, stb. megfigyelése és éneklése. 20. századi művek feldolgozása. Reneszánsz, barokk, moduláló klasszikus dallamok olvasása szolmizálva, ábécés nevekkel. 20. századi szemelvények éneklése. Egyenletes, kétszólamú menetek írása. Memorizálás kottakép, valamint hallás után. A relatív és abszolút rendszer kapcsolata. Dúr és moll hangsorok 7# 7b előjegyzésig. A kvintoszlop. A modális hangsorok. Valamennyi hangköz. A hármashangzatok és fordításai. A dominánsszeptim és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimakkord oldással. A szvit jellegzetes tánctételei. Opera, recitativo, ária, betétdal, korál, versenymű, kadencia, a barokk díszítés.
Követelmény:
10-15 barokk, klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni. 20. századi könnyen énekelhető szemelvényekből 5 részlet. Ismerje a kvintkört. Tudja a hangsorokat 7# 7b előjegyzésig. Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5# 5b előjegyzésig. Ismerje fel a modális hangsorokat zeneművekben kottakép alapján. Tudjon egyszerűbb barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép vagy hallás után memorizálni és lejegyezni. Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat. Legyen alapvető ismeretanyaga a zenetörténeti korokról.
Értékelési mód:
A tanév végén adjon számot tudásáról az adott bemutatóórán szülők és nevelők előtt összefoglaló jelleggel.

Felhasznált irodalom:
- Dobszay László: A hangok világa VI. és Útmutató
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I-II.
- Agócsy László: Zenei olvasókönyv, Énekeljünk, muzsikáljunk!, Bach olvasókönyv
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Kroó György – Kárpáti János: Muzsikáló zenetörténet kötetei
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet
- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

ZENETÖRTÉNET – ZENEIRODALOM

„A" tagozat

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja, hogy
- a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további (egyéni) önművelésre, valamint a zene aktív (öntevékeny) művelésére,
- legyen lehetőségük zenei műveltség szerzésére azoknak is, akik nem tanultak hangszert, illetve egyéb elfoglaltságaik miatt már nem, vagy csak kisebb intenzitással képesek hangszeres tanulmányokat folytatni.

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai
- a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése,
- hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.
- az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére: ösztönözze a tanulókat:
- rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,
- a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
- a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
- értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
- aktív társas muzsikálásra.
- Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.
- Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
- Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Követelmények a program elvégzése után
- A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a tanult zenetörténeti stíluskorszakban.
- Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.
- Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
- Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.
- Az egyes évfolyamokban elérendő minimális követelményeket a helyi tantervben rögzítse a szaktanár az adott tanévben feldolgozandó anyag célirányainak, szerkezetének, a csoport összetételének, teljesítőképességének figyelembevételével.

Elektroakusztikus zene

SZINTETIZÁTOR – KEYBOARD

„A” tagozat

Tananyag

A tananyag kiválasztásnál nagyon fontos, hogy olyan zeneoktatási metodikát válasszunk, amely a zenei haladás mentét logikusan építi fel, egyaránt nyitott a könnyű-, és a komolyzene felé.

1. évfolyam

Technikaképzés és elméleti ismeretek:
Ismerkedés a hangszerrel.
A szintetizátor működési elvének megismertetése.
A szintetizátor és a zongora összehasonlítása.
A hangok elhelyezkedése a klaviatúrán.
A violin– és a basszuskulcs.
Különböző hangértékek és szünetjelek.
Az ütem.
A módosítójelek.
A helyes kéztartás és billentéstechnika megismertetése, a C-dúr skála (törzshangok) gyakorlása alapján (jobb és bal kéz).
A jobb kéz első játéka egyszerű dallam alapján.
A hangközök megismertetése félhangszámolási rendszerben.
A dúr és moll hármashangzatok fogalma, lejátszásuk bal kézzel és begyakorlásuk 5-3-1 majd 5- 3-2 ujjrenddel, minden hangról.
Jobb és ball kéz együttes játéka.
A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.

2. évfolyam

Technikaképzés és elméleti ismeretek:
Az első évfolyamban tanult elméleti és gyakorlati anyag rendszeres ismétlése.
A szintetizátor – keyboard alapfunkciónak önálló kezelése.
A dúr hármashangzat fordításainak megismertetése, tánc- és klasszikus zenei jelölése, használata a gyakorlatban egy kiválasztott zenemű alapján.
A pontozott hangértékek megismertetése és begyakorlása tánczenei kotta alapján. Klasszikus zenei gyakorlatok a két kéz függetlenítésére.
A szűkített hármashangzat fogalma, begyakorlása egy választott darab alapján.
A dúr és moll skálák előjegyzései 4#, 4 ъ előjegyzésig.
Skálák gyakorlása 2#, 2 ъ előjegyzésig, előírt ujjrenddel, két oktávon keresztül, jobb és bal kézzel.

3. évfolyam

Technikaképzés és elméleti ismeretek:
A második évfolyamban tanult elméleti és gyakorlati anyag rendszeres ismétlése.
A növendék ismerje meg a szintetizátor – keyboard használatának bővebb lehetőségeit:
- arranger
- intro,
- ending,
- start- stop,

- chord-intellingent,
- fill-in,
- lower,
- pitc bender,
- ACC bass,
- RAM- kártya,
- Split stb.

A MIDI fogalma.
A hetes harmóniák használata és begyakorlása egy kiválasztott tánczenei szám alapján.
A tenuto és staccato játék begyakorlása egy klasszikus darab alapján.
Skálák egyenletes játszása 4#, 4 *b* előjegyzésig, fokozatosan gyorsuló tempóban, 3-4 oktávon keresztül.
A technikai gyakorlatok alapján többféle tánczenei stílus begyakorlása, transzponálása.
A bővített (aug) fogalma, alteráció.
A kis és nagy triola.
A szinkópa.
A suspend fogalma.
A bővített és sus gyakorlati megvalósítása egy-két tánczenei szám alapján.
Legkedvesebb két tánczenei szám megtanulása arranger kíséret nélkül, bal kéz ritmusbontással, kísérettel.

4. évfolyam
Technikaképzés és elméleti ismeretek:
A harmadik évfolyamban tanult elméleti és gyakorlati anyag rendszeres ismétlése.
A szintetizátor – keyboard minden lehetséges funkciójának (a MIDI kivételével) ismertese és kezelése.
A skálák előjegyzésinek ismerete 7#, 7 *b* előjegyzésig.
Alap 7-9-11-13-as akkordok létrehozása a felhangsor hangjaiból
A díszítő hatos fogalma, szerepe.
Az add szócska fogalma, szerepe.
Olyan tánczenei számok gyakorlása, amelyben a jobb kéz is játszik harmóniahangokat.
A négyeshangzat megfordításai tánczenei illetve klasszikus jelöléssel és alkalmazásuk a gyakorlatban.
Skálák gyakorlása 5#, 5*b* előjegyzésig, megfelelő ujjrenddel.
A tanult anyag rendszeres ismétlése.

5. évfolyam
Technikaképzés és elméleti ismeretek:
A negyedik évfolyam tanult elméleti és gyakorlati anyag rendszeres ismétlése.
Az összes tánczenei jelölés megismertetése.
A szintetizátor – keyboard MIDI funkciójának használata.
A funkcióelmélet megismertetése.
A modális hangsorok megismertetése.
A dúr és az összhangzatos moll skála fokaira építhető hármashangzatok megismertetése.
A beat, rock, slow,és swing stílusú darabok játszása arrangerrel és arranger kísérlet nélkül szintetizátoron, digitális zongorán illetve klasszikus zongorarán/pianínón.
Az előző évfolyamokhoz igazítva minimum 20 tánczenei szám megtanulása, lehetőleg minél több stilusban.
Egyszerűbb darabok transzponálása.

6. évfolyam
Technikaképzés és elméleti ismeretek:
Az előző öt év anyagának rendszeres ismétlése, és ennek alapján repertoár összeállítása, bővítése.
A szintetizátor – keyboard működési elve, az összes funkció ismerete és használata, beleértve a MIDI-t is.
A szintetizátor erősítésére alkalmazott berendezések kezelése.
A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok ismeretek és alkalmazása a könnyűzenében előforduló valamennyi hangnemben.
Beat , rock, slow, swing, beugine, rumba, bossa nova, samba, cha-cha-cha stílusú számok játszása arranger kísérettel.
Az előző évfolyamokhoz igazítva harminc tánczenei szám tudása különböző stílusokban, az egyszerűbbek transzponálva is.

A szintetizátor-keyboard tanszak év végi vizsga követelményei
A szintetizátor tanításának célja, hogy megismertesse a hangszer sajátosságait, adjon teret a zenei fantázia kibontakoztatására, úgy, hogy a tanuló zenei érdeklődése ne csak a könnyűzenére korlátozódjon, hanem bármikor komolyzenére váltható legyen.
A szintetizátor tanszak 1-6. évfolyamának ajánlott tananyaga.
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I.
Kovács Péter: Keyboard kezdőknek.
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II.
Kovács Péter: Keyboard kettő.
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III.
Fantóné - Komjáthyné: Zongoraiskola I.
Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok.
1. évfolyam
C dúr skála jobb és bal kézzel.
Egyszerű tánczenei szám előadása arranger kísérettel.
Egyszerű klasszikus darab előadása.
2. évfolyam
Két különböző ritmuskíséretű tánczenei szám előadása arranger kísérettel.
Egy klasszikus mű előadása.
3. évfolyam
Két különböző ritmusú tánczenei szám előadása.
Egy klasszikus mű előadása.
4. évfolyam
Két különböző ritmusú tánczenei szám előadása lehetőleg szeptim bővített, szűkített akkordokkal.
Egy klasszikus darab eljátszása a javasolt anyagból.
5. évfolyam
Két különböző ritmusú tánc – illetve jazz – zenei szám előadása arranger kísérettel.
Egy klasszikus darab előadása.
6. évfolyam
Négy különböző ritmusú tánc és jazz zenei szám előadása arranger kísérettel.

Népzene

A népzeneoktatás általános fejlesztési feladatai, követelményei

A népzene sajátos gondolkodásmódjának (logikájának), a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció szabadabb értelmezésének, a magyar nyelv sajátságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak megismertetése.

Az önkifejezés eszköztárának gazdagítása, a népzene sajátos értékrendszerének felismerése, alkalmazása.

A technikai készség, a variációképző rögtönzőkészség kialakítása, személyiségfejlesztés és tehetséggondozás.

A korábban gyűjtött vagy még élő népzenei anyag segítségével (különös tekintettel a hangzóanyagok hallgatására, értelmezésére) a tanuló megismertetése a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságaival, a népzenekutatás történetével, a népzene nagy előadó-egyéniségeivel. A művészeti értékek befogadására, alkalmazására, a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egységes szemléletű feldolgozására nevelés.

Az alkotó magatartás, a pozitív beállítódások és magatartási szokások kialakítása, az általános és speciális zenei képességek (hallás, ritmusérzék - különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtáira - stílusérzék, intonációs érzékenység, zenei memória, fantázia, előadói és manuális készség) fejlesztése. Rendszerezett zenei-népzenei ismeretek átadása, az általános zenei műveltség megalapozása.

A zenei írás-olvasáshoz, az önálló lejegyzéshez és dallamértelmezéshez, az eredeti előadásmód alapvető jellegzetességeinek felismeréséhez és alkalmazásához, dallamfüzérek, zenei folyamatok, táncciklusok szerkesztéséhez szükséges alapok megtanítása.

Rendszeres, céltudatos, igényes, önálló munkára, értő zenehallgatásra nevelés, igény kialakítása a társas muzsikálásra.

Aktív közművelődési tevékenységre, koncerteken, fesztiválokon, táncházakon, táborokban, valamint gyűjtőutakon való részvételre ösztönzés, az egyházzenei élet segítése a népzene eszközeivel.

A tanulók hazai és - a lehetőségeknek megfelelően - nemzetközi programokban való részvételének, cserekapcsolatok kialakulásának szorgalmazása.

Nyitottság kialakítása a klasszikus zene, régi zene, jazz, az értékes szórakoztató zene iránt, a zenei értékek élményt adó felismerésére és befogadására nevelés.

A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

NÉPI HEGEDŰ

„A” tagozat

A hegedűtanítás szakirányú feladatai

A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.

A program ismertesse meg a tanulókkal

- a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,
- a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
- a magyar népzenére jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket,
- a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét /hegedűn vagy kontrán/,
- a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket /bandákat/ és ezek hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló
- formaérzékét, zenei képességeit /hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelőerejét/ és zenei kifejezőkészségét.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
- népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,
- hallás után zenét tanulni,
- népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan, elemzően gyakorolni.

Rendelkezzék
- az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,
- kiművelt zenei képességekkel /hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentráló képesség, stílusérzék, fantázia/

Ismerje
- a magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
- a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
- a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
- alapfokon a népzene múltját, elterjedését a magyar népzenében,
- alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.

Legyen képes
- dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének formáit,
- szólistaként együttesét irányítani /prímás szerep/
- tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje
- a magyar népi vonós zene történetét,
- a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenei hagyományát.

Rendelkezzék
- a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói készséggel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

A pedagógiai program kiegészítő módosítása

A 2004/2005. év költségvetési törvénye módosította a közoktatási törvényt. A módosítás értelmében a 2011. CXC törvény 6.§ (7) valamint 57.§ (2) bekezdés szerint „Az alapfokú művészeti iskola alapfokú évfolyamáról a továbbképző évfolyamba az léphet, aki - jogszabályban meghatározottak szerint szervezett - művészeti alapvizsgát tett.” A művészeti alapvizsgát és a művészeti záróvizsgát jogszabályban meghatározottak szerint kell szervezni. A művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga vizsgakövetelményeit, vizsgafeladatait – helyi tanterve alapján – az alapfokú művészetoktatási intézmény határozza meg, figyelembe véve az alapfokú művészetoktatás követelményeiben és tantervi programjában meghatározottakat.
A jogszabályok lehetővé teszik, hogy akár az egész pedagógiai programot, akár a pedagógiai program egy-egy részét mások által elkészített pedagógiai programból vegye át egy-egy iskola.

A fenti jogszabályi hely értelmében az Oktatási Minisztérium által kiadott „Példa az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjára” című kiadványban megfogalmazott művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményeit átvettük.
A kiadványban megfogalmazott – az egyes évfolyamokon tanított – tantárgyak szakirányú feladataival és követelményeivel egyetértünk, ezért ezeket is elfogadjuk. A kiadványt a tanárokkal megismertetjük.

A művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga követelményei és témakörei

1. Az alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
2. Az alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
Az alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
Az alapvizsgán és záróvizsgán a szakmai követelményeknek megfelelő szint kérhető számon.
Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján az intézmény oly módon állítja össze, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.
Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.
Azoknál a vizsgatantárgyaknál, amelyeknél a vizsga tartalmában csoportos gyakorlatsor szerepel, a tanulóknak – a szaktanár által a megadott kötelező elemek felhasználásával összeállított – begyakorolt gyakorlatsort kell önállóan, csoportos formában bemutatniuk.
3. Az alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesül az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.
4. Az alapvizsga és záróvizsga minősítése
Az intézmény a vizsgatárgyaknál meghatározott értékelési szempontsor alapján minősíti a tanuló teljesítményét.
A tanuló teljesítményét az alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzata a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

FURULYA
„A” tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: furulya

Időtartama maximum 20 perc.
A vizsga anyaga a szaktanár által kijelölt művek eljátszásából áll. A művek nehézségi szintje az alapfok utolsó évfolyamán játszott művekével azonos. A darabokat fejből kell játszani.
Elméleti tantárgy: szolfézs (külön ismertetve a szolfézs főtárgy után)
A vizsga témakörei:
- 1 skála hangzatfelbontással
- 1 etűd
- 2 mű vagy tétel
- lapról játék

A vizsga értékelése:
- technikai biztonság
- biztos hangszerkezelés
- megfelelő előadásmód, interpretáció
- kottahű, zeneileg kifejező lapról olvasás

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: furulya
Időtartama maximum 25 perc.
A vizsga anyaga a szaktanár által kijelölt művek eljátszásából áll. A művek nehézségi szintje a továbbképző utolsó évfolyamán játszott művekével azonos. A darabokat fejből kell játszani.
Elméleti tantárgy: szolfézs (külön ismertetve a szolfézs főtárgy után)
A vizsga témakörei:
- 1 skála tercekkel, hármashangzat-felbontással
- 1 etüd
- 1 szólódarab
- 1 teljes szonáta
- lapról játék

FUVOLA
„A” tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: fuvola
Időtartama maximum 20 perc.
A vizsga anyaga:
- Egy etűd vagy szólódarab vagy technikai jellegű mű /Jeney: Fuvolaiskola II. kötet 56-85, Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12, Köhler: Etűdök op. 33 no. l/l-3. nehézségi szintjén/
- Egy barokk szonátatétel /Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén/
- Egy előadási darab /Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: fuvola
Időtartama maximum 25 perc.
A vizsga anyaga:

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű /Bántani: Fuvolaetűdök III. kötet, vagy Köhler: Etűdök op. 33. no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén/.
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű /Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén/.
- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy kamaramű /Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből/.
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

SZAXOFON
„A" tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: szaxofon
A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
Időtartama maximum 20 perc.
A vizsga anyaga:
- Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű a felsorolt kötetekből vagy az alábbi nehézségű tetszőleges egyéb gyakorlat: Easy Classical Studies / J. Harle, Universal Edition UE 17 770/ 50., 222 etűd /Perényi É-P. EMB Z. 1437l/ 158, 178, 182, 24 könnyű etűd
- Két különböző stílusú és karakterű az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, legalább az egyik kotta nélkül: J. S. Bach: Gavottes, B. Marcello: Adagio /Schuster-Perényi: Szaxofoniskola III/5.

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: szaxofon
A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
Időtartama maximum 25 perc.
A vizsga anyaga:
- Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat-felbontással, tercmenettel, domináns-, ill. szűkített szeptim-felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű az itt felsorolt, ill. a szakközépiskola tantervében 2. évfolyamtól szereplő kötetekből, vagy az alábbi példákhoz hasonló nehézségű, tetszőleges egyéb gyakorlat. Easy Classical Studies /J. Harle, Universal Edition UE 17 770/ 49., 66., 222 etűd /Perényi É-P. EMB Z l4 370/ 210, 211, 221, Schuster-Perényi: Szaxofoniskola III. /Simonffry 028/ 9.,
- Két különböző stílusú és karakterű, az alábbi példáknak megfelelő nehézségi szintű kíséretes előadási darab, legalább az egyik kotta nélkül. A. Corelli: Gigue /Muzika 13 672/ G. F. Händel: Allegro, Largo et Final, Götz Nándor: Koncertetűdök /FRon-Trade/ lásd még a szakközépiskolai tanterv ll-13. évfolyam anyagát.
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.
- Játszható a két kíséretes darab helyett egy kíséretes darab és egy szóló mű, vagy egy kíséretes és egy kamaramű.
- Egy kíséretes vagy szólóművet minden esetben kívülről kell játszani.

TROMBITA
„A” tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: trombita
Időtartama maximum 20 perc.
A vizsga anyaga:
- Egy másfél oktávos skála első képlete
- Egy etűd /Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III/l-65. – ritmustanulmányok, díszítés- és trillaelőkészítő tanulmányok, egyszerű díszítések és trillák nehézségi szintjén.
- Egy előadási darab /Varasdy-Nagyiván-Sztán: Trombitaiskola III/66-74., Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén/
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: trombita
Időtartama maximum 25 perc.
A vizsga anyaga:
- Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
- Egy etűd / Clodomir: Petits exercices 22-70., Clodomir: etűdök II. III. IV. VI. és Arban: Trombitaiskola etűdjeinek nehézségi szintjén/.
- Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is /előadási darabok: Albinoni: Esz-dúr, g-moll, C-dúr concerto, Barat: Fantázia, Gedicke: Koncertetűd, kamaraművek: Borst: Trombitaduók, Mező Imre. Variációk, Clodomir: Six petits duó és Six duó faciles, Reschofsky: Trió, Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén.
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA
„A” tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: zongora
Időtartama maximum 20 perc.
A vizsga anyaga a szaktanár által kijelölt művek eljátszásából áll. A művek nehézségi szintje az alapfok utolsó évfolyamán játszott művekével azonos. A darabokat fejből kell játszani.
Elméleti tantárgy: szolfézs (külön ismertetve).
A vizsga témakörei:
- 1 barokk mű
- 1 klasszikus szonatina-tétel
- 1 romantikus mű
- 1 XX. századi mű (lehetőleg magyar)
- lapról játék

A vizsga értékelése:
- technikai biztonság
- biztos hangszerkezelés
- megfelelő előadásmód, interpretáció

- kottahű, zeneileg kifejező lapról olvasás

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: zongora
Időtartama maximum 25 perc.
A vizsga anyaga a szaktanár által kijelölt művek eljátszásából áll. A művek nehézségi szintje a továbbképző utolsó évfolyamán játszott művekével azonos. A darabokat fejből kell játszani.
Elméleti tantárgy: szolfézs (külön ismertetve)
A vizsga témakörei:
- 1 barokk mű
- 1 klasszikus szonáta-tétel
- 1 romantikus mű
- 1 XX. századi mű (lehetőleg magyar)
- lapról játék

A vizsga értékelése:
- technikai biztonság
- biztos hangszerkezelés
- megfelelő előadásmód, interpretáció
- kottahű, zeneileg kifejező lapról olvasás

GITÁR
„A" tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: gitár
Időtartama maximum 20 perc.
A vizsga anyaga a szaktanár által kijelölt művek eljátszásából áll. A művek nehézségi szintje az alapfok utolsó évfolyamán játszott művekével azonos. A darabokat fejből kell játszani.
Elméleti tantárgy: szolfézs (külön ismertetve)
A vizsga témakörei:
- 1 kétoktávos dúr-vagy moll skála fekvésváltással
- 1 etűd
- 2 különböző stílusú előadási darab (esetleg 1 előadási darab és 1 kamaramű
- lapról játék

A vizsga értékelése:
- technikai biztonság
- biztos hangszerkezelés
- megfelelő előadásmód, interpretáció
- kottahű, zeneileg kifejező lapról olvasás

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: gitár
Időtartama maximum 25 perc.
A vizsga anyaga a szaktanár által kijelölt művek eljátszásából áll. A művek nehézségi szintje a továbbképző utolsó évfolyamán játszott művekével azonos. A darabokat fejből kell játszani.
Elméleti tantárgy: szolfézs (külön ismertetve)
A vizsga témakörei:

- 1 skála két vagy három oktávban
- 1 etűd
- 2 különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes.

1 kamaraműv (lehet kottából játszani
- lapról játék

A vizsga értékelése
- technikai biztonság
- biztos hangszerkezelés
- megfelelő előadásmód, interpretáció
- kottahű, zeneileg kifejező lapról olvasás

SZOLFÉZS
„A" tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga két részből áll:
Írásbeli időtartam: 45 perc
Szóbeli időtartam: 10 perc
A vizsga témakörei:

Szolfézs írásbeli
1. Tesztkérdések hangsorokra, hangnemekre, zenei ismeretekre vonatkozóan.
2. 11 hangközből álló hangközmenet tonális keretben.
- A hangközmenetet hatszori folyamatos elhangzással kell lejegyezni.
- Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt.

3. 1 magyar népdal (négysoros, nyolc - tíz szótagos) lejegyzése szöveggel, majd a népdal elemzése.
- A népdal nyolcszor hangzik el, abszolút magasságban énekelve, szöveggel.
- Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot, értékével együtt.
- Elemzési szempontok: forma, stílus (és a stílusra vonatkozó legfontosabb jellemzők, pl.: dallamvonal, kvintváltás stb.), hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők.

VAGY

- 1 periódus terjedelmű műzenei idézet dallamának lejegyzése.
- Az idézet nyolcszor hangzik el zongorán.
- Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot, értékével együtt.
- Metruma 2/4, 3/4, 4/4.
- Ritmusértékek: egész hangtól a tizenhatodig.
- Ritmusképletek: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola, átkötések.

Szolfézs szóbeli
1. Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva (esetleg hangnévvel).
- Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4.
- Ritmusértékek: egész hangtól a tizenhatodig.
- Ritmusképletek: szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések.

2. 10 népdal éneklése fejből, és azok elemzése.
- Elemzési szempontok: forma, stílus (és a stílusra vonatkozó legfontosabb jellemzők, pl.: dallamvonal, kvintváltás stb.), hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők.
- A bizottság 1 népdalt választ.

3. 5 műzenei szemelvény éneklése fejből.

- A tanulónak ismernie kell ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat.
- Tudnia kell az előadott szemelvények műfaját, stílusát és formáját, a szerzőjét zenetörténeti korszakba elhelyezni, amely kb. mettől meddig tartott. Ezeken kívül sorolja fel a korszak főbb jellemzői, és még 2-3 másik zeneszerzőt az adott korszakból.
- A bizottság egyet választ.

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga két részből áll:
Írásbeli időtartam: 45 perc
Szóbeli időtartam: 10 perc
A vizsga témakörei:

Szolfézs írásbeli
1. 11 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben.
- A hangközmenetet hatszori folyamatos elhangzással kell lejegyezni
- Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt.
2. 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt (dúr-, moll-, szűkített-, bővített hármasok és fordításaik, domináns-szeptim és szűkített szeptim)
3. 1 közepes nehézségű magyar népdal lejegyzése szöveggel, majd a népdal elemzése
- A népdal nyolcszor hangzik el, abszolút magasságban énekelve, szöveggel.
- Elemzési szempontok: forma, stílus (és a stílusra vonatkozó legfontosabb jellemzők, pl.: dallamvonal, kvintváltás stb.), hangsor/hangkészlet, zárások

VAGY

- 1 periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal.
- Az idézet nyolcszor hangzik el zongorán.
- Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat, értékükkel együtt.
- Metruma 2/4, 3/4, 4/4.
- Ritmusértékek: egész hangtól a tizenhatodig.
- Ritmusképletek: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola, átkötések.

Szolfézs szóbeli
1. Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel.
- Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4, 6/8.
- Ritmusértékek: egész hangtól a tizenhatodig.
- Ritmusképletek: szinkópa, nyújtott és éles ritmus, triola, átkötések.
- Lehetnek benne nehezebb hangközlépések, alterált hangok.
2. 10 nehezebb, díszített népdal éneklése fejből, és azok elemzése.
- Elemzési szempontok: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, ritmika.
- A bizottság egyet választ.
3. 5 műzenei szemelvény éneklése.
- Ismerni kell ezek hangsorát, hangnemét, az előforduló előadási jeleket, utasításokat, tudni kell az előadott szemelvény műfaját, stílusát és formáját, a szerzőjét zenetörténeti korszakba elhelyezni, amely kb. mettől meddig tartott. Ezeken kívül sorolja fel a korszak főbb jellemzői, és még 2-3 másik zeneszerzőt az adott korszakból.
- A bizottság egyet választ.

Az értékelés szempontjai:

Szolfézs írásbeli:
- a dallamok, hangközmenet, akkordok pontos lejegyzése
- funkciós hangok felismerése
- hangnemi kitérés, moduláció felismerése
- nehezebb ritmusok felismerése

Szolfézs szóbeli:
- népdalelemzésben való jártasság
- nehezebb hangközök, alterált hangok pontos megszólaltatása
- pontos és kifejező éneklés
- formatani jártasság

ZENETÖRTÉNET - ZENEIRODALOM
„A" tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei, időtartama: írásbeli vizsga, 45 perc
A vizsga témakörei:
- Teszt, ami 15-20 általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos feladatot tartalmaz.
- A zenei korszakok felsorolása időrendben. A barokk korszak ideje, rövid általános jellemzése és zenei jellegzetességei.
- A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit [táncok, táncpárok], fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése. Két - a tanuló által ismert, meghallgatott - mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: A fúga művészete vagy a Wohltemperiertes Klavier kötetei). Egy vokális műfaj jellemzése (pl. Bach kantátái, a kantáták tételei).
- A bécsi klasszicizmus időszakának 3 jelentős és több kevésbé ismert, de fontos zeneszerzőjének felsorolása. A klasszikus zene általános jellemzése. A bécsi klasszika korszakának jellemzése a barokkal összehasonlítva. A bécsi klasszika műfajai és jellemző formái, a szonátaforma részei. Joseph Haydn életéről röviden, fontosabb művei; a szimfónia tételei; Haydn szimfóniáinak három korszaka egy-egy példán keresztül; a vonósnégyes hangszerei. W. A. Mozart műveinek jellemző műfajai egy-egy példával; két különböző műfajú művének részletes bemutatása.

Záróvizsga
A vizsga részei, időtartama: írásbeli vizsga, 45 perc
A vizsga témakörei:
- Teszt, ami 15-20 általános zenei-zenetörténeti ismeretekkel kapcsolatos feladatot tartalmaz.
- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvére, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fúga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.

- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika - új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek).
- A programzene (példával). A századforduló zenéje - Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Háry-szvit, Felszállott a páva - variációk).

SZINTETIZÁTOR-KEYBOARD
„A" tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: szintetizátor-keyboard
Időtartama maximum 20 perc.
A vizsga anyaga:
- Öt különböző ritmusú tánc és jazz zenei szám előadása arranger kísérettel.
- Két szabadon választott előadási darab.

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: szintetizátor-keyboard
Időtartama maximum 20 perc.
A vizsga anyaga a szaktanár által kijelölt művek eljátszásából áll. A művek nehézségi szintje az alapfok utolsó évfolyamán játszott művekével azonos. A darabokat fejből kell játszani.
Elméleti tantárgy: szolfézs - írásbeli és szóbeli (külön ismertetve)
A vizsga témakörei:
- öt különböző ritmusú tánc szám előadása arrengernkísérlettel és kíséret nélkül, önállő bal kéz kisérlettel.
- egy szabadon választott klasszikus darab.
A vizsga értékelése:
- technikai biztonság
- biztos hangszerkezelés
- megfelelő előadásmód, interpretáció
- kottahű, zeneileg kifejező lapról olvasás

NÉPI HEGEDŰ
„A" tagozat

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi hegedű főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Dunántúli táncok. (Ugrós, lassú és friss csárdás stílusos, ritmikus játéka.)
- Széki táncok. (Magyar, sűrű és ritka tempó, lassú, csárdás porka és hétlépés stílusos, a tánchoz alkalmazkodó tempójú játéka.)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi hegedű főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
- Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, marosszéki forgatós.)
- Palatkai zene. (Akasztós, lassú csárdás és szökős.)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

TÁNCMŰVÉSZETI ÁG

Az alapfokú táncművészeti oktatás célrendszere és funkciói
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.
A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

TÁRSASTÁNC

A tanszak tantárgyai és azok óraszámai
A képzés ideje: 12 év
Évfolyamok száma: 12

Óraterv

ÉVFOLYAMOK												
Tantárgy	**Előképző**		**Alapfok**						**Továbbképző**			
	1	**2**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Társastánc			**4**	**3**	**3**	**3**	**2-3**	**3**	**2-3**	**2-3**	**3**	**3**
Gyermektánc	**2**	**2**										
Klasszikus balett				**1**	**1**	**1**	**1**					
Történelmi társastánc									**1**	**1**	**1**	**1**
Viselkedés kultúra							**1**					
Tánctörténet									**1**		**1**	
Szabadon választott tantárgy			**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**2**	**1**	**1**	**2**	**2**
Összesen:	**2**	**2**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**

A tanszak tantárgyai:
Kötelező tantárgyak: Társastánc
Gyermektánc
Történelmi társastánc
Viselkedéskultúra
Tánctörténet
Szabadon választható tantárgy: életkornak megfelelően a fent felsoroltak közül

A tantárgyak helye a tanszak programjában
Gyermektánc: az Előképző 1-2. évfolyamában

Gyermektánc tantárggyal a társastáncot megalapozó tudásra tesz szert a tantárgyon belüli ritmikai, gimnasztikai gyakorlatokkal, játékos táncokkal. Így a tanulóban fejlődik a rendszeres munka természetes igénye, fizikai állóképessége, ritmusérzéke, egymásra figyelő magatartása.
Történelmi társastánc: célja, hogy a tanulók megismerjék a különböző korok táncai. Oktatása azért szükséges, mert a historikus táncokon keresztül jobban megismerik a főtantárgy (társastánc) kialakulásának előzményeit.
Viselkedéskultúra: célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait és magatartásformáit.
Tánctörténet: cél, hogy minden tánccal foglalkozó tanuló ismereteket szerezzen a tánc kialakulásáról, fejlődéséről, múltjáról, jelenéről.
Szabadon választható tantárgy: a tanszak bármely tantárgyból választható. Célja, hogy tehetséges tanulóknak módot adjon a további fejlődésre.

Követelmények

Követelmények az előképző elvégzése után
Gyermektánc
A tanuló ismerje:
- a társastánc alapfogalmait, alapfogalmait, alapmozdulatait,
- a magyar és más népek táncainak alaplépéseit.

Legyen képes:
- Zenére, énekre ritmikus mozgást végezni.
- A tanult játékos táncok csoportos bemutatása.

Követelmények az alapfok elvégzése után
Társastánc
A tanuló ismerje:
- standard táncok (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slowfox, quickstep) alap motívumait,
- a latin – amerikai táncok (samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble, jive) alap motívumait.

Legyen képes:
- a tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására,
- páros és csoportos feladatok végrehajtására.

Követelmények a továbbképző elvégzése után
Társastánc
A tanuló ismerje:
- a nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint a standard és latin-amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit.

Legyen képes:
- a standard és a latin- amerikai táncok önálló és páros bemutatására,
- a csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre,
- a tanult társastáncok valamelyikből vagy azok mixeléséből önálló csoportos bemutatására.

Történelmi társastánc
A tanuló ismerje:
- a történelmi társastáncok alaplépéseit

Legyen képes:
- a tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

Tánctörténet

A tanuló ismerje:
- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánctörténeti folyamatokat.

Legyen képes:
- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a múlt és a jelen értékeinek befogadására,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre.

Tananyag

A két év előképző után a Társastánc tantárgy az alapfok 1. évfolyamától a továbbképző 10. évfolyamáig tart. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és motívumok juttatják el a tanulót az egyre magasabb színvonalú tánctudáshoz.

Az évfolyamok táncismerete a minimumanyagot jelöli meg. A tanulók képessége és a szaktanár alapján bővíthetők

1. évfolyam

Tánctechnika:

Izolált (függetlenített) testrész gyakorlatok
- fej
- váll
- mellkas
- medence
- törzs
- kéz
- lábtő

Ritmikai gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok
- ritmusjárás, taps
- az adott tánc motívumainak ritmusképlete tapssal, járással

Tempógyakorlatok
- visszhang
- accelerando - ritardando

Egyensúlyfejlesztő gyakorlatok
- egyensúlygyakorlatok zenére, tapsra
- egyensúly játékok

Alaplépések és táncok:

Társastáncok kezdőknek
- Foxtrott
- Angol keringő
- Tangó
- Bécsi keringő
- Slowfox
- Samba
- Cha-cha-cha
- Rumba
- Jive
- Polka motívumok (páros jobbra forgó polka, rézsut haladó polka, páros jobbra forgó galopp)

Divattáncok (Világtánc programból)
- Salsa
- Mambó
- Blues
- Merengue

2. évfolyam
Alaplépések és táncok:
- Angol keringő: Jobbra fordulat (Natural Turn), balra fordulat (Reverse Turn) átmeneti lépések (Closed Change)
- Quickstep: Negyed fordulatok (Quarter Truns)
- Cha-cha-cha: Alaplépés, nő szólófordulat (Basic movement), New York, Hand to Hand, Spot turn left and right
- Jive: Alaplépés, a nő jobbra fordulat (Fallaway Rock), balra fordulat, váll- váll mellett.
- Tangó: Séta (Walk on Left Foot, Right Foot), lánc (Progressive Link), zárt promenád (Closed Promenade)
- Rumba: Alaplépés, nő szófordulat (Basic Movement), Hand to Hand, Fan Alamana, Spot Turns, New York

Megjegyzés: az alapfok 2. évfolyamától kezdve öt éven keresztül a táncos mozgásának fejlesztéséhez a klasszikus balett tantárgy nyújt segítséget. Szakmailag indokolt, ha a társastánc órákat megelőzi a balett óra.

3. évfolyam
Alaplépések és táncok:
- Az előző évben tanult tangó és rumba
- Angol keringő: Jobb körzés (Natural Spin Turn), Whisk ”a” – forma, sasszé promenádból (The Chassé from PP), külső váltás (Outside change)
- Quickstep**:** Progresszív sasszé (Progressive Chasse), kereszt-sasszé (Cross Chasse), keresztlépés előre (Forward Lock) Backward Lock
- Cha -cha –cha: Fan, Alamana, Spot Truns Basic movement fordulva, cucarachas
- Jive: Helycsere jobbról- balra (Change of Places Right or Left), helycsere balról- jobbra (Change of Hands behind back), Link rock and link.
- Bécsi keringő: Jobbra fordulat (Natural Turn) előre haladó alap (Forward Changes)
- Samba: Alap lépés (Basic Movement- Natural, Reverse and Alternatve), Samba Walks in PP, Whisk, nő szóló fordulat (Wisk to R. and L. Solo Spot Volta) Bota Fogo

4. évfolyam
Alaplépések és táncok:
- Az előző évben tanult bécsi keringő és samba
- Angol keringő: Fonó II (ThenWeave from PP), Whisk b., progresszív sasszé (Progressive Chasse)
- Tangó: Nyitott balra fordulás, zárt befejezéssel (Open Reverse Turn with Closed Finish)
- Quickstep: Jobbra körzés (Natural Spin Turn), keresztlépés hátra) Backward Lock) Runing Finish
- Rumba: Hockey Stick, Closed és Open Hip Twist
- Cha-cha-cha: Hockey Stick, Three Cha- cha-cha
- Jive: American Spin, Stop and Go
- Bécsi keringő: formáció

Ettől az évtől javasolom: egy füzetbe be kell jegyezni a tánc elméleti ismereteket és a továbbiakban ezt a füzetet folytatólagosan vezetni kell. Az év végén egy elméleti tesztlap

kitöltésével a tanulók beszámolhatnak az elméleti tudásukról. (Mindig az addig bővített anyag kapcsán.)

5. évfolyam

Alaplépések és táncok:

- Slowfox: Négyes lépés (Feather step)- hármaslépés (Three Step)
- Paso doble: Basic Movement, Appel, Sur Place, Deplacement (To Include the Attach) promenad, promenad jobbra és ballra fordulattal (Promenade Link)- válás (Separation)
- Angol keringő: Kitartott váltás) Hesitation change) Impetus, turn closed
- Tangó: Négy lépés (Four Step), swiwels
- Quickstep: Balra fordulat sasszéval (Chasse Reverse Turn), dupla keresztlépés (Duple Loks)
- Bécsi keringő: Balra fordulat (Reverse Turn), átmeneti lépés (Forward Changes)
- Rumba: Rope Spinning, Aida, Hip Rocks
- Cha-cha-cha: Cuban Breaks
- Samba: Helycserés volta (Volta Movements Criss Cross, Maypole), Bota Fogos to P.P. and C.P.P., Side Samba Walk, Stationary Samba Walks
- Jive: The Whip, Fallaway Thowaway

6. évfolyam

Az alapfok végére a táncosnak ismerni kell az öt standard) angol keringő, tangó, bécsi keringő, slowfox, quickstep) és az öt latin –amerikai (samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble, jive) táncból a nemzetközileg elfogadott angol táncstílus alaplépéseit, alapfogalmait.

Alaplépések és táncok:

- Angol keringő: Corte, Double Reverse Spin, The Back Whisk
- Tangó:Progressive Side Step, Progressive Side Step Reverse Turn, Open Promenade, Back Open Promende, Back Cotte, Rock Turn, Rock Back on Right Foot and Left Foot, Natural Promenade Turn, Natural Twist Turn
- Quickstep: Natural Turn, Natural Turnwith Hesitation, Natural PivotTurn, Tipple Chasse to Right
- Slowfox: Natural Turn, Reverse Turn, Change of direction, Reverse Wave, Impetus Turm, The Weave
- Samba: Progressive Basic Movement, Outside Basic Movement,Travelling Bota fogos, Reverse Turn, Corta Jaca
- Cha-cha-cha: Natural Top, Natural Opening Out, Time Steps
- Rumba: Progressive Walk Forward and Backward, Natural Top, Natural Opening Out movement, Side Step, Cucarachas
- Paso doble: Chasses to Ringt and Left (Wirt or Without Elevation), Fallaway Ending to Separation, The Huit (Cape), Sixteen
- Jive : The Walks

7. évfolyam

A továbbképzőben (7-10. évfolyam) a táncosok a standard és latin-amerikai a táncokból készített koreográfiákat ismerkednek meg, miközben tovább bővítik ismereteket. A koreográfiákat egyénileg, a növendékek felkészültségét figyelembe véve ajánlott elkészíteni.

Alaplépések és táncok:

- Angol keringő: Open Telemark, The telemark (closed Telemark), Outside Spin, Drag Hesitation, Bakward Lock, The Turning Lock
- Tangó: Fallaway Promenade, Bush Top,Pomenade Link, Outside Swivel

- Slow fox: Open Impetus Turn,The Weave from PP, The Naatural Weave,Natural Telemark,The Top Spin,Hover Feather, Hover Telemark, Open Telemark, With a teather, Endin
- Paso Doble: Promenades, Grand Circle (Advenced),EndingTo Promenades,Grand Circle (Advenced),Ending To PromenadesOpen Telemark,Ecart Fallaway Whisk,La Passe
- Quickstep: Progresive Casse to Right,Quick Open Reverse, Four Quick Run,The V 6
- Samba: Closed Roks, Shadow Bota Fogos,Argentine Crosses
- Cha-cha-cha: Shoulder to Shoulder,Reverse Top,Opening Out from ReverseTop, AidaSpiral, Open Hip Twist
- Jive: Whip Throwaway, Windmill, Spanish Arms, Rolling of the Arm

8. évfolyam

Alaplépések és táncok:

- Angol keringő: Cross Hesitation, The Wing, The Zig-Zag, Reverse Pivot
- Tango: Basic Reverse Tun
- Slow fox: Natural Twist Turn,Open Telemark,Natural Turn to OutsideSwiwel, The Telemark
- Quickstep: The Zig-Zag,Cross Swiwel,Fish Tail, Runing Right Turn, Change of Direction, Reverse Pivot
- Samba: Open Rocks, Back Rocks, Plait
- Cha-cha-cha: Rope Spinning,Advenced Hip Twist
- Rumba: Alternative BasicMovement, Kiki Walks
- Paso doble: Fallaway Reverse Syncopated SeparationBanderillas, The Twists
- Jive: Simple Spin

9. évfolyam

Alaplépések és táncok:

- Angol keringő: The Weawe, The Left Whisk, The Contra Check, The Closed Wing , The Double Natural sp
- Tangó: The Chased, Four Step Change, Fallaway Four Step,The Owersway
- Slow fox: The Hover Cross, Curved Feather to BackFeather, Fallaway Reverse and Slip Pivot, The Natural Zig-Zag from PP
- Rumba: Sliding Doors,Fencing
- Quickstep: Six Quick Run, The Hover Corte, The Rumba Cross, The Tipsy, Running Finish
- Samba: Foot Changes, Contra Bota Fogos, Rolling off the Arm
- Cha-cha-cha: Cross Basic, Turkish Towel
- Pasco doble: Coup de Pique,Left Foot Variation ,Fregolina (Incorporating The Farol)
- Jive: Chicken Walks, Toe Heel Swivels

10. évfolyam

A továbbképző elvégzése után a táncos megismeri az öt standard (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slow flox, quickstep) és az öt latin-amerikai tánc (samba, cha-cha-cha, rumba, passo doble, jive) összetettebb motívumait, és az alaplépések variációit is.

Alaplépések és táncok:

- Angol keringő: Quick Open Reverse, Fallaway Reverse and Slip Pivot, Hover Telemark, Natural Fallaway
- Tangó: Fallaway Reverse and Slip Pivot

- Slow fox: The Wisk, Double Reverse Spin, Fallaway Whisk, Contra Check,Pivot to Right (just right after Contra Check),Volta Movement (Closed Volta, Travelling Circular), Voltas in R. Shadow Position, Roundabout)
- Cha-cha-cha: Sweetheart, Follow My Leader
- Rumba:
- Quickstep: Wing, The Whisk, Foxtrot Natural Turn, The Top Spin, Curving Feather step, Side Lock from PPOutside Swiwel, The Telenark, Impetus, Open Impetus, Outside Spin
- Samba: Natural Roll, Three thres,Advenced Hip Twists
- Paso doble: The Chase Cape, Travelling Spins fromPromenade Pisition, Travelling Spins fromCounter Promenade Pisition
- Jive: Flick into

Művészeti alapvizsga és záróvizsga
Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya: társastánc
Időtartama: 20 perc.
A vizsga anyaga a szaktanár által előre kijelölt gyakorlatokból áll. A gyakorlatokat önállóan, párosan, illetve csoportosan mutatják be a növendékek.
A vizsga témakörei:
- standardtáncok alapmotívumai: angol keringő, bécsi keringő, slowfox, tangó, quickstep
- latin- amerikai táncok alapmotívumai: cha-cha-cha, samba, rumba, jive, paso doble

A vizsga értékelése:
- a technika alkalmazásának biztossága
- előadásmód
- a táncok sajátosságainak megfelelő ismerete

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgyai: társastánc
Időtartam: 25 perc
Az elméleti vizsga tantárgya: tánctörténet
Időtartam: 7 perc
A vizsga témakörei:
Társastánc:
Standardtáncok összetettebb motívumai variálva alaplépésekkel: angol keringő, bécsi keringő, slowfox, tangó, quickstep
latin- amerikai táncok összetettebb motívumai variálva alaplépésekkel: cha-cha-cha, samba, rumba, jive, paso doble
Tánctörténet:
- a tánc és a társművészetek kapcsolata
- a tánctörténet főbb korszakai
- a színpadi táncok kialakulása
- különböző táncstílusok közötti különbség
- jelentősebb hazai és külföldi táncművészek, koreográfusok, tánccsoportok ismerete

A vizsga értékelése:
Társastánc:
- a technika alkalmazásának biztossága
- előadásmód
- a táncok sajátosságainak megfelelő ismerete

Tánctörténet:
- a főbb táncművészeti korszakok ismerete
- a táncművészeti műfajok ismerete

NÉPTÁNC

A néptánc tanszak követelményei

A néptánc tanszak célja**,** hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődést elmélyítse a tanulókban. A táncokon keresztül ismerjék meg hagyományainkat, a magyar nép táncait, a táncok lépésanyagát, jellegzetességeit, stílusát.
A tanszak feladata:
Ismertesse meg a tanulóval:
- a hagyományos népi játékokat,
- a három dialektus (nyugati, tiszai, erdélyi) tánctípusait, táncrendjeit,
- a mozgásanyag variációs lehetőségeit,
- a táncokhoz kapcsolódó énekeket, zenei kíséretet,
- a néptánctudomány sajátos megközelítési módját,
- a folklórkutatás tárgyának, az alávetett társadalmi rétegek, a „nép” műveltségének sajátos helyét az egyetemes emberi kultúrában,
- a tánc, művészi és közhasznú formáit,
- a társasági táncélet alkalmait,
- a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet legjelentősebb művészeinek pályáját,
- az egyetemes és nemzeti táncművészet néhány alapművét, és ezek elemzésén keresztül a táncirodalom különböző stílusait.

Alakítsa ki a tanulókban:
- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- a munkájuk tudatos kontrollálását,
- a művészi előadásmód kivitelezését,
- az általános szemléletmódot, amely a népi kultúra, népélet egyes jelenségeit egy összefüggő rendszer egymást feltételező részeiként értelmezi,
- az esztétikai érzéket,
- a művészetek befogadására nyitott attitűdöt
- fogékonyságot a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Fejlessze a tanuló:
- mozgáskultúráját,
- fizikai állóképességét,
- ritmusérzékét,
- hallását,
- zenéhez való alkalmazkodását,
- tér-, forma- és stílusérzékét,
- mozgásmemóriáját,
- koncentráló képességét
- improvizációs készségét,
- ízlését,
- kritikai érzékét,
- a tánc komplexitásából adódóan a társművészetek (zene, képzőművészet, színház) iránti érzékenységét,
- vizuális memóriáját,

- a képzelő erejét.

Ösztönözze a tanulót:
- a közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránt,
- a néprajzi és általában kultúrtörténeti ismereteinek rendszeres gyarapítására,
- a rendszeres múzeum látogatásra,
- a rendszeres társasági és színházi táncesemények látogatására,
- a televízió és rádió táncos témájú műsorainak figyelemmel kísérésére,
- az aktív részvétel igényét az iskolán kívüli alkalmakon való részvételre (kézműves foglalkozások, játszóházak, táncházak, néprajzi táborok, egyéb táncesemények),
- a környezetében esetleg adódó gyűjtési lehetőségek kihasználására (helytörténeti hagyományok összeírása, nagyszülők, idős emberek tudásanyagának összegyűjtése).

Tudatosítsa a tanulóban:
- a tánctörténeti ismeretek fejlesztik a személyiségét, az ízlését és fogékonyságát általában a művészetek, különösen az előadóművészetek iránt.

Hívja fel a tanuló figyelmét:
- a korévfolyamuknak megfelelő néptáncos, népzenei, néprajzi, tánctörténeti irodalomra.

Tegye nyitottá:
- a tanuló személyiségét a folklór iránt.

Irányítsa a tanulót:
- szakirányú továbbtanulásra,
- a továbbképző folytatására,
- az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra

A tanszak tantárgyai és azok óraszámai

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12

Óraterv

	ÉVFOLYAMOK											
Tantárgy	**Előképző**		**Alapfok**						**Továbbképző**			
	1	**2**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Népi játék, Néptánc	2	2	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4	3-4
Folklórismeret					1	1	1	1				
Tánctörténet									1	1		
Kötelezően választható tantárgy			1	1							1	1
Szabadon választott tantárgy	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összesen:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A tanszak tantárgyai:

Főtárgy:

Népi játék, néptánc

Kötelező tantárgyak:

Folklórismeret

Tánctörténet
Kötelezően választható tantárgyak:
Népi ének
Folklórismeret
Tánctörténet
Kinetográfia
Szabadon választható tantárgyak:
A tanszak bármely, az életkori sajátosságoknak megfelelő gyakorlati tantárgya.

A tantárgyak helye a tanszak programjában
Népi játék - néptánc: a tanszak fő tantárgya, s az előkészítő - alapfok – továbbképző minden évfolyamán a legtöbb óraszámban foglalkoznak vele.
Ez az összefoglaló elnevezés több részterületet foglal magába:
- A tánctechnika, ami minden órát bevezet, a táncos izomzatának, ízületeinek bemelegítése mellett a technikai alapozást hivatott szolgálni.
- A ritmikai gyakorlatok és a táncos nyelvezet elsajátítása is a táncosok felkészülését segíti.
- A népi játékok az előkészítő, és az alapfok 1-2. évfolyamán játszanak fontos szerepet. A gyerekek megismerik a magyar játékkincs legszebb változatait, s ezen keresztül megszeretik a népzenét és a néptáncot.
- A néptánc oktatása elkezdődik az előkészítőben, de az alapfok és a továbbképző évfolyamain teljesedik ki. Egyre több dialektus táncrendjeit ismerik meg a tanulók, s táncolják "anyanyelvként".
- A daltanulás szorosan összetartozik a tánccal, míg a koreográfiák a tanult eredeti anyagok összefoglalásai.

Folklórismeret az alapfok 3-6. évfolyamán kötelező tantárgy. A 4 év alatt a tanulók megismerkednek a jeles napokkal, az emberélet fordulóival, a magyar néphiedelem világával. A továbbképzőn szabadon választhatják ezt a tárgyat. Ekkor a népköltészetről és a magyar nép táji-történeti csoportjairól hallgathatnak előadást.
A néptáncot tanuló gyerekek számára szükséges, hogy tudatosodjon bennük: művészeti területük egy komplex, elkülönülő részeiben is összefüggő kultúra része.
A tánctörténettel a továbbképzőn találkoznak a tanulók. Ekkor az egyetemes és nemzeti tánctörténeti rétegekről, stílusjegyekről tanulnak. Így a táncművészet értő és élvező befogadójává válnak.
A kinetográfia tantárgy a továbbképző 9-10. évfolyamán a választható tárgyak között szerepel, de minden továbbképzős hallgatónak ajánlani tudjuk. Akik megtanulják a kinetográfiát, azok az írásos anyagot sokkal pontosabban, gyorsabban tudják elsajátítani, mint a szöveggel leírt folyamatokat. Emellett nagyon sok autentikus néptánc közlés csak kinetogramban történt, tehát szövegesen nem hozzáférhető.
Szabadon választható tantárgy: a tanszak bármely tantárgyából választható.
Célja, hogy a tehetséges tanulóknak módot adjon a további fejlődésre**.**

Követelmények
Követelmények az előképző elvégzése után
Népi játék, néptánc
A tanuló ismerjen:
- legalább 10 kiszámolót, 10 különböző játékot, 10 népdalt.

Legyen képes:
- a játékhoz fűződő lépéseket szépen előadni,
- egyszerű ritmusképleteket visszaadni tapssal, dobogással (4x 2/4-es).

Követelmények az alapfok elvégzése után
Népi játék, néptánc
A tanuló ismerje:
- a tanult játékokat (min. 20) és népdalokat (min.40),
- a tanult táncrendeket, és legalább kettőt magabiztosan improvizáljon.

Legyen képes:
- a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
- 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
- Legyen képes felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Folklórismeret
A tanuló ismerje:
- a folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait,
- az egyes jeles napok időpontját,
- a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét,
- a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait,
- a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat,
- a parasztság hiedelemvilágának főbb szereplőit, funkciójukat,
- a korévfolyam szintjének megfelelő legfontosabb folklórkiadványokat (könyv, lemez), és intézményeket (múzeumok, gyűjtemények).

Legyen képes:
- felidézni az egyes jelenségek konkrét megjelenését, a népszokások idejét és rítusrendjét,
- előadni népdalokat, rítusénekeket és szokásszövegeket.

Követelmények a továbbképző elvégzése után
Néptánc
A tanuló ismerje:
- a különböző táncrendek zenéjét, népdalait (min. 100),
- a tanult táncrendeket.

Legyen képes:
- a technikai gyakorlatokat biztosan végrehajtani, összekötni,
- 2/4-es ritmusképletet visszatapsolni, dobogni,
- legyen képes felismerni és megnevezni az irányokat, arányokat, alakzatokat.

Folklórismeret
A tanuló ismerje:
- a fő népköltészeti műfajok jellegzetességeit,
- a magyar népművészet- kutatás leghíresebb irányzatait, képviselőit,
- a magyar néprajzi csoportok földrajzi elhelyezkedését, kialakulásuk legfőbb történeti momentumait, hagyományos népi kultúrájuk meghatározó jegyeit.

Legyen képes:
- rugalmas szemlélettel látni az egyén, a közösség egységét és kölcsönhatását a hagyományos nép kultúrában
- megkülönböztetni a népi és „magas” kultúra jelenségeit, összehasonlítani jellemzőiket,
- felidézni a prózai népköltészeti alkotások főbb tartalmi csoportjait, témaköreit,

Kinetográfia
A tanuló ismerje:
- a mozdulatelemzés alaptényezőit,
- a mozdulat és a helyzet típusait.

Legyen képes:
- kinetogrammal lejegyzett motívumokat pontosan leolvasni és stílusosan előadni.

Tánctörténet
A tanuló ismerje:
- az adott évfolyam tananyagát,
- a táncművészet kimagasló alapműveit,
- a nagy egyéniségek munkásságát,
- az egyetemes és nemzeti tánctörténeti folyamatokat.

Legyen képes:
- elemezni a táncművészet különböző stílusait,
- a táncművészetek iránti érdeklődésre,
- a múlt és a jelen értékeinek befogadására.

Tananyag
Előképző 1 - 2. évfolyam
Népi játékok:
a. énekes- táncos gyermekjáték
b. népi sportjáték
Megjegyzés: a népi játékok alkalmazásánál figyelembe kell venni a gyerekek nemét, korát, érdeklődési körét, a helyet, ahol a játékot tanítjuk.
Céljaink a tanult játékokkal:
- mozgáskészség javítása,
- közösségi érzés tudatos erősítése,
- élményszerzés,
- játékra nevelés.

a. énekes- táncos gyermekjáték:
- altatók
- kiolvasók
- szerepjátszók
- fogócska
- párválasztó
- fogyó- gyarapodó
- vonulós- kapuzó

b. népi sportjátékok
- küzdő
- nemzetes
- fogó
- pásztorjátékok
- tréfás versengések

Néptánc alaplépések:
A játékokhoz fűződő lépések: szép, egyenletes járás, futás, egyes- kettes csárdás, szökellő, galopp, sarkazó, szökdelés páros lábon, stb.

Alapfok
1. évfolyam
Tánctechnika:
- gimnasztika: járás lábujjon, sarkon, külső- és belső láb élen, futások különböző kartartással, lábemeléssel, törzs -, kar- és fejgyakorlatok.
- speciális gyakorlatok: helyes testtartás, pozíciók fogalma (I.,II.)

- pozíció váltások, térdhajlítás (demi plié), féltalpra emelkedés (relevé), lábcsúsztatás (battement tendu).

Ritmika:
- hangjegyérték gyakorlatok: nyolcad-negyed-fél ütékű járás tapssal,
- visszhang gyakorlatok,
- futótűz – ritmus továbbadása tapssal, dobogással.

Táncos nyelv:
- irány fogalma: jobb-bal, előre-hátra, rézsút irányok,
- alakzatok: kör, félkör, sor, oszlop, cikk-cakk.

Játék:
- különböző típusú játékok (párválasztó, párcserélő, fogyó-gyarapodó, vonulós, kapuzó, sportos),
- kiolvasók.

Néptánc:
- sárközi, dél-dunántúli ugrós alapmotívumok:
- cifra, höcögő, lengető, térdütögető, csapások és ezek variációi,
- eszközös táncok: fiúknak kanásztánc, lányoknak üveges,
- sárközi ugrós alapmotívumok, egyes és kettes csárdás rugózva, sarkas, sarkas höcögő, lengető-höcögő, variánsai, futó –tükörcsárdás.

Daltanulás:
- sárközi, dél-dunántúli dalok

Koreográfia:
- a tanult eredeti anyag és játékok alapján

2. évfolyam

Tánctechnika:
- gimnasztika
- speciális gyakorlatok: az eddig tanultak ismétlése, kombinációja, újabb pozíció (V.), térdhajlítás (grand plié), lábkörzések (relevé lent), kapűrpoziciók (I., II., III.), ugrások: két lábon parallel ugrások (saute), +1/4-et, ½-et fordulva jobbra - balra.

Ritmika:
- egyenletes járás közben hosszabb ritmusképletek visszatapsolása, dobogása,
- kétszólamú mozgás gyakoroltatása.

Táncos nyelv:
- térirányok (1-8.),
- karakter (stílus)- hasonlóság, azonosság, különbözőség.

Játék:
- szerepjátszó és sportos játékok tanulással.

Néptánc:
- ugrós motívumok Rábaközből: kopogó, sarkascifra, ugrócsapó és variánsai, terpeszcsapó,
- verbunk motívumok (Rábaköz): tapsbemérő, fordulós és variációi, lengető-séta, pattintó csapó, hegyező
- lányoknak somogyi karikázó: ingó, lépő, csárdás, keresztező, belépő, futó.

Daltanulás:
- rábaközi és sárközi dallamok.

Koreográfia:
- a tanult anyagból.

3. évfolyam

Tánctechnika:

- gimnasztika
- speciális gyakorlatok: az eddig tanultak kombinációja, lábdobások (battement tendu jeté, rand battement jeté), fejkapás technika, forgás.

Ritmika:
- kontrás taps gyakorlása,
- járás – futás változó tempójú zenére.

Táncos nyelv:
- tempó: lassú, közepes, gyors / tánctípushoz kötve),
- szimmetria – aszimmetria.

Néptánc:
- szatmári verbunk, lassú és friss csárdás: különböző csárdások, cifra variációk, hegyezők, bokázók, kisharang, keresztező fonás előre- hátra, átvetős, lábfelhúzós / csizmaszár ütő) páros forgó, kiforgató, lányoknak forgások, fiuknak csapások
- hajlikázó: vonulósok, kapuzók, egyéni szatmári figurák.
- Széki négyes és csárdás
- bekezdő, lépő, váltó, séta-cifra, kopogók, páros forgó.

Daltanulás:
- szatmári és széki dalok.

Koreográfia:
- a tanult anyagból.

4. évfolyam

Tánctechnika:
- gimnasztika
- speciális gyakorlatok: az eddig tanultak nehezített változatai, ugró (assamblé, jeté) gyakorlatok, forgások diagonálban.

Ritmika:
- nehezebb visszhang gyakorlatok,
- koordinációs gyakorlatok / mást táncolnak, mást tapsolnak)

Néptánc:
- széki táncrend: négyes és csárdás ismétlése, lassú: szép páros összefogódzás, lassú lépő helyben, fordulva, előre- hátra haladva, porka – hétlépés motívumok: ropogtató, páros forgás, előre- hátra lépő, lány kiforgatása, csapás
- fiúknak sűrű és ritka tempó: bekezdő, kopogó, csapások, lezárók, lábkörzések, figurák
- lányoknak: somogyi karikázó: kapuzók, ingó, csárdás, lépő, rida, ridaváltó, belépő.

Daltanulás:
- széki lassú, négyes, csárdás dallamok (csujjogató),
- sárközi karikázó dalok.

Koreográfia:
- sárközi és széki anyagból.

5. évfolyam

Tánctechnika:
- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok: alapgyakorlatok (rúd és középgyakorlatok), lábkörzések (demi rond, rond de jambe part erre), ugrások (echappé) fordulva is, forgások és ugrások diagonálban.

Ritmika:
- hosszabb ritmusképletek memorizálása,
- nehezebb koordinációs gyakorlatok,
- régi és új stílusú zene felismerése.

Néptánc:
- Dél- alföldi páros ugrós: egyes csárdás (pihenő), kirúgós, cifra, oldalazó, hátravágó, kopogó, légbokázó-cifra, futó-kirugós cifra, csapások, haladó, bokázók, földcsapó, szökellős dobogó.
- Dél- alföldi csárdás: séta, séta-ugró, séta-lengető, páros forgó, forgóváltó, (huppantós, ledobbantós, bokázós), páros bokázó, oldalt dobbantós, kisharang, félfordulós (bedöntve is), előre-hátra haladó
- Lőrincrévi páros táncok: páros forgás, forgás-váltó, kinyitás, kiforgatás, vezetés.

6. évfolyam
Tánctechnika:
- gimnasztika
- speciális gyakorlatok: az eddig tanultak ismétlése, kombinációja

Ritmika:
- összetettebb koordinációs gyakorlatok (különböző láb-kéz-, fejmozgások),
- különböző tánctípus zenei anyagának felismerése a tanult táncrend alapján.

Néptánc:
Sárközi táncrend:
- Karikázó: 5/8-os lépő, csárdás, keresztező, rezgők, futó, jobbra-balra, váltások, ugrós (ismétlése), sárközi cifrák, kirúgók, haladók, kopogók.
- Verbunk: cifra, keresztező, hátravágó, záró, váltó, hegyező, csizmaverő
- Csárdás: kettes csárdás, egylépés, cifra, lippentő, keresztező, bokázó, sarkazó, sergő, forgó, mártogató, kopogók.

Daltanulás:
– Sárközi dalok: karikázó, ugrós, csárdás.

Koreográfia: Sárközből.

Továbbképző
7. évfolyam
Tánctechnika:
- gimnasztika
- speciális gyakorlatok.

Néptánc:
- Gyimesi táncok:
- Kárpát medencei: félolához, verbunk, lassú és sebes csárdás, kettős jártatója és sirülője.
- Balkáni táncréteg: sima héjsza, korobjászka, kerekes, tiszti héjsza, békási ruszka, hosszúhavasi, réti héjsza.
- Közép-európai táncréteg: háromsirülős, egytoppanós, háromtoppanós, hétlépés, porka.
- Somogyi táncrend: karikázó és ugrós ismétlése, kiegészítése, lassú és friss csárdás, kettes csárdás, bokázós csárdás, keresztező csárdás, rezgő, mártogatós, csalogató.

Daltanulás, koreográfia: a tanult anyagból.

8. évfolyam
Tánctechnika:
- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok.

Néptánc:
- Palóc táncok: karikázó: csárdás, bekezdő, bukós, sergő, váltó jobbra - balra, verbunk: lépő, fordulgató, bokázó, lengető, cifra, hegyező cifra, oldaltugró, csapó, sarkazó, csárdás: egylépés, lengető, aprozó, szaladó, hegyező-cifra, bokázó, mártogató.

- Székelyföldi táncok: verbunk: bokázó, ugró bokázó, kopogók, csapásolók, keresztező, terpesz bokázó, koppantgató, forgatós: összerázó, átvetős, összeugró, csizmaverő, kiforgató, csalogató, forgó, tapsos, ugró bokázó, szöktetős: cifrák, kopogók.
Daltanulás, koreográfia: palóc és székelyföldi anyagból.

9. évfolyam
Tánctechnika:
- gimnasztika,
- speciális gyakorlatok.
Néptánc:
Mezőségi vagy kalotaszegi táncok
- Mezőségi táncok: lassú cigánytánc, szászka (ritka csárdás), ritka szökős, sűrű csárdás, ritka magyar, sűrű magyar, korcsos, négyes.
- Kalotaszegi táncok: legényes, csárdás, szapora.
Daltanulás, koreográfia: mezőségi, kalotaszegi, vagy mindkettő.

10. évfolyam
Tánctechnika:
- gimnasztika
- speciális gyakorlatok.
Néptánc:
- a tanult táncrendek ismétlése,
- kiegészítő anyagként: német, délszláv, szlovák, román, cigány táncok.

A számonkérés formája
A tanulók minden évfolyamon félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot. A bizottság szótöbbséggel dönt. Az alap- és záróvizsgát a helyi tanterv követelményei alapján állítjuk össze.
Az értékelés szempontjai – minimumkövetelmények:

Előképző
Félévi beszámoló: a tanult játékok bemutatása, népdalok eléneklése.
Év végi bemutató: a tanult játékfűzés (koreográfia bemutatása).

Alapfok, továbbképző
Félévi beszámoló:
- gyakorlat: a tanult anyag biztos ismerete, improvizálás.
- elmélet: a tanult anyaghoz kapcsolódó elmélet (pl. táncrend), népdalok.
Év végi bemutató: a tanult koreográfiák színpadi bemutatása.

Alapvizsga
A vizsga részei: a vizsga írásbeli, vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.
Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: folklórismeret, írásbeli: 30 perc, szóbeli: 5 perc.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi játék, néptánc
- előre kijelölt anyagból, a szaktanár által összeállított és betanított folyamat, ill. koreográfia részletének előadása: csoportosan 5-10 perc
- improvizáció: kis csoportban (maximum 3 pár), egyénenként, illetve párban, összesen: 4 perc

A vizsga tartalma:
A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll.
Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz.
A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.
Folklórismeret:
- Jeles napok,
- Munkavégző ünnepek,
- Az emberélet fordulói.
A gyakorlati vizsga tartalma:
- Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, betanított folyamat) csoportos bemutatása.
- Improvizáció: a három táncdialektusból választott és a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár), illetve egyénenként párban.
Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják - a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból.
A vizsga értékelése:
Az írásbeli vagy szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:
Írásbeli vizsga: a feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott ponthatárok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.
Szóbeli vizsga:
- A szokás elhelyezése az évkörben,
- A szokástartalom ismerete (magyarázata),
- Tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól,
- A megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.
A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:
- a koreográfia ismerete,
- a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása.

Záróvizsga
A vizsga részei: a vizsga írásbeli vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.
Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama: tánctörténet 5-10 perc
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: néptánc, improvizáció 8-10 perc
A vizsga tartalma:
Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tartalma:
Tánctörténet:
- a köznapi és művészi mozgás,
- a tánc és a társművészetek,
- a tánctörténet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai: a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor), a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk), a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett).
- romantikus balettek,
- klasszikus balettek,
- modern tánc,

- folklórizmus,
- jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői,
- az egyetemes tánctörténet legjelentősebb, alkotói és műveik.

A gyakorlati vizsga tartalma: improvizáció: a helyi tantervben meghatározott dialektusok táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort. A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál. Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrendet.

A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.

A vizsga értékelése:

Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai: a feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott ponthatárok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:
- a táncművészet főbb korszakainak ismerete,
- tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről,
- kiemelkedő alkotók és művek ismerete.

A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:
- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai.

7.2. Felmenő rendszerben a 2011-12-es tanévtől érvényes helyi tanterv a 27/1998. (VI.10.) MKM rendelet melléklete és a 3/2011. (I.26.) módosított NEFMI rendelet mellékletei szerint

7.2.1. Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei

ZENEMŰVÉSZET

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén:

Bemeneti kompetencia:

– Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszik az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia:

– A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
– A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
– A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia:

– Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia:

– Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
– Esélyegyenlőség
Módszertani kompetencia:
– Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
– Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
– A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
– A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
– A kortárs zene befogadására nevelés.
– A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.

Az alapfokú népzeneoktatás célrendszere, funkciói
Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja keretében folyó zenei nevelés lehetőséget ad népzenei tanszakok működtetése révén a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai műveltség közvetítésére, az értékmegőrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére. Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni nemzeti és etnikai kisebbségi közösségeink zenei önismeretének megalapozásához, e közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megőrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is.
Az alapfokú népzeneoktatás az életkori sajátosságok figyelembe vételével a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletű feldolgozására nevel, fejleszti az alkotó magatartást, a variációképző–rögtönzőkészség kialakítását, az önkifejezést, megalapozza az általános zenei műveltséget.
Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátíttatásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel, lehetőséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek tudatosítására, a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.
Az oktatási folyamat – kihasználva a még élő tradíció nyújtotta pedagógiai lehetőségeket – megismerteti a tanulókkal a népzene sajátos gondolkodásmódját, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseit, a ritmus és intonáció értelmezésének a nyelvi sajátosságokkal is összefüggő hangsúlyviszonyait, a különböző zenei műfajok sajátosságait. Célja az is, hogy felkészítsen a zene emocionális és intellektuális befogadására, a társas zenei aktivitásra.
A népzene – és hagyományos közegében tanulásának folyamata is – alapvetően közösségi megnyilvánulás, ezért tanításában a kamarazenének, a hangszeres–énekes együttmuzsikálásnak kiemelt jelentősége van. A társas zenélés, valamint az ehhez gyakran társuló néptánc elmélyíti, megerősíti a tanulók megszerzett egyéni tudását, közösségformáló ereje által hat az emberi interakciók fejlődésére, megteremti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben történő alkalmazása között.

Az alapfokú elektroakusztikus zeneoktatás célrendszere és funkciói
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó elektroakusztikus zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére

építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására a digitális technika modern eszközeivel.
A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

TÁNCMŰVÉSZET

Az alapfokú néptáncoktatás célrendszere és funkciói
A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei tánchagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, tánchagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

Az alapfokú társastáncoktatás célrendszere és funkciói
A táncművészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkező társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a művészetoktatásig. Az értékeket megtartva a tantervi program további lehetőséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelő munkafegyelemre, az önkontroll alkalmazására.
Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése. A főtárgyak és kötelező tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különböző társastáncokból. Megismerik azok történetét, a hozzátartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak előkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a főtárgy előzményeivel a tanulót és bekapcsolódást biztosítanak a táncművészet más ágába valamint a társművészetekbe. A korán elkezdett testképzés előkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon

keresztül a főtárgy előzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók.
A kötelezően választható tantárgy órái az összevont osztályokban történő tanulást segítik.
A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztő tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a művészetekhez, ugyanakkor választott művészeti ágának értő művelőjévé, közönségévé válik.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Az alapfokú képző– és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói
Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző–és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait, szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.
A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző– és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

SZÍN- ÉS BÁBMŰVÉSZET

Az alapfokú színművészeti – bábművészeti oktatás célrendszere és funkciói
Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés - figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait - lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására.
A képzés lehetővé teszi a színművészet területén:
- minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt;
- a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését;

- differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széles körű alkalmazását;
- az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését;
- a színjáték kulturális tradícióinak megismerését;
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését;
- azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják;
- minél több élő és felvett színházi előadás, köztük társaik által készített produkciók megtekintését;
- a színházi-drámai formával való kísérletezést, továbbá a színjátéknak, mint művészi kommunikációs formának megtapasztalását;
- azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét;
- az önkifejezést;
- az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

7.2.2. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei

ZENEMŰVÉSZET

Képzési idő
(2)+6+4 évfolyam
Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv

	Évfolyamok											
Tantárgy	**Előképző**		**Alapfok**						**Továbbképző**			
	1.	**2.**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összesen	**(2-6)**	**(2-6)**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**

A tanítási órák időtartama
Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
Kötelezően választható tantárgy**:** „A” tagozaton 5–10. évfolyamig 2x45 perc (csoportos)
Választható tantárgy: az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc, csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc.

Korrepetíció ideje: hangszeres tanszakok (minimum):
Előképző 1 – 2. és 1. évfolyam 5 perc
2–3. évfolyam 10 perc
4. évfolyamtól 15 perc
Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

Főtárgyak
Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, klarinét, szaxofon
Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, tuba
Akkordikus tanszak tantárgyai: gitár
Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora (klasszikus zene), szinteizátor-keyboard (elektroakusztikus zene)
Vokális tanszak tantárgya: magánének (klasszikus zene), népi ének (népzene)
Vonós és tekerő tanszak tantárgyai: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő
Fúvós tanszak tantárgyai**:** népi furulya

Főtárgyként nem választható tantárgyak
Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs ((2)+4. évfolyamon kötelező, 5. évfolyamtól választható), zenetörténet - zeneirodalom, (5. évfolyamtól)

Kötelezően választható tantárgyak (5. évfolyamtól)
Szolfézs, zenetörténet - zeneirodalom, kamarazene, zenekar, kórus, népi kamarazene (a tantárgy magába foglalja a hangszeres és vokális társas zenét), népi zenekar

Választható tantárgyak
Kötelező zongora

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.
Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyai
Alapvizsga tantárgyai
Az alapvizsga gyakorlati, valamint elméleti vizsgarészből áll. Az elméleti rész számonkérési formája: írásbeli és/vagy szóbeli vizsga.
Gyakorlati tantárgy: hangszeres főtárgy
Elméleti tantárgy: szolfézs vagy zenetörténet - zeneirodalom

Záróvizsga tantárgyai
A záróvizsga gyakorlati, valamint elméleti vizsgarészből áll. Az elméleti rész számonkérési formája: írásbeli és/vagy szóbeli vizsga.
Gyakorlati tantárgy: hangszeres főtárgy
Elméleti tantárgy: szolfézs vagy zenetörténet - zeneirodalom
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeinek részletes ismertetése az adott tantárgy tantervi programjának végén található.

Előrehozott vizsga
Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető. Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.
Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön – külön osztályzattal kell minősíteni.
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Klasszikus zene

FURULYA

„A” tagozat

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten):
– a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
– hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.
Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes ujjtechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást.
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
– tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.
Fordítson figyelmet:
– a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc–s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző

1. évfolyam

Az alapfok 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.
Fejlesztési feladatok:
A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer részei, összeállítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
– Különböző játékmód és hangindítások
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
– Játék a hangszer fejével.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.
Ajánlott tananyag:
- Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
- Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmények:
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.
- Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer részei, összeállítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– Különböző játékmód és hangindítások.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása.
– Az ismert hangterjedelmen belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.
Ajánlott tananyag:
- Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
- Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmények:
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.

- Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer részei, összeállítása.
– Különböző ritmusértékek, pontozások, ütemsúlyok, felütés.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
– Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
– A dü és tü hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
– A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.
Ajánlott tananyag:
- Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
- Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmények:
- A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két–három népdal, kotta nélkül.
– Egy–két könnyű tánctétel kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek:
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.
– Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
– Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
– Régi és új stílusú magyar népdalok.
– A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
– Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo–decrescendo–val.
– A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.

– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.
Ajánlott tananyag:
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 2.
- Bali J.: Furulyaiskola I.
- Béres J.: Furulyaiskola I., II. (EMB 5406, 7062)
- Keuning, Hans P.: 30 simple studies
- Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
- Anonymus: Allemande (EMB 4303)
- Anonymus: Angol tánc (EMB 7888)
- Anonymus: Hajdútánc (EMB 7888)
- Anonymus: Rondo (EMB 7888)
- Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/118)
- Purcell, H.: A pásztor (EMB 8959)
Követelmények:
- Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- A tü–dü hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
- Dúr skálák gyakorlása.
- Rövidebb lélegzetű etűdök.
- Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.
– Egy népdal, kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű tánctétel, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tü, dü, rü artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hanglezárás a száj kinyitásával.
– Dúr és moll skálák c1–c3 hangterjedelemben.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.
Ajánlott tananyag:
- Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
- Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
- Sellner, J. Etüden für Oboe / I., II., III.(EMB 12002)
- Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe (Peters 2377)
- Keuning, H. P. 20 studies

- Rodgers, Ph. Sight reading exercises 118–150. (SM 1479)
- Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
- Anonymus: Lassú tánc (EMB 7888)
- Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/142)
- Bach, J. S.: Menuett (EMB 2750)
- Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
- Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
- Purcell, H.: Bourrée (EMB 6106)

Követelmények:
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
- Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
- Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.
– A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
– Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, parántrilla, előkék.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
– „F” alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Staccato–játék nyelvzárással.
– Dúr és moll skálák c1–d3 tercekkel, hármashangzat–felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
– Az „F”–alapú furulya használatának gyakorlása.
– Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
– A „rekesz”–légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő–szükségletére.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Ajánlott tananyag:
- Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
- Hinke, G.: Praktische Elementarschule für Oboe
- Keuning, H. P.: 20 studies
- Keuning, H. P.: 10 difficult studies
- Keuning, H. P.: 25 studies
- Keuning, H. P.: 40 simple studies
- Linde, H. M.: Die kleine Übung (Tägliche Studien für ….)
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.
- Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab

- Sellner, J.: Etüden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
- Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Dobblinger Musicverlag)
- Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/4.) (EMB. 14071)
- Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (EMB 14071)
- Telemann, G. Ph.: Menuett (EMB 13100)
- Vivaldi, A.: Largo (EMB 14090/167)
- Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel
- Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
- Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
- Somis, G. B.: Allegro (EMB 14095)

Követelmények:
- A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
- „F"–alapú furulya használata.
- Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.
- A fogástáblázat önálló használata.
- A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két szonátatétel trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A trillatáblázat használata.
– Inégal játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló új tánctípusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Gyakorlás szoprán– és altfurulyán is.
– Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Ajánlott tananyag:
- Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB14071)
- Keuning, H. P. 10 difficult studies
- Keuning, H. P. 25 studies
- Keuning, H. P. 12 difficult studies
- Kölz, E. M. l Essercizi per il Flauto dolce
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
- Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
- Corelli, A.: Sarabande (EMB 7888)
- d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)
- Loeillet, J. B.: e–moll szonáta I., II. tétel op. 3/7
- Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)
- Pepusch, J. Chr.: G–dúr „altszonáták" 6/3. szopránon

- Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita – tételek
- Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)
- Marcello, B.: B–dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel
- Marcello, B.: d–moll szonáta op. 2/2
- Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel

Követelmények:
- Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.
- Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két szonáta– vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
– A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Kromatikus skála.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag:
- Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 140719)
- Keuning, H. P. 10 difficult studies
- Keuning, H. P. 25 studies
- Keuning, H. P. 12 difficult studies
- Kölz, E. M. l Essercizi per il Flauto dolce
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
- Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
- Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D–dúr (EMB 14071)
- Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
- Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
- Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10 (EMB 13160–3)
- Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
- Bellinzani, P. B.: C–dúr szonáta op. 3/3
- Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
- Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel
- Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)

Követelmények:
- A trillatáblázat önálló használata.
- Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
- A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
– Egy etűd,

– Két szonáta– vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló:
– legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f1 g3–ig (in F),
– legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
– tudjon önállóan hangolni,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
Ismerje:
– az f1– g3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
– a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– a tanult anyagban előforduló tempo– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a furulya történetét, rokon hangszereit,
– a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A művészeti alapvizsga követelményei
Művészeti alapvizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: furulya főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán– vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book–ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.
– Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,

– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– T–l, d–l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
– Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
– A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.
Ajánlott tananyag:
- Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
- Winterfeld, L.: H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
- Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
- Sellner, J.: Etüden für Oboe/ VI.– (EMB 12002)
- Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
- Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
- Brüggen, F:. 5 etűd
- Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat
- Staeps, H. U.: Methodische Übungen
- Veilhan, J.–C.: La flute à bec baroque
- Winterfeld, L.: Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
- Eyck, J. v.: Der Fluyten Lust–hof I–III.
- Thomas, B.: The Baroque solo book
- Anonymus: Greensleeves to a Ground
- Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
- Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
- Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
- Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
- Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
- Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
- Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)

- Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
- Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
- Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények:
- Zárlati hemiolák önálló felismerése.
- Önálló hangolás.
- Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
- Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
– Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése:
— Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag:
- Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
- Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
- Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ VI. (EMB 12002)
- Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
- Brüggen, F. 5 etűd
- Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
- Staeps, H. U. Methodische Übungen
- Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
- Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
- Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
- Thomas, B. The Baroque solo book
- Anonymus: Greensleeves to a Ground
- Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
- Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
- Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
- Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
- Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
- Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
- Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
- Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
- Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)

- Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel
Követelmények:
- A t–d, t–r, d–r artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
- Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
- Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
- Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
– A t–r–l–r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
– A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– A t–r–l–r összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.
Ajánlott tananyag:
- Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
- Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
- Brüggen, F. 5 etűd
- Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
- Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
- Thomas, B. The Baroque solo book
- Staeps, H. U. Methodische Übungen
- Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
- Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
- Boeke, K. Three exercises for alto recorder
- Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
- Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
- Marcello, B.: 12 szonáta
- Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
- Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
- Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
- Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
- Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
- Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)
Követelmények:

- A (t–) t–r–t–r–t inégal játék önálló alkalmazása.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
- Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
- Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A barokk „duplanyelv”, a di–dll di–dll.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A fa hangszerek „block”–jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t–) t–r–t–r–t inégal játék, valamint a „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag:
- Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
- Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
- Brüggen, F. 5 etűd
- Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
- Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
- Thomas, B. The Baroque solo book
- Staeps, H. U. Methodische Übungen
- Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
- Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
- Boeke, K. Three exercises for alto recorder
- Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
- Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
- Marcello, B.: 12 szonáta
- Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
- Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
- Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
- Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
- Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
- Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények:
- A t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves” hangindítások alkalmazása.
- Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
- Összetett ornamensek.
- Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.

– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben
– a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására
– a segédfogások önálló megválasztására,
– az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására
– a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására
– az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
– megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.
Rendelkezzék:
– az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel,
– egyenletes, laza ujjtechnikával,
– zenei képzelőerővel.

A művészeti záróvizsga követelményei
Művészeti záróvizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: furulya főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggen: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust–hof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.
– Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny)
– Egy korabarokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő hangolású és minőségű hangszerek
- Egy billentyűs hangszer
- Tükör
- Két vagy több állítható magasságú kottaállvány
- Metronóm

FUVOLA
„A tagozat”

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a fuvola történetét,
– a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát,
– a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.
Tudatosítsa:
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.
Fejlessze a tanuló zenei képességeit:
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.
– zenei memóriát
Ösztönözze a tanulót:
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző
1. évfolyam
Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.
Ismeretek:
– Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok olvasása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.

– A 2/4, 4/4 –es ütemek.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
– Gyermek– és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Különböző légzésgyakorlatok
– A test– és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
Ajánlott tananyag:
- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
- Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
- Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
- Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
- Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
- Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
Követelmény:
- Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
- A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
- A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
- Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam
Ismeretek:
– Hangszerismeret
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok biztosabb olvasása
– A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus
– A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek ütemsúlyok.
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
– A test– és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
– A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.
Ajánlott tananyag:
- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
- Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
- Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
- Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
- Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
- Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler–Haase UE 30370)
- Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény:
- A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
- A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
- A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
- Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok
1. évfolyam

Ismeretek:
– A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
– A módosítójelek ismerete.
– Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
– Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
– Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes test–, hangszer– és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
– Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
– A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
– A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag:
- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)

- Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)
- Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
- Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
- Lőrincz – Paragi: Furulya–ABC (EMB 14090)
- Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
- Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára
- Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)
- Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény:
- Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.
- A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása
- Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
– Egy előadási darab (zongorakísérettel)

2. évfolyam

Ismeretek:
– A hangterjedelem kibővítése.
– Az enharmónia fogalma.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések.
– A ritmikai ismeretek bővítése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
– A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzéstechnika állandó fejlesztése.
– Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
– A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
– A helyes tartás állandó ellenőrzése.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
– Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
– Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játék.

Ajánlott tananyag:
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)

- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
- Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
- M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
- Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
- Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
- Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)
- Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
- Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4
- Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
- Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
- Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
- Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)
- Dolzsikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
- Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
- Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
- Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény:
- Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.
- Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.
- Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – - - Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam

Ismeretek:
– A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
– Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
– Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
– Kromatika.
– Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
– Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.
– A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
– Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
– A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.

– Hármashangzat–felbontások és terclépések.
– Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
– Társas zenélés: Lapról játszás.
Ajánlott tananyag:
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
- M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
- Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
- Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
- Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
- Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
- Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
- Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
- Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
- Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
- Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
- Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
- Forty little Pieces (L. Moyse) (Schirmer 43191)
- Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
- J. Hook: Szonatina (F–dúr) (Schott 10138)
Követelmény:
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1–g3 –ig, kromatikusan.
- Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.
- Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam
Ismeretek:
– Az egyszerűbb felhangok ismerete.
– Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
– Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében
– A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.

– A moduláció fogalma.
– A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
– A laza, könnyed ujj– és a nyelvtechnika fejlesztése.
– A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
– A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
– A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
– A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
– Az önálló hangolásra való törekvés.
– Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
– Rendszeres társas zenélés vagy kiszenekari játék.
– A lapról játszási készség továbbfejlesztése.
Ajánlott tananyag:
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
- Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
- Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
- Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
- 3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
- 3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)
- Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
- Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
- Conte: Impromtu (G.Billaudot 3433)
- Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
- Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
- Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
- Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)
- Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
- Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
- Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
- Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
- Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
Követelmény:
- Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.
- Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
- Barokk tánctétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
- Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből -
- 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam
Ismeretek:
– Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
– Tudnivalók a vibratóról a zenei kifejezés érdekében.
– A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
– A bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy a nélkül)
– A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
– A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
– Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
– A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
– Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
– A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
– Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
– A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
– Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
– Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.
Ajánlott tananyag:
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
- Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
- Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
- 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
- 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
- Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
- Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
- Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
- Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
- D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
- Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)

- Bárcsak volna fuvolán! (Cseténvi Gyula) (AKKORDA–1019)
- Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
- Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
- Debussy: A kis néger (EMB 7933)
- Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
- Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény:
- A hangok olvasásának és fogásának ismerete c1–h3 –ig, kromatikusan.
- Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
- Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam

Ismeretek:
– Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
– A kromatikus hangsor.
– A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
– Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
– Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
– A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
– Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
– A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
– Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
– A befúvás szélsőséges helyzetei (ki– és befordítás).
– A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
– Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
– Skálák és etűdök tempójának fokozása.
– Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
– A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
– Rendszeres társas zenélés
– A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény:
- Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).
- A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.
- Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).
- A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.
- Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.

- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.
Ajánlott tananyag:
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
- Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
- E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- M. Moyse: Exercises Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
- M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
- M. Moyse: Cinquante de Demerssemann II. (Leduc 19481)
- M. Moyse: Vingt–QuatreÉtudes Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
- Taffanel: 17 GrandsExercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)
- Platonov: 30 etűd (ASMP 36)
- Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)
- Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
- Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
- Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
- 3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)
- Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
- Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
- Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)
- Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
- Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
- Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)
- Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)
- Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
- Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)
- Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
- Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
- Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
- Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála + variációi,
– Egy etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaraműű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
– az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
– a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.
Legyen képes:
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: fuvola főtárgy, minimum 10 perc
A vizsga tartalma:
– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).
– Egy barokk szonátatétel; Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Ismeretek:
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
– Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
– Különböző korhű díszítésfajták megismerése.
– A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
– Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
– A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– Skálák különböző kötésvariációkkal.
– A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
– Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
– Társas zenélés: kamarazene.
Ajánlott tananyag:
- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
- E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
- Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- Flötenetüden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
- Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
- Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy) (EMB 12949)
- Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
- Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
- Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
- Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
- Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
- Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
- Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)
- Loeillet: 12 szonáta op. 1 I–IV. (EMB 12638– 12641)
- Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
- Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
- J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) tánctételek (EMB 13185)
- Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
- Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)
- Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
- Corelli: La Follia (Schott 43236)
- Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
- Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
- Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
- Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
- Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
- Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
- Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)
Követelmény:
- Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.
- Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
- E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,

– Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy szonáta tételpár
– Egy előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam
Ismeretek:
– A bonyolultabb felhangok ismerete.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
– Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
– Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
– Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
– Hármas nyelvütés (tripla staccato).
– A trillázás fejlesztése.
– Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
– A nehezebb átfújások gyakorlása.
– A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
– A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
– Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
- Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
- E. Köhler: Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)
- E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)
- Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
- Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594, 597, 626, 632)
- Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
- Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
- Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
- Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
- Kuhlau: 12 Capries I– II. (G. Billaudot 1801, 1802)
- Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
- Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
- Die zweite Halfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)
- Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
- Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
- Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)
Követelmény:

- Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.
- Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.
- Képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.
- E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III.
- 9–10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramű.

9. évfolyam

Ismeretek:
– Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
– A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
– Romantikus zenei előadásmód.
– A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
– Tájékozódás a XX. század különböző stílusaiban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
– A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
– A hármas nyelvütés gyorsítása.
– Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
– A memória szinten tartása.
– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag:
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB 8514)
- Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
- J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
- Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
- M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
- Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
- Vivaldi: La notte (g–moll) op. 10 (EMB 1822)
- Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)
- Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
- Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
- Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
- Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
- G. Fauré: Pièces Cèlebres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)
- Mozart: Sechs Duette op. 75 I–II. (Zimmermann 2260, 11340)
- Doppler: Duettino americain (Adorján) 2 flûte+piano (Billaudot G 3104B)
- Jean–Jean: Modern etüdök

Követelmények:
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban;
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.

- Jártasság nehezebb ritmusképletekben
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam

Ismeretek:
– Az eddig tanult ismeretek összegzése.
– Modern zenei effektusok.
– Pergőnyelv.
– Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
– A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
– Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
– Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
– Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.
– Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
– A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
– Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
– Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömöt szerző játékot produkáljon.

Ajánlott tananyag:
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
- E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
- E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517)
- Ittzés Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
- Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
- Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
- A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)
- Romantikus fuvolavirtuózok I–II. (EMB 13538, 13539)
- Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
- Vivaldi: Concerto in do minore (Hartay – Nagy) (EMB 3770)
- F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
- Quantz: Flötenconcerto G–dur (Peters 12981)
- Borne: Carmen–Fantasie (Kunzelmann GM 890)
- Schubert: Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok” témájára (EMB 13286)
- P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
- Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
- Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
- Devienne: Trio D–dur (Eulenburg 10005)

- E. Bozza: Trois pièces (pour 4 flûtes) (Leduc 25584)
- F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
- Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
- S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
- J. Castérède: Flûtes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flûtes (ad libitum 4 flûtes) (Leduc 23296)
- J. Haydn: Die Jahreszeiten für zwei Flöten (UE 18036)
- Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)
- Láng: Duo (EMB 4532)
- Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény:
- A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
- Jean–Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean–Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes:
– a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegő tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
– a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
– a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
– a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangolódugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezzék:
– megfelelő hangszeres technikával
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
– a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni
– a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: fuvola főtárgy, minimum 10 perc
A vizsga tartalma:
– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Marcello: a–moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
– Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló–hangszerek
– Jól hangolt zongora, vagy pianínó
– Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány
– Teljes alakot visszaadó tükör
– Metronóm

KLARINÉT
„A” tagozat

A klarinéttanítás általános célja, feladatai
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejező klarinéthang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a klarinét történetét,
– a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),

– a hangszer irodalmát,
– a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.
Tudatosítsa:
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.
Fejlessze a tanuló zenei képességeit:
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.
Ösztönözze a tanulót:
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző
1. évfolyam
A hangszeres előkészítő elsősorban a képesség kibontakozását, a készségek felmérését szolgálja.
Ismeretek:
– A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád felhelyezése.
– A helyes légzéstechnika ismertetése.
– A törzshangok olvasása és fogásai.
– Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
– Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai, kivéve staccato.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módszereinek tanítása.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika gyakoroltatása.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása.
– A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás, fejlesztése.
Ajánlott tananyag:
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
- A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
- Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)
Követelmény:
- A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.
- A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

2. évfolyam
Ismeretek:
– A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.
– A nád szerepe és beállítása.

– A törzshangok ismeretének bővítése.
– A helyes légzéstechnika ismertetése.
– Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és szünetjeleik. Nyújtópont, pontozott ritmusok.
– Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
– Alapvető játékmódok ismeretének bővítése, kivéve staccato
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika állandó gyakoroltatása.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás rögzítése.
– A helyes befúvás, hangindítás és befejezés gyakorlása, a nyelv helyzetének állandó kontrollja, rögzítése és szerepe.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
Ajánlott tananyag:
- Klarinét ABC (Arany – Bakos – Meizl) OPI 1982
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
- A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
- Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)
Követelmény:
- A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.
- A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Alapfok
1. évfolyam
Ismeretek:
– A fafúvós hangszerek ismertetése, külső megjelenés, hangszín, hangmagasság (kezdőknél).
– A klarinét részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád helyes felhelyezése.
– A törzshangok olvasása és fogásai.
– Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
– Ismétlőjel, korona, levegővétel jele, módosítójelek.
– A dúr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei, kivéve staccato.
– A szerkezet, tagolás alapfogalmai.
– A helyes gyakorlás és memorizálás különböző módjainak megismertetése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika állandó megalapozása, gyakoroltatása.
– A helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása és folyamatos ellenőrzése.
– A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok mf dinamikával.
– Dúr hangsor kotta nélkül,
– Társas zenélés.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
- Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)

- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Követelmény:
- Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.
- A törzshangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- A hangsor ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
- Rövid, előjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel, Kovács B.: Klarinétozni tanulok I/58; 68., Balassa – Berkes: Klarinétiskola I/21, 48 stb. nehézségi fokán.
- Előadási darabok (vagy népdalok), lehetőleg kísérettel. Pl. J. S. Bach: Parasztkantáta, W. A.
- Mozart: Francia gyermekdal (Klarinétalbum I.–Edition Music–Soft)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
– Négy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, lehetőleg zongorakísérettel.

2. évfolyam
Ismeretek:
– A hangterjedelem bővítése.
– Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
– Felütés, csonkaütem.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll. A hármashangzat fogalma.
– Az enharmónia fogalma.
– A szerkezet, tagolás alapfogalmai; (pl. motívum, sor, ütemsúly).
– A tanult művek formai elemzése a periódus kérdés–felelet viszonya.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzéstechnika állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
– Tartott hangok dinamikával.
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
– A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem határáig.
– Hangsorok gyakorlása repetícióval.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
– Társas zenélés.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
- Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
- Perényi É: Klarinét–etűdök. (EMB 14300)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
- Pèrier: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
Követelmény:
- Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- A tanult hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
- Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, népdalok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a

fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Perényi: Klarinét–etűdök: 17; 19. nehézségi fokán.
- 16–32 ütemes előadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel. Pl. J. Brahms: Álommanó; M. Glinka: Air (Perényi: Repertoire 4., 5.)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

3. évfolyam
Ismeretek:
– A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.
– A tanult művek formai elemzése: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelő támasz kialakítása.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása, finomítása (portato, staccato stb.).
– A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
– A regisztерváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével; az egységes hangszín kialakítása.
– Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
– A skálázás tempójának fokozása különböző kötésekkel, repetíció. A belső hallás fejlesztése.
– Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
– Társas zenélés.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
- Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
- Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 2124)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Követelmény:
- A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.
- Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló, különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, Perényi É.: Klarinét–etűdök 26; 32. nehézségi fokán.
- Több regisztert érintő előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Ch. W. Gluck: Boldog lelkek tánca (Klarinétalbum II.– Edition Music Soft), P. I. Csajkovszkij: Régi francia dal (Perényi: Repertoire 24)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

4. évfolyam
Ismeretek:
– A hangterjedelem bővítése
– A legegyszerűbb segédfogások.
– A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
– A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
– A legegyszerűbb díszítések: rövid és hosszú előke, paránytrilla.
– Dalforma (ABA), triós forma.
– Tempo I, dal Segno, Vi–de.
– A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. tánctípusok).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Skálázás különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
– A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
- Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Követelmény:
- Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
- Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/9; 15. Balassa: Klarinétiskola II/ 7; 13. nehézségi fokán.

- Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. F. Schubert: Menuetto, G. Marie: Dal régi stílusban (Perényi: Repertoire 27., 19.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű és tempójú etűd,
– Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

5. évfolyam

Ismeretek:

– A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.).
– A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
– További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
– A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások. A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.
– Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.

A hangszerkezelés fejlesztése:

– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
– Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Skálázás a korábban megismert módokon, különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
– További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) gyakorlása.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
– A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag:

- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
- Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény:

- Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok kotta nélkül; hármashangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 40., 56. nehézségi fokán.
- Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Beethoven: Sonatine; Ch.Dancla: Romance (Perényi É.: Repertoire 35., 39.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű és tempójú etűd,
– Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

6. évfolyam

Ismeretek:
– A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.)
– A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
– A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások önálló alkalmazása.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített telt hang kialakítása.
– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és törekedjen javításukra.
– A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.
– Különböző hangindítások és hangbefejezések tökéletesítése a nyelv differenciált alkalmazásával.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Kromatikus skálák.
– A lapról játék formailag és zeneileg további fejlesztése, igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés és zenekari játék.

Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
- Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
- Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi E.R. 2541)

Követelmény:
- Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
- Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/36., 75., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 55., 71; 81. nehézségi fokán.
- Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Donizetti: Concertino (Edition Music–Soft); Weber: Szonatina; Bärmann: Romance (Perényi: Repertoire 42.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű és tempójú etűd,
– Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a klarinét és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a klarinét intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
– egyszerűbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb klarinétos előadóművészeket.

Legyen képes:
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– a különböző nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: klarinét főtárgy, minimum 10 perc.

A vizsga tartalma:
– Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű; Perényi Éva: Klarinétetűdök 60–tól (EMB14300), Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II: 13., 28. (EMB13291) nehézségi szintjén.

– Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is; Dancla: Románc (Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 39 EMB14406.), Weber: Sonatina Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 44 (EMB14406), Haydn: Szent Antal korál (200 év klarinétmuzsikája – Barokk– EMB 13971) nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Ismeretek:
– A hangterjedelem további bővítése.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
– A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai és a nád alakításának legalapvetőbb módjai.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló– és kamarazene–irodalmában.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– Az önálló játék fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
– Hangolás lehetőleg önállóan.
– A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– A technikai készségek állandó fejlesztése.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 1329)

- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I.(Leduc A. L. 17348)
- Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény:
- Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

8. évfolyam

Ismeretek:
– A hangterjedelem további bővítése.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– A megfelelő nád önálló kiválasztása és alakítása.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése a klarinét szóló– és kamarazene–irodalmában.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus skálák.
– A tanuló önállóságának fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangszeres készségek állandó karbantartása és tökéletesítése, valamint fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
– Hangolás a tanár segítsége nélkül.
– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.

– A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
– A skálák és etűdök tempójának fokozása.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficolta(Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I.(Leduc A. L. 17348)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn. 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)
Követelmény:
- Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

9. évfolyam
Ismeretek:
– A hangterjedelem további bővítése
– Különböző díszítések.
– Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
– A hangszer intonációs hibáinak ismerete.
– A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A már megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– A tanuló hangszeres játékának önálló kontrollálása, javítása.
– Hangolás a tanár segítsége nélkül.

– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– A hangképzés fejlesztése a zenei karakterek minél kifejezőbb megszólaltatásához.
– Állandó törekvés a tiszta intonációra.
– Önálló nádválasztás és alakítás.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A skálák és etűdök tempójának fokozása.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
- Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)
Követelmény:
- Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

10. évfolyam
Ismeretek:
– Korunk zenéjében előforduló bonyolultabb ritmusképletek ismerete.
– A helyes vibrato fogalma.
– Kromatikus és egész hangú skála.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.

– A különböző transzpozíciók ismertetése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Tökéletes alapfunkciók megszerzése, automatizálása.
– A vibrato gyakorlása.
– Önálló hangolás.
– A tanuló igényének felkeltése a minél árnyaltabb, kifejezőbb hang megvalósítására.
– A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül, egyénileg kialakított figurációkkal, a technika további fejlesztése érdekében.
– Kromatikus és egészhangú skálák gyakorlása.
– Társas zenélés, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
- Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
- Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
- Wiedemann: Gyakorlatok VI.(Breitkopf EB 4236)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
- Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)
Követelmény:
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel, kromatikus skála kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegő tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
– a különböző zenei korok megkomponált, stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására,
– a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele).
A tanuló rendelkezzék:
– megfelelő hangszeres technikával,
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
– a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.
A tanuló tudja alkalmazni
– a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: klarinét főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Két etűd, vagy technikai jellegű mű; Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc 05963), Jean–Jean: Etűdök I. (Leduc) nehézségi szintjén;
– Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű; Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizetti: Concertino I–II. tétel (Peters), Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Draskóczy: Korondi táncok (EMB 12064); kamaraművek: Pleyel: Duók: I–II., Devienne: Concertino 2 klarinétra és zongorára (EMB 8687) Stamitz: Kettősverseny(EMB 6046) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő minőségű hangszerek, fúvókák
- Havonta és fejenként egy nád
- Megfelelően hangolt zongora vagy pianínó
- Teljes alakot visszaadó tükör
- Metronóm

SZAXOFON
„A" tagozat

A szaxofontanítás feladatai
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejező szaxofonhang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a szaxofon történetét,
– a szaxofon társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a szaxofon irodalmát,
– a jelentősebb alkotó– és előadóművészeinek munkásságát.

Tudatosítsa:
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a hangképzés fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.
Fejlessze a tanuló zenei képességeit:
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.
Ösztönözze a tanulót:
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző
1. évfolyam
A szaxofontanulást az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 10–12 éves kortól lehet megkezdeni a hangszercsalád kisebb méretű fajtáival. 10 éves kor előtt a szaxonett (chalumeau) vagy klarinéttanulás a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon–tanulmányokhoz.
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A szaxofon formájának és hangjának megismertetése.
– A szaxofon keletkezése, fejlődése, sajátosságai.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.

– A nyakló helyes beállítása.
– A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Helyes test– és hangszer–, fej– és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
– A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
– Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
– A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
– A kotta nélküli játék fejlesztése könnyű darabokkal.
– Népdalok, rövid zongorakíséretes darabok megtanulása.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
- Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
- Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
- Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
- Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
- Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)
Követelmény:
- Helyes test– és hangszertartás.
- Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
- Tiszta intonálás c1d1–c2–ig, valamint fisz1.
- Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.
Az év végi beszámoló anyaga:
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A szaxofon hangjának megismertetése.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
– A nyakló helyes beállítása.
– A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.
– Kottaolvasás
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Helyes test– és hangszer–, fej– és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
– A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
– A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
– Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
– A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
Ajánlott tananyag:

- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
- Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
- Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1. (EMB 14289)
- Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
- Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
- Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)

Követelmény:
- Helyes test– és hangszertartás.
- Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
- Tiszta intonálás d1–c2–ig
- Kottaolvasás, alapvető ritmusképletek biztos játéka
- Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfok

1. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A szaxofon formájának, hangjának és szerkezetének megismertetése.
– A szaxofon keletkezése, fejlődése és sajátosságai.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
– A nyakló helyes beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok c1–c2–ig (vagy c3–ig, esetleg d3–ig), módosított hangok: fisz, b (esetleg cisz, esz, gisz), egész, negyed, fél, nyolcad érték és szünetjeleik, nyújtott ritmus, dinamikai és agogikai alapfogalmak, tempójelzések, ismétlőjelek, korona, levegővételi jel(ek).
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
– A törzshangok olvasása és fogása c1–től d3–ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
– A hangképzés és hangindítás napi gyakoroltatása kitartott hangokkal, helyes nyelvhasználattal.
– Törekvés a tiszta intonációra és a tömör, lebegésmentes hang elérésére.
– A szaktanár figyeljen arra, hogy a fúvóka optimális helyen legyen, hogy a hangszer önmagán belül a lehető legtisztább intonációban szólaljon meg.
– A helyes gyakorlási módszerek kialakítása.
– Skálák: dúr és moll hangsorok (összhangzatos és természetes moll).
– A skálák és könnyebb darabok, népdalok memorizálása.
– Duók és zongorakíséretes darabok játszása.

Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
- Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)
- Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
- Bumeske: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit. 350)
- Perényi É.&P.: Szaxofon ABC 1 (EMB 14289)
- Béres J.: Furulyaiskola I–II. (EMB Z. 5406)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (in Es)
- É.&P. Perényi: Saxophone methode (in Es, in B)

- Lilo: Könnyű darabok I. (in Es) (Coppelia 266451 0523)
- Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)
Követelmény:
- Helyes tartás, légzés, hangképzés.
- A törzshangok ismerete, skálák: C–, G– és F–dúr (esetleg a–moll), módosított hangok: fisz, b.
- Hangterjedelem: c1–g2–ig.
- Népdalok, kisebb előadási darabok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dallamos moll hangsor megismerés.
– A háromféle moll hangsor különbségeinek megértése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A metrumismeret bővítése : 3/8, 4/8, 6/8 ütembeosztás.
– Az éles ritmus, a triola, esetleg a tizenhatodok.
– A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma, dalforma.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A legato és tenuto játék fejlesztése.
– A hangterjedelem bővítése c1–c3–ig (vagy h–e3–ig, esetleg b–f3–ig).
– A crescendo–decrescendo alkalmazása.
– A levegőbeosztás gyakorlása az intonáció megváltozása nélkül.
– A hangindítás fejlesztése, változatos lehetőségei.
– Dúr és moll skálák.
– Hármashangzatok, tercskálák.
– Lapról játék 1#, 1b előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán. Előadási darabok játszása kotta nélkül; kamarazenélés a tanár vagy magasabb szinten játszó tanuló közreműködésével; zenekari előkészítő gyakorlatok.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (Edit. Simonffy 027)
- É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)
- Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit 350)
- Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 1. (EMB 14289)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (in Es)
- É.&P. Perényi: Saxophone Methode (in Es in B)
- Lilo: Könnyű darabok II. (in Es) (Coppelia 266451 0523)
- Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)
- Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
- Klarinétmuzsika kezdőknek (Kuszing) (EMB Z. 6851)
Követelmény:

- Helyes tartás, légzés, hangindítás, befúvás.
- Hangterjedelem c1–c3–ig, módosított hangok: fisz, cisz, b, esz, gisz.
- A megadott dúr és moll hangsorok ismerete (a dallamos moll ismerete nem kötelező).
- Skálák, lehetőleg kotta nélkül.
- Az évfolyamnak megfelelő ritmusképletek és ütemmutatók.
- Dinamikai jelek ismerete az évfolyamnak megfelelően.
- Tiszta intonáció, muzikális hang.
- Előadási darabok, lehetőleg kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor, kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

3. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az új kromatikus hangok megismertetése.
– Az alsó regiszter hangjai és fogásai.
– A kromatikus skála bevezetése.
– A segédfogások.
– A tizenhatodok, a szinkópák fajtái, a kis éles és nyújtott ritmusok beiktatása.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
– Az alla breve fogalma.
– Az alapvető formai ismertek bővítése.
– A memorizálás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangképzés és befúvás továbbfejlesztése, a hangindítások finomítása a légzés segítségével.
– A légzéstechnika továbbfejlesztése.
– A rekeszizom és a támasztás erősítése.
– Hangterjedelem: h–e3 (esetleg b–f3).
– A dinamika és az agogika további bővítése.
– A nyelvtechnika gyakoroltatása.
– Dúr és moll (mindhárom fajta) skálák, hármashangzat, terc indítva és kötve.
– A gyors játék fejlesztése.
– Előkék és egyszerűbb trillák.
– Lapról játék 2#, 2b előjegyzésig, vagyis a második év nehézségi fokán. Kamarazenélés, zenekari előkészítő gyakorlatok alkalmazása.

Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (Edit. Simonffy 028)
- É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)
- Londeix: Szaxofoniskola II. (Schultz Blasmusik–verlag A/848)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra II. (Elite Edit. 350)
- Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
- Beekum: Studies (HU 37994)
- Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
- Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)

- Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (in Es)
- Előadási darabok I szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/A)
- Előadási darabok II szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/B)
- Händel: Largo (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
- Gluck: Boldog lelkek tánca (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
- Mozart: Ave verum corpus (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
- Brahms: Bölcsődal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
- Csajkovszkij: Szomorú dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
- Schumann: Álmodozás (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
- Lilo: Könnyű darabok III.(in Es) (Coppelia 266451 0523)
- Schubert: Keringő (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
- Chopin: Mazurka (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
- Saint–Saëns: A hattyú (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
- Zsoldos B.: I love blues (in B) (Edit. Simonffy 025)

Követelmény:
- Tiszta intonáció az adott hangterjedelmen belül.
- Skálák 2#, 2b előjegyzésig.
- Az alapvető dinamikai és agogikai jelek ismerete.
- Kisebb előadási darabok előadása kotta nélkül.
- Könnyű kamaradarabok és egyszerűbb zenekari szólamok eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

4. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig.
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
– A stílusismeret elmélyítése.
– Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 3. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
- Londeix: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik–verlag A/849)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)

- Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB Z 14371)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 2 (EMB Z 14299)
- É.&P. Perényi: Répertoire zeneiskolásoknak – szaxofon szóló (EMB 14449)
- Beekum: Studies (HU 37994)
- Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
- Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
- Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB Z 14251)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es) (Edit. Simonffy 029)
- Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
- Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 016)
- Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
- Massenet: Elégia (in Es in B) (Edit. Simonffy 072–073)
- Mendelssohn: Velencei gondoladal (in Es) (in B)(Edit. Simonffy 072–073)
- Händel: Arie (in B) (Edit. Simonffy 009)
- Kis előadási darabok (Berkes) (EMB Z 2101)

Követelmény:
- Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
- A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
- Skálák3#, 3b előjegyzésig, hármas–hangzat felbontásokkal, terc–skálák.
- Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
- Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

5. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
– A vibrato.
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig (esetleg fisz3–ig).
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
– A stílusismeret elmélyítése.
– Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– A helyes ajakvibrato kialakítása.

– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód fejlesztése.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 4. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
- Londinex: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik–verlag A/849)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
- Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- Beekum: Studies (HU 37994)
- Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
- Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
- Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es)(Edit. Simonffy 029)
- Előadási darabok III szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/C)
- Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
- Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 025)
- Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
- Massenet: Elégia (in Es in B) Edit. (Simonffy 072–073)
- Mendelssohn: Velencei gondoladal (Edit. Simonffy 072–073)
Követelmény:
- Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
- A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
- Skálák 4#, 4b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
- Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
- Nehezebb etűdök eljátszása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

6. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A vibrato.
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig .
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/49/8–, és a 12/8 –es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében, abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
A stílusismeret elmélyítése.

Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód fejlesztése.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 5. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- J. Harle : Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17770)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
- Londeix: Szaxofoniskola IV. (Schultz Blasmusik–verlag A/850)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra IV. (Elite Edit. 350)
- Mule: 24 könnyű etűd (Leduc AL 20455)
- Mule: 53 etűd (Leduc 20 441)
- Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd (szaxofonra EMB)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
- Beekum: Studies (HU 37994)
- Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
- Verroust: 24 Études II (Billaudot G.2057 B)
- Perényi É&P: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- J . S. Bach: Gavottes (A. Leduc AL 19664)
- B. Marcello: Adagio Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., (Simonffy 028)
- A. Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25707)
- Dancla: Románc Szaxofonmuzsika kezdőknek Kraszna L. (EMB 14251)
- Fr. Schubert: Sérénade (A. Leduc AL 25708)
- Glinka: Vocalise (Simonffy 014)
- Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136)
- Teal Larry Solos (Schirmer 45722)
Követelmény:
- Az első öt év anyagának ismétlése, összefoglalása.
- A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
- Skálák, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
- Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
- Nehezebb etűdök eljátszása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a szaxofon és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,

– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a szaxofon intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig,
– a egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
– a vibrátó szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb szaxofonos előadóművészeket.
Legyen képes:
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

Művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: szaxofon főtárgy, minimum 10 perc
A vizsga tartalma:
A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
– Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 50., Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z.14371) 158., 178., 182., M.Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455) 5., 13., 35 J.v.Beekum: Studies (Harmónia HU 3794) Valsette (in a), Tiroler Landler (in Esz). nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; J.S.Bach: Gavottes (A.Leduc AL 19 664), B.Marcello: Adagio (Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028), A.Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25 707), Dancla: Románc (Szaxofonmuzsika kezdőknek – Kraszna L. EMB 14 251), Fr.Schubert: Sérénade (A.Leduc AL 25 708), Glinka: Vocalise (Simonffy 014), Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136). nehézségi szintjén.
Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű.
Az előadási darabot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Skálák,.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. – Igényesebb előadási művek megszólaltatása.
– Kamarazene, zenekari munka.
Ajánlott tananyag:
- Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
- 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
- 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
- Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
- Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
- Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
- Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
- Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
- Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
- Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
- Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
- BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
- Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
- Fauré: Pièce (in Es) (Leduc AL 16 152)
- Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
- Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
- Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
- Soproni: Four Pieces for Saxophon (in Es) (EMB 8811)
- Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
- Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
- Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
- Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
- Händel: Sonate en Sol Mineur (in B) (Leduc AL 21 144)
Követelmény:
- Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
- Skálák
- Tiszta intonáció, egészséges hang.

- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

8. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Skálák, kromatikus hangsor gyors tempóban.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
– Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.
Ajánlott tananyag:
- Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
- 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
- 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
- Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
- Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
- Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
- Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
- Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
- Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
- Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
- Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
- BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
- Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
- Fauré: Pièce (in Es)(Leduc AL 16 152)
- Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
- Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
- Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
- Soproni: Four Pieces for Saxophon(in Es) (EMB 8811)
- Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
- Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
- Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)

- Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
- Händel: Sonate (?. 1) (in B) (Leduc AL 25 143)
- Händel: Sonate en Sol Mineur(in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény:
- Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
- Skálák
- Tiszta intonáció, egészséges hang.
- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

9. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
– A jazz elemeinek megismertetése a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus, hangsorok
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag:
- Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
- 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
- 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
- Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
- Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
- Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
- Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
- Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
- Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- A. Corelli: Gigue (Muzika 13672)
- G. Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (Leduc AL 20835)
- Bach: Badinerie(Leduc AL 19511)
- Bach: Esz–dúr szonáta Hresztomatyija 5–6. (Muzika 14103)

- Singelée: Solo de concert (Lemoine 26260)
- Bozza: Aria (Leduc 19714)
- Ravel: Darab Habanera formában (Leduc 17679)
- Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény:
- Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
- Skálák
- Tiszta intonáció, egészséges hang.
- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint.
– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
– A jazz elemeinek megismertetése (ahol mód és lehetőség van rá), kizárólag hozzáértő tanár vezetésével, és ha lehetséges, a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus hangsor gyors tempóban.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag:
- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Perényi É.–P: 222 etűd (EMB Z 14371)
- Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
- Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
- Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794)
- Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
- Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403)
- Klosé:15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404)
- Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20402)
- A. Corelli:Gigue (Muzika 13672)
- Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20)
- Fr. Händel: 4. szonáta (A. Leduc AL 20828)
- Bach:Badinerie (A. Leduc AL 19511)
- J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
- Perényi: Szax. ABC II/84 (EMB 14299)

- J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 260 H.L.)
- A. Chailleux:Andante és Allegro (A. Leduc AL 22177)
- E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19714)
- Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)
- Ravel: Darab Habanera formában (A. Leduc AL 17679)

Követelmény:
- Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
- Skálák 6#, 6b előjegyzésig.
- Tiszta intonáció, egészséges hang.
- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló legyen képes:
– a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegő tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
– a vibráto sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
– a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására – a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele stb.).

A tanuló rendelkezzék:
– megfelelő hangszeres technikával,
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
– a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni
– hangszerének transzponáló jellegét,
– a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, stb.),
– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: szaxofon főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

– Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, ill. szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
– Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 49., 66.; Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z 14 371) 210., 211., 221.; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 9.; M.Mule: 24 könnyű etűd (A.Leduc AL 20 455) 9., 15.; J.v.Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Musette (in G); Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 13–tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A Leduc AL 6404) bármely etűd; Ferling: 48 etűd (A Leduc AL 20 402) nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; A.Corelli: Gigue (Muzika 13 672); G.Fr.Händel: Allegro, Largo et Final (A.Leduc AL 20 835); G Fr.Händel: 4. szonáta (A.Leduc AL 20 828); J.S.Bach: Badinerie (A. Leduc AL 19 511); J. S. Bach: Esz–dúr szonáta (Hresztomatyija 5–6. Muzika 14 103 v. G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.); A.Chailleux: Andante és Allegro (A.Leduc AL 22 177); E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19714); M.Ravel: Darab Habanera formában (A.Leduc AL 17 679); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade); nehézségi szintjén
Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő mennyiségű és minőségű, többfajta hangolású hangszer és tartozékok (fúvóka, nyakló)
- Fejenként és havonta 1 db nád
- Zongora, vagy pianínó
- Nagyméretű falitükör
- Kottaállvány
- Metronóm

TROMBITA
„A” tagozat

A trombitatanítás feladatai
– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,

– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a trombita történetét,
– a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,
– a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét,
– a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét
– a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
– a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.
Tudatosítsa:
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.
Fejlessze a tanuló:
– hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
– hangszeres adottságait,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és előadói képességét.
Tegye képessé a tanulókat:
– rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
– a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Előképző
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer felépítése, részeinek megismerése.
– A kottaolvasás alapfogalmainak megismerése.
– A helyes be– és kilégzés alapjainak elsajátítása.
– A helyes testtartás kialakítása. A helyes szájtartás gyakorlása. Fúvókázás, ajakrezgés.
– Hangterjedelem az egyvonalas C–től az egyvonalas G ig.
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. kötet
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmény:
- A helyes be– és kilégzés ismerete.
- Hangterjedelem az C’ – G’–ig.
- Hangjegyek, ritmusértékek szünetjelek ismerete a tananyag által megkívánt szinten.
- Egyszerű népdalok és gyermekdalok eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat
– Egy népdal vagy gyermekdal

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A helyes testtartás rögzítése.
– A helyes légzés további tudatosítása.
– Fúvókával végzett gyakorlatok a trombitaiskola alapján.
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola I.
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Gyermekdalok, népdalok
- Brodszky: Májusköszöntő
- Régi francia dal
Követelmények:
- Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.
- Hangterjedelem a kis h–tól az egyvonalas a–ig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
– Nyújtópont a fél érték mellett.
– Módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az előforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az előadási darabok megtanulása kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.
– A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel).
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Susato: Rondo (Trombitamuzsika)
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmény:
- Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.
- Hangterjedelem a kis a–tól a kétvonalas c–ig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
– A tizenhatod érték és szünetjele.
– Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
– A tanult művek formai elemzése.
– A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
– A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
– A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
– A rekeszlégzés gyakorlása.
– Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
– A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
– A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f–p).
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Colin: Skálatanulmányok
- Krumpfer: Trombitaiskola I.
- Fischer: Induló
- Cole: Granit
- Barnes: A kis géniusz
- Barnes: A kis művész
Követelmény:
- A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint– és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
- Hangterjedelem a kis g–től a kétvonalas d–ig.
- Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1#, 2b előjegyzésig).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

3. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dúr és a moll hangsor szerkezete.
– A 3/8–os, a 6/8–os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
– A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
– A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
– Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
– A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
– A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint– és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.
- Davidson: Befújási gyakorlatok
- Krumpfer: Trombitaiskola I.
- Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach–témára
- Hammerschmied: Csókdal
- Susato: Rondo és saltarello
- Bogár: Régi magyar táncok
- Barnes: A kis virtuóz
- Barnes: A kis mester
- Charpentier: Prelűd
- Kamprath: Három epizód
- Scselokov: Mese
- Scselokov: Tréfa
- Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény:
- A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
- Hangterjedelem a kis g–től a kétvonalas e–ig.
- Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3#, 3b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

4. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
– A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
– A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
– A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
– A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint–, kvart– és nagy terc–kötésekkel.
– A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).

Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
- Davidson: Befújási gyakorlatok
- Arban: Díszítés– és trillaelőkészítő gyakorlatok
- Bach: Ária
- Fitzgerald: Angol szvit
- Telemann: Szvit (1. és 2.)
- Albinoni: F–dúr concerto (FAM)
- Tornyos: Scherzo
- Tornyos: Változatok
- Scselekov: Ballada
- Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény:

- A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
- A hangterjedelem kibővítése a kis fisz–től a kétvonalas f–ig.
- Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

5. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Egyoktávos skála, tercskála, a hangnem fő hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsszeptim–akkord ismerete.
– Az 5/8, 7/8, 9/8–os ütemfajták és különböző ritmusképletek ismerete.
– A zenei anyagban szereplő darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.
– A kamarazenélés előtérbe helyezése.
– A légzéstechnikában előforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
– Az ujj– és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a művek zenei megoldására.
– Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint–, kvart– és nagy terc–kötések összekapcsolásával.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff) különös figyelemmel a szép hangra.
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
- Peters: Gyakorlatok kezdőknek
- Colin: 100 Warm Ups
- Arban: Skálatanulmányok
- Clodomir: Petits exercises
- Clodomir: Etűdök I.
- Arban: Trombitaiskola
- Baldassari: Szonáta
- Barat: Orientálé
- Händel: Hallei szonáta
- Händel: B–dúr szonáta
- Diabelli: Szonatina
- Botti: Románc
- Rangers: Velencei karnevál
- Tornyos: Szonatina
- Tornyos: 3 sárpilisi népdal
- Clerisse: Téma és változatok
- Telemann: B dúr szvit (FAM)
Követelmény:
- A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.
- A hangterjedelem kialakítása a kis fisz–től a kétvonalas g–ig.
- Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig, terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,

– Egy előadási darab.

6. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- Egy oktávos skála, tercskála, a főhármasok és a dominánsszeptim–akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
- A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
- Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
- Peters: Gyakorlatok
- Stamp: Warm Ups+Studies
- Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
- Arban: Trombitaiskola
- Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
- Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)
- Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel
- Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
- Händel: c–moll concerto I. tétel
- Händel: B–dúr szonáta
- Händel: Asz–dúr szonáta
- Telemann: F–dúr szonáta
- Telemann: d–moll szonáta
- Balay: Adante et allegro
- Scselokov: Koncert no. 3
- Hanus: Impromtus
- Thome: Fantázia
- Bogár: Concertino I.
- Bogár: Concertino II.
- Desportes: Introductions
- Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
- Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény:
- A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
- Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
- A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas a–ig.
- Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Ismerje a tanuló:
– a helyes test– és hangszertartást,
– a helyes légzéstechnikát,
– a hangszere irodalmát a tanult anyag alapján
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes:
– a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
– az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével: fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel, csak fúvókával, hangszerrel,
– az előírt hangterjedelmen belül g2–ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a tanult darabok stílushű megszólaltatására,
– folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
– skálázni egy oktávon keresztül 4# 4 b –ig.

Művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: trombita főtárgy, minimum 8 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–21. (Leduc), nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./66–74. (EMB13492), Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem további bővítése fokozott figyelemmel a szép hangra, és a tiszta intonációra.
– A játszott művek alaposabb ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek, ütemfajták átfogó, ismerete.
– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.
Ajánlott tananyag:
- Stamp: Warm–ups+studies
- Colin: Lip Flexibilities
- Clarke: Technical Studies
- Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
- Fekvéstágító skálák
- Arban: Trombitaiskola
- Előkészítő gyakorlatok a trillához
- Tripla nyelv előtanulmányok.
- Kromatikus skálák
- Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
- Keller: Szonáta
- Albinoni: F–dúr Concerto
- Esz–dúr Concerto
- Barat: Fantázia
- Haendel: c–moll Concerto
- Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel
- Richter: Concerto I. tétel
- Cimarosa: Concerto
Követelmény:
- A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb darabok eljátszására.
- Dúr és összhangzatos moll skálák tercmenetben és hármashangzat felbontással.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála három képletben
– Egy gyakorlat
– Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével.

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangterjedelem bővítése a – lehetőségek szerint, figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
– A játszott darabok alapos ismerete.
– A tanuló önállóságának fejlesztése a gyakorlás során felmerülő nehézségek megoldására.
– A könnyed játékmód megőrzése, fejlesztése.
– Nagyobb terjedelmű etűdök tanulása – állóképesség javítás
Ajánlott tananyag:
- Stamp: Warm–ups + studies
- Colin: Lip Flexibilities
- Clarke: Technical Studies
- Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
- Davidson: Napi Gyakorlatok Fekvéstágító skálák
- Arban: Trombitaiskola

- Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
- Purcell: B–dúr szonáta
- Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.
- Albinoni: g–moll trombitaverseny
- Sahov: Scherzo
- Bach: Passacaglia
- Tartini: Largo és Allegro
- Veracini: Concerto

Követelmény:
- Skálák három képletben, kromatikus skála biztos játéka, nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.
- Koncert, vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel.
- Kamaramű szólamának előadása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála 3 képletben
– Egy etűd
– Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

9. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– a hangterjedelem bővítése a lehetőségek szerint, az ajánlott napi gyakorlatok közül válogatva.
– a technikai készség megőrzése, továbbfejlesztése (előke és duplanyelv)
– a zenei kifejezőkészség fejlesztése.
– skálák öt képletben.

Ajánlott tananyag:
- Stamp: Warm–ups + studies
- Clarke: Technical Studies
- Colin: Lip Flexibilities
- Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
- Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
- Davidson: Napi gyakorlatok
- Arban: Trombitaiskola
- Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.
- Corelli: e–moll Szonáta
- Albinoni: C–dúr Concerto
- Hidas: Concerto no.2
- Bozza: Capriccio
- Gedike: Koncertetűd
- Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára

Követelmények:
- Skálák öt képlettel.
- Tripla és dupla nyelv ismerete, és egyszerűbb esetekben használata.
- Szonáta, vagy koncert gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramű szólamának előadása.
- A játszott művek zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála öt képlettel
– Egy etűd
– Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló közreműködésével

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:

– A megszerzett hangterjedelem és állóképesség megőrzése, a megtanult technikai elemek összefüggő alkalmazása.

– A zenei kifejezés fejlesztése.

– A tanult darabok zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

– Az önállóan ismerje fel a hangszer problémáit és tudja ezeket kezelni.

– A tripla és a dupla nyelv ismerete, a díszítések, trillák ízléses használata.

Ajánlott tananyag:

- Stamp: Warm–ups + Studies
- Clarke: Technical Studies
- Colin: Lip Flexibilities
- Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
- Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
- Davidson: Napi gyakorlatok
- Skálák a Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV. kötete alapján.
- Arban: Trombitaiskola
- Hummel: Trombitaverseny I. tétel
- Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel
- Arutjunjan: Trombitaverseny
- Hindemith: Szonáta I.
- Valentino: Szonáta
- Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára
- Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények:

- A tanuló legyen képes egy versenymű vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses előadására, a tanult technikai és zenei elemek önálló alkalmazására.
- Egy kamaramű szólamának eljátszására.
- Legyen képes önállóan megtanulni és eljátszani egy előadási darabot.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a tanuló:

– a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát,

– a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a tanuló

– az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,

– a játszott művek hangterjedelmén belül kiegyenlített és kifejező hang elérésére,

– a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,

– a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,

– önálló hangolásra,

– a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,

– skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,

– az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

Művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: trombita főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
– Egy etűd; Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22–70., Clodomir: Etűdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is; Albinoni: Esz– dúr, g–moll, C–dúr concerto, Barat: Fantázia (Leduc), Gedicke: Koncertetűd ; kamaraművek: Borst: Trombitaduók (EMB 6870), Mező Imre: Variációk (EMB 4687), Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió (EMB 6819), Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő minőségű, trombiták, tartozékokkal (tok, fúvóka)
- Jól felhangolt zongora (pianínó)
- Legalább 2 db, állítható magasságú kottaállvány
- Metronóm
- Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör

HARSONA – TENORKÜRT – BARITONKÜRT
„A” tagozat

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt– és a baritonkürt– tanítás szakirányú feladatai
A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 8–9 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelőző két évben elegendő a harsonatanulást megkezdeni a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:
– ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelő szinten) a hangszerek lehetőségeit,

irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.
Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, száj–, hangszer– és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező zenei hangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes kartechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és karmozgást.
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
Fordítson figyelmet:
– a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
– a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
– fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
– csak fúvókával,
– hangszerrel,
– mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Előképző
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az előforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Harsona ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
- Steiner: Bariton ABC
- Steiner: Harsona ABC

- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita–
- Előadási darabok gordonkára I,
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.
- Gyerekdalok, népdalok

Követelmény:
- Az egészséges, szép hang kialakítása.
- Hangterjedelem: maximum B–g–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az előforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Harsona ABC
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. vagy a tanuló képességeinek ismeretében a tanár belátása és tapasztalata szerinti gyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
- Steiner: Bariton ABC
- Steiner: Harsona ABC
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita
- Előadási darabok gordonkára I.
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Követelmény:
- Az egészséges, szép hang kialakítása.
- Hangterjedelem: maximum G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfok

1. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:

– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangérték és a megfelelő szünetjelek.
– Nyújtópont a félkotta mellett.
– A módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az előforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok, és az előadási darabok kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbözőségének megismerése.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak gyakorlása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás fejlesztése ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Bariton ABC
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Steiner: Bariton ABC–ből válogatva
- Perényi Péter: 347 etűd–ből válogatva
- Krumpfer: Trompeten schule für anfanger–ből válogatva
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Colin: Modern Method for Trombon
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. (zongorakíséretes darabok)
- Steiner: Harsonaiskola (a zongorakíséretes darabokból)
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita
- Manfred Schmitz Trompeten spiele 1.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Követelmény:
- A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat előadására egészséges, szép hangon.
- Hangterjedelem: G–b–ig (hangzó).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.
– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
– Dinamika: a pianótól a fortéig.
– Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok (3–4) kotta nélkül.
– Hangterjedelem: G– d'–ig.
– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.
– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.

– Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
- Colin: Kötésgyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Steiner: Bariton ABC
- Perényi Péter: 347 etűd
- Steiner: Harsona ABC
- Lubik: Kantilénák
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
- Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
- Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
- Sztán: Repertoire – Trombita,
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
- Steiner: Repertoire – Rézfúvók
- Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
- Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
- Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára
Követelmény:
- A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
- Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
- Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
- Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála kotta nélkül,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A dúr és moll hangsor szerkezete.
– A 9/8–os, 12/8–os ütem.
– Ritmusképletek: az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
– A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
– A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
– A manuális készség továbbfejlesztése.
– A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
- Colin: Kötésgyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola (63–118)

- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Steiner: Bariton ABC
- Perényi Péter: 347 etűd
- Steiner: Harsona ABC
- Lubik: Kantilénák
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
- Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
- Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
- Sztán: Repertoire – Trombita,
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
- Steiner: Repertoire – Rézfúvók
- Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
- Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
- Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény:
- A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
- Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
- Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
- Lubik: Kantiléna
- Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
- Colin: Kötésgyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (1–51)
- Clodomier: Petits Exercices.
- Robert Müller: Technische studien I.
- Steiner: Harsona ABC

- Perényi Péter: 347 etűd
- Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Arban: gyakorlatok válogatva a hangterjedelemnek megfelelően
- Steiner: Harsona ABC
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita
- Előadási darabok gordonkára I
- Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
- Steiner: Repertoire Rézfúvók
- Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
- Sugár: Dal és tánc
- Hasse: Két tánc
- Purcell: Szvit

Követelmény:
- Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
- Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
- Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Lubik: Kantiléna
- Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
- Arban: Skálagyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (52–116)
- Clodomir: Petits Exercices.
- Robert Müller: Technische studien I.
- Steiner: Harsona ABC
- Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Arban: gyakorlatok válogatva
- Steiner: Harsona ABC

- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita
- Előadási darabok gordonkára I
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
- Steiner: Repertoire Rézfúvók
- Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
- Sugár: Dal és tánc
- Hasse: Két tánc
- Purcell: Szvit
- Diabelli: Sonatina

Követelmény:
- Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
- Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
- Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Steiner: Harsona ABC
- Arban: Vollstandige schule für trompete – válogatott gyakorlatok
- Lubik: Kantiléna
- Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
- Borst: Skálagyakorlatok trombitára
- Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
- Clodomir: Petits Exercices.
- Robert Müller: Technische studien I–II
- Kopprasch: Technikai etűdök I.
- Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Makovecz: Válogatott etűdök I.

- Arban: gyakorlatok válogatva
- Steiner: Harsona ABC
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita–
- Előadási darabok gordonkára I,
- Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
- Steiner: Repertoire Rézfúvók
- Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
- Sugár: Dal és tánc
- Hasse: Két tánc
- Diabelli: Szonatina
- Händel: B–dúr sonata
- Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
- Purcell: Szvit
- Telemann: F–dúr sonata
- Fitzgerald: Angol szvit
- Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény:
- Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
- Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
- Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga:
– Egy skála
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló:
– a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
– sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolókakezelést,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra,
– rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
– tudjon önállóan hangolni,
– ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

– ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
– ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

Művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: harsona – tenorkürt – baritonkürt főtárgy, minimum 8 perc.

Harsona:
– Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat–felbontással.
– Egy etűd; Steiner: Harsona–ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto (EMB Z 14144) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt:
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114). Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt:
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c, gyűjteményből (EMB13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,

– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
– Díszítések és trillák.
– Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
– Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
– Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés– és intervallumgyakorlatokkal.
– A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.
– A kamara– és zenekari játék előtérbe helyezése.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*–ig), különös figyelemmel a szép hangra.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Rolf Quinque: ASA method
- Colin: Kötésgyakorlatok
- Arban: Gyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
- Arban: Skálatanulmányok
- Clodomir: Etűdök I–II.
- Arban: Ritmustanulmányok, díszítés– és trilla–előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok
- Kopprasch: Technikai etűdök I.
- Makovecz: Válogatott etűdök I
- Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
- Couillaud: 20 etűd
- Marcello: Szonáták
- Paudert: Berühmte Arien
- Kurpiński: Kavatina
- Baldassari: Szonáta
- Barat: Orientale
- Händel: Hallei szonáta
- Teleman: B–dúr szonáta
- Rouger: Velencei karnevál
Követelmény:
- A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.
- Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
- Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
- Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Két oktávos skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Rolf Quinque: ASA method
- Colin: Lip flexibilites (válogatva)
- Slokar: Hangképző gyakorlatok
- Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
- Clodomir: Etűdök II.
- Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések
- Kopprasch: Technikai etűdök I.
- Makovecz: Válogatott etűdök
- Bordogni: Vocalises
- Müller: Technikai etűdök III
- Blazevich: Etűdök harsonára
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: Szonáták
Követelmény:
Zenei ismeretek:
- A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
- Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (*pp–ff*–ig) az egész hangterjedelemben.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam
A hangszerkezelés fejlesztése:
- Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
- A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
- A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
- A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Slokar: Hangképző gyakorlatok
- Rolf Quinque: ASA method
- Stamp: Warm Ups
- Colin: Warm Ups
- Maggio: Befúvási gyakorlatok

- Colin: Skálatanulmányok
- Arban: Skálatanulmányok
- Arban: Famous Method for Trombone
- Colin: Modern Method for Trombone
- Müller: Technikai etűdök III
- Kopprasch: Technikai etűdök I–II
- Bordogni: Vocalises
- Lafosse: Complete Method III
- Couillaud: 20 etűd
- Vobaron: Etűdök I–II.
- Clodomier: Etűdök II–III.
- Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
- Corelli: Szonáták
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: Szonáták
- A trombita– és harsonairodalom szólóművei

Követelmény:
- Díszítések.
- Tripla– és/vagy duplanyelv előkészítés.
- Rövid előke, dupla előke.
- Trilla előkével, utókával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
– A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
– A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
– A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.
– A záróvizsga sikeres letétele érdekében a lehető legtöbb egyéni szereplési lehetőség kihasználása.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Slokar: Hangképző gyakorlatok
- Rolf Quinque: ASA method
- Stamp: Warm Ups
- Colin: Warm Ups
- Maggio: Befúvási gyakorlatok
- Colin: Skálatanulmányok
- Arban: Skálatanulmányok
- Arban: Famous Method for Trombone
- Colin: Modern Method for Trombone
- Müller: Technikai etűdök III
- Kopprasch: Technikai etűdök I–II
- Bordogni: Vocalises

- Lafosse: Complete Method III
- Couillaud: 20 etűd
- Vobaron: Etűdök I–II.
- Clodomier: Etűdök II–III.
- Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
- Corelli: Szonáták
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: Szonáták

Követelmény:
- Díszítések.
- Ttripla és duplanyelv gyakorlatok.
- Rövid előke, dupla előke.
- Trilla előkével, utókával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
- A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
- A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
- A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.
- A tanuló ismerjen különböző díszítéseket, trillákat, előkéket, tripla– és duplanyelves megoldásokat.

Művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: harsona – tenorkürt – baritonkürt főtárgy, minimum 10 perc

Harsona:
– Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: (EMB14143) 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab).
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt:
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493)1–30. nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt:
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd; Kopprasch: Technikai etűdök I füzet (Hofmeister) nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.
- Jó minőségű zongora, vagy pianínó.
- Lehetőleg teljes alakot visszaadó tükör.
- Metronóm.
- Legalább 2 darab állítható magasságú kottatartó.

TUBA
„A” tagozat

A tubatanítás célja, feladatai
– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása – kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
– a zenei hallás átfogó fejlesztése,
– zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a tuba történetét, legalább elméletben a különböző hangolású hangszereket
– a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,

– a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari–, kamarazenei– és szóló–irodalmának legalább a tananyagban megjelenő részét,
– a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
– a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetőségeit a tiszta intonáció és az előforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
– a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.
Tudatosítsa:
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás – didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.
Fejlessze a tanuló:
– hallását, belső hallását, intonációs képességét,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és előadói képességét.
Tegye képessé a tanulókat:
– a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenőrzésére, szinten tartására és javítására
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos előadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
– társas muzsikálásra.
Fejlessze és ellenőrizze a különböző funkcionális készségek kialakítását:
– a helyes légzést intenzív légzésfejlesztő gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);
– a szájizomzatot

Előképző
A tuba oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók fizikai, alkati fejlettségére, alkalmasságára. Általában 9–10 éves korban éri el testi fejlődésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánatos szintet.
A hangszeres előképző évfolyamok az általános zenei érzék és a hangszeres készségek felmérését, a képességek kibontakoztatását szolgálják.

1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A törzshangok olvasása basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Sára J.: Tubaiskola
Követelmény:
- Az ideális tubahang igényének kialakítása.
- Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
- A kottaolvasás basszuskulcsban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A törzshangok olvasása violin– és basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A rézfúvós hangszerek – ezen belül a tuba – felépítésének, megszólaltatási módjának ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Sára J.: Tubaiskola
Követelmény:
- Az ideális tubahang igényének kialakítása.
- Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
- A biztos, folyamatos kottaolvasás basszuskulcsban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4es ütem
– Az előjegyzések ismerete.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A tananyagban előforduló tempójelek, zenei műszavak ismerete.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– Memóriafejlesztés: népdalok és előadási darabok kotta nélkül játszása.
– A hangszer felépítése, részei, a megszólaltatás módja.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes légzés beállítása, a rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a légvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása, fúvóka–gyakorlatokkal.
– A hangindítás megalapozása.
– A nyelvtechnika megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
– A nyújtópont alkalmazásának ismerete.
Ajánlott tananyag:
- akab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Sára József: Tubaiskola
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)
- Brodszky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)
Követelmény:

- A megadott hangterjedelmen belül tanult hangszeres gyakorlatok, előadási darabok egyenletes, folyamatos előadása, helyesen kialakított légzés és szájtartás mellett.
- A tananyagban előforduló tempójelzések, zenei műszavak ismerete.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- Hangterjedelem: D–a–ig.
- Skála: 2#, 2b előjegyzésig, két variációval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
– A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
– A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
– A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
– A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
– Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
– A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.
– A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.

Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Sára József: Tubaiskola (10)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)
- Brodszky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény:
- Skálák 2#, 2b előjegyzésig dúrban és mollban, legalább 2 variációval.
- Hangterjedelem C–b–ig.
- A tanuló legyen képes a tanult etűdöket és előadási darabokat jó szájtartással, jó légzéstechnikával, egyenletes és folyamatos játékkal előadni, elvárható alapvető dinamikai árnyalással.
- A végzett tananyagban előforduló tempó,– dinamikai jelzések, zenei műszavak ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések
– A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
– A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
– A játékmód további differenciálása.
– A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
– A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.

– Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
– A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
– A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
– A manuális technika továbbfejlesztése.
– Az intonáció fejlesztése.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Sára J.:Tubaiskola
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)
- Előadási darabok gordonkára .1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480
- Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény:
- Skálák 3#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.
- Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.
- Hangterjedelem: kontra B–b–ig.
- Előadási darabok.
- Különböző játékmódok megvalósítása.
- A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála kotta nélkül,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
– A dúr és moll hangsorok 5variációval.
– Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo,alla breve, stb.)
– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
– A zeneművek szerkezeti tagolása (Da capo, triós forma).
– A hangterjedelem bővítése kontra B–től 1vonalas d –ig.
– A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
– Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
– A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
– Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Sára J.:Tubaiskola
- Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény:
- A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.
- Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval.
- Előadási darabok kotta nélküli játéka.
- A társas zenélés követelményeinek ismerete.
- A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála legalább öt képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
– Az előadási darabok formai elemzése.
– A lapról olvasási készség fejlesztése.
– A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékával).
– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
– Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
– A hangterjedelem továbbfejlesztése.
– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
– Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
- Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény:
- A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.
- Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig.
- Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.
- Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
– A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
– A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
– Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
– Hangterjedelem bővítése.
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)
- Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
- Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény:
- Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.
- Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban 4#, 4b–ig dúrban, mollban, hat variációval.
- Magabiztos színpadi fellépés.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Ismerje a tanuló:
– a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
– a rokon rézfúvós hangszereket,
– a tuba szerkezeti felépítését, és felhangrendszerét a tanult hangterjedelemben (lehetőleg a 10. felhangig), alkalmazási területeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes a tanuló:
– ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,
– különböző artikulációs előírások (tenuto, staccato, legato, marcato) és játékmódok megvalósítására,
– a zenei mondanivaló megformálására

– az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,
– a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
– a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,
– az előadási darabok kotta nélküli játszására,
– a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
– a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,
– a hangszer önálló behangolására,
– a hangszer szakszerű karbantartására.
– skálázni 4# – 4b előjegyzésig

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: tuba főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy skála legalább három variációval.
– Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet (Zimmermann), Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; F. Schubert: Bölcsődal (EMB13114) (169), H. Purcell: Rigaudon (166) nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dinamikai szélsőségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
– A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
– A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
– Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
– A lapról olvasás fejlesztése.

– Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
– Csoportos együttmuzsikálás (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
- Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
- Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).
Követelmény:
- A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.
- Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.
- Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
– A hangterjedelem fokozása egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
– A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
– Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
– A formáló– és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
- Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
- D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
- Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).
Követelmény:
- Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
- Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.
- Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
– A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.

– Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
– A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
– A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
- Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
- Gordon Jacob: Szvit tubára (Boosey & Hawke
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: szonáták
Követelmény:
- Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.
- A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
- Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

10. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
– A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
– A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy))
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
- Lachman: Etüdök (Hofmeister)
- J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
- Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
- Don Haddad: Szvit tubára (Shawnee Press Inc.)
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: Szonáták
- Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)
Követelmény:
- A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
Ismerje meg a tanuló:
– a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait
– a tuba irodalmát,
– a zeneirodalom híres tubaszólóit.
Legyen képes a tanuló:
– a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,
– a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
– az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,
– a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,
– tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,
– az önálló munkára.
Tudja alkalmazni a tanuló:
– a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
– a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

Művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: tuba főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy skála, legalább 3 képlettel,
– Egy etűd; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Két előadási darab; G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén vagy egy könnyebb barokk szonáta két tétele és egy, az előbbitől eltérő stílusú előadási darab.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- A tanulók létszámának megfelelő, jó minőségű hangszer
- Jól hangolt zongora
- Egész alakot visszaadó tükör
- Minimum 2 darab kottaállvány
- Metronóm

GITÁR
„A” tagozat

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai
Tanítsa meg:
– A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
– A gitár különböző behangolási módjait.
– A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb– és balkézzel egyaránt.
– A gitárirodalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
– A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
– A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
– A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
– A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
– A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.
Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás.
– Laza kar– és ujjtechnika.
– A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
– Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
– Összességében könnyed hangszerkezelés.
Gyakoroltasson rendszeresen:
– Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
– Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési– és ritmusvariációkkal is.
– Arpeggio gyakorlatokat.
– A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.
Ösztönözze a tanulókat:
– Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
– Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
– A rendszeres társas muzsikálásra.
Fordítson figyelmet:
– A precíz hangszerhangolásra.
– A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
– A tudatos zenei memorizálásra.
– A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előképző
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.

– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– A megtanult törzshangok ábécés nevei.
– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
– Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
Ajánlott tananyag:
- Puskás T.: Gitáriskola
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.
- Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két népdal, illetve gyermekdal,
– Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten– a gitár részeivel és felépítésével.
– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– Forte és piano.
– Az ütemhangsúly.
– A megtanult törzshangok ábécés nevei.
– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– Ostinato és dudabasszus kiséret
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
– Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
– Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
– A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttpengetés nélkül.
Ajánlott tananyag:
- Puskás T.: Gitáriskola
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal

- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.
- Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.
- Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két népdal, illetve gyermekdal,
– Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
– Primo–secondo, Da Capo al Fine.
– A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
– Az ütemhangsúly.
– A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
– Kis– és nagyszekund.
– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
– Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
– Kétszólamú dallam–kíséret játék együttpengetéssel
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
– Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
– Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
– Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
– Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.
Ajánlott tananyag:
- Puskás T.: Gitáriskola
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I. II.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
- Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képeskönyv
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.
- Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.

- A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.
- Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy magyar népdal,
– Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
– Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
– A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
– Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
– Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Játsszon a tanuló kétoktávos F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
– Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
– A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
– A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
– Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
– Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
– Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
– Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.
Ajánlott tananyag:
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.
- Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.
- Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).
- Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
– A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
– A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
– A dúr és moll hármashangzat felépítése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
– Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
– Játszassuk a kétoktávos G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
– Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.

– Fontos a hármasfogások tanítása és gyakorlása.
– Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
– Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
– Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
– Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
– Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.
Ajánlott tananyag:
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
- Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv
- Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).
- Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.
- Könnyű tánctétel jellegzetességeinek megvalósítása.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
– A dominánsszeptim–akkord megismerése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Kezdjük el a prím és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
– Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
– Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
– Négyesfogások bevezetése.
– A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
– Vibrato megtanítása.
– Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
– Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
– Tört–akkord játék megtanítása.
Ajánlott tananyag:
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
- Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
- F. Sor Op. 31.–35.
- Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
- Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak

- Brouwer: Etűdök I–V.
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Reneszánsz, barokk tánctételek és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.
- Terjedelmesebb etűd megtanulása.
- Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
– Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
– Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
– Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
– Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
– Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
– Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
– A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
– Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
– Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.
Ajánlott tananyag:
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
- Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
- F. Sor Op. 31.–35.
- Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
- Aguado: Etűdök I.
- Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
- Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
- Brouwer: Etűdök VI.–X.
- Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.
- A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.
- Klasszikus tánctételek (pld. Sor Walzerek) előadása.
- Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer - Etűd VI–X.) eljátszása.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy

kortárs darab.

6. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
– Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
– Legyen képes a zenei formák (szvit– és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Tanítsuk meg a háromoktávos dúr– és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
– Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
– Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
– Törekedjünk a a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
– Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.
Ajánlott tananyag:
- Aguado: Etűdök
- Carcassi Etűdök op. 60
- Giuliani: Etűdök
- Nagy E. – Mosóczi M.:Gitáriskola V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
- Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
- Régi spanyol muzsika
- Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
- Bartók – Szendrey: Gyermekeknek
- Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
- F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
- Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
- Brouwer: Etűdök VI.–X.
- Faragó: Musica Ficta
- Pavlovits Dávid gitárdarabjai.
- Christofer Parkening: Gitáriskola

Követelmények:
Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.
Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

- A tanuló rendelkezzék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképességgel.
- Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje:
– a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,

– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:
– a fekvésjátékot, fekvésváltást,
– a kis és nagy barré–t,
– a kötéseket (ráütés, elpengetés),
– a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
– az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
– a törtakkord megszólaltatását,
– a nem kívánt hangösszecsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).
Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:
– dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler–darabok),
– harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
– egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).
- Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.
- Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: gitár főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.
– Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.
– Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

- Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)
- Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss tánctételei, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)
- Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)
- Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)
- XX. századi / Kortárs zene;. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
Ajánlott tananyag:
- Carcassi: Op. 60.
- Sor: Etűdök Op.29.
- Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok
- Losy, Roncalli, Brescianello többtételes művei
- Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei.
- Ponce: Prelűdök
- Brouwer: Etűdök XI–XX.
- Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)
Követelmények:
- A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.
- Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd
– Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)
– Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
– Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
– Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
Ajánlott tananyag:
- Carcassi: Etűdök Op. 60
- Sor: Etűdök Op. 29.
- Giuliani: Etűdök Op. 48.
- Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok
- Mudarra és Narvaez fantáziák
- Bach: Lantművek tételei
- Weiss: Szvit tételek
- Sor: Menüettek
- Ponce: Prelűdök
- Villa–Lobos: Prelűdök
- Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
- Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.
Követelmények:

- A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.
- Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
– Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
– Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
Ajánlott tananyag:
- Sor: Etűdök Op. 29
- Coste: Etűdök Op. 38.
- Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.
- Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei.
- Diabelli: Szonáták
- Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
- Lauro: Vals–ok
- Barrios kisebb művei.
Követelmények:
- Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
– A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
– Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
– Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.
Ajánlott tananyag:
- Sagreras, Pujol, Villa–Lobos etűdök
- Reneszánsz táncok és fantáziák
- Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei
- Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk
- Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
- Villa–Lobos: Choros
- Leo Brouwer gitárdarabjai
Követelmények:
- Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
- A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására.
- Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: gitár főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.
– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű tánctételek, Lantszvitek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén
– Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer
- Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly
- Félévenként egy húrkészlet
- Metronóm

ZONGORA
„A” tagozat

A zongoratanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
– a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
– a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.
Alakítson ki:
– a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,

– megfelelő kéztartást,
– független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
– rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
– az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá– és fölétevését),
– differenciált billentést, ujjvégérzetet.
Tegye képessé a tanulókat arra, hogy:
– tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
– tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
– a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,
Fejlessze a tanuló:
– muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
– zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
– metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
– kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
– hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előképző
1. évfolyam
Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.
Ismeretek:
– a hangszer vázlatos megismerése,
– tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
– azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.
Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztő játékok,
– a non legato, legato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés előkészítése,
– különböző kifejezésmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
– egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
Ajánlott tananyag:
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
- Helyes ülésmód.
- Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.

- Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam
Ismeretek:
– tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
– azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– elemi szintű kottaolvasás.
Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztő játékok,
– a non legato, legato, staccato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés előkészítése,
– különböző kifejezésmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
– egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
Ajánlott tananyag:
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
- Lakos Á.: Zongoraiskola
Követelmény:
- Helyes ülésmód.
- Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
- Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
- Kottaolvasás kezdő szinten.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfok
1. évfolyam
Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.
Ismeretek:
– ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
– dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés–felelet),
– kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
– ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
– pentachord, pentaton,
– dúr és moll hangsor, vezetőhang,
– hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
– hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
– nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
– kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,

– a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
– tájékozottság a magyar gyermek– és népdalokban (sorszerkezet),
– a klasszikus zenei stílus alapjai,
– a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
– formálás: indítás–lezárás.
Hangszerkezelés, technika:
– helyes ülésmód,
– a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
– a staccato és a legato játékmód különböző formái,
– a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
– az ujjalátevés előkészítése,
– pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
– unisono, tükörjáték, dudabasszus.
Ajánlott tananyag:
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
- Bartók: Mikrokozmosz I.
- Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
- Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
- Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
- Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
- Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
- Papp L.: Zongora ABC
- Papp L.: 27 kis zongoradarab
- Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
- Teőke M.: Találkozások a zongoránál
- Teőke M.: Válogatott etűdök I.
- Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
- Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
- Majkapar: Első lépések
- Teőke M.: Egy–mással (Akkord)
- Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
- Weiner: 3 kis négykezes darab
Követelmény:
- Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
- A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
- Kottaolvasás violin– és basszuskulcsban.
- A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam
Ismeretek:
– az előzőekben tanultak ismétlése,

– a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
– tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
– nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
– a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két– és háromtagú forma),
– barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
– lapról játék egy szólamban,
– jelek, idegen kifejezések ismerete.
Hangszerkezelés, technika:
– a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
– dúr és moll skála, külön kézzel,
– kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat–felbontás,
– etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).
Ajánlott tananyag:
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
- Bartók: Mikrokozmosz I.
- Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
- Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
- Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
- Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
- Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
- Papp L.: Zongora ABC
- Papp L.: 27 kis zongoradarab
- Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
- Teőke M.: Találkozások a zongoránál
- Teöke M.: Válogatott etűdök I.
- Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
- Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995.)
- Majkapar: Első lépések
- Sári J.: Lépésről lépésre
- Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
- Teőke M.: Egy–mással (Akkord)
- Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
- Weiner: 3 kis négykezes darab
Követelmény:
- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,

– a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
– hangnemi változások megfigyelése,
– új metrumok (3/8, 6/8),
– a szonatinaforma vázlatos ismerete,
– az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
– a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
– a zenei memória fejlesztése.
Hangszerkezelés, technika:
– kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
– éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
– skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
– az Alberti– és a keringőbasszus előkészítése,
– pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
– etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
– négykezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék,
– a hangerő megfelelő alkalmazása,
– kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)
Ajánlott tananyag:
- A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
- J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
- J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
- J. S. Bach: Az első Bach–tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
- Bartók: Gyermekeknek I., III.
- Bartók: Mikrokozmosz II.
- Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
- Grecsanyinov: Gyermekalbum
- Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
- Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
- Könnyű szonatinák zongorára
- Majkapar: Kis zongoradarabok
- W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)
- W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)
- Schumann: Jugend Album
- Teőke M.: Válogatott etűdök III.
- Weiner: 20 könnyű zongoradarab
- Haydn: Deutsche Tänze
- Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
- Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
- Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
- Teöke M.: Találkozások a zongoránál
Követelmény:
- Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.
- Felszabadult játszóapparátus.
- Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam
Ismeretek:
– az előzőek ismétlése, bővítése,
– a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
– a polifon hallás finomítása,
– új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
– vázlatos formai, harmóniai elemzések.
Hangszerkezelés és technika:
– skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
– a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
– Alberti– és keringő–basszus,
– pedálhasználat (együttnyomott),
– etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.
Ajánlott tananyag:
- A szonatina mesterei I–II. (Csurka M, EMB)
- J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
- Bartók: Gyermekeknek I–III.
- Bartók: Mikrokozmosz II–III.
- Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
- Csajkovszkij: Jugend Album
- Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
- Grecsanyinov: Gyermekalbum.
- Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett
- Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
- Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
- Kodály: Gyermektáncok
- Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
- Majkapar: Kis zongoradarabok
- W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
- Schubert: Táncok
- Schumann: Jugend Album
- Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
- Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)
- Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I–II. (EMB)
- Muzsikáljunk együtt I–II. (Szávai – Veszprémi)
- Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével
Követelmény:
- Tudatos memorizálás.
- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.
- Önállóan megtanult művek.
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.

- Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
– a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
– kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
– rondóforma.
Hangszerkezelés, és technika:
– az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
– skálajáték 2–4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
– etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.
Ajánlott irodalom:
- A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
- Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
- Bartók: Gyermekeknek III.
- Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
- Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
- Csajkovszkij: Jugend Album
- Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
- Könnyű szonatina album
- Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
- Scarlatti: Klavierbüchlein
- Schubert: Táncok (EMB)
- Repertoire 3.
- Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
- Bizet: Gyermekjátékok
- Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
- Weiner: Lakodalmas
Követelmény:
- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.
- Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű,
– Egy szonatina tétel,
– Egy előadási darab.

6. évfolyam
Ismeretek:
– variáció, invenció,

– új stílus előkészítése: impresszionizmus,
– a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
– kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.
Hangszerkezelés, és technika:
– az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
– skálajáték, hármas– és négyeshangzat–futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
– különböző billentésfajták ismerete,
– zongorapedálok használata.
Ajánlott tananyag:
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
- J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
- Bartók: Gyermekeknek II–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
- Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
- Czerny–Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
- Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
- Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
- Majkapar: Variációk
- W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte
- Mendelssohn: Gyermekdarabok
- Scarlatti: Klavierbüchlein
- Scarlatti: Szonáták
- Schumann: Jugend Album
- Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
- Könnyű négykezesek Couperin–től Mozart–ig (Peters)
- Meister für die Jugend (Peters)
- Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)
Követelmény:
- Természetes hangszerkezelés.
- Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.
- Zenei karakterek megoldása.
- Pedálok helyes használata.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
– Egy klasszikus szonatina tétel,
– Egy előadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
– a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
– a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
– a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes:
– természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
– egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
– tudatos, önálló gyakorlásra,
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
– a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
– a zenei karakterek megvalósítására,
– a zongorapedálok használatára (elő–, után– és együttnyomás),
– életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
– az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).
Rendelkezzék:
– biztonságos kotta– és lapról olvasási készséggel,
– adottságainak megfelelő zenei memóriával,
– képességei alapján kiművelt zenei hallással.

Művészeti alapvizsga követelmények
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: zongora főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
– Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina–gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91–92, Kromatikus invenció IV/97 Notturno, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén.
A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése:
– A kifejezésmódok sokszínűségére való törekvés,
– A barokk (német és francia) díszítések játéka,
– A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
– A teraszos dinamika megoldása.
Ajánlott tananyag:
- Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
- J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fúgák
- Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
- Cimarosa: Szonáták
- Mozart: Rondo D–dúr K. 485
- Beethoven: Hat bagatell op. 126
- Beethoven: Écossaises
- Schubert: Ländle
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte
- Schumann: Kinderszenen
- Chopin: Mazurkák
- Smetana: Zongoradarabok. 1
- Csajkovszkij: Évszakok
- Grieg: Norwegische Tänze
- Debussy: Children's Corner
- Dohnányi: Induló
- Bartók: Gyermekeknek I–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI
- Bartók: Szonatina
- Bartók: Három rondó népi dallamokkal
- Kodály: Hét zongoradarab
- Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
- Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
- Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
- Bizet: Gyermekjátékok
- Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
- Debussy: Kis szvit
- Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
Követelmény:
- Ismerje a főbb harmóniai elemeket.
- A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.
- A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam
Ismeretek:

– A barokk szvit ismerete,
– A díszítések stílushű alkalmazása,
– A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
– A polifon hallás fejlesztése,
Hangszerkezelés, technika fejlesztése:
– Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
– A gyorsaság fejlesztése,
– Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
– A szabad trilla játék kialakítása.
Ajánlott tananyag:
- Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
- J. S. Bach: Francia szvitek
- Händel: Suiten (Peters)
- Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
- Cimarosa: Szonáták
- Mozart: Rondo D–dúr K. 485
- Beethoven: Hat bagatell op. 126
- Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
- Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringők, menüettek
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte
- Schumann: Kinderszenen
- Chopin: Keringők
- Chopin: Mazurkák
- Smetana: Zongoradarabok. 1
- Csajkovszkij: Évszakok
- Grieg: Norwegische Tänze
- Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr)
- Dohnányi: Induló
- Bartók: Gyermekeknek I–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI
- Kodály: Hét zongoradarab
- Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
- Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
- Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
- Debussy: Kis szvit
- Grieg: Peer Gynt szvit
Követelmény:
- A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
- Alkalmazása a zenei stílusokban.
- Zenei karakterek megvalósítása.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam
Ismeretek:
– A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
– A XX. századi notáció ismerete.
Hangszerkezelés, technika:
– Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,

– Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
– Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.
Ajánlott tananyag:
- Scarlatti: Szonáták
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
- J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
- J. S. Bach: Francia szvitek
- Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny
- Haydn: Szonáták
- Beethoven: Szonáták
- Schubert: Moments musicaux
- Schumann: Kinderszenen op. 15
- Chopin: Keringők
- Liszt: Etűdök (Zempléni)
- Brahms: Keringők op. 39
- Grieg–művek: Lírikus darabok
- Debussy: PreludesI–II.
- Rachmaninov: Két fantasztikus tánc
- Mikrokozmosz V–VI.
- Bartók: Négy sirató ének
- Kodály: 7 zongoradarab
- Lutosławski: Bukoliki
- Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
- Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
- Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)
- Lutosławsky: Album for the Young (Chester Music)
Követelmény:
- Helyes pedálozás.
- A művek értelmes előadása.
- A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítsa.
- A helyes tempók alkalmazása.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy előadási darab

10. évfolyam
Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése:
– A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
– A romantikus szólamvezetés,
– Parlando, rubato deklamációja,
– Modális hangsorok ismerete.
– A barokk szvit tételeket,
– Modális hangsorokat.
Ajánlott tananyag:
- J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
- J. S. Bach: Francia szvitek
- Mozart: Szonáták
- Beethoven: Szonáták
- Schubert: Moments musicaux

- Schumann: Novelletten op. 21
- Chopin: Mazurkák
- Chopin: Prelűdök
- Liszt: Consolations
- Liszt: Etűdök (Zempléni)
- Brahms: Keringők op. 39
- Debussy: Preludes I–II.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI.
- Bartók: Kolindák I.
- Kodály: 7 zongoradarab
- Lutosławski: Bukoliki
- Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
- Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
- Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény:
- Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
- Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
- A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.
- Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy előadási darab

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje:
– hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
– a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes:
– technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
– a zongorapedálok tudatos használatára,
– a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék:
– olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
– az együttzenélés igényével.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: zongora főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
– Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit–tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti:

Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánctételek nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonáta–tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelően hangolt zongora vagy pianíno
- Állítható magasságú zongoraszék
- Lábzsámoly
- Metronóm

MAGÁNÉNEK
„A” tagozat

A magánének–tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének–tanulást 15–18 éves korban lehet elkezdeni (ez nemtől és hangfajtól függően változik).

A magánének tantárgy tanításának a célja, feladata
– adjon helyes alapot a tanulók hangi adottságai és zenei képességei optimális kifejlesztéséhez,
– felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
– nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.
A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai:
Ismertesse a tanulókkal
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és előadóművészeit,
– a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki:
– helyes légzési módot,
– tiszta intonációs képességet,
– a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
– árnyalt dinamikai megoldásokat,
– igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
– érthető és szép szövegmondást,
– helyes hangeszményt.
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:
– beéneklő–, hangképző–, hangterjedelem–növelő gyakorlatokat,
– rezonancia– és rekesz–gyakorlatokat,
– szövegmondó feladatokat,
– koloratúra–, trilla– és díszítő gyakorlatokat.
Fordítson figyelmet:
– a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról éneklési készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas éneklésre.
Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Előképző
1-2. évfolyam
Készségfejlesztés:
- Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.
- Összetett, azaz mélylégzés.
- A továbbiakban megegyezik az első évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelő szűkebb hangterjedelemben.
Követelmény:
- A magyar népdalok stílusos éneklése.
- 4–5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Alapfok
1. évfolyam
Készségfejlesztés:
– Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
– Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlégzés, énekes légzés fogalmai).
– A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
– A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés *sz, s* hangzókkal).
– A helyes artikuláció.
– A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
– Magán– és mássalhangzók.
– A helyes állejtés gyakorlása.
– Beszédtechnikai gyakorlatok.
– A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
– Tiszta intonáció.

– A rezonancia fejlesztésének megkezdése *m, n, ny, ng* hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsoltan is.
– A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).
Ajánlott tananyag:
- Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)
- Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)
- Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)
- Ránki: Fekete szőlő (EMB)
-Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)
- Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)
- Szép a páva (EMB)
- Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)
- Kerényi: Százszínű csokor (EMB)
- Magyar népzene (lemezantológia)
- Schola cantorum I–XI.
- Régi magyar dalok gitárkísérettel I–III. (EMB)
- Ádám J.: A dal mesterei I–III. (EMB)
- Kerényi: Énekiskola I–II. (EMB)
- Váginé: Dalgyűjtemény I–II. (Tankönyvkiadó)
- Molnár J.: Eufonetika
- Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)
- Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
- Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)
- Fischer: A beszéd művészete (Gondolat)
- Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)
Követelmény:
- Könnyed, laza testtartás.
- A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
- A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
- A tiszta intonáció igényének elsajátítása.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
– Egy műdal.
A dalokat kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

2. évfolyam
Készségfejlesztés:
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
– A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.
Ajánlott tananyag:

- Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
- Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
- Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
- Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
- Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény:
- Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
- Laza állejtés, lágy hangindítás.
- Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
- Barokk és klasszikus stílus ismerete.
- Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népdal,
– Két különböző stílusú dal.

A műveket kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

3. évfolyam

Készségfejlesztés:
– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.

Ajánlott tananyag:
- Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
- Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
- Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
- Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
- Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
- Vaccai: Metodo prattico (Peters)
- Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)
- Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)

Követelmény:
- A levegő egyenletes áramoltatása.
- Legato éneklés.
- Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
- Zenei és szöveghangsúlyok.
- Rezonancia fejlesztése.
- Hangterjedelem növelése.
- Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két népdal, illetve népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű vagy romantikus dal.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam

Készségfejlesztés:

– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– Díszítések, trilla–előkészítő gyakorlatok.
– A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.
Ajánlott tananyag:
- Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
- Kodály: Énekszó (EMB)
- Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
- Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
- Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei
Követelmény:
- Az ajánlott anyag elvégzése
- Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése
- A vokálisok színbeli kiegyenlítése
- Staccato éneklés
- A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete
- Memóriafejlesztés
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy magyar népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam
Készségfejlesztés:
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerő egysége.
– Díszítések, trilla.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart).
Ajánlott tananyag:
- Az eddigi kötetek, továbbá:
- Händel–áriák
- Kodály: Négy dal (EMB)
- Brahms, Wolf, Mahler dalkötetei
- Különféle kiadásban megjelent áriaalbumok
Követelmény:
- Az ajánlott anyag elvégzése
- A rezonanciák továbbfejlesztése
- Az önálló gyakorlás kialakítása
- A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása
- A recitativo éneklés
- A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy XX. századi magyar mű,
– Egy romantikus dal,
– Egy szabadon választott dal,
– Egy ária (kantátából, oratóriumból, operából).

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. évfolyam
Készségfejlesztés:
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.
Ajánlott tananyag:
R. Strauss, Ravel, Dvořák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla művei
További opera– és oratórium–albumok
Követelmény:
- Az ajánlott anyag elvégzése.
- Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
- A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
– Egy XX. századi mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

Követelmények a program elvégzése után
A tanuló ismerje:
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és előadóművészeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Tudjon:
– az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
– könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmai szerinti hangot adni,
– tisztán intonálni,
– hangfajának hangterjedelemén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
– bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
– érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
– összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
– értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
– zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.
Legyen képes:
– rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
– helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.
Rendelkezzék:
– megfelelő zenei memóriával, koncentráló– és állóképességgel,
– jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési

készséggel.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: magánének főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár–Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdőben, zöld mezőben... (EMB 2251 kötetben) népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II.((EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjé).
– Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókedv (EMB 2110 kötetben), Könnyzápor (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262 kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.
A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás,
– intonáció,
– helyes ritmus és tempó,
– zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– állóképesség,
– előadásmód, tartalmi érzékenység,

SZOLFÉZS
„A” tagozat

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”
A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:
– belső hallás
– ritmus–metrum
– tiszta intonáció
– tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
– dallamhallás
– többszólamúság
– harmónia azonosítás
– zenei olvasás – írás
– zenei szerkezet (forma)
– zenei memória
– zenehallgatás (zeneértés)
– a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
– a megszerzett tudás alkalmazása
– a hangszertanulás segítése
– a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
– a zenei műveltség igényének kialakítása
– a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
– A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
– A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelemviláguk kibontakoztatása.
Rendelkezzék a tanuló:
– olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
– a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
– biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
– a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
– A zene megszerettetése, örömteli művelése.
– A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.
Az éneklési készség fejlesztése:
– Helyes testtartás, levegővétel.
– Kezdőhang átvétele.
– Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
– Éneklés játékkal.
– Éneklés szöveggel emlékezetből.
– Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
– Önálló dalkezdés.
Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
– A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.

– 2/4–es ütem.
– Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A „belső mérés” kialakítása.
– Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
– Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
– A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.
Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás játékkal együtt.
– A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
– Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
– A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
– A dallami jelrendszerek: kéz–, betűjel, hangjegy.
– Hanglépcső, vonalrendszer.
– Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
– Dalfelismerés, dallambújtatás.
A kétszólamúság előkészítése:
– Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerű dallamosztinátók).
Rögtönzés:
– Ritmussorok kiegészítése.
– Kérdés, felelet.
– Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.
Zenehallgatás:
– A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
– Aktív (előkészített) zenehallgatás.
– Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
– Zajok– zörejek, zenei hang.
– Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
– Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
– A többször hallgatott zeneművek felismerése.
Ajánlott tananyag:
- Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
- Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
- Rokon népek dalai
- Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)
- József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
- P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
- P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
- Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Forrai Katalin: Jár a baba
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
- Dobszay László: A magyar dal könyve

- Weöres Sándor: Magyar etűdök
- Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
- Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
- Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
- Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
- Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
- Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
- Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
- Dimény Judit: Hang–játék-

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.
- Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények:
- A „belső" lüktetés fejlesztése.
- Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
- A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
- A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
- A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
– A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése:
– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
– A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
– 2/4–es ütem.
– a 3/4–es lüktetés megéreztetése.
– Szövegek ritmusának megfejtése.
– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
– Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
– Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
– Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
– A magas és mély képzet kialakítása.
– A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).

– A dallami jelrendszerek ismerete.
– A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
– Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
– Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
– Dallamfordulatok visszaéneklése.
– Memorizálás hallás után.
– A belső hallás fejlesztése.
A kétszólamúság előkészítése:
– Dal és mérő.
– Felelgetős játékok.
– Ritmusosztinátók, ritmuskíséretek.
– Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
– Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
– Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
– Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
– Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.
Zenei ismeretek:
– Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.
Formai ismeretek:
– Motívum
– Azonosság, hasonlóság, különbözőség.
Zenei olvasás, írás:
– Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
– Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
– A dó helyének változtatása.
– Tájékozódás a vonalrendszeren.
– Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
– Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
– Memorizálás.
– Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).
Rögtönzés:
– Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
– Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
– Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
– Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
– Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.
Zenehallgatás:
– Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
– Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
– Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
– Dinamika, előadási módok.
– Különböző karakterek megfigyelése.
– Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
– A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.
Zenei kifejezések:
– Ritmus, dallam.
– Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.

– A megismert ritmusértékek nevei.
– Tempó, mérőütés.
– Osztinátó.
– Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
– Pentaton, pentachord.
– A G–kulcs, F–kulcs.
– A törzshangsor.
– A megismert hangközök nevei, jelentésük.
– Motívum, dallamsor.
– Kánon.
– Piano–forte.

Ajánlott tananyag:

- Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
- Magyar gyermekdalok, népdalok
- Gyermekversek.
- Rokon népek dalai
- Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
- Más népek dallamai
- Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)
- József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
- P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
- P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
- Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
- Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
- Dobszay László: A magyar dal könyve
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Weöres Sándor: Magyar etűdök
- Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
- Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
- Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
- Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
- Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
- Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
- Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
- Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

- Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
- A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
- Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

- Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

- Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
- Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
- Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
- Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es ütemekben.
- Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
- Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
- Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
- Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
- Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
- Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A zenei élményanyag bővítése.
– A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
– Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
– Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
– A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– Az abszolút rendszer további gyakorlása.
– A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
– A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése:
– Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
– Artikuláció, szövegmondás.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
– A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
– A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, ¾.
– Ütemsúlyok. (ütemezés).
– A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
– A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
– Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
– A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
– A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
– A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
– Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
– A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai:
– Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
– Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).
Hangközök:
– Tszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
– Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
– Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).
Hangzatok:
– Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
– Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
– Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
– Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.
Hangkészlet, hangsorok, hangnemek:
– Alaphang fogalma.
– Tiszta– és pien hangos pentatónia.
– Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
– Módosító jelek, előjegyzések.
– A módosított hangok nevei
– A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
– Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
– A párhuzamos hangsorok fogalma.
– A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.
A formaérzék fejlesztése:
– Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
– A kvintváltás megfigyeltetése.
– A5 A5v A Av, illetve A5 B5 A B sorszerkezetek.
– A helyes frazeálás.
Zenei olvasás – írás:
– A helyes kottaírás.
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
– Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
– Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
– Igen könnyű diktálási feladatok.
– Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
– Transzponálás írásban.
Rögtönzés:
– Ritmussorok rögtönzése.
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
– Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
– Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
– Párbeszéd, kérdés–felelet.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– Hiányos dallam kiegészítése.
Zenehallgatás:

– Különféle kórushangzások.
– Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
– A hangszerek hangszínének felismerése.
– Dinamikai különbségek megismerése.
– A népzene és műzene.
– A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
– Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
– Alkalmazkodó ritmus.
– Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
– Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
– Hangkészlet, hangsor, hangnem.
– Pentachord, Dur és moll (eol).
– A párhuzamos hangsor fogalma.
– Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
– Ereszkedő dallamvonal.
– Azonosság, variáns, sorszerkezet.
– Szekvencia.
– Periódus.
– Transzponálás.
– Prima volta, seconda volta.
– Solo, tutti.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– Staccato, legato.
Ajánlott tananyag:
- Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
- Könnyű kánonok, biciniumok.
- Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)
- Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Péter József: 165 kánon
- Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
- Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
- Brukner Adrienn: Énekelni jó!
- Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
- Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
- Dalkíséretek I. Szőlő érik
Ajánlott zenehallgatási anyag:

- Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
- Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
- Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
- Mese– és karakterdarabok.

Követelmény:
- Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
- Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.
- Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
- Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
- Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
- Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
- Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
- Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A zenei ismeret– és élményanyag bővítése.
– A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
– Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
– A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk tánctételek megszólaltatásával.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
– Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése:
– A népdalok kifejező megszólaltatása.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– A kétszólamú éneklés kimunkálása.
– Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
– A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
– Negyed felütés.
– 3/8–os ütem.
– Váltakozó ütem.
– A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
– Alla breve.
– Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
– A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
– A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
– A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
– Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
– Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
– A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
– A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).
A többszólamúság fejlesztése:
– Hangközök megszólaltatása két szólamban.
– Intonációs gyakorlatok.
– Kánonok, biciniumok éneklése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).
Hangközök:
– Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
– Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkel mindkét irányban.
– Felismerés hallás után és kottaképről.
– A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
– A bővített szekund megfigyelése.
– Hangközláncok építése, éneklése.
Hangzatok:
– Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
– A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.
Hangsorok:
– A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
– Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.
A formaérzék fejlesztése:
– AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
– A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
– Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.
Zenei olvasás, írás:
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
– Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése.
– Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
– Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
– Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
– Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
– Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
– Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel
.Rögtönzés:
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
– Hiányos dallam kiegészítése.
– Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.

– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
– AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
– Rögtönzés szövegre is.
– Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
– Előtagra utótag rögtönzése (a–av).
Zenehallgatás:
– A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
– Mozgás, gesztus a zenében.
– Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
– Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
– A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
– A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont", „vonal" stb.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Triola. „kis" nyújtott, „kis" éles ritmus.
– Felütés.
– Váltakozó ütem.
– Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
– Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– A régi és új stílusú népdalok.
– Motívum, periódus, szekvencia.
– Kvintoszlop.
– Párhuzamos és ellenmozgás.
– A metronómjelzés.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
- Néhány tánctétel a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
- Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).
- Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
- Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
- Lázárné Nagy Andrea:. Margaréta
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
- Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
- Péter József: 165 kánon

- Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
- Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
- Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
- Brukner Adrienn: Énekelni jó!
- Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
- Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
- Komjáthyné: Zongoraiskola II.
- Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
- Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
- Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
- Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
- Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
- Mesealakok a zenében.

Követelmény:
- Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
- Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
- Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
- Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
- Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
- Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A zenei élményanyag bővítése.
– Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
– A magyar népdalok élményszerű előadása.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.

– A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
– Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
– A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.
Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás elsősorban kottaképről.
– Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).
A többszólamú éneklés készségfejlesztése:
– Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok.
– Kánonok.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
– Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– A belső hallás és memória fejlesztése.
Hangközök:
– Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
– A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
– Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).
Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
– A hármashangzatok megfordításainak elve.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
Hangsorok:
– Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.
A formaérzék fejlesztése:
– A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
– Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.
Zenei olvasás, írás:
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
– Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
– Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
– Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.
Rögtönzés:
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
– Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.
Zenehallgatás:
– Magyar és más népek táncai a műzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.

– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
– Dinamika a barokk korban.
– A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
– A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Siciliano és mazurka ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.
– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció.
– Periódus.
– Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
Ajánlott tananyag:
- Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
- Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
- Két–három–négyszólamú könnyű kánonok.
- Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
- Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
- Péter József: 165 kánon
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Bárdos Lajos: Európa peremén
- Bárdos Lajos: Írások népzenénkről
- Kerényi M. György: Százszínű csokor
- Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
- Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina - Alapítvány, Budapest)
- Győrffi István: Dallamírási feladatok
- Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
- Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
- Dalkíséretek II. Érik a szőlő
Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
- F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
- Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).
- Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera– és szimfónia részletek.
Követelmény:

- Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
- Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.
- Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
- A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
- Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
- Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
- Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
- Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
- Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
- Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

-A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
– A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
– Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
– A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
– Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek:

– Harminckettedek.
– Alla breve további gyakorlása.
– A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
– 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
– A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
– A bővített kvart oldással.
– Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
– A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
– Késleltetés.
– A hangközök rendszerezése.
– A hangközfordítás elve.
– A tiszta, kis– és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
– A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
– Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
– A dominánsszeptim dúrban és mollban.
– Éneklése oldással szolmizálva.
– A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus– és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
– Dallami variánsok, figuráció.

– A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
– T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
– Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
– Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
– Kánonok éneklése.
– Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.
A formaérzék fejlesztése:
– Zárlatok: fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal.
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.
Zenei olvasás, írás:
– Könnyű periódusok lapról éneklése.
– Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
– Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
– A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
– Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).
Zenehallgatás:
– A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
– Hangszín – hangszerelés.
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
– A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
– A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
– A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.
Rögtönzés:
– Ritmuskíséretek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.
Zenei elemzési képesség:
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
– Kvintkör.
– Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– A hangközfordítás elve.
– Tritonusz.
– Alteráció, kromatika.

– Funkciók, funkciós vonzás.
– Késleltetés.
– Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
– Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, ária, opera.
– Szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
– Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag:
- Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
- Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
- Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
- Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
- Kodály Zoltán: Biciniumok
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
- Virágos sorozat népdalfüzetei
- Péter József: 165 kánon
- W. A. Mozart: 30 kánon
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
- Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
- Romantikus dalok, karakterdarabok.
- A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
- Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény:
- Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
- Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

- Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
- Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
Követelmény:
- Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
- Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
- Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
- Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
– A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
– Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
– A tanult magyar népdalkincs bővítése.
– A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.
Ismeretanyag és hallásfejlesztés:
– Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
– Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
– Augmentálás– diminuálás.
– Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
– Az alterált fordulatok megfigyelése.
– Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
– Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
– A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
– A tonalitás felbomlásának megfigyelése.
Hangközök:
– Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
– A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
– A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.

– A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
– A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
– A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
– A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
– A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.
Hangsorok:
– Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
– A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.
A formaérzék fejlesztése:
– Rendhagyó periódusok.
– Álzárlat.
– Egyszerű, két– és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
– A szonáta–, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
– A formai ismeretek mélyítése.
Zenei olvasás, írás:
– Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
– Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
– Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Két– vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
– Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy–egy alterált hanggal.
– Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
– Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
– Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.
Rögtönzés:
– Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
– Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
– Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
Zenehallgatás:
– A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
– Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
– A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
– Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
– A programzene és a társművészetek kapcsolata.
– A tonalitás felbomlása.
– A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
– A zenei formák változásainak megfigyelése.
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.
A zenei elemzési képesség fejlesztése:

– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
– Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
– A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
– Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Komplementer, osztinátó ritmus.
– Modális hangsorok.
– A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
– Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
– A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
– Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
– A szonáta– és a variációs forma.
– A klasszikus szimfónia tételrendje.
– Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
– A szimfonikus költemény.
– Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:
- Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
- Agócsy László: Zenei olvasókönyv
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Péter József: 165 kánon
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet
- L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
- A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
- Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
- Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
- Frank Oszkár: Schubert dalok
Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.
- A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)
- Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)
- Romantikus opera részletek.
- A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz–ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.
Követelmény:

- Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).
- Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Tudja a hármashangzatokat és fordításaikat (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim– akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.
- Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.
- Ismerje a szűkített szeptim– hangzat felépítését.
- Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.
- Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.
- Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.
- Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.
- Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.
- Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.
- Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
– Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A zenei élményanyag bővítése.
– Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
– A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
– További ismerkedés a XX. századi zene hangzás– és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
– A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
– Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés:
– Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
– A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
– A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
– Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
– Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
– A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:
– A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.

– A szűkített kvart fogalma.
– Az enharmónia.
Hangzatok:
– Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
Zenei olvasás, írás
– Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
– Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
– A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
– Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
– Memorizálás kottakép valamint hallás után.
Rögtönzés:
– Dallam– és ritmus kiegészítés.
– Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
– Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
– XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.
Zenehallgatás:
– A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
– A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
– A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
– A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
– A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
– A barokk táncok a szvitekben.
– A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
– A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
– A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Hemiola, komplementer ritmus.
– Számozott basszus, continuo.
– Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
– Motetta, madrigál, mise.
– Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
– Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
– Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
– A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
– A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
– Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Zenei elemzési képesség:
– Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
– Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).
Ajánlott tananyag:
- Magyar népdalok.
- Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.
- Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
- Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
- Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
- Dobszay László: A magyar dal könyve
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz
- Bartók Béla: Gyermekeknek
- Bartók Béla: 27 egyneműkar
- Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
- Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
- Agócsy László: Bach olvasókönyv
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága
- Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
- Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
- Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
- Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
- Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
- Győrffy István: Dallamírási feladatok
- Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Barokk zene régi hangszereken.
- XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.

(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény:
- Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
- A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.
- Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.
- Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.
- Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
- Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.
- Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.
- Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
- Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszertanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
- Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.
- Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismerje a:
  - pentaton hangsorokat.
  - a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
  - a háromféle moll hangsort,
  - a kvintkört.
- Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
- Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
- Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.
- Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
- Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
- Tudjon lejegyezni:
  - rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
  - igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.
- Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
- Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
  - a magyar népzene stílusjegyeit,
  - a periódus fogalmát,
  - a kis formákat,
  - a triós formát,
  - a klasszikus szonátaformát,
  - a rondót.
- Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).
- Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: írásbeli és szóbeli vizsga.
A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.
A vizsga tantárgya: szolfézs.
A viszga időtartama:
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
Írásbeli vizsga:
A) feladatsor:
1. Tesztkérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan
2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.
Az idézet 3/4 vagy 4/4–es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”–hang.
Az idézet zongorán tizszer hangozhat el.
3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.
B) feladatsor:
1. Tesztkérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan
2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10–es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.
A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.
3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.
Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.
Szóbeli vizsga:
1. Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon előadni 10 népdalt,
– ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.
A vizsga értékelése:
Az írásbeli vizsga értékelése:
– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.
A szóbeli vizsga értékelése:
– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
– A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.

– A középkor világi zenéje.
– A reneszánsz zene fénykora.
– Az opera keletkezése.
– A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
Ismeretanyag, hallásfejlesztés:
– A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
– Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
– Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
– Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
– A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
– Az imitáció, a reális és tonális válasz.
– Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
– A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
– Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
– Modális dallamok transzformálása.
– A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
– Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
– A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
– Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
– Plagális zárlatok megszólaltatása.
– Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
– Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
– Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
– Stílusjegyek összegyűjtése.
Zenei szakkifejezések:
– Melizma.
– Motetta, mise, carol, anthem.
– Madrigál, korál, zsoltár.
– A gregorián mise állandó részei.
– Recitatívó, ária, continuo.
– Plagális zárlat.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:
- Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
- Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
- Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
- Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P.Palestrina, G. Gastoldi, L. - Marenzio és más szerzők művei).
- Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
- Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
- Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
- Lassus: 24 kétszólamú motetta
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa
- Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
- Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
- Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- A középkor világi zenéje.
- A mise állandó részeinek megfigyelése.
- A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
- Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény:
- Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
- Ismerje a kvintkört.
- Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
- Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
- Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
– A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés:
– A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
– A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
– Az oratórium.
– Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
– Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, elemzése.
– Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.

– Imitáció, reális, tonális válasz.
– Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
– Kánonok.
– Többszólamú énekgyakorlatok.
– Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
Rögtönzés:
– Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.
Zenehallgatás:
– Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
– A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
– Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
– A fúga témák belépésének megfigyelése.
– Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Barokk táncok, a szvit tételei.
– Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
– Concertálás, concerto grosso, continuo.
– Korál.
– Mise, oratórium, kantáta, opera.
– Fúga.
– Ellentéma.
– Dux, comes.
– Modulációs irányok.
– Rokon hangnemek.
– Számozott basszus.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
- Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
- Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve
- C. V. Palisca: Barokk zene.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa
- Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
- Nagy Olivér: Partitúraolvasás
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
- Bertalotti: 56 solfeggio
- Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
- J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

- Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
- Győrffy István: Korál elemzések
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
- A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag:

- Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.
- G. F. Händel: áriák, recitatívók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)
- J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fúga, h–moll szvit).
- Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény:

- Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
- Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
- udja a barokk concertálás, imitáció, fúga, tonális és reális válasz fogalmát.
- Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
- Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
- Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
- Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
- Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés:

– A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.

– A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
– A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
– Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
– A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
– Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
– Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
– A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
– Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkel is.
– Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
– Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet–, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
– Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban.(tanári közreműködéssel).
– A tercrokon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
– A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
– Könnyű egy– és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
– Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
– A romantikus műfajok jellemzői.
– Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)
Rögtönzés:
– Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
– Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
– Hiányos dallamok kiegészítése.
– Dallamhoz kíséret szerkesztése.
Zenehallgatás:
– Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
– A funkciós forma– és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
– A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
– Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
– Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
– Az új zenei formák megfigyelése hallás után.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Zárlattípusok.
– Előlegezés, késleltetés.
– Álzárlatok.
– Lebegő tonalitás.
– Dalciklus.
– Szimfonikus költemény.
– Rapszódia.
– Programzene.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:

- Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
- Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszerszólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratorikus művek).
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
- Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
- Frank Oszkár: Chopin
- Frank Oszkár: Liszt
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
- Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
- Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
- Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
- Győrffy István: Dallamírási feladatok
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
- F. Schubert (dalok, szimfóniák),
- F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
- J. Brahms (dalok, versenyművek),
- F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiák, szimfonikus költemények),
- R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
- M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
- A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény:
- Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
- Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
- Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
- Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
- Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.

- Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
- Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
– Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés:
– Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
– Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
– A tonalitás fogalmának változásai.
– A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
– Bitonalitás, politonalitás.
– Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint)
– Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
– Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
– Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
– Az aranymetszés megfigyelése.
– Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
– A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés:
– A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
– Reihe, hangfürtök komponálása.
– Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás:
– A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
– A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete:
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
– Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
– Skálamodellek.
– Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
– Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
– Aranymetszés.

– Komplementer technika.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:
- Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből:
  - az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
  - a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
  - az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
  - a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
  - valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
- Bartók Béla: Kórusművek
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
- Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
- Kodály Zoltán: Kórusművek
- Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
- Párkai István: Modern kórusetűdök
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
- Frank Oszkár: Debussy harmóniák
- Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
- Lendvai Ernő: Bartók stílusa
- Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
- Kroó György: Miért szép századunk operája?
- Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
- A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
- Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
- Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
- M. de Falla: Háromszögletű kalap,
- Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
- Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára
- Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
- A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
- C. Orff: Carmina Burana,
- Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
- I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
- B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
- A. Schönberg: Egy varsói menekült.

- Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.
Követelmény:
- Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
- Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
- Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
- Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.
- Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
- Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.
- Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.)
- Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.
- Tudja a művek hangnemét megállapítani.
- Ismerje:
    - a kvintkört,
    - a hétfokú hangsorokat.
    - az egészhangú skálát,
    - az akusztikus hangsort,
    - a modellskálákat.
    - a hármashangzatok és fordításaik valamint a négyeshangzatok felépítését
    - a dominánsszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).
    - – a tonalitás felbomlásának elvét,
    - – a bi– és a politonalitást,
    - – a Reihe–t.
- Ismerje fel a funkciókat hallás után:
    - a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
    - a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.
- Tudja
    - a dodekafónia,
    - az aranymetszés,
    - a cluster fogalmát.
- Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.
- Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.
- Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.
- Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.
- Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.
- Tudjon hallás után lejegyezni
    - könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,

- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

- Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
- Az általános követelményeken túl
- Rendelkezzék a tanuló
  - olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
  - kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.
- Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

- Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.
- Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két–két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.
- Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.
- Tudjon zongora–ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.
- Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban.
- Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.
- Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.
- Tudja a hármas– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.
- Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkel.
- Tudjon lejegyezni
  - barokk kétszólamú idézetet,
  - bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
  - könnyű XX. századi dallamot.
- Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.
- Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.
- Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: írásbeli és szóbeli vizsga.

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya: szolfézs.

A vizsga időtartama:

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma:

Írásbeli vizsga:

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga:

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.
A vizsga értékelése:
Az írásbeli vizsga értékelése:
– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.
A szóbeli vizsga értékelése:
– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó.
- Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.
- Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).
- A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM
„A” tagozat

A zenetörténet-zeneirodalom tantárgy kötelezően választható tantárgy a művészeti iskola 5. évfolyamától. Ezért a zeneművészeti ág (2)+6+4 évfolyamos képzés képzési idejéből csak 6 évet ölel fel. Ehhez igazodva: alapfokú évfolyamok: 1-2. évfolyam, továbbképző évfolyamok: 3-6 évfolyam.
Mivel az oktatás összevont évfolyamú csoportokban történik, a „forgás” miatt a tanterv alapján az évfolyamok tananyagának sorrendje szabadon változtatható. Ehhez igazodnak a művészeti alapvizsga követelményei is.
A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogya zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai
– A zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
– hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.
- Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira,

stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.
Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat:
– rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
– a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
– a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
– értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
– aktív társas muzsikálásra.
- Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.
- Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
- Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).
Tananyag:
1. Bevezetés a zenetörténetbe:
A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:
– a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
– fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
– a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
– a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége””, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok);
– az emberi zene eredethipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.
A természeti népek zenéje:
– a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
– az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
– a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinátó stb.);
– az ősi hangszerek.
Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.
A hangrendszerek kialakulása:
– a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.
2. Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:
– a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.
3. Az európai középkor zenekultúrája:
– a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
– a szolmizáció keletkezése;
– a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvèrek;
– a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
– ars antiqua (13. század).
4. A reneszánsz zenéje:
– a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
– a homofónia és polifónia fogalma;
– egyházi műfajok: mise, motetta;

– Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
– a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
– világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
– hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
– a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.
- Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.
- Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.
- Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
- Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Követelmény:
– Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.
Tananyag:
1. A barokk stílus kialakulása, jellemzői:
– a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
– Monteverdi – opera és madrigál;
– Schütz – német egyházi zene a 17. században;
– Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
– Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
– Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenyművei: Négy évszak stb.);
– Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;
– Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.
A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta–típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fúga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.
2. Bach művészete, életútja, főbb műfajai:
– vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formatípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
– a korál szerepe Bach műveiben;
– hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia

és fúga, korálelőjáték, passacaglia), zenekari szvitek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.
3. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:
– operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
– szvitek, concerto grossók, orgonaversenyek.
A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
- Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Wolff, Christoph: A Bach–család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.
Követelmény:
- A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után
- A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.
- Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.
- Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
- Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: írásbeli, vagy szóbeli vizsga.
A vizsga tantárgya: zenetörténet–zeneirodalom.
A vizsga időtartama:
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
Írásbeli vizsga:
A vizsga feladatait két feladatsor közül (A vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.
A). Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.
Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.
B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.
– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).
Szóbeli vizsga:
A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.
A vizsga értékelése:
Az írásbeli vizsga értékelése:
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
A szóbeli vizsga értékelése:
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.
- Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete. (Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).
Tananyag:
1. Átmenet a barokk és klasszika között:
– az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
– a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.
A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.
2. A bécsi klasszika főbb stiláris, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:
– Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i „operareform”);
– Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
– Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
– Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.
3. Formatani összegzés:

– periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
– vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.
A klasszikus zene stiláris egységén belül az egyes mesterek műveinek stiláris vonásai.
4. A korai romantika főbb stíluselemei
- Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
- Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
- Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
- Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
- Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.
Követelmény:
- A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
A romantika zenéje:
– a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
– stiláris és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
– a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.
Tananyag:
1. A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;
– természeti élmények a romantikus zenében;
– az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal–, az opera– és a hangszeres zenében);
2. Új műfajok:
– a romantikus „karakterdarab”,
– a dal 19. századi virágzása,
– a programszimfónia, szimfonikus költemény;
3. A történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);

4. Nemzeti stílusok kialakulása:
– Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
– a német és francia romantika;
– a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
– a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;
5. A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:
– a virtuozitás,
– rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus" szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;
6. A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;
7. Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.
8. Zeneszerzői életművek:
- Schumann fiatalkori zongoradarab–sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;
- Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;
- Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentiványéji álom;
- Berlioza: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;
- Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne–ök, prelűdök, balladák, polonézek, mazurkák);
- Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
- Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
- Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;
- Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;
- Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt–szvit.
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
- Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
- Schubert kalauz. (Szerkesztette Gádor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Fischer–Dieskau, Dietrich: A Schubert–dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
- Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert–dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
- Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
- Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
- Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Követelmény:
- A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
- Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.
Tananyag:
1. Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:
– a 19 századi olasz opera;
– jelenetszerkesztés, ária– és egyéb zártszám–típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
– Verdi és Puccini művészete;
– Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma–koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum–technika, történelem és mitológia egy–egy opera tükrében;
– Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
– a 19. századi magyar opera: Erkel.
2. Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:
– A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
– Debussy, Ravel, Satie,
– Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
– Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
– Janáček;
– a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
– a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stiláris gyökerei);
– a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell–skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
– az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
- Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
- Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.
- Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.
Követelmény:
- A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- Bartók és Kodály életművének megismerése.
- Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése
Tananyag:

1. Bartók és Kodály művészete:
– életpályáik ismertetése;
– a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzenekutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
– legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.
2. Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:
– Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.
3. Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:
– Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
– a 70–80–as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
– John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
– a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.
4. Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.
Ajánlott tananyag:
- Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
- Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
- Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
- Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
- Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
- Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
- Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
- White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.
- White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
- Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.
Követelmény:
-Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
- A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében.
- Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.
- Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
- Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: írásbeli, vagy szóbeli vizsga.
A vizsga tantárgya: Zenetörténet–zeneirodalom.
A vizsga időtartama:
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
Írásbeli vizsga:
Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.
A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:
– Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvére, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
– A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fúga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
– A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
– Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab–ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
– A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Háry–szvit, Felszállott a páva – variációk).
A szóbeli vizsga:
– A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.
A vizsga értékelése:
Az írásbeli vizsga értékelése:
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
A szóbeli vizsga értékelése:
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,

– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó.
- Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.
- Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).
- A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta.

KÓRUS

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai
Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.
Fejlessze a tanulók:
– hallását,
– ritmusérzékét,
– tempó– és dinamikai érzékenységét,
– hangszínek iránti igényét,
– kottaolvasási készségét,
– zenei memóriáját,
– zenei ízlését,
– stílusérzékét,
– formaérzékét,
– hangképző– és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.
Ismertesse meg a kórustagokat:
– az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
– a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.
Tudatosítsa a tanulókban az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.
A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni.
A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik azzal, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.
Fejlesztési feladatok:
– az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése.
– a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
– a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két–, háromszólamú egynemű karok igényesebb három és négyszólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása
– hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására
– a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
– a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása.

– kiegyenlítettség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
– hangszín–kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
– az egységes, kultúrált énekkari hangyás megteremtése.
Követelmény:
A kórus:
– tudjon a kórusvezetővel együttműködni
– a dallamot a vezényléssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni
– tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni.
– szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani
Ajánlott tananyag:
- Agócsy – Irsai: Énekeljünk–muzsikáljunk
- Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031–52035
- Bartók Béla kórusművei (27 egyneműkar)
- Bárdos Lajos: 20 és 40 egyneműkar
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–IV.
- Bárdos Lajos: Vegyeskarok
- B. Horváth Andrea: Ünnepeljünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)
- Botka Valéria – Csányi László: Gyermekkarok I–IV.
- Chor Aktuell – Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)
- Csányi László: Gyermekkórusok kótáskönyve
- Egyházi karénekeskönyv I–II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)
- Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
- Gastoldi: 3 balletti
- Kánongyűjtemények: 25 angol kánon
- Bárdos: 77 kánon
- Haydn: Kánonok
- Mozart: 30 kánon
- Péter József: 165 kánon
- Kerényi M. György: Énekiskola – Társasének IV.
- Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I–IV.
- Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
- Kodály Zoltán: Vegyeskarok
- Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
- Mozart: 6 noktürn
- Nádasdy Kálmán: Társas énekek
- Schola cantorum I–XIII. (Fodor Ákos)
- Szőnyi E.: Biciniumok
- Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
- Párkai István: Modern kórusetűdök

Követelmények a program elvégzése után
A kóruslegyen képes önálló, élményt adó szereplésre.
Tudjon:
– fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
– „vezénylésre” énekelni.

A *tanuló* ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.
Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.
Tudja:
– helyes légzéstechnikával,
– tiszta intonációval,
– pontos ritmusban,
– érthető szövegmondással,
– helyes tempó– és dinamikai választással,
– művészileg kidolgozottan – stílushű formálással, szuggesztivitással – elénekelni szólamát.
Rendelkezzék:
– jó kottaolvasási kézséggel,
– zenei memóriával.
Hallgassa a többi szólamot és hangszínével alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával.
- Ötvonalas tábla.
- Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audiovizuális eszközök.
- Metronóm, hangvilla, kottaállvány.
- Ajánlott a kórus színpadi megjelenését emelő egységes formaruha.

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének–tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.
A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.
A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható. Kötelezően választható tantárgyként a művészeti iskola 5. évfolyamától. Ezért a zeneművészeti ág (2)+6+4 évfolyamos képzés képzési idejéből csak 6 évet ölel fel. Ehhez igazodva: alapfokú évfolyamok: 1-2. évfolyam, továbbképző évfolyamok: 3-6 évfolyam.

A kamarazene tanítás célja, feladatai
- Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.
- Képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.
- A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.
- Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
- Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.

- Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
- Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.
- A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.
- Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok:

- A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
- Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei:

– Beintés–leintés.
– Közös levegővétel és intés.
– Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
– Intés felütéssel való kezdésre.
– Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
– A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
– A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek:

– Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
– Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
– Vi–de jel.
– A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
– Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek:

– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).
– A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
– A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
– Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
– A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók:

– Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
– Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek:

– A játszott művek formája, harmóniai világa
– A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
– A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
– Homofon zene.
– Polifon zene.
– Izoritmikus zene.
– Kánon, imitáció, fúga.
– Cantus firmus.
– Consort–muzsika.
– A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus tánctételek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
– Ellenszólam.
– Basso continuo.
– A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes, stb.
– A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése
A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése:
– Lapról olvasás.
– A belső hallás fejlesztése.
– intonációs készség.
– Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
– homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.
A tanuló legyen tisztában:
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a disszonancia–konszonancia súlyviszonyaival,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú

művek megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
– szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
– legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
– disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
– a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.
A tanuló legyen tisztában:
– az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.
A tanuló legyen tisztában:
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Ismerje:
– a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Továbbképző évfolyamok
3. évfolyam
Ajánlott tananyag:
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes

– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
– segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
– a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam
Ajánlott tananyag:
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
– folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
– ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
– minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
– polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam
Ajánlott tananyag
-Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
– irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat

– a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
– az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
– önállóan olvasni a XX.sz.– i kottaképet
– önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
– önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
– az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.
Ismerje:
– az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

ZENEKAR

A zenekari munkában a fejlesztési cél és feladat az együttes fajtájától, az adott hangszer–összeállításra íródott/átírt repertoártól, valamint az együttesben résztvevők egyéni tudásszintjétől függ.
A játszandó művek kiválasztásánál fokozott figyelmet kíván az egyes részfeladatok (szólamok) megfelelő szintű megvalósítása, gondosan mérlegelve a befektetett időt, energiát, s a munka közben megőrzendő játékkedvet, mert ez alapvető feltétele az egész mű minőségi megszólaltatásának, a magasabb értékű esztétikai szint elérésének
A „klasszikus" összeállítások (vonós–, fúvószenekar) mellett a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően számtalan hangszeres összeállítás működhet eredményesen, e miatt éves szintre lebontott egységes fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
A zenekari foglalkozások célja:
- sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfokú és a továbbképző évfolyamok tanulói számára, hogy – az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával – érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.
- Ösztönözze a tanulókat, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.
- Hozzon létre együttműködést a tanulók tudásának különbözőségéből.
- Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.
- Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.
- Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.
A zenekari foglalkozások feladatai:
- A tanulók megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.
- A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.
- A „zenekari hallás" fontosságának alakítása, tudatosítása.
- A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális–horizontális) fejlesztése.
- Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.
- Az arra alkalmas tanulók felkészítése professzionális együttesben való játékra.
- A különböző hangszercsoportoknak megfelelő – a zenekari ülésmódból adódó – helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.
A megjelölt fejlesztési követelményeket elsősorban a közös zenekari játék kialakítására és fejlesztésére jellemző ismeretek és készségek szerint három csoportra bontva (összevont évfolyamok) soroljuk fel:

Kezdő	1–2. évfolyam	(–14 éves korig)
Középhaladó	3–4. évfolyam	(12–18 éves kor)
Haladó	2–6. évfolyam	(16–22 éves kor)

Kezdő csoport

Fejlesztési feladatok:
– A helyes zenekari ülés kialakítása.
– Egymásra figyelés, alkalmazkodás.
– Hosszú és rövid hangok.
– A szólamon belüli frazeálás betartása.
– Zenekari hallásfejlesztés, többszólamúság.
– Tempóvétel, tempótartás.
– Dinamikai folyamatok kialakítása.
– A zenekari kommunikáció kialakítása (a karnagy és a zenekar, illetve a zenekari szólamok között).
Ajánlott tananyag:

Fúvószenekar:
- Apáthy: Fúvószenekari iskola I. (Baranya Megyei Művelődési Központ)
- Barnes: Kis virtuóz
- Csajkovszkij: Chanson triste (Népművelési Intézet, Budapest)
- Csajkovszkij: Diótörő – részlet (Carl Fischer New York)
- Czidra: XVII. századi magyar táncok
- Gyermekdalok (Apáthy feld.)
- Lijnshooten: Suit uit het Antwerpse Dansboek (Molenaar)
- Orosz album: Első lépések (Pervie Sagi) (Moszkva)
- Purcell: Air & Marsch (Bourne Co. New York, USA)
- Susato: Pavane
- Wagner: Das Blasorchester I. (Pro musica Verlag Leipzig – Berlin)
- Watz: Acht Bläzersätze alter Meister (Rundel)
- Watz: Premier (Rundel)

Gitáregyüttesek:
- Gitárduók kezdők számára (Mosóczi M.) „Kezdők muzsikája" (EMB 8805)
- 44 Könnyű duett két gitárra (Benkő D.) „Régi kamarazene" (EMB 8819)
- Staak, P. van der: 9 Easy Guitar Quartets (Broekman und Peppel Amsterdam Nr. 873)

Követelmény:
- A különböző hangszercsoportoknak megfelelő hangszerkezelés egységesítése, a zenekari ülésmódból adódó helyes hangszertechnikai mozgások kialakítása.

Középhaladó csoport

Fejlesztési feladatok:
- Az eddig tanult ismeretek, készségek fejlesztése, adott esetben önálló használata
- A zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.
- Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlesztése.
- A tempóvétel és -tartás differenciálódása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatosításának elkezdése.

Ajánlott tananyag:

Fúvószenekar:
- Apáthy: Fúvószenekari iskola II-III. évfolyam (Baranya Megyei Művelődési Központ)
- J. S. Bach: 6 Choral (Molenaar)
- Balázs: Gyermekrajzok (EMB)
- Balázs: Négy kép (EMB)
- Bartók: Gyermekeknek (Népművelési Propaganda Iroda, illetve Boosey & Hawkes)
- Bizet-Scsedrin: „Carmen"
- Cser: Csongrádi dalok
- Händel: Largo (Rundel)
- Händel: Lascia ch'io piango
- Haydn: Szent Antal Choral (Ph. Grosch Verlag München)
- Lully: Balletto (Wilhelm Halter Verlag Karlsruhe)
- Orosz album: Első lépések II. (Moszkva)
- Susato: Renaissance suite (Rundel)
- Purcell: Trombitaszó és ária (Boosey & Hawkes)
- Purcell: Győzelmi ének az Arthur király című operából (Bourne Co. New York, USA)
- Wagner: Das Blasorchester II. (Pro musica Leipzig-Berlin)

Gitáregyüttesek:
- Hume, T: Két trió (EMB 13721)
- Régi angol muzsika két gitárra (Mosóczi *M)* „Musica per chitarra" (EMB 8564)

- Régi francia muzsika két gitárra (Mosóczi M.) „Musica per chitarra” (EMB 8900)
Követelmény:
- A közös alkalmazkodás képességének kialakítása.

Haladó csoport
Fejlesztési feladatok:
- Az eddig tanult ismeretek, készségek további fejlesztése.
- A zenekari rubato játékmód elsajátítása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatos alkalmazása.
Ajánlott tananyag:
Fúvószenekar:
- Albinoni: Adagio (Molenaar)
- J. S. Bach: Prelúdium és fúga, B-dúr (Warner Bros New York)
- J. S. Bach: Fantázia (William Allen Music, USA)
- J. S. Bach: Sinfonia (Molenaar)
- Bartók: Este a székelyeknél (Kiiment)
- Bartók: Erdélyi táncok (Népművelési Intézet)
- Bogár: Székely legényes (Népművelési Intézet)
- Balázs: Musica piccola (EMB)
- Balázs: Előjáték (EMB)
- Corelli: Adagio (Studio P/R Indiana, USA)
- Debussy: A kis néger
- Debussy: Kis szvit
- Eördögh J.: Kis nyitány (Népművelési Intézet)
- Eördögh J.: Magyar nyitány (Népművelési Intézet)
- Hidas: Capriccio (EMB)
- Hidas: Vidám zene (EMB)
- Hidas: Concertino
- Hidas: Szvit (EMB)
- Hidas: Fantázia és fúga (EMB)
- Hidas: Népdal szvit III. (EMB)
- Händel: Tűzijáték szvit (különféle tételek más-más feldolgozása)
- Händel: Vízi zene (különféle tételek más-más feldolgozása)
- Erkel: Fegyvertánc (Népművelési Intézet, Pécs)
- Kodály: Intermezzo a Háry-szvitből (Népművelési Intézet)
- Kodály: Toborzó (Népművelési Intézet)
- Kodály: Kállai kettős (Népművelési Intézet)
- Ujj Viktor G.: Két zenekari etűd (Népművelési Intézet)
- Zempléni: Változatok egy Stravinsky-téma nyomán (kézirat)
Gitáregyüttesek:
- Domeniceni, C: 4 darab 4 gitárra (Edition margaux em. 4005)
- Farkas F.: Musique de Ugrócz (Ed. musicali Ancona, Milano)
- Joplin, S.: Ragtime - Két darab két gitárra (Fodor F.) „Musica per chitarra” (EMB 12496)
Követelmény:
- Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

Követelmények a program elvégzése után
A tanuló ismerje meg:
- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,

- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.
Legyen képes:
- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együtt-játékra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni,
- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.
Tudja alkalmazni:
- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,
- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet, a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és -tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy-zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.
Alkalmazza tudatosan:
- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Az együttes működéséhez szükséges hangszerek.
- A létszámhoz igazodva kottapultok, karfa nélküli székek.
- Felvételek készítéséhez (a produkció értékeléséhez) audio- és videofelvevő és –lejátszó.

Elektroakusztikus zene

SZINTETIZÁTOR–KEYBOARD
„A” tagozat

A szintetizátor tanításának célja, hogy felkészítse a tanulókat az elektronikus zenei hatások felismerésére, befogadására és ilyen jellegű zenei önkifejezésre.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a hangszer sajátosságait, és alakítsa ki a hangszer biztonságos kezelését,
– alapozza meg a biztos technikai tudást a zeneelmélettel való szoros összefüggésben,
– adjon teret, lehetőséget a zenei fantázia kibontakoztatására, kreativitásra,
– a klasszikus zeneelméleti rendszeren keresztül vezesse rá őket a tánc– és jazz–zenei összefüggések logikájára,
– ismertesse meg a főbb tánc– és jazz–zenei stílusok sajátosságait, összevetve azokat klasszikus zenetörténeti előzményeikkel,
– biztosítson olyan szilárd elméleti, technikai, gyakorlati tudásanyagot, amely a számítógép és MIDI–berendezések zenei alkalmazási területén is használható,
– adjon lehetőséget arra, hogy a fiatalok rajongása a szintetizátor iránt ne korlátozódjék csak a könnyűzene és a jazzművészet területére, hanem a szerzett zenei műveltség bármikor komolyzenére váltható legyen,
– a szintetizátor–keyboard múltját, fejlődési szakaszait,
– a hangszer–felépítési sajátosságait,
– a legfontosabb érintésvédelmi szabályokat.
Alakítson ki:
– könnyed klaviatúra– és funkciókezelést,
– önálló hangszín– és ritmuskezelést,
– kielégítő improvizációs készséget,
– megfelelő játéktechnikai biztonságot.

Fordítson figyelmet:
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulókat a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor működési elvének megismertetése.
– Tájékozódás a billentyűzeten
– Elemi ritmusképletek ismerete
– Az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A kézfüggetlenítés előkészítése,
– Egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
- Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
- Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.
- Néhány gyermekdal, dallam hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Tájékozódás a billentyűzeten
– Elemi ritmusképletek ismerete
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A non legato, legato játék alapjai,
– A kézfüggetlenítés előkészítése,
– Különböző kifejezésmódok, hangulatok hangszeres megvalósítása játékos formában,
– Egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.
Ajánlott tananyag:
- Kovács Péter: Keyboardiskola kezdőknek
- Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
- Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

- Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
- Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.
- Néhány gyermekdal, dallam hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Ismerkedés a hangszerrel.
– A szintetizátor működési elvének megismertetése.
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A helyes kéztartás és billentéstechnika megismertetése,
– A hangközök megismertetése félhangszámolási rendszerben.
– A dúr és moll hármashangzatok fogalma, lejátszásuk minden hangról.
– A jobb és bal kéz együttes játéka.
– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
- Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
- Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor – keyboard alapfunkcióinak önálló kezelése.
– A dúr hármashangzat fordításainak megismertetése, tánc– és klasszikus zenei jelölése, használata a gyakorlatban egy kiválasztott zenemű alapján.
– A pontozott hangértékek megismertetése és begyakorlása.
– Klasszikus zenei gyakorlatok a két kéz függetlenítésére.
– A szűkített hármashangzat fogalma, begyakorlása
– Skálák gyakorlása 2#, 2b előjegyzésig
Ajánlott tananyag:
- Kovács Péter: Keyboardiskola kezdőknek
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I. (Gorsium GBT, Tác)
- Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I–II.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
- Barótk Béla: Gyermekeknek I.
Követelmény:
- A dúr és moll hármashangzatok biztos alkalmazása bal kézben a jobb kéz egyidejű játékával.
- A kar és az ujjak egysége, együttműködése hangközfelbontással, hangzatfelbontással,

skálamenettel, helyes ujjrenddel.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két különböző ritmuskíséretű tánczenei szám előadása arranger kísérettel
– Egy klasszikus mű előadása zongorán.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló ismerje meg a szintetizátor–keyboard használatának bővebb lehetőségeit:
– A MIDI fogalma.
– A hetes harmóniák használata és begyakorlása.
– A tenuto és staccato játék begyakorlása.
– Skálák egyenletes játszása 4#, 4b előjegyzésig, fokozatosan gyorsuló tempóban, 3–4 oktávon keresztül.
– A technikai gyakorlatok alapján többféle tánczenei stílus begyakorlása,.
– A bővített (+aug.) fogalma, alteráció.
– A suspend fogalma.
– A bővített és sus gyakorlati megvalósítása.
Ajánlott tananyag
- Kovács Péter. Keyboardkettő
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I–II. (Gorsium GBT, Tác)
- Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
- Bartók Béla: Gyermekeknek I–II.
- J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetből:
- F–dúr andante BWV Anh. 131
- D–moll menüett BWV Anh. 132
- G–dúr menüett BWV Anh. 116
- C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)
Követelmény:
- Tudjon a tanuló dúr hármashangzat–megfordításokat játszani bal kézben, és tudja transzponálni azokat.
- Tudjon tenuto és staccato játszani.
- Ismerje gyakorlatban az éneklő legato játékot.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző ritmusú tánczenei szám előadása, amelyben szerepelnek hetes, szűkített és bővített harmóniák;
– Egy klasszikus mű előadása zongorán.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor – keyboard minden lehetséges funkciójának (a MIDI kivételével) ismerete és kezelése.
– A skálák előjegyzéseinek ismerete 7#, 7b előjegyzésig.
– Alap 7–9–11–13–as akkordok létrehozása a felhangsor hangjaiból.
– A díszítő hatos fogalma, szerepe.
– Olyan tánczenei számok gyakorlása, amelyben a jobb kéz is játszik harmóniahangokat.
– A négyeshangzat megfordításai tánczenei illetve klasszikus jelöléssel és alkalmazásuk a gyakorlatban.
– Skálák gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig, megfelelő ujjrenddel.
Ajánlott tananyag:

- Kovács Péter: Keyboard kettő
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
- A gyermek Mozart (Hernádi)
- C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)

Követelmény:
- A dúr négyes–hangzat megfordításainak biztos alkalmazása a bal kézben.
- Tudjon a tanuló jobb kézzel a dallamjáték közben harmóniahangokat is játszani.
- Olyan tánczenei anyag használata, amely lehetőséget ad a bal kéz ritmuskíséret önálló eljátszására is, arranger kíséret nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy különböző ritmusú tánczenei szám, hetes, bővített, szűkített hármas– és négyes–hangzat megfordításokkal egyszerű bal kéz kísérettel arranger használata nélkül;
– Két klasszikus darab eljátszása a javasolt anyagból.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Az összes tánczenei jelölés megismertetése.
– A szintetizátor – keyboard MIDI funkciójának használata.
– A funkcióelmélet megismertetése.
– A modális hangsorok megismertetése.
– A dúr és az összhangzatos moll skála fokaira építhető hármashangzatok megismertetése.
– A beat, rock, slow és swing stílusú darabok játszása arrangerrel és arranger kíséret nélkül szintetizátoron, digitális zongorán, illetve klasszikus zongorán
– Egyszerűbb darabok transzponálása.

Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)
- Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium,
- Könnyű szonatinák (Hernádi)
- Kurtág Gy.: Játékok
- Dohnányi E.: A legfontosabb ujjgyakorlatok a biztos zongoratechnika elsajátítására
- Lehotka Gábor: Gorsium orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)
- Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény:
- Biztos hangszerkezelés, funkcióváltások, kiállások (fill in), hangszínváltások stb. alkalmazása a szintetizátoron – keyboardon előadott számok lejátszása közben.
- Biztos kíséret bal kézzel, helyes súlypontok használata az arranger nélküli játszásnál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy különböző ritmusú tánc–, illetve jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel;
– Két klasszikus darab a javasolt anyagból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor – keyboard működési elve, az összes funkció ismerete és használata, beleértve a MIDI–t is.

– A szintetizátor erősítésére alkalmazott berendezések kezelése.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyes–hangzatok ismerete és alkalmazása a könnyűzenében előforduló valamennyi hangnemben.
– Beat, rock, slow, swing, beguine, rumba, bossa–nova, samba, cha–cha stílusú számok játszása arranger kísérettel, illetve arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV.(Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)
- Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvencia–szövés, rögtönzés keyboardon
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Szendy Á.)
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium
- Schumann: Jugend–album
- Schubert: Keringők
- Csajkovszkij: Jugend–album
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)
- Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)
Követelmény:
- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva harminc tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, az egyszerűbbek transzponálva is.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

Követelmények az alapfok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a szintetizátor–keyboard múltját, fejlődési szakaszait (monofon–polifon szintetizátorok, zenei számítógépes programok),
– a tánc– és jazz–zenei stílusokat, stílusirányzatokat, a zeneszerzők és előadóművészek munkásságát,
– a legelemibb érintésvédelmi szabályokat,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes:
– a zenei anyag kottahű előadására,
– más hangszerekkel együtt játszani, kisebb zenekarokba beilleszkedni,
– repertoárjának egyharmad részét kotta nélkül is eljátszani és ennek az anyagnak az állandó kézben tartására,
– a szintetizátor–keyboard funkcióinak kezelésére,
– az előadott művek önálló hangszín– és ritmuskezelésére,
– megfelelő technikai tudásszintet elérni, mely az improvizációs gyakorlatokhoz szükséges.
Rendelkezzék:
– megfelelő előadókészséggel, ritmus– és periódusérzékkel,
– jó zenei hallással,
– művészi előadókészséggel, kreativitással,

– vizuális, koncentráló– és memorizáló képességgel,
– a hangszer megszólaltatásához szükséges alapvető elektrotechnikai ismeretekkel.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
Agyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: szintetizátor–keybord főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Harminc jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusu számot előad arranger kísérettel, nehézségi foka eléri legalább az alábbiakat: Beat (She), slow (Dream a little dream of Me), swing (All of Me), bossa–nova (Fly Me to the Moon), begin (More), cha–ca (Pireus gyermekei), rhumba (Cseresznyevirág), samba (Quando Quando), slow rock (What a wonderful World), waltz (Moon River), ragtime (Alexander's Ragtime Band), charleston (Yes, Sir).
– Két jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
– Két klasszikus előadási darab zongorán, amelyek nehézségi foka elérik az alábbi művekét: Bach: 18 kis zongoradarab – megfelelő nehézségű darabjai, könnyű szonatinák megfelelő tételei, Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor–keyboard funkcióinak bővebb ismerete, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
– Az összes #–es és b–s dúr és moll skála ismerete.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak ismerete.
– Alterált akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánczenében használatos egyszerűbb stílusok (beat, rumba, slow rock) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva harmincöt–negyven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)

- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák

Követelmény:
- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor–keyboard funkcióinak alkalmazása, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
– A stúdiótechnikában használatos eszközök ismerete, az alapvető munkavédelmi előírások megismerése.
– A modális hangsorok, a pentaton skála és a felhangsor ismerete.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: harmóniafűzések, moll subdomináns, nápolyi szext.
– A tánc– és jazz– zenében használatos akkordtípusok ismerete a 13–as harmóniáig.
– Hiányos akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánczenében használatos stílusok (cha–cha, beguine, slow) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– A zenekari játék sajátosságainak ismerete.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva negyven–negyvenöt tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény:

- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A MIDI–s sequencer és audio editáló számítógépes alkalmazások használata.
– A stúdiótechnikában és az előadásokon alkalmazott eszközök ismerete, a keverőpult, hangsugárzók, kábelek és mikrofonok ismerete, az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
– Az összhangzatos és dallamos moll skálák modusainak ismerete.
– A bartóki tengelyrendszer alap összefüggéseinek ismerete.
– Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: zárlattípusok, váltó dominánsok, moll domináns.
– A tánczenében használatos stílusok (bossa–nova, swing, rock 'n roll) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva negyvenöt–ötven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Két– és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)
Követelmény:
- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
- Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor–keyboard hangszer múltjának, fejlődési szakaszainak, felépítési sajátosságainak ismerete.

– Az audio felvételekhez használt berendezések ismerete, az alkalmazás során gyakrabban előforduló fájlformátumok ismerete.
– A stúdió– és a színpadtechnikában alkalmazott eszközök ismerete, a az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
– Az improvizációs skálák (egészhangú, fél–egész, stb.) ismerete.
– A bartóki tengelyrendszer alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: tonális kitérők, wamp, harmóniák oldási lehetőségei.
– A zeneművek formai sajátosságainak felismerése.
– Egyszerűbb tánczenei darabok transzponálása és harmonizálása.
– A tánczenében használatos stílusok alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva ötven–hatvan tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Két– és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)
Követelmény:
- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, ismerje és alkalmazza a funkcióelmélet szabályait.
- Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– A harmóniák alterációs lehetőségeit
– A funkcióelmélet szabályait
– Az improvizációs skálákat
– A harmóniák leütési szabályzatait a zongora– és szintetizátor–keyboard játék vonatkozásában
– A számítógépes editáló– és sequencer programok működését
– A stúdiótechnikában alkalmazott eszközök használati módját
Legyen képes:
– A funkcióelmélet szabályait a gyakorlati játék során alkalmazni
– Mint tánc–, jazz– és zenei darabokat improvizálni az általánosan elfogadott akkordsorok

alapján
– A természetes, oldott hangszerkezelésre
– Technikájának önálló továbbfejlesztésére
– Követni és elsajátítani az újonnan megjelenő digitális eszközök és editáló programok működési ismereteit

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: szintetizátor–keybord főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Ötven jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusút előad arranger kísérettel, amelyek nehézségi foka megfelel az alábbiaknak: slow (Smoke Gets In Your Eyes, Deep Purple), swing (I Can't Give You, Autumn Leaves), bossa–nova (The Girl From Ipanema, Wave).
– Négy jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
– Két klasszikus előadási darab zongorán; Bach: Kétszólamú invenciók, Bartók: Mikrokozmosz III–IV, Czerny: Etüdök op. 721., Schubert: Táncok (EMB), Chopin: Mazurkák nehézségi szintjén.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő méretű, szellőztethető, lehetőleg hangszigetelt, alacsony páratartalmú helyiség, amelyben az elektromos hangszerek használatához az érintésvédelmi feltételek adottak.
- Olyan szintetizátor–keyboard, amelynek dinamikus billentése van, minimum öt oktávos, és adottak rajta a főbb ritmusszekciók. A szintetizátor–keyboard rendelkezzék MIDI–rendszerrel, lehessen bővíteni RAM kártyáról vagy, floppy–lemezről (Roland G70, Yamaha Tyros 3), USB eszközről (pl. pendrive).
- Állítható hangszerállvány, egy állítható magasságú szék.
- Jó minőségű zongora vagy pianínó, esetleg súlyozott billentésű digitális zongora.
- Mozgatható stúdió, ahol megtalálhatók az alapfelszereltséghez tartozó berendezések: erősítő–berendezés, egy keverőpult és az erősítési technikához kapcsolódó effektek, processzorok, stb., amit a nyilvános előadásokon is lehet használni.

Népzene

NÉPI HEGEDŰ

„A” tagozat

A népi hegedűtanítás feladatai

A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.

A program ismertesse meg a tanulókkal

– a hegedű akusztikai sajátosságait,
– a hangszer hangolását,
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
– a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
– a megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
– a kezek pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Ismertesse meg:

– a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,
– a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,
– a program elvégzéséhez szükséges hangszertechnikát,
– azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedű a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg,
– a magyar népzenére jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket,
– a prímás szerep feladatait,
– a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló:

– formaérzékét,
– zenei képességeit (hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelőerejét),
– zenei kifejezőkészségét.

Előképző

1. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:

– Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
– A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
– A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes–, nyújtott– és élés ritmus valamint a szinkópa).
– Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény:

- A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
- Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk

ritmusvilágában.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gyermekjátékok, táncok.
– Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
– Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kerepelő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
– Ritmusképzés rezgőhúrral.
A hegedű megszólaltatása:
– A hangszer és a vonó tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
– A dallamok játéka együttessel.
– Az "együtt hangzás" megérzése és megértése.
– Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.
A bőgő (cselló) megszólaltatása:
– Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– Mozgás kísérése pengetéssel.
– A húr megrezgetése vonóval.
– A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
– Hangsúlyozás vonóval.
– Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).
A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása:
– A hangszer tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
– Hangsúlyozás.
– Egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.
Követelmény:
- A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
- Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
- Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
– Együtt játék – zenekarban.
– Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfok

1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Népzene – hangszeres népzene. Általános tájékozódás a magyar népzene világában.
– Gyermekdalok hallás utáni elsajátítása énekelve és hangszeren játszva, különböző kezdőhangokról is.
– Ugrós, illetve kanásztánc típusú dallamok énekelve és hangszeren játszva (dunántúli ugrós, dus, szatmári oláhos, cigánytánc stb.).
– Legényes típusú dallamok (széki sűrű tempó, mezőségi sűrű magyar stb.).
– Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről az évfolyam nehézségi fokának megfelelően.
Követelmény:
- Alapvető dallamismeret és tájékozottság a magyar népzenében.
- A hangszer és vonó tartásának elsajátítása, a hangszeren való alapvető tájékozódás kialakítása.
- A hangképzés, vonókezelés, intonáció kialakítása és fejlesztése.
- A tanult dallamok folyamatos fűzérszerű játéka zenei nyelvjárások szerint.
- A tananyagot tartalmazó hangzóanyag rendszeres tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Széki sűrű tempó, dunántúli ugrósok, kanásztáncok

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
– Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
– Legényes típusú dallamok (sűrű magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
– Közép–erdélyi csárdás dallamok (széki, mezőségi csárdás).
Követelmény:
Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok előadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.
A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.
A különböző karakterű táncok, tánctípusok stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Sűrű magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.)
– Széki csárdás

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangsúlyozás és a játékmód jellegzetességeinek tudatosítása:
– A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerű hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok, stb.).
– A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás", rejtett ritmusok stb.).
– A ritmus értelmezése a népzenében (hangsúly és ritmus összefüggése).
– A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban. A vonóval történő hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex" vonóindítás).
Követelmény:
- A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.
- A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás

– Széki csárdás folyamat, sűrű tempó

4. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
– A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékának újraértelmezése az aszimmetria – törvényszerűségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
– Az aszimmetrikus játékmód emlékei az európai zene korábbi korszakaiban („inégal" játék).
– Díszítés a magyar népzenében – a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
– Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.
– Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
Követelmény:
- Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.
- A széki csárdásésmagyar dallamok stílusos előadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
- Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről, a tananyag nehézségi fokán.
- Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kalotaszegi legényes, sűrű magyar, marosszéki forgatós stb.
– Széki csárdás és magyar

5. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
– A széki lassú dallamok díszítésmódja.
– Aszimmetrikus lassúcsárdás dallamok (pl.: mezőségi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
– Változatképződés, valamint az előadók rögtönzései a magyar népzenében a széki, mezőségi és a kalotaszegi zenén keresztül.
Követelmény:
- A széki lassú dallamok díszített, stílusos előadása.
- A széki táncrend folyamatos játéka, egy–egy dallam előadása több változatban is.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
- A széki táncrend tánctípusainak kíséretmódja és a dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Széki táncrend (hegedűn és kontrán).

6. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok – a mezőségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti ritkamagyar, korcsos, szökős).

– A mezőségi aszimmetrikus tánctípusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
– Mezőségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökős, sebes csárdás)
– A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.
Követelmény:
- A mezőségi táncdallamok stílusos előadása az eddig tanultak alapján.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mezőségi korcsos, lassú csárdás, szökős és

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
– a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése)
A tanuló legyen képes:
– népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,
– hallás után zenét tanulni,
– népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan, elemzően gyakorolni.
Rendelkezzék:
– az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,
– kiművelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentrálóképesség, stílusérzék, fantázia),
– a népzene alapszintű lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.
Ismerje:
– a népzene hagyományos előadásmódját „A” tagozatának szintjén.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi hegedű főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Dunántúli táncok. (Ugrós, lassú és friss csárdás stílusos, ritmikus játéka.)
- Széki táncok. (Magyar, sűrű és ritka tempó, lassú, csárdás porka és hétlépés stílusos, a tánchoz alkalmazkodó tempójú játéka.)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,

– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A mezőségi zene díszítményei.
– Az előadásmódbeli rögtönzés a mezőségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
– A mezőségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökős, sebes csárdás; sűrű és ritka magyar; korcsos).
Követelmény:
- Mezőségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve kell megszólaltatni.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mezőségi táncrend.

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kalotaszegi táncrend. Kalotaszeg zenéjének különböző stílusai.
– Székelyföld zenéje. A székelyföldi zene különböző stíluskörei.
– Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.
Követelmény:
- A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal tarkított játéka.
- 18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
- Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Székelyföldi táncrend.
– 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
– Hangszeres keservesek. A pakulár nóta.
– A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
– A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetőségei.
– Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak–kelet–, Észak– és Nyugat–Magyarországon előforduló formái.
– A rubato–hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
– Régi és új stílus a hangszeres népzenében.
Követelmény:
- Egy–egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezőségi katonakísérő, gyimesi halottkísérő, keserves stílusos előadása kísérettel.
- Pakulár nóta kísérettel.
- Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, műfajra jellemző előadásmód szerint.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
- Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Gyimesi zene. A gyimesi táncok és táncélet.
– A gyimesi zene kísérőhangszere – a gardon.
– Moldvai zene. A moldvai táncok, táncélet.
– A moldvai hangszeres hagyomány.
– A moldvai zene különböző rétegei.
– A szomszéd népek hangszeres zenéje – Bartók román gyűjtése.
– Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
– Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.
– Együttesvezetés – prímás szerep, zenei összeállítások.
Követelmény:
- A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.
- A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévő gyarapítása, fejlesztése.
- Dallamlejegyzés – ismeretlen anyagból
- Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésből.
- Az együttesvezetői készség bemutatása.
- Gyimesi dallamok kísérete gardonon.
- Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Önálló gyűjtőmunka.
- A tanuló adjon számot egy – a tanulóévek során önállóan választott – falusi mester

dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres műfajok játéka előadásszerűen (táncházban, hangversenyen, stb.)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
– a tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
– népzenénk múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
– alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.
Legyen képes:
– dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének, s az így kialakított összetett formák (például táncrend) szabályait,
– legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi hegedű főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
- Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, marosszéki forgatós.)
- Palatkai zene. (Akasztós, lassú csárdás és szökős.)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül
Hanglemez:
- A bogyiszlói zenekar. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18095 (Budapest 1984) Hungaroton

- Este a Gyimesbe' jártam/Zerkula János. szerk. Halmos Béla SLPX 18130 (Budapest 1987) Hungaroton
- Északmezőségi magyar népzene I–IV. szerk. Halmos Béla LPX 18107–11 (Budapest 1985) Hungaroton
- Gyimesi népzene/Halmágyi Mihály. szerk. Jánosi András SLPX 18145 (Budapest 1988) Hungaroton
- Hungarian Folk Music Qualiton LPX 1187 (Budapest 1964)
- Lajtha László: Széki gyűjtés. szerk. Sebő Ferenc LPX 18092–94 (Budapest 1985) Hungaroton
- Magyar Hangszeres Népzene szerk. Sárosi Bálint LPX 18045–47(Budapest 1980) Hungaroton
- Magyar hangszeres népzene (Budapest 1972–1982) Hungaroton:
1. LPX 10095–98–
2. LPX 18001–04
3. LPX 18050–53
- Magyar népzene (bukovinai székelyek Magyarországon) Hungaroton SLPX 18131 (1988)
- Magyar népzene Bartók Béla fonográffelvételeiből. szerk. Sárosi Bálint LPX 18069 (Budapest 1981) Hungaroton
- Magyar népzene Kodály Zoltán fonográf–felvételeiből. szerk. Tari Lujza LPX 18075–76 (Budapest 1983) Hungaroton
- Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton:
I. Tánczene. szerk. Martin György, Németh István, Pesovár Ernő – LPX 18122–16
II. Észak. szerk. Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28
III. Dunántúl. szerk. Olsvai Imre LPX 18138–42
IV. Alföld. szerk. Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63
V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
- Magyarországi román népzene. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18077 (Budapest 1983) Hungaroton
- Szatmári bandák. szerk. Hans Hurtig–Vavrinecz András SLPO 18154 (Budapest 1991) Hungaroton
CD– lemezek:
- Elveszett éden ED–CD 009–10 (Budapest 1996) Etnofon
- Halmágyi Mihály Classic HCD 18145 Hungaroton
- Magyarpalatka Classic HCD 18216–17 Hungaroton
- Magyarpalatkai népzene/Kodoba Béla és bandája BSM 9503 (1995) BaSys Music
Kazetta:
- Magyar Népzenei Antológia: V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
- Béres vagyok béres – Fejér megyei népzene/ Pesovár Ferenc könyvének melléklete(Székesfehérvár) István Király Múzeum
Könyvek, tanulmányok:
- Bartók Béla: Miért és hogyan gyűjtsünk népzenét (Budapest 1936) Somló
- Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924) Rózsavölgyi
- Bartók Béla: Népzenénk és a szomszéd népek zenéje (Budapest 934) Somló
- Bartók Béla: Rumanian Folk Music I, II, III. (Hága 1967) The Hague
- Donington, R.: A barokk zene előadásmódja (Budapest 1978) Zeneműkiadó
- Draskóczy Lídia: Moldvai csángó hegedűs dallamok Bákó környékéről (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
- Gelencsér Ágnes: Magyar népzenei ismeretek (Budapest 1994) Calibra Kiadó

- Jánosi A.: A barokk zene előadásmódjának élő hagyománya Magyarországon – tanulmány (Budapest 1996)
- Jánosi A.: A magyar népzene előadásmódja – előkészületben
- Kobzos Kiss Tamás: Hegedű és kobza (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
- Kodály Zoltán: A magyar népzene (Budapest 1973) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok (Budapest 1962) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Kőrispataki gyűjtés (Budapest 1955) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Széki gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Szépkenyerűszentmártoni gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László összegyűjtött írásai (Budapest 1992) Akadémiai Kiadó
- Martin György: A magyar tánctípusok. A magyar tánctípusok zenekísérete (Budapest 1966)
- Martin György: A néptánc és népi tánczene kapcsolata (Budapest 1965–66) Tánctudományi tanulmányok
- Martin György: Az erdélyi dialektus táncai (Budapest 1972) NPI
- Martin György: Magyar táncdialektusok (Budapest 1965,1966) NPI
- Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) MTA Zenetudományi Intézet
- Pesovár Ernő: A magyar tánctörténet évszázadai (Budapest 1972) NPI
- Pesovár Ernő: A magyar tánczene története (Budapest 1966)
- Pesovár Ferenc: Béres vagyok béres (Székesfehérvár 1982) István Király Múzeum
- Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983) István Király Múzeum
- Pesovár Ferenc: Szép napunk támadt (Székesfehérvár 1991) István Könyvkiadó
- Sárosi Bálint: Cigányzene (Budapest 1971) Gondolat Könyvkiadó
- Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet
- Szalay Zoltán: Felcsíki hangszeres tánczene (Csíkszereda 1996) Alutus kiadó
- A Magyar Művelődési Intézet (korábban NPI, OKK) kiadványai
- Népzenei füzetek kazettával / A Magyar Művelődési Intézet kiadványai, szerk.: Eredics Gábor
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: Széki férfitáncok
- Ökrös Csaba: Hegedűgyakorlatok
- Varsányi Ildikó: Gömöri népzene
- Vavrinecz András: Vajdaszentiványi népzene I.
- Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene
- Virágvölgyi Márta: Bonchidai népzene
- Virágvölgyi Márta: Gyimesi népzene I, II.
- Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi legényesek
- Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi népzene I, II.
- Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene I, II.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő minőségű, és méretű hangszerek tartozékokkal (vonó, tok, gyanta).
- Audió–vizuális felvevő és lejátszó berendezés (magnetofon, CD, DVD
- A követelmények teljesítéséhez szükséges népzenei gyűjtések, lemezek kottakiadványok, zenei szakkönyvek.

NÉPI BRÁCSA
„A” tagozat

A brácsatanítás feladatai
A népi brácsa főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát–medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz

hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni mind a (klasszikus) 4–húros, mind a (főképpen erdélyi) 3–húros brácsán.
A népi brácsa oktatási terve – lehetőség szerint – a népi hegedű és népi bőgő/cselló oktatási tervéhez igazodik.
A tanuló ismerje meg:
– hangszere hangolását, felépítését, részeit,
– a vonós hangszercsalád többi tagját,
– a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait,
– a táncházi gyakorlatban legnépszerűbb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,
– a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
– a szükséges zeneelméleti fogalmak gyakorlati alkalmazását a brácsák különféle fajtáin (funkciós rend, harmóniák, szekvenciák stb.),
– hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikus egyéniségeket, zenészcsaládokat.
Alakítson ki:
– könnyed hangszerkezelést, a kezek pontosan összehangolt mozgását,
– helyes test–, hangszer– és kéztartást a hagyományokhoz igazodva,
– rögtönzési készséget.
Fordítson figyelmet:
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a különböző vonásnemek, ujjrendek elsajátítására,
– a lapról olvasási készség, a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
– a rendszeres társas muzsikálásra.

Előképző
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Mintegy 10–15 dallam, mondóka megismerése.
– Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
– A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
– A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes–, nyújtott– és élés ritmus valamint a szinkópa).
– Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.
Követelmény:
A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gyermekjátékok, táncok.
– Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
– Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kerepelő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
– Ritmusképzés rezgőhúrral.

A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása:
– A hangszer tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
– Hangsúlyozás, egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.

A bőgő (cselló) megszólaltatása:
– Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– Mozgás kísérése pengetéssel.
– A húr megrezgetése vonóval.
– A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
– Hangsúlyozás vonóval.
– Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).

A hegedű megszólaltatása:
– A hangszer és a vonó tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
– A dallamok játéka együttessel.
– Az együtthangzás megérzése és megértése.
– Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.

A gyermek legyen képes:
- megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
– Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
– Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Követelmény:
- A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
- Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
- Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
– Együtt játék – zenekarban.
– Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfok
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Dél–dunántúli tánczene kísérete "A" hangnemben (ugrós–kanásztánc és lassú csárdás)
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, lassú, csárdás, sűrű tempó)
– A hangszerrel való ismerkedés, a hangszer részei.
– Hangszertartás, vonótartás.
– Alapakkordok, egyszerűbb harmóniaváltások elsajátítása (mintegy 8–10 dúr–moll akkord).
– Hangképzés, vonóindítás – hangindítás (pl. pontszerű indítás, lendületből való „szalasztott" vonóindítás, előkés indítás).
– Három húr egyszerre történő megszólaltatása.
– Tiszta intonálás, akkordfogás.
– Vonásnemek, szimmetrikus illetve aszimmetrikus ritmizálással.
– Esztam, lassú– és gyors dűvő kíséretek.
– Lezárók, indítások (ugrós).
– Átmenetek a táncrenden belül (pl. dudálás – ugrós, ugrós – csárdás, lassú – csárdás).
– Fogástáblázat elkészítése egyszerű, majd bonyolultabb akkordokkal.
– Legyen képes a megfelelő dinamikai, ritmikai váltásokra.
– Törekedjen a megtanult tánczenék jó tempóban, lehetőleg kotta nélkül való játékára.
– Ismerje a játszott dallamok formai felépítését, hangnemét és harmóniáit.
– Tanulja meg a dallamokat énekelni is.
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene. kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
- A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Lajtha László – Széki gyűjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
- Lajtha László: Széki gyűjtés
- Magyar népzenei dallamgyűjtemény CD–melléklete – Hagyományok Háza
- Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2
Követelmény:
- Megfelelő testtartás, hangszertartás, vonótartás.
- Az alapakkordok ismerete.
- Esztam, lassú– és gyors dűvő kíséretek.
- Tiszta intonálás, akkordfogás.
- Tudja a dallamokat énekelni is.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
– Dél–dunántúli táncok 7–8 percben.

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Dél–dunántúli tánczene kísérete "A" hangnemben (ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás),
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, sűrű és ritka tempó, négyes, lassú, csárdás, porka, hétlépés)
– Tudja és alkalmazza a „kontrán" egyenletes ritmusban, mérsékelten és gyors tempóban is a szimmetrikus és az aszimmetrikus vonásokat (lassú és verbunk).
– Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő.
– Vonóindítás, vonóváltás, különféle hangsúlyozási módok.
– Kezdetben tudatos, később ösztönös alkalmazkodási reflex kialakítása a prímás játékához.
– Hallás utáni dallamtanulás.
– Ifj. Ádám István kontrás harmónia készlete, harmonizálási módjának elsajátítása.
– "Szalasztott" vonóindítás és hangsúlyozás.
– Az „előke" tudatos alkalmazása.
– A prímás hangsúlyozásának és a különböző tánctípusok tempóinak pontos ismerete.
– Énekes dallamok megtanulása szöveggel.
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene. kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
- A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Lajtha László – Széki gyűjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
- Lajtha László: Széki gyűjtés
- Magyar népzenei dallamgyűjtemény CD–melléklete – Hagyományok Háza
- Ádám István „Icsán" és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2
Követelmény:
- Szimmetrikus és az aszimmetrikus vonások ismerete.
- Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő.
- Különféle hangsúlyozási módok használata.
- Énekes dallamok szövegének ismerete.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés:
1. Kalotaszegi tánczene kísérete „A" és „D" hangnemekben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)

2. Rábaközi tánczene kísérete „A” hangnemben (dus, lassú és friss csárdás)
– Funkciós harmonizálás a háromhúros brácsán (kontra).
– A cimbalommal együtt történő játékmód elsajátítása. A cimbalom, brácsa, bőgő felállású együttesekben a három hangszer szerepköre, egymással való dallami, harmóniai és ritmikai kapcsolata a játék során.
– Akkordkészlet bővítése: szeptim– és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok Bunyi József, Tóni Rudi, Sztojka János és mások játéka alapján.
– Egy dallam harmóniavázán alapuló legalább három–négyféle "akkordozás" elsajátítása és variálása (improvizáció).
– Több kalotaszegi brácsás vonókezelésének és harmonizálásának elemző összehasonlítása.
– Vonózásbeli variációk.
– Tempótartás, a prímás játékával való együttmuzsikálás.
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza Árendás Péter – Doór Róbert – Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) – brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
- Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
- Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
- Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
- Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
- Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2
Követelmény:
- Funkciós harmonizálási készsége.
- Szeptim– és szűkített akkordok.
- Variált akkordmenetek játéka.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
– Kalotaszegi táncok 7–8 percben

4. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Marosszéki (Vajdaszentivány és Magyarpéterlaka) tánczene kísérete (verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás), elsősorban „D” hangnemben
2. Magyarpalatkai tánczene kísérete (lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás, korcsos)
– Harmonizálás és akkordkészlet összeállítása Horváth Mihály és Ponci Gyula játéka alapján.
– Ritmusvariációk.
– Vonásnemek elemző összehasonlítása.
– Dúros harmonizálás és ennek helyi jellegzetességei.
– Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.

– Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály, Kodoba Lőrinc.
– Belső hangsúlyozás és aszimmetria a prímás játékához igazodva.
– Énekes dallamok megtanulása.
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- Pávai István: Az erdélyi és a moldvai magyarság népi tánczenéje – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Árendás Péter – Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjtéseiből HHCD 014– 015
- Péterlaki bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024
- Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032
- Csiszár Aladár – Magyarpéterlaka – Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–112–2
- Mezőségi magyar népzene – Magyarpalatkai dupla CD (1992) Hungaroton
- Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995) BaSys – Music
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
- Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2
Követelmény:
- A dúros harmonizálás jellegzetességeinek ismerete.
- Belső hangsúlyozás, ritmusvariációk alkalmazása.
- Vonásvariációk ismerete.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
– Marosszéki táncok 7–8 percben.

5. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Magyarpalatkai tánczene kísérete (ritka magyar, sűrű magyar, négyes)
– Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
– Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: – Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály.
– Belső hangsúlyozás és aszimmetria a prímás játékához igazodva.
– A táncos és a zenekar viszonya: tempók, kiállások.
2. Szatmári tánczene kísérete „A” hangnemben (lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos)
– Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus” brácsán, valamint akkordösszefűzések ("menetek") elsajátítása, szólamvezetés.
– Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása háromhúros kontrán ifj. Horváth András játéka alapján.
– Brácsázás és kontrázás közötti különbség a szatmári zenekarok játákában.
– A szatmárököritói, kisari és a tiszakóródi zenekarok játékstílusa.

– Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
– Énekes dallamok megtanulása.
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995) BaSys Music
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
- Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2
- Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
- Zörög az akácfalevél – Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB–CD 01
Követelmény:
- Belső hangsúlyozás és aszimmetria alkalmazása.
- A brácsázás és kontrázás közötti különbség ismerete.
- Improvizálás, saját variációk kidolgozása a stílus keretein belül.
- Énekes dallamok megtanulása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás (A)
– Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Szatmári tánczene kísérete „D” hangnemben (hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás, oláhos)
– "Klasszikus" négyhúros brácsán bonyolultabb akkordmenetek "A–D" hangnemekben, a szatmárököritói, a szamosangyalosi és a nyírmadai zenekar játéka alapján.
– Brácsaszólam lejegyzése és megtanulása, hangfelvétel alapján.
– Vonás– és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
– A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.
– Énekes dallamok megtanulása szöveggel.
2. Küküllő menti magyar táncok (lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó), elsősorban Magyarózd, Ádámos és Szászcsávás népzenéje
– A Küküllő–menti dallamkincs és a táncok megismerése.
– Egyedi vonásnemek Kozák József, Mezei Ferenc („Csángáló”) kontrajátékában.
– A környékbeli további zenekarok játékának összehasonlítása (Magyarkirályfalva, Magyarbece, Magyarlapád).
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192

- Zörög az akácfalevél – Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB–CD 01
- A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012
- Ádámosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980–ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025
- Szántó Ferenc – Magyarbece (Mestereink sorozat) FA–040–2
- Szászcsávás Band – Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
- Szászcsávás Band 3. – Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
- Szászcsávás–Szászbogács – Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–110–2

Követelmény:
- Bonyolultabb akkordmenetek játéka.
- Vonás– és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
- Dallamkövetés a hallgató dallamok kíséretében.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam Küküllő menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat,
– hangszere felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
– a háromhúros kontra és a négyhúros brácsa fogásait, jellegzetes akkordmeneteit, vonókezelését, vonásnemeit.

A tanuló legyen képes:
– természetes, oldott hangszerkezelésre, árnyalt és kifejező hangképzésre,
– az alapvonások, valamint a különböző vonásnemek alkalmazására,
– a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
– az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,

Rendelkezzék:
– biztos tempótartással, ritmusérzékkel,
– periódusérzékkel,
– biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel,
– lapról olvasási készséggel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi brácsa főtárgy, minimum 10 perc.

A vizsga tartalma:
- Dél–dunántúli táncok (3–3 dallam ugrós, lassú– és friss csárdás)
- Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)
- Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)

A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,

– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Gömör népzenéje "D" hangnemben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
– Stílusos játékmód, elsősorban az alsókálosai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
– Hegedűkontrával és „klasszikus" brácsával történő gyakorlás.
– Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
– Énekes dallamok megtanulása szöveggel.
Ajánlott tananyag:
- Varsányi Ildikó: Gömöri népzene (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, (A bevezető tanulmányt írta: Agócs Gergely) szerk.: Eredics Gábor
Követelmény:
- Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
- Együttműködés, alkalmazkodás a társas zenélésben.
- A zenekari hangzás arányai iránti érzékenység.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gömöri táncok 7–8 percben

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
– Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)
– Stílusos játékmód, elsősorban Kalló János játéka alapján.
– Hegedűkontrával és „klasszikus" brácsával történő gyakorlás.
– Vonókezelés.
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
- Árendás Péter – Havasréti Pál: Bonchidai népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1991)
- Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
- Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2
Követelmény:
- Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.

- Brácsa és más kísérőhangszerek (pl. cimbalom) együttműködése a zenekarban.
- A zenekari hangzás arányai.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
– Bonchidai magyar táncok 7–8 percben

9. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kalotaszegi keserves, hajnali nóták és román táncok
– A kötetlen metrumú dallamok (keserves), valamint a rubato hajnali nóták kísérete, dallamkövetés, ritmizálás.
– A bánffyhunyadi, a magyarlónai és a mérai zenekarok játékának összehasonlítása.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Vasas Samu – Salamon Anikó: Kalotaszegi ünnepek – Gondolat, 1986.
- Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
- Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
- Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
- Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
- Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
- Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2
Követelmény:
- Rubato dallamok stílusos kísérete.
- Tiszta intonáció.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kalotaszegi román táncok
– Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben

10. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Galga–mente népzenéje “A–D” hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)
Ajánlott tananyag:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza
Követelmény:
- Mérsékelt és élénk tempójú táncdallamok kísérete.
- Önállóság a dialektusnak megfelelő stílusos harmonizálás terén.
- Tiszta intonáció.
- Tempótartás.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Galga menti táncok 7–8 percben

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,

– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
– népzenénk múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
– alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.
Legyen képes:
– tánczenei folyamatban a dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének szabályait,
– dallam– és típusváltás azonnali felismerésére,
– zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: népi brácsa főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)
- Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
- Parlando–rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőségi keserves vagy szatmári hallgató)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő számú és minőségű hangszer
- A szükséges hang– és videofelvételek, könyvek, kották.
- Kétkazettás magnó, CD lejátszó, video–készülék, DVD lejátszó, TV készülék.
- Kottatartók,
- Metronóm

NÉPI BŐGŐ
„A” tagozat

A népi bőgő tanításának céljai, feladatai
A népi bőgő főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát–medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni – az egyes tájegységeken kialakult tradícióknak megfelelően – 3 húros (bélhúros) nagybőgőn; 4 húros (fémhúros) nagybőgőn, illetve csellón.
A népi bőgő oktatási terve – lehetőség szerint – a népi hegedű oktatási tervéhez igazodik és párhuzamosan halad a népi brácsa tantervével.
A tanuló ismerje meg:
– hangszerei felépítését, részeit, hangolását,
– a vonós hangszercsalád többi tagját,
– hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikus egyéniségeket.
– a Kárpát–medence jellemző magyar és nemzetiségi tánctípusait, táncait,
– a különféle tánckíséretekben alkalmazandó ritmusképletekhez szükséges egyszerű és összetett vonásnemeket, pengetési módokat
– a táncházi gyakorlatban legelterjedtebb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,
– a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
– a szükséges zeneelméleti fogalmaknak (funkciós rend, harmóniák, basszusmenetek stb.) az egyéb kísérőhangszerekkel (kontra, brácsa, cimbalom) együtt történő gyakorlati alkalmazását a nagybőgőn, illetve csellón
Alakítson ki:
– természetes hangszerkezelést, összehangolt jobb–és balkéz mozgást,
– a hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor saját adottságainak is megfelelő, helyes és hatékony test–, hangszer– és kéztartást,
– a vele együtt muzsikáló kísérőhangszerekre is figyelemmel bíró rögtönzési készséget.
Fordítson figyelmet:
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a különböző vonásnemek és a pengetett játék elsajátítására,
– a lapról olvasási készség mellett a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
– a rendszeres zenekari muzsikálásra.
– Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.
– Váljon nyitottá más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt.

Előképző
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
– A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
– A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes–, nyújtott– és élés ritmus valamint a szinkópa).
– Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény:
- A tanuló ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
- Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gyermekjátékok, táncok.
– Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
– Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kereplő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
– Ritmusképzés rezgőhúrral.
A bőgő megszólaltatása:
– Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– Mozgás kísérése pengetéssel.
– A húr megrezgetése vonóval.
– A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
– Hangsúlyozás vonóval.
– Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).
A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása:
– A hangszer tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
– Hangsúlyozás, egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.
A hegedű megszólaltatása:
– A hangszer és a vonó tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
– A dallamok játéka együttessel.
– Az "együtt hangzás" megérzése és megértése.
– Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.
Követelmény:
- A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
- Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
- Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
– Együttes játék – zenekarban, ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfok

1. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Dél–Dunántúl: ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás „A” hangnemben
– Szék: lassú, csárdás, porka, verbunk
– Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (hangsúllyal kezdődő, illetve hangsúlyosan végződő) alapvonásokat.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
- A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje – Hagyományok Háza
- Lajtha László – Széki gyűjtés: Bőgőmelléklet Konkoly Elemér lejegyzésében Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogyiszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
- Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2
Követelmény:
Legyen képes:
– a basszus funkciók alkalmazására az évfolyam szintjének megfelelően,
– tudatosan előkészíteni és végrehajtani a húr– és vonóváltó műveleteket,
– tudatos hangképzésre, hangszerkezelésre,
– tempótartásra, ritmizálásra, hangsúlyozásra,
– hallás utáni dallamtanulásra,
– az adott tánctípus és annak tempója ismeretében a megtanult dalokat kísérni,
– felismerni a játszott dallamok szerkezetét,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
– Dél–dunántúli táncok 7–8 percben.

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Szék: ritka és sűrű tempó, négyes, hétlépés
– Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (szaggatott, illetve folyamatos) egyenletes és aszimmetrikus dűvő vonásokat.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
- A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje – Hagyományok Háza
- Lajtha László – Széki gyűjtés: Bőgőmelléklet Konkoly Elemér lejegyzésében – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogyiszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
- Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2
Követelmény:
Legyen képes:
– a megfelelő hangsúlyozásra, illetve a különböző vonásnemekkel a belső hangsúlyozásra,
– aszimmetrikus vonás használatára külön vonóval és dűvőzve is (széki lassú, illetve négyes esetében),
– a különböző tánctípusokat az adott hangnemben kísérni, illetve a megfelelő sorzáró formulákkal lezárni (verbunk, ritka tempo, hétlépés),
– a műfaji váltások magabiztos végrehajtására (porka–hétlépés, sűrű–ritka tempó),
– teljes tánczenei folyamatok kíséretének eljátszására,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A” hangnemben
– Rábaköz: dus, lassú és friss csárdás „A” hangnemben
– Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően a népzenében használatos zárt fekvéseknek (1–4, illetve 2–4) megfelelően.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
- Mester L. – Árendás P. – Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza
- Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
- Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
- Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
- Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
- Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
- Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2
Követelmény:
Legyen képes:
– a pizzicato különböző fajtáinak alkalmazására a tánczenében,
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– a friss csárdások gyors tempójának megtartására,
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
– Kalotaszegi táncok 7–8 percben

4. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Marosszék: verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás „D” hangnemben
– Magyarpalatka: lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás, korcsos
– Ismerje a különböző tánctípusok tempóit, a műfaji váltásokat a prímás játékához igazodva magabiztosan hajtsa végre
– Tudja az alap– és összetett vonásokat német kápás vonóval, valamint a visszacsapásos, illetve visszacsapás nélküli pizzicatot.
– Alkalmazza a megfelelő vonásnemeket az egy („C”) húron történő játékmódban is.
- Sajátítsa el az egy húros játékmód bal kéz–fekvéseit, rendelkezzen az ehhez szükséges állóképességgel.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Árendás P. – Kozma Gy.: Vajdaszentiványi Népzene I. brácsa–bőgő melléklete – Hagyományok Háza
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjtéseiből HHCD 014– 015
- Péterlaki bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024
- Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032
- Csiszár Aladár – Magyarpéterlaka – Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–112–2
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
- Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2
Követelmény:
Legyen képes:
– a helyes hangsúlyozásra (pl. sebes forduló–korcsos szökős–sűrű csárdás közötti hasonlóságok, illetve különbözőségek érzékeltetésére),
– a különböző vonások és pengetések variációira,
– hallás utáni dallamtanulásra és a kotta nélküli kíséretre,
– a tanult tánctípusokat megfelelő hangnemben kísérni és lezárni,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak elsajátítására és énekes előadó zenekari kíséretére.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
– Marosszéki táncok 7–8 percben.

5. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Magyarpalatka: ritka magyar, sűrű magyar, négyes
– Szatmár: lassú és friss csárdás, kondástánc, olához „A” hangnemben
– Ismerje a funkciós harmonizálást, a kíséretszólam jellemző fordulatait az új stílusú zenekarok játékában.
– Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően, a klasszikus zenei gyakorlatban használatos nyitott fekvések alkalmazásával.
– Alkalmazza tudatosan, a többi kísérőhangszerrel együttműködve a harmóniafűzéseknek megfelelő basszusmeneteket.

Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
- Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2
- Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
Követelmény:
Legyen képes:
– önálló gyakorlásra, tanulásra,
– hallás utáni dallamtanulásra,
– a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
– a különböző tánctípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),
– a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a tánctípus és a dialektus követelményeinek megfelelően a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,
– parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás
– Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
- Szatmár: hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás „D” hangnemben
- Küküllő menti magyar táncok : lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112–116
- Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
- A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012
- Ádámosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980–ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025
- Szántó Ferenc – Magyarbece (Mestereink sorozat) FA–040–2
- Szászcsávás Band – Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
- Szászcsávás Band 3.– Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
- Szászcsávás–Szászbogács – Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–110–2
Követelmény:
Legyen képes:
– önálló gyakorlásra, tanulásra,
– hallás és kotta utáni dallamtanulásra,
– a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
– a különböző tánctípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),

– a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a tánctípus és a dialektus követelményeinek megfelelően, a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,
– parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- 2–2 dallam Küküllő–menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– hangszerei felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
– a három– és négyhúros bőgő, illetve cselló népzenében használatos balkéz–fekvéseit, dialektusonként jellemző basszusmeneteit.
– a népzenénkben használatos vonófajták kezelését, az egyszerű és összetett vonásnemeket, illetve a különböző pengetés fajtákat.
– a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat.
Legyen képes:
– természetes, hosszú időtávon is oldott hangszerkezelésre, biztos és dinamikus hangképzésre vonóval és pengetve egyaránt,
– az egyszerű, illetve összetett vonások alkalmazására,
– a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
– az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,
– hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására.
Rendelkezzék:
– biztos tempótartással, ritmusérzékkel,
– periódusérzékkel,
– lapról olvasási készséggel,
– biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi bőgő főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Dél–dunántúli táncok (3–3 dallam: ugrós, lassú– és friss csárdás)
- Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)
- Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,

– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás „D” hangnemben
Ajánlott tananyag:
- Varsányi Ildikó: Gömöri népzene – Hagyományok Háza
Követelmény:
Legyen képes:
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gömöri táncok 7–8 percben

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Bonchidai magyar táncok: lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás
2. Bonchidai román táncok: lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
- Árendás P. – Havasréti Pál: Bonchidai Népzene I. brácsa–bőgő melléklet – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2
Követelmény:
Legyen képes:
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
– Bonchidai magyar táncok 7–8 percben

9. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kalotaszeg: keserves, hajnali és román táncok
Ajánlott tananyag:

- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112–116
- A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
- Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
- Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
- Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
- Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
- Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2
Követelmény:
Legyen képes:
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kalotaszegi román táncok
– Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben

10. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
- Galga mente: mars, lassú csárdás, bukós „A” hangnemben
Ajánlott tananyag:
- Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza
Követelmény:
Legyen képes:
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Galga menti táncok 7–8 percben

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
– népzenénk múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
– vázlatosan a hazai népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, hagyományőrző előadóit.
Legyen képes:

– tánczenei folyamatban a különböző dallamok kíséretének összekötésére, ismerje a kíséretszólam fűzésének szabályait,
– dallam– és típusváltás azonnali felismerésére,
– zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: Népi bőgő főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
- Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)
- Parlando–rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőségi keserves vagy szatmári hallgató)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő számú, jó minőségű, bélhúrokkal felszerelt bőgő.
- MP3–as és CD játszó, video– illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.
- Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.
- Hangzó zenei és videó/DVD példatár.
- Metronóm.

NÉPI FURULYA
„A” tagozat

A furulyatanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulóval:
– a furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszercsalád történeti múltját,
– a magyar népzene főbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggő énekelt és hangszeres dallamokat, táncfajtákat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt,
– a hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.
Fejlessze:
– a tanuló hallását,
– a nyelvvel is összefüggő ritmus– és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét,

rögtönzőkészségét, zenei emlékezetét,
– képességét dallamok rögtönző összefűzésére, tánctételek és ciklusok kialakítására,
– önálló lényegfelismerő képességét,
– a táncosokkal, illetve az énekessel való zenei kommunikációkészségét.
Alakítson ki:
– könnyed hangszerkezelést,
– megfelelő légzéstechnikát, helyes és a hagyományoknak megfelelő befúvásmódokat,
– test–, hangszer– és kéztartást, billentést, laza, egyenletes ujjtechnikát.

Előképző
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.
Ajánlott tananyag:
- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza 2003.
Követelmények:
- Legyen képes a tanévben tanult népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Rubato és giusto népdalok eljátszása, magyar nyelvi hangsúlyozással és ritmikával.

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Székelyföldi népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.
Ajánlott tananyag:
- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza, 2003.
Követelmények:
- Legyen képes a tanévben tanult székelyföldi népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Rubato, lassú és sebes csárdás dallamok eljátszása a Székelyföldről.

Alapfok
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Udvarhelyszéki dallamok.
– A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.
– A hetedik hang módosítása félfedéssel.
– Az ajakkal segített felhangos fúvástechnika kialakítása.
– Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).
– A csárdásdallamok ütemeinek belső hangsúlyai.

Ajánlott tananyag:
- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Követelmény:
- Legyen képes a tanult székelyföldi dallamokat stílusosan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban, egyszerűen díszítve, variáltan eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy– egy rubato, lassú és sebes csárdás dallam Udvarhely székből.

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Csíki székely dallamok.
– A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az első átfújás hangjai.
– A hetedik hang módosítása villafogással.
– Triolás ritmusok a forgatós dallamokban.
– Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú csárdás dallamok.
– Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.
Ajánlott tananyag– kották hangzó melléklettel:
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Követelmény:
- Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy– egy felcsíki keserves, lassú és sebes csárdás, félolához, verbunk dallam gardonkísérettel is.

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán.
– A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.
Ajánlott tananyag:
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet
Követelmény:
- Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.

4. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Gyimesi dallamok.
– A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
– Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétől függően.

– Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
– Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.
Ajánlott tananyag:
- Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
Követelmény:
Legyen képes:
– a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy–egy gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója és sirülője, keserves dallam eljátszása gardonkísérettel is.

5. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája.
– Semleges hangsorú furulyák ismerete.
– Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.
– A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
– A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk.
– Több furulya együttes játéka.
– Énekkíséret furulyával.
– Az énekes–nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok érvényesülése a furulyajátékban.
Ajánlott tananyag:
- Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998
- Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
- Magyar dudások CD
Követelmény:
- Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját.
- Semleges hangsorú furulyák ismerete.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két–két palóc giusto és rubato dallam eljátszása.
– Dudautánzó furulyajáték

6. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hatlyukú furulya 2. és 3. átfújása.
– A mezőségi lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
– Tilinkójáték.
– Variáció és díszítés a széki és moldvai dialektus szabályai szerint.
– Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
– Önálló dallamtanulás, egyszerű lejegyzés.
Ajánlott tananyag:
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet
- Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás
- Gyűjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza
- Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek
- Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta)
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
- Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.
Követelmény:
- Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezőségi lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.
Legyen képes:
– a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2. és 3. átfújására.
– önálló dallamtanulásra, egyszerű lejegyzésre.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Széki lassú csárdás, magyar.
– Moldvai táncdallamok.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– természetes hangszerkezelésre,
– tiszta intonációra,
– a hang, illetve hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
– hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételről,
– énekes dallamok megformálására hangszerein az adott dialektus hagyományos előadásmódján,
– énekkíséretre,
– más hangszerekkel való együttes játékra a hagyomány adta kereteken belül (furulyák, gardon, citera, esetleg hegedű, cimbalom),
– népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása, illetve alkalmazása révén,
– a tanult dialektusok táncrendjeinek eljátszására.
Rendelkezzék:
– az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőkészséggel,
– zenei emlékezőtehetséggel,
– a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus és hangsúlyozási készséggel,

formaérzékkel,
– a táncossal, énekessel való zenei kommunikáció képességével,
– olyan irányú kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulását segíti,
– a szükséges zeneelméleti ismeretekkel.
Ismerje:
– hangszerei múltját és változatait a magyar nyelvterületen,
– hangszerei repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a fontosabb dialektusterületeken.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: népi furulya főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Udvarhelyszéki és csíki dallamok (csárdás, „marosszéki", verbunk).
- Somogyi és zalai dallamok (pásztornóta, ugrós, lassú és friss csárdás)
- Gyimesi táncok.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A Székelyföld furulyazenéje. Továbbképzés az 1–2. évfolyamon tanult dallamokra építve.
– Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).
– A forgatós táncok dallamvilága.
– Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis–dialektusok szabályai szerint.
Ajánlott tananyag:
- Gyergyó–medencei gyűjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
- Bartók Nyárád–menti gyűjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet

– Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Követelmény:
Legyen képes:
– a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
– elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Gyimesi keservesek és táncdallamok (lassú és sebes magyaros, kettős, sirülje, héjszák)
– Székelyföldi hangszeres és vokális eredetű táncdarabok (forgatós, verbunk, félolához)
– Hangszerjáték gardonkísérettel.

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéje.
– Önálló tanulás, parlando és rubato pásztornóták lejegyzése.
– Hangmódosítás villafogásokkal.
– A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
– A flóta.
Ajánlott tananyag:
- Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza
- Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége Magyar Művelődési Intézet, 1998.
- Flóta felvételek
Követelmény:
- Ismerje meg és sajátítsa el a Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
Legyen képes:
– hangmódosításra villafogásokkal.
– önálló tanulásra, parlando és rubato pásztornóták lejegyzésére.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Nógrádi pásztornóták és táncdallamok flótán.
– Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A Küküllő–vidék furulyazenéje.
– A 2. – 3. átfújás kombinálása.
– A pontozó zenetörténeti jelentősége, dallamai, formavilága.
– Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán.
– A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
– A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.
Ajánlott tananyag:
- Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.
- Becei, magyarlapádi, héderfájai gyűjtések
- Küküllővidéki furulyaiskola illetve példatár (előkészületben)
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)

Követelmény:
- Ismerje meg és sajátítsa el a Küküllő–vidék furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
- Legyen képes a 2. – 3. átfújás kombinálására.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Küküllő vidéki párostáncok, pontozók, keservesek, román táncok.

10. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
- Észak–mezőségi furulyazene dallamkincse, formavilága, technikája.
- A mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.
- Ritka és sűrű legényesek.
Ajánlott tananyag:
- Magyarszováti, visai, ördöngösfüzesi, szásznyíresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza)
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
- Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet –
- Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szásznyíresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás
Követelmény:
Legyen képes elsajátítani:
– az Észak–mezőségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját.
– a mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Észak–mezőségi lírai dalok és táncdallamok

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje valamennyi magyar furulyafajta játékmódját, tudjon rajtuk a hagyományos előadókét megközelítő szinten önállóan összeállított dallamfüzért játszani minden jellemző tájegység anyagából szólisztikusan és más hangszerekkel együtt.
A tanuló legyen képes:
– minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,
– más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.
Ismerje:
– hangszere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát minden magyar népzenei dialektusban,
– a hangszer szerepét a történeti zenében,
– a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
– a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
– hangszere elterjedtségét a Földön.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi furulya főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Dunántúli dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)
- Udvarhelyszéki és csíki táncok és más dallamok. (csárdás, marosszéki, verbunk, keserves.)
- Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettős, héjszák,

félolához, verbunk, keserves.)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszerek – hatlyukú furulya C alaphangú, erdélyi, semleges hangsorú dunántúli és palóc változatai, ikerfurulya, tilinkó, flóta és hosszúfurulya.
- Kottatartó.
- Metronóm.
- Hangzó zenei és videó/DVD példatár.
- MP3–as és CD játszó, video– illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.
- Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

NÉPI ÉNEK
„A” tagozat

A népi ének tanításának szakirányú feladatai
Ismertesse meg a tanulókat:
– az énekes népzene hagyományaival, a népdalok hiteles megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, hogy tanulmányaik végeztével képességeiknek és megszerzett tudásuknak megfelelően tudatosan vállalják a megtanult népdalkincs megőrzését, továbbadását, átmentését,
– az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel, a népdalok élményszerű, ugyanakkor autentikus megszólaltatáshoz szükséges természetes éneklés technikai hátterével,
– a magyar népzenei dialektusok sajátosságaival (hangszín, tempó, ornamentika, szöveg).
Fejlessze folyamatosan, módszeresen és sokoldalúan:
– az énekhang technikai adottságait (légzés, vokális hangzók, hangterjedelem, hangszín),
– a tanulók zenei képességeit: hallását, intonálási képességét, ritmusérzékét,
– az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességét,
– a népdalok memorizálási képességét,
– az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma–, dallam– és tempóérzéket,
– a különböző népzenei dialektusok felismerésének képességét,
– a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségeket.
Törekedjen a korosztályi jellemzők, az egyéni adottságok, készségek és képességek, habitus, érzelmi beállítódás figyelembe vételére az egyes tanulók fejlesztési programjának kialakításában.
Ismertesse meg a tanulókat a vokális anyag hangszeres és táncbeli vonatkozásaival, a

gyakorlatban is.

Teremtsen alkalmat – a hangzó felvételek hallgatása mellett – a még élő adatközlőkkel való élményt adó találkozásokra, az adott tájegységre történő kirándulás vagy táborozás formájában is.

Vegye figyelembe a repertoár kialakításánál, hogy a vokális népzenei hagyományban olyan emberi érzések, viszonyok tükröződnek és nyernek kifejezést, melyek a tanulók későbbi önálló, felnőtt életében családi, baráti körben a legkülönbözőbb hétköznapi és ünnepi helyzetekben aktivizálódhatnak, kerülhetnek használatba: pl. gyermeknevelés, karácsonyi ünnep, baráti mulatság.

Bíztassa a tanulókat a tanultak további használatára és önálló repertoárbővítésre a tanulmányok befejezése után is, a hangzó és irodalmi források megismertetésével.

Előképző

1. évfolyam

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:

– A magyar nyelvterület szabadon választott területeiről származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése segítségével, a tanuló természetes, helyes testérzetének (testtartás, légzés, artikuláció) kialakítása.

Követelmény:

- A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlődjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.
- Sajátítson el, és legyen képes minimum 40 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Három különböző karakterű gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

2. évfolyam

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:

– A magyar nyelvterület különböző területeiről származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése.

A tanuló természetes, helyes testtartásának, légzésének, artikulációjának kialakítása, fejlesztése.

Követelmény:

- A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlődjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.
- Sajátítson el, és legyen képes minimum 40 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Három különböző karakterű gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

Alapfok

1. évfolyam

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:

– A helyes testtartás, légzés kialakítása
– A tiszta intonáció, differenciált ritmizálás fejlesztése
– Bemelegítő skálagyakorlatok
– Érthető, kifejező szövegmondás, artikuláció fejlesztése
– Dunántúl jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény:

A dunántúli dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– gyermekjátékdalok,
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő – népszokásdallamok.
Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népszokás dallam
– Egy táncdallam
– Egy lírai dal

2. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– Légzésfejlesztés
– Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok
– A kifejező szövegmondás fejlesztése
– A bartóki II. népzenei dialektus, Észak jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.
Követelmény:
Az északi dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– gyermekjátékdalok,
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népszokás dallam
– Egy karikázó–fűzér
– Egy ballada vagy lírai dal

3. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– Légzésfejlesztés
– Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok
– A váltóhangok kiegyenlítése
– A hangterjedelem növelése
– A kifejező szövegmondás fejlesztése
– Az Alföld népzenei dialektus jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása a – kistájak anyagának figyelembe vételével.
Követelmény:
Az alföldi dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– gyermekjátékdalok,
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő

népszokásdallamok.
Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy dalcsokor táncdallamokból
– Egy parlando–rubato dal vagy egy ballada
– Egy népszokás dallam

4. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A légzéskapacitásra irányuló gyakorlatok
– A hangterjedelem növelése
– A váltóhangok kiegyenlítése
– A könnyebb díszítési gyakorlatok
– A tiszta intonáció, a kifejező előadás és a jó szövegmondás fejlesztése
– Az Erdély népzenei dialektusból Székelyföld és Bukovina legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.
Követelmény:
Székelyföld és Bukovina vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy lakodalmi összeállítás
– Egy táncdallamokból álló összeállítás
– Egy ballada vagy lírai dal

5. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A hangterjedelem továbbfejlesztése
– Az egyenletes éneklés biztosítása a váltóhangok kiegyenlítésének segítségével
– Nehezebb díszítési gyakorlatok,
– A tanult stílusokra, népdaltípusokra és földrajzi területekre jellemző díszítések felismerése és megszólaltatása.
– Az Erdély népzenei dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg és Mezőség legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.
Követelmény:
Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– táncszók,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népszokás dallamokból álló összeállítás
– Egy különböző karakterű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás
– Egy hosszabb lélegzetű parlando–rubato dal.
– Egy ballada.

6. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
Az előző években tanult technikai készségek továbbfejlesztése:
– légzés,
– hangterjedelem,
– a kiegyenlített, törésmentes éneklés,
– kifejező szövegmondás,
– a tanult tájegységekre jellemző díszítések.
Moldva legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.
Követelmény:
Moldva vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– táncszók,
a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy guzsalyas dalokból álló összeállítás
– Egy díszített parlando–rubato dal
– Egy klasszikus ballada
– Egy táncdallamokból álló összeállítás

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– az emberi hang sajátosságait, és képes legyen ezeket alkalmazni a dallamok megszólaltatásakor,
– a magyar népdalok alapvető stílusjegyeit, az öt magyar népzenei dialektus fő jellemzőit és a népdalok díszítési és variációs lehetőségeit,
– a legjelentősebb hagyományőrző népi énekeseket.
Tudjon:
– helyesen lélegezni,
– tisztán intonálni,
– kezdőhangokat önállóan megtalálni,
– hangfajának megfelelő terjedelemben törésmentesen énekelni,
– érthető szövegmondással énekelni,
– életkorának, képességének, egyéniségének megfelelő módon, a tanult dialektusok figyelembevételével, stílusosan népdalokat megszólaltatni.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyalorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi ének főtárgy, minimum 10 perc.

A vizsga tartalma:
– Egy gyerekjátékdalokból vagy párosító dalokból álló népdalcsokor,
– Egy jeles napi szokásdalokból álló összeállítás,
– Egy pásztor– vagy rabének,
– Egy klasszikus ballada a Dunántúlról vagy az Alföldről,
– Egy különböző lüktetésű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás.
Az előadásban közreműködhetnek hangszeres tanulók.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás,
– intonáció,
– helyes ritmus és tempó,
– szép, érthető szövegmondás
– memória,
– állóképesség,
– előadásmód, tartalmi érzékenység,
– technikai és művészi megvalósítás,
– népzenei hitelesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; így az egyéni énektudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei együttes muzsikálás fejlesztése kerülhet előtérbe.
A továbbképző anyagának megtervezésekor egyéni programokat alakítsunk ki, hogy összefoglaljuk, elmélyítsük a népzenei dialektusok, stílusok és műfajok eddig tanult anyagát, új nézőpontból is.
A továbbképző lehetőséget teremt arra, hogy megismertessük azokat a tájegységeket, illetve műfajokat, amelyekkel nem volt módunk foglalkozni az alapfokú tanulmányok ideje alatt: pl. egyházi népénekek, történeti énekek, hangszerutánzó dallamok stb.
A továbbképző osztályaiban a tananyagot a tanuló alapfokon elvégzett anyaga, egyéni adottságai, érdeklődése figyelembe vételével állítsuk össze.
Az iskola adottságaitól függően a továbbképzőben teremtsünk lehetőséget a népdalok stílusos hangszerkíséretes megszólaltatására.
Ösztönözzük a tanulókat énekes–hangszeres együttesek alakítására, a kamarazene tantárgy keretein kívül is.
A tanuló képes legyen az eddigiekre építve tovább gyarapítani tudását a népzenei dialektusok eredeti megszólaltatása érdekében. Az eddig tanultakra építve fejlesszük tovább a tanuló készségeit (hangterjedelem, kifejező szövegmondás, a dialektusokra jellemző hangvétel és díszítési módok). A tanultakat tudatosan alkalmazva énekeljen tisztán, szép szövegmondással, kifejező módon.

7 évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– Az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségei: a lakodalomhoz kötődő szokásdallamok Zoborvidéken.
– Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamai: sárközi, rábaközi táncok.

– Egy dunántúli énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a helyi vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Markaf József (Karád), Mosonyi József (Perkáta), Tóth Imre (Kisbárapáti).
– Egy dunántúli falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Karád, Nemespátró, Szentlászló.
– Egy műfaj legjellemzőbb darabjait:pl. katonadalok, .egyházi népénekek stb.
Követelmény:
- A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.
- Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsokor előadása.

8. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: pl. gyermekjátékdalok, a karácsonyi ünnepkör népszokás dallamai.
– Az alföldi dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamai: Szatmár, Dél–alföld.
– Egy alföldi énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: Barnucz Mihályné Keczán Irén, Simon Mária, Maszlag Józsefné Mecsbalog Mária és mások.
– Egy alföldi falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Nyíradony, Dávod, Tápé, Horgos.
Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. pásztordalok, rabénekek, summásdalok.
Követelmény:
- A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.
- Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsokor előadása.

9. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: pl. párosítók, a húsvéti ünnepkör szokásdallamai.
– Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamait: csallóközi, gömöri táncok.
– Egy zoborvidéki énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Brath Lászlóné, Brath Margit, Potuska Jánosné Fülöp Ilona, Süttő Mónika és mások.
– Egy, az északi népzenei dialektushoz tartozó kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Zoborvidék, Barslédec, Bogács, Bag, Fedémes.

– Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. keserves, jajnóták.
Követelmény:
- A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.
- Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsokor előadása.

10. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: halott búcsúztatáshoz kapcsolódó szokásdallamok, guzsalyas dalok.
– Az erdélyi dialektus különböző táncrendjeinek (pl. szilágysági, széki, kalotaszegi, csíki, marosszéki) valamint a moldvai csángók táncainak énekelt dallamai.
– Egy erdélyi (pl. Kádár Sándorné Papp Erzsébet, Mogyorósi János, Papp Mária) vagy moldvai (Demeter Antalné Jánó Anna, Lőrincz Györgyné Hodorog Luca, Kotyor Balán Mihályné Bálint Erzsi) énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.
– Egy kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Gyimes, Magyarózd, Válaszút, Magyarszovát, Ördöngősfüzes.
– Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. ballada, dudanóta és dudautánzás.
Követelmény:
- A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.
- Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsokor előadása.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
Legyen képes a tanuló:
– az „A” tagozatra építve tovább gyarapítani technikai eszközeit,
– tisztán, szép szövegmondással, átélt, kifejező módon énekelni,
– önállóan és tudatosan alkalmazni a tanultakat,
– olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.
ismerje a tanuló a magyar népzene minden dialektusterületét az „A”tagozaton elvárható mélységben és dallam mennyiségben.
Tudjon mindegyik dialektusból önállóan dalfüzért szerkeszteni és azt előadni.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi ének főtárgy, minimum 10 perc.
Avizsga tartalma:
- Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása,
- Egy hangszerkíséretes összeállítás bemutatása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Egészalakos tükör.
- Jól hangolt és karbantartott zongora.
- Kottaállvány.
- Hangtár, mely rendelkezik a népzenei, néprajzi irodalom hang– és videó felvételeivel.
- Felvételre és lejátszásra megfelelő minőségben képes audiovizuális eszközök.

NÉPI KAMARAZENE

A népi kamarazene kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható. A népi kamarazene tantárgy kötelezően választható tantárgy a művészeti iskola 5. évfolyamától. Ezért a zeneművészeti ág (2)+6+4 évfolyamos képzés képzési idejéből csak 6 évet ölel fel. Ehhez igazodva: alapfokú évfolyamok: 1-2. évfolyam, továbbképző évfolyamok: 3-6 évfolyam.
A népzene tanításában a kamarazenének kiemelt jelentősége van, hiszen a népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van két vagy több hangszer együttes játékának, a hangszeres – énekes együttmuzsikálásnak, melyhez gyakran társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének–, táncкíséret, táncház).
A kamarazene hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömükre, akár koncerteken, táncházakban, ünnepeken való közreműködés formájában.
A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2–8 fő közötti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális tanulókból álló együttes.

Fejlesztési feladatok
A kamarazene oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei függenek a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres és/vagy énekes tanulók adott tanévre vonatkozó létszámától, arányától, az együttmuzsikáló hangszerek összeállításától. Ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
A népzene sajátossága, hogy az állandó zenei formációk mellett alkalmi együttmuzsikálásban is társulhatnak a rendelkezésre álló hangszerek. Helyezzük előtérbe azonban a népi kamarazenélés hagyományos formáinak, alkalmainak, funkcióinak megismertetését.
Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.
Ismertesse meg a tanulókat:
– a hangszeres és énekes népzene világával, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és

közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam–, ritmus– és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra.
– az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival.
– a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályaival.
– a zene logikájával, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak jellemzőire.
Tegye lehetővé:
– a hangszeresek és énekesek számára, hogy megismerjék az énekes dallamok hangszeres változatait, a hangszeren játszott dallamok szövegeit.
– hogy a tanuló a saját hangszerén kívül, más népi hangszereket is megismerhessen.
– hogy a tanuló gazdagítsa zenei műveltségét a szomszéd– és rokonnépek népzenéjének befogadásával, megtanulásával.
Ösztönözze a tanulókat:
– népzenei műveltségük elmélyítésére, eredeti hangfelvételek, kottakiadványok és az elméleti szakirodalom önálló tanulmányozására.
– a népzenei hagyomány elemző megismerésére.
– a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos kapcsolódására.
– a táncházakban való aktív muzsikálásra, mely élményszerűen ötvözi a hagyományos népi kultúra egységét: zene, ének, tánc.
Készítse fel a tanulókat:
– a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,
– a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.
Fordítson figyelmet:
– az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra.
Járuljon hozzá:
– a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.
A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei:
– Beintés–leintés.
– Közös levegővétel és intés.
– Lassítás, gyorsítás jelzése.
– A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
– Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek:
– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása.
– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás,).
– A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása.
– A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata.
– Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek:
– A játszott művek formája, harmóniai világa
– A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
– A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése:

– Lapról olvasás.
– Memorizálás képessége.
– A belső hallás fejlesztése.
– Intonációs készség.
– Az improvizációs készség fejlesztése.
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.
– Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
– Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
– A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
– Meggyőző zenei–, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Alapfok
1. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
– be– és leinteni,
– a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a népzenei dialektusok hangszeres és énekes zenéjének sajátos stílusával, műfajaival, jellemzőivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.
– A tanév közben megismert népzenei tájak anyagából egy táncfüzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

2. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:

A tanuló legyen képes:
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:
– az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– szükség esetén önállóan hangolni,
– önállóan, tisztán intonálni,
– pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
– új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
– saját maga is jelezni a tempóváltozásokat,
– hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába újból bekapcsolódni,
– szólamát magas szintű hangszertudással, stílusérzékkel megszólaltatni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,
– állandóan figyelemmel kísérni az együttes összjátékát,
– saját szólamát önállóan megtanulni és kigyakorolni akár kotta, akár hangzóanyag alapján,
– zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.
Rendelkezzék:
– a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, alkalmazkodóképességgel,
– a játszott népzenei anyagra vonatkozó sokrétű ismerettel,
– kottaolvasási, illetve hangzóanyag feldolgozási készséggel.

Továbbképző
3. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:

– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

4. évfolyam
Ajánlott tananyag:
-Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

5. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
– irányítani a kamaracsoport játékát, ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani, ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a

kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan kialakítani az adott népzenei dialektus előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- A létszámhoz igazodva: kottapultok, karfa nélküli székek.
- Felvételek készítésére és visszahallgatására alkalmas audio– és video felvevő és lejátszó berendezések.

NÉPI ZENEKAR

A népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van több hangszer együttes játékának, a hangszeres – énekes együttmuzsikálásnak, melyhez gyakran társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének–, tánckíséret, táncház).
Az együttmuzsikálás hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömükre, akár koncerteken, táncházakban, ünnepeken való közreműködés formájában.
A zenekar tantárgy alá tartozik a 8 fő fölötti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy

vokális tanulókból álló együttes.
A néphagyományban, a hagyományos összetételű zenekari formációknál ilyen létszámú együttmuzsikálás csak alkalomszerűen szólal meg. Az együtténeklésben azonban ez tekinthető a legáltalánosabb formának: a gyermekjátékok, karikázók, a jeles napokhoz kapcsolódó szokásdalok, a mulatságok, lakodalmak, a vallásgyakorlás alkalmain, a temetés, virrasztás, a katonaság, a közös munkák és a spontán összeverődések (pl. pinceszer) alkalmával a kötetlen, szabad kezdeményezésen alapuló éneklés a természetes. A folklórmozgalmakban számos új jelenség, forma segíti a népzene nagyobb létszámú használatát. A kialakuló énekegyüttesek, népdalkörök, citerazenekarok előadásában népdal összeállításokat hallhatunk. Rendkívül fontos azonban a népzenei rögtönzés és variálás készségeinek kialakítása és gyakorlása, melyhez lehetőséget teremt a zenekari forma is.
A népi zenekar oktatásában az évfolyamok fejlesztési követelményei függenek a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres és/vagy énekes tanulók adott tanévre vonatkozó létszámától, arányától, az együttmuzsikáló hangszerek összeállításától. Ezért minden zenekarra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
A népzene sajátossága, hogy az állandó zenei formációk mellett alkalmi együttmuzsikálásban is társulhatnak a rendelkezésre álló hangszerek. Helyezzük előtérbe azonban a népzene hagyományos formáinak, alkalmainak, funkcióinak megismertetését.
A népzenében a kamarazenének és a nagyobb létszámú zenekaroknak nincs eltérő, különálló repertoárja. A létszám nem a zenei anyag kiválasztásában, hanem az előadásmódban játszik elsősorban szerepet.
Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat ismeretekek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel. A képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A népi zenekar tanításának feladatai
Ismertesse meg a tanulókat:
– a hangszeres és énekes népzene közösségi formáival, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam–, ritmus– és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra.
– az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival.
– a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályaival.
– a zene logikájával, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak jellemzőire.
Tegye lehetővé:
– a hangszeresek és énekesek számára, hogy megismerjék az énekes dallamok hangszeres változatait, a hangszeren játszott dallamok szövegeit.
– hogy a tanuló a saját hangszerén kívül, más népi hangszereket is megismerhessen.
– hogy a tanuló gazdagítsa zenei műveltségét a szomszéd– és rokonnépek népzenéjének befogadásával, megtanulásával.
Ösztönözze a tanulókat:
– népzenei műveltségük elmélyítésére, eredeti hangfelvételek, kottakiadványok és az elméleti szakirodalom önálló tanulmányozására.
– a népzenei hagyomány elemző megismerésére.
– a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos kapcsolódására.
– a táncházakban való aktív muzsikálásra, mely élményszerűen ötvözi a hagyományos népi kultúra egységét: zene, ének, tánc.
Készítse fel a tanulókat:
– a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,

– a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.
Fordítson figyelmet:
– az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra.
Járuljon hozzá:
– a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.
A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei:
– Beintés–leintés.
– Közös levegővétel és intés.
– Lassítás, gyorsítás jelzése.
– A zenekar elhelyezkedésének szempontjai.
– Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek:
– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása.
– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
– A saját és a zenekari tagok hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás,).
– A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása.
– A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata.
– Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek:
– A játszott művek formája, harmóniai világa
– A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
– A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése:
– Lapról olvasás.
– Memorizálás képessége.
– A belső hallás fejlesztése.
– Intonációs készség.
– Az improvizációs készség fejlesztése.
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.
– Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
– Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
– A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
– Meggyőző zenei–, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos zenekari összeállításokban.

1. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:

– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
– be– és leinteni,
– a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a népzenei dialektusok hangszeres és énekes zenéjének sajátos stílusával, műfajaival, jellemzőivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.
– A tanév közben megismert népzenei tájak anyagából egy táncfüzér, táncrend előadása.

2. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– játék közben új tempót felvenni a zenekar vezetőjének jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:
– a zenekarban szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

3. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,

– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

4. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
– saját szólamán belül önállóan intonálni,
– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

5. évfolyam
Ajánlott tananyag:
-Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
– irányítani a zenekar játékát, ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani, ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér,

táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények a program elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan kialakítani az adott népzenei dialektus előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- A létszámhoz igazodva: kottapultok, karfa nélküli székek.
- Felvételek készítésére és visszahallgatására alkalmas audiovizuális felvevő és lejátszó berendezések.

TÁNCMŰVÉSZET

Néptánc

A néptáncoktatás általános fejlesztési követelményei
A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.
Kiemelt kompetenciák a néptánc területén:
Szakmai kompetenciák:

- A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése
- A hagyományos népi játékmód ismerete
- Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez
- A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
- A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása
- Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása
- A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása
- A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kíséretek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése
- A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése
- Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák:
- Az esztétikai érzék fejlesztése
- A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés
- Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés
- Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés
- A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése
- A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése
- A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák:
- A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
- A másság elfogadásának képessége
- Az önálló döntéshozatal képessége
- Kezdeményezőkészség, egyéni feladat– és szerepvállalás
- A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
- A szabálytudat kialakítása
- A csoportnorma kialakítása
- A segítő életmódra nevelés s a szociális érzékenység fejlesztése
- A közösségi szemlélet kialakítása
- A környezet megóvásának fontossága
- Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák:
- Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése
- Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
- Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések
- Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
- A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
- A hatékony önálló tanulásra nevelés
- Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
- A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

Az alapfokú néptáncoktatás célrendszere és funkciói

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti

néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei tánchagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, tánchagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játékköröm megélése.

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér– és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Tantárgyak:
Főtárgy:
- Népi játék (Előképző 1-2. évfolyamon)
- Néptánc (Alapfok 1-6., Továbbképző 7-10. évfolyamon)

Kötelező tantárgy:
- Folklorismeret (3-6. alapfokú évfolyamon)
- Tánctörténet (9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgyak: az összevont osztályokban
- Folklorismeret
- Tánctörténet
Választható tantárgyak:
- A tanszak tantárgyai
A tanítási órák időtartama: 45 perc

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3–4	3–4	3	3	3	3	3–4	3–4	3	3
Kötelező tantárgy					1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1					1	1		
Választható tantárgy	2	2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	**2–4**	**2–4**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

NÉPI JÁTÉK

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
– A ritmus – tér – térforma fogalmainak kialakítása
– Az ugrás és forgás technikai előkészítése
– A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
– A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
– A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
– A szocializációs folyamatok fejlesztése
Tananyag:
- A játékműveltség felmérése
- A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése
- Az alapvető mozdulattípusok
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)
Követelmények:
- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket

- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás– és játéktevékenység során
– A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– Az ugrás és forgástechnika fejlesztése
– A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképesség fejlesztése
– A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása
– A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése
Tananyag:
- Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése
- Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékismeret bővítése
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- Játékfűzések(a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)
Követelmények:
- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket
- A tanuló legyen képes azegyüttműködésre, alkalmazkodásra,mások elfogadására, a szabályok betartására,afizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, atársak előtti kommunikációra, apárválasztásra, a szerepvállalásra ésa játéktevékenységre a variációk során is.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- 1 db tábla vagy flipchart.
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal.
- Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek.
- A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik.

NÉPTÁNC

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:

– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték–ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
– A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– A játék központi szerepének megtartása
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
– Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése
- Táncgyakorlat:
    - Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése
    - Ugrós táncok előkészítése csoportos formában,
    - Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában
    - Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc
- Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4–es lüktetés
- Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései
- Hagyományőrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai
Követelmények:
- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot
- A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidézésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
– A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
– A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
– A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
– Ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika

- Tánctechnika*:* alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly – fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése
- Táncgyakorlat:
    - Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
    - A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)
    - A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló)
    - Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok
- Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya
- Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Táncfolklorisztika: az ugrós tánctípus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánctípus főbb jellemzői
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok
- Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot
- A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
– Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
– A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
– Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör– és páros táncok előkészítése
- Táncgyakorlat:
    - A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
    - A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése
    - A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából
- Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,
- Népi ének: a választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái,a csárdás jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények:
- A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését
- A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánctípus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– A körtáncok technikai előkészítése
– A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika

- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)
- Táncgyakorlat:
    - A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése
    - A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
    - A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése
    - Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából
- Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4–es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus
- Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés**:** a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények:
- A tanuló ismerje a választott ugrást, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését
- A tanuló legyen képes atánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
– A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
– A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
– A táncrend fogalmának kialakítása
– A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése

– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)
- Táncgyakorlat:
    - A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
    - A Dunai–dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
    - A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése
    - A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
    - A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus
- Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok
- Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés**:** a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is
Követelmények:
- A tanuló ismerje a tánctípus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat
- A tanuló legyen képes atánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
– A vizsgahelyzetre való felkészítés
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

- Táncgyakorlat:
  - A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
  - Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése
  - A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése
  - A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése
  - A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése
  - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dűvő és az esztam kíséret jellemzői, tánctípusok és kíséretmódok
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
- Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánctípusok, táncalkalmak, táncos magatartás
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények:
- A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket
- A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint
- A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit
- A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat
- A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat
- A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során
- A színpadi törvényszerűségeket.
- A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását
- A táncalkalmaknak megfelelő magatartás– és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes:
- Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására
- A megszerzett ismeretekről beszélni
- A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat
- A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is
- A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra
- A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra
- A másság elfogadására, a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra
- Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: néptánc, csoportban 5–10 perc, egyénenként illetve párban: 2–3 perc.
A vizsga tartalma:
- Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása
- Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból
A vizsga értékelése:
– Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét
– Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentőségének tudatosítása
– A forgás technikai megvalósítása a különböző lábfőrészeken
– Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánctípusonként
– A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
– A táncstílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése
– A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
    - Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése a helyi tanterv alapján
    - Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós–forgatós párosra építve
    - A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
    - A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból

- Zenei ismeretek: ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnóták” szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus lüktetés
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók
- Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlők megismerése
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés**:** a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények:
- A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat
- A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ismeret elmélyítése, bővítése
– A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken
– A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
– A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
– A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
– A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
– A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
– A táncszók ismerete és alkalmazása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
    - Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése
    - A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
- Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak,

tánchagyományok, szokások
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés:a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is
Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását
- A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ismeret elmélyítése, bővítése
– A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken
– A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
– A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
– A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
– A tánctételek funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
– A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
– A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
  - Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése
  - A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
  - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
- Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánchagyományok, szokások
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés:a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek

tánchagyományát is
Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását
- A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes tánctételek funkciójának megismertetése
– Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
– Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása
– Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
– A vizsgahelyzetre való felkészítés
– Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
- Táncfolklorisztika: a Kárpát–medence táncai, tánckultúrája
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
- Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint
- A táncdialektusok és tájegységek, tánctípusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit
- A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban
- A tanult koreográfiákat
A tanuló legyen képes:
- A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánctípusnak megfelelően

- A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: néptánc, 8–10 perc
A vizsga tartalma:
– A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort
– A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál
– Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni
– A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket
A vizsga értékelése:
– a táncrend ismerete, stílusos előadása,
– a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
– a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
– a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
– a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- 1 db tábla vagy flipchart.
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal.
- Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek.
- A tanulólétszámnak megfelelő, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelő népviseletek, lábbelik.

FOLKLÓRISMERET

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.
A folklórismeret tantárgy 4. évfolyamát követően a tanuló a tantárgyból alapvizsgát tehet.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, akommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség,

közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés
Tananyag:
A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése:
- Gyerekszületés, gyermekkor:
  - Jósló praktikák a gyermek születése előtt
  - Komatál hagyománya
  - Keresztelő
  - A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
  - Az anya avatása
  - Munkára nevelés, gyermekmunka
- A gyermekek játékalkalmai és táncalkalmai:
  - A munkavégzéshez kötődő játékalkalmak /libalegeltetés, kalákamunkák/
  - A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
  - A tánc tanulása
  - Gyermeklakodalmas (a felnőttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása)
  - A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)
- Az évkör ünnepei gyermekszemmel:
  - Szent Miklós napja
  - Jézus születésének története
  - Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
  - Szent Balázs napja, Balázsjárás
  - Szent Gergely napja, Gergelyjárás
  - Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
  - Pünkösdi királynéjárás

Követelmények:
- A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék– és táncalkalmait
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés
Tananyag:
- A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése
- A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
- A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során
- Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom:
  - Munkavégzés a serdülő korban
  - Legényavatás, leányavatás
  - Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei
  - Szokásjogok a paraszti társadalomban
  - Leánynéző, háztűznéző, hozomány
  - Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék

- Lakodalmi előkészületek
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
- Lakodalmi szokások, rítusok

- Legények és lányok játék– és táncalkalmai:
  - A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
  - Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
  - Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
  - Bálok időpontja, helyszíne, bálrendezés
- Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban:
  - Luca kettős alakja
  - Betlehemezés
  - Farsangi szokások
  - A nagyhét eseményei
  - A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
  - Pünkösdi királyválasztás
  - Májusfaállítás
  - Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények:

- A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:

- A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése
- A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt– és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
- Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai:
  - Paraszti munka, munkaszervezés
  - Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
  - Előjelek, jóslások, hiedelmek
  - A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
  - Virrasztás, temetés, siratás
  - A halotti tor
  - Fejfák, keresztek
  - Mindenszentek napja
  - Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házasok táncalkalmai:

- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
- Táncalkalmak a farsangban (házasok bálja, batyusbál)
- Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
- Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés)

Felnőttek az évkör ünnepein:

- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
- Szent György napja
- Virágvasárnap
- A húsvéti ételek jelképrendszere
- Fehérvasárnap
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
- Szent István napja, új kenyér ünnepe
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
- Szent Mihály napja
- Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények:
- A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt– és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
– A tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés
Tananyag:
- Táncfolklorisztika
- A régi táncréteg jellemzői
- Körtáncok:
  - Középkori tánchagyomány, lánc– és körtáncok
  - Énekes női körtáncok helye és szerepe a tánckultúrában
- Eszközös pásztortáncok:
  - Kanásztánc, pásztortánc
  - Pásztorbotoló, cigánybotoló
- Ugrós–legényes tánctípus:
  - Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
  - Erdélyi legényes táncok
- Küzdő karakterű páros táncok
- Forgós–forgatós páros táncok:
  - Reneszánsz tánchagyomány, forgós–forgatós páros táncok
  - Lassú tempójú páros táncok
  - Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
  - Az új táncréteg jellemzői
  - A reformkor tánckultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása
- Verbunk:
  - A szóló verbunk
  - Szabályozott szerkezetű verbunkok
- Csárdás:
  - A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)

- Körcsárdás, hármas csárdás

- A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői:
  - Dunai dialektus
  - Tiszai dialektus
  - Erdélyi dialektus
- A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények:
- A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánctípusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázótörténetét
- A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, amagyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes:
- A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára,a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér–idő összefüggéseinek felismerésére
- A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására
- Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben
- A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni
- Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya: folklórismeret.
A vizsga időtartama: írásbeli: 30 perc, szóbeli: 5 perc.
A vizsga tartalma:
– A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll
– Az írásbeli vizsgafeladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz
– A szóbeli vizsgána tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról
Témakörök:
- Jeles napok
- Munkavégző ünnepek
- Az emberélet fordulói
- Táncdialektusok
- A régi és új táncréteg tánctípusai

A vizsga értékelése:
Írásbeli vizsga:
– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

– Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá
Szóbeli vizsga:
– A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése
– Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- 1 db tábla vagy flipchart.
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.
- Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok.
- Néprajzi videó és/vagy DVD filmek.

TÁNCTÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez
A tánctörténet a továbbképző 9-10. évfolyamához kapcsolódó kötelező tantárgy. A 2. évfolyam elvégzése után a tanuló záróvizsgát tehet.

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
– Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése
– Más népek tánchagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót
Tananyag:
- Tánctörténeti alapfogalmak: köznapi és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc
- Az őskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok
- Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánckultúra
- A középkor tánckultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok
- A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánckultúrája
- A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei
- A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága
- A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében
- A balett megjelenése Magyarországon – „Eszterházy esték”
- A romantika hatása Európa táncéletére
- A reformkori magyar „színpadi” táncművészet, paraszti táncok – Körmagyar
- A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal
Követelmények:
- A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős

szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket
- A tanuló legyen képesnéhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése
– A táncház-mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
– Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
– A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.
Tananyag:
- Tánctörténeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája
- A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére
- A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói
- A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték
- Művészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Művészegyüttese – Honvéd Táncszínház (Szabó Iván), Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT – Budapest Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Művészegyüttes (Náfrádi László)
- A táncház-mozgalom kialakulása, hatása a mai táncművészetre
- A koreográfusnemzedékek jelentősebb alkotói és kiemelkedő műveik a színpadi táncművészetben
- A művész– és a jelentősebb amatőr együttesek napjaink magyar táncművészetében
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei
- A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez
Követelmények:
- A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket
- A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
Az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket, a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket
A tanuló legyen képes:
Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya: tánctörténet.
A vizsga időtartama: írásbeli: 30 perc, szóbeli: 5–10 perc.
A vizsga tartalma:
- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökből áll
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza
– A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.
Választható témakörök:
- Az őskor táncművészete
- A középkor jellemző táncformái
- A reneszánsz és barokk kor táncélete
- A romantika
- A reformkor táncélete
- A XX. század táncélete
- Gyöngyösbokréta mozgalom
- Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
- Hazánk jeles alkotói és műveik
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése:
Írásbeli vizsga:
– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
– Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá
Szóbeli vizsga:
– A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
– Az összefüggések ismerete
– A szakmai kommunikáció fejlettsége
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- 1 db tábla vagy flipchart.
- Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
- Tánctörténeti kézikönyvek, lexikonok.
- Tánctörténeti videó és/vagy DVD filmek.

Társastánc

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.
A tanítási órák időtartama: 45 perc
Tantárgyak:

Főtárgy:
- Gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon)
- Társastánc (1–6 alapfokú és a 7–10 továbbképző évfolyamon)
Kötelező tantárgyak:
- Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)
- Társastánctörténet (5– 6. alapfokú évfolyamon, 9 – 10 továbbképző évfolyamon)
Kötelezően választható tantárgy – az összevont osztályokban:
- Viselkedéskultúra,
- Társastánctörténet
Választható tantárgyak:
- A tanszak tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3–4	3–4	2–3	3–4	3	3	3–4	3–4	3	3
Kötelező tantárgy					1		1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1	1	1			1	1		
Választható tantárgy	2	2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	**2–4**	**2–4**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

GYERMEKTÁNC

A gyermektánc oktatás elsődleges célja egy olyan egészséges, a művészetek iránt érdeklő gyermek nevelése, aki számára a társastánctanulás olyan tevékenységi forma, melyben fejlesztheti fizikális erejét, formálhatja testét, miközben fejlődnek értelmi képességei, térlátása, ritmusérzéke, munkához való hozzáállása és kitartása.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A csoportos játékhoz szükséges képességek és készségek (egyensúly–, ritmus és térérzékelés) fejlesztése.
– A munka természetes igényének, a megfelelő munkafegyelemnek, önkontrollnak a kialakítása.
– Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség fejlesztése (a beszéd, a zene, a mozgás összekapcsolása).
– A tanuló fizikai állóképességének, tánc iránti szeretetének, technikai tudásának fejlesztése.
Tananyag:
- Egyszerű mozgások (járás, futás, különböző irányú lépések, ugrás, fordulat)
- A helyes testtartás megtanítása
- Gimnasztikai gyakorlatok (játékos formában, utánzással)
- Rávezető gyakorlatok (testsúlyáthelyezés, súlyos és súlytalan lépés, helyzet)

- Az irányok, térformák tudatos használata
- Ritmikai gyakorlatok (hangjegyérték gyakorlatok, tempógyakorlatok)
- Játékos táncok, gyermektáncok (Petronella, Hacke–spitze, Kis kacsa fürdik, Olálá, Kerek a káposzta, Letkiss…)

Követelmények:
- A tanuló ismerje a 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es játékos táncokat, gyermektáncokat
- A tanuló legyen képes a csoportos táncolás magatartásformáinak betartására, legyen nyitott, érdeklődő, fogékony, együttműködő és problémamegoldó

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A megfigyelőképesség, emlékezés és gondolkodás képességének fejlesztése
– A rögtönzési és együttműködési képesség fejlesztése (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás)
– A megismerő– és befogadóképesség (az alapmotívumok és variációs lehetőségek) fejlesztése
– Tér–, forma–, stílus– és ritmusérzék fejlesztése

Tananyag:
- Alapfogalmak tudatos alkalmazása
- A társastánc alapmozdulatainak bővítése (rézsút irányú lépések, jobbra fordulat, balra fordulat)
- Ritmikai gyakorlatok (ritmusra történő járás, taps, ütemgyakorlatok, ütemfajták)
- Dinamikus gyakorlatok (lendítések, emelések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgások)
- Gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok (Country, Stomp, Disco Cha–cha–cha, Boogie–woogie, Polka, Csárdás…)

Követelmények:
- A tanuló ismerje a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait, továbbá az évfolyamon tanult gyermektáncokat, divattáncokat, nemzeti táncokat.
- A tanuló legyen képes a térben történő eligazodásra, a zenei lüktetések felismerésére. Tudjon a partnerrel, a csoporttal megfelelően kommunikálni.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- A gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok leírását tartalmazó kiadványok, jegyzetek, ritmikával foglalkozó könyvek.
- A táncok zenéit tartalmazó CD–k.
- A terem méretének megfelelő audio készülék: CD lejátszó.

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai jutatják el a tanulót az egyre magasabb szintű tánctudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia.

A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelemvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása

– Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelő kommunikálás elősegítése

– A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezőkészség, az improvizációs készség fejlesztése

Tananyag:

- A világtáncok kezdő, haladó motívumai, kombinációi
- A páros tánc szabályai (tánctartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten)
- A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés)

Követelmények:

- A tanuló ismerjea világtáncok kezdő, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit
- A tanuló legyen képes a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A standard és a latin–amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása

– A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása

– A megfelelő táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elősegítése

– A partnerek közötti kommunikáció javítása

Tananyag:

- A standard és a latin tánctartás
- A ritmusok, ritmikák
- Táncirányok (Alignment)
- Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work)
- Az Angol keringő Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései
- A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései
- A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive chasse, Forward lock alaplépései
- A Cha–cha–cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései
- A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései
- A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései

Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemző testtartást, a helyes lábmunkát, a lépések irányait, a táncirányokat
- A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel részt venni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A standard és a latin–amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekből álló kombinációkon és etűdökön keresztül a táncokra jellemző stílusos előadásmód kialakítása
– A mozgáskoordináció, mozgásemlékezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása
– A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítő táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése
Tananyag:
- A latin táncokban használt akciók (Action Used)
- A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn)
- Az Angol keringő Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései
- A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései
- A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései
- A Cha–cha–cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései
- A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right,
- Check from OCPP, Check from OPP, Hand to hand alaplépései
- A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái
- A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációk és etűdök
Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekből és alap figurákból összeállított kombinációkat és etűdöket
- A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etűdök párban történő, stílusos előadására, a táncos–táncosnő harmonikus kapcsolat kialakítására

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése
– A térbeli tájékozódás, előadói készség javítása
– A megfelelő viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása
– Stílusos előadásmód, tudatos gyakorlás
Tananyag:
- A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn)
- A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall)
- A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései
- Az Angol keringő Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái
- A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái
- A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái
- A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement, Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary samba walks alaplépései
- A Cha–cha–cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái
- A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái
- A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái
- A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított koreográfiák
Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekből összeállított etűdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést
- A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történő alkalmazására, az etűdök pontos kivitelezésére

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban
– A tanulói előadói készség, ritmusérzék, mozgásemlékezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása
– Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerű előadása
– A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társművészetek iránti érdeklődés felkeltése
Tananyag:
- Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma
- A Bécsi keringő Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural alapfigurái
- A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái
- Az Angol keringő Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái
- A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái
- A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái
- A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései
- A Cha–cha–cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP alapfigurái
- A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái
- A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái
- A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogo alapfigurái
Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekből összeállított etűdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát
- A tanuló legyen képes alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a testhajlást

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése
– A koncentrálóképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése
A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése
Tananyag:
- A Bécsi keringő Reverse turn alapfigurája
- Az Angol keringő Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right alapfigurái
- A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái
- A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái
- A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései
- A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close alapfigurái
- A Cha–cha–cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái

- A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced opening out movement, alapfigurái
- A Samba Travelling voltas, Criss cross , Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta spot turn alapfigurái
- A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései

Követelmények:
- A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit
- A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- A világtáncok kezdő– és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit
- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctechnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit
- A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetőségét
- A táncparkett szabályait

A tanuló legyen képes:
- A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására
- Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre. A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák elsajátítására
- A tanult táncok (kombinációk, etűdök, koreográfiák) pontos és stílusos előadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására
- A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni
- A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra
- Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre
- Művészi előadásra, az improvizációra, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: társastánc főtárgy, 20–25 perc.

A vizsga tartalma:

– A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll

– A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat 2–2 percben, miközben számot adnak a standard és latin tánctartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretéről

– A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, a latin–amerikai (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései

A vizsga értékelése:

– a standard táncok és a latin–amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,

– a zene és a tánc összhangjának betartása,
– a technikai biztonság,
– a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
– a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során.
– A stílusérzék, előadói készség, koncentrálóképesség fejlesztése.
– Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.
– Belső igény kialakítása a különböző stílusirányzatokkal való találkozásra.
Tananyag:
- A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek
- Az Angol keringő Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései
- A Tangó Promenade link, Four step haladólépései
- A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései
- A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései
- A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái
- A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Plait, Circular voltas haladólépései
- A Cha–cha–cha Open hip twist spiral, Natural top finish A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései
- A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései
- A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései
- A standard és latin táncok stílusjegyei
Követelmények:
- A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.
- A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etűdök összeállítására.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanult lépések és figurák neveinek szakszerű használata, a szakkifejezések alkalmazása.
– A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
– A táncos szakirodalom gyakorlati használata.
Tananyag:
- Szakkifejezések, fogalmak
- A Bécsi keringő Fleckerl haladó figurája
- Az Angol keringő Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus and wing haladólépései
- A Tangó Back open promenade, Outside swivels haladólépései
- A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések

- A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse weave haladólépései.
- A Cha–cha–cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései
- A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései
- A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP, Rhythm bounce, Simple volta, Methods of changing feet haladólépései
- A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP haladólépései
- A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái

Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat
- A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elősegítése.
– A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.
– A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.
– A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag:
- Improvizációs szabályok
- A Bécsi keringő Contra check haladó figurája
- Az Angol keringő Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései
- A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései
- A Quickstep Six quick run, Zig–zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák
- A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig–zag from PP haladó figurái
- A Cha–cha–cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései
- A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései
- A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopeted chasses, Left foot variation, Coup de pique haladólépései
- A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái
- A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái

Követelmények:
- A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit
- A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Az előadói készség, a rendszerező képesség fejlesztése
– Egyéni táncstílus kialakítása
– Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése

– Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása
Tananyag:
- Az Angol keringő Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check haladó figurái
- A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái
- A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Tipsy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái
- A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái
- A Cha–cha–cha Aida, Opening out from reverse top, Slip–close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái
- A Rumba Continuous hip twist, Continuous circural hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái
- A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái
- A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó figurái
- A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's caping walks, Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái
Követelmények:
- A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemző stílusjegyeket
- A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése utána
A tanuló ismerje:
- A standard és latin–amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemző stílusjegyeket
- A szakkifejezéseket, fogalmakat
- A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét
- A táncok karakterének megfelelő előadásmódot
- A táncalkalmaknak megfelelő magatartásmódot
A tanuló legyen képes:
- A standard és latin–amerikai táncok önálló és páros bemutatására
- A szakmai elvárásoknak megfelelő nyelvezet alkalmazására
- A megfelelő technika alkalmazására, a táncok stílusos előadására
- A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre
- Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből készített koreográfiák önállóan történő csoportos bemutatására
- Az elsajátított szókincs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekről beszélni
- A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekképviseletre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére
- Az improvizációra, a művészi önkifejezésre, a művészeti záróvizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: társastánc, főtárgy 25–30 perc.

A vizsga tartalma:
A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin–amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus–, tér– és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése
– A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái
– A latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái
– Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)
A vizsga értékelése:
– a standard táncokból és a latin–amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése
– a zene és a tánc összhangjának betartása,
– a technikai biztonság,
– a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
– a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai.
- Társastánczenéket tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k.
- A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó.
- Fellépő ruhák (standard– és latin–amerikai ruhák).

TÁRSASTÁNCTÖRTÉNET

A társastánctörténet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti hátterét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését.
A társastánctörténet tantárgy az alapfok 3-4. és a továbbképző 9-10. évfolyamán kötelező tantárgy. Ezért a 2. évfolyam elvégzése után a tanuló művészeti alapvizsgát, a 4. évfolyam elvégzése után pedig művészeti záróvizsgát tehet.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló táncelméleti, tánctörténeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása
Tananyag:
- A társastánc művészi és közhasznú formái
- A társasági táncélet alkalmai, eseményei
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai
- A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttere
Követelmények:
- A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását,

stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait
- A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analizáló értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.
Tananyag:
- A XIX. század társastánc élet (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői
- Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük
- A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése
Követelmények:
- A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelveit
- A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
- A standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus)
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének állomásait, alkotóműhelyeit és jeles képviselőit
- A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit
A tanuló legyen képes:
- A tánc sajátosságaira való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga szóbeli vizsgából áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: társastánctörténet, 10 perc.
A vizsga tartalma:
A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlődéséről, korszakairól és neves táncmestereikről. A standard és latin–amerikai táncok kialakulásáról, történeti hátteréről, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeiről.
– A társasági élet alkalmai.
– A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói.
– A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
– A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.
A vizsga értékelése:
– A standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).
– A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének, alkotóműhelyeinek és jeles képviselőinek ismerete.

– A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete

Továbbképző
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A társastáncok hazai és nemzetközi irányzatainak, alkotóműhelyeinek és képviselőinek megismertetése.
– A táncelméleti tudás valamint az összegző és szintetizáló képesség fejlesztése
Tananyag:
- Az európai társastáncélet fejlődése és alkotóműhelyeinek kialakulása (Anglia, Németország, Olaszország)
- A magyarországi táncközösségek, táncklubok és táncszervezetek kialakulása és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódása a XX. századtól napjainkig
Követelmények:
- A tanuló ismerje a társastánc hazai és nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyeit, képviselőit, az európai táncmozgalmak törekvéseit és fejlődésüket, a hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődését
- A tanuló legyen képes a nemzetközi társastáncélet kiemelkedő műhelyeinek és stílusjegyeinek felismerésére, a magyarországi társastáncmozgalom fejlődésének, alkotóiknak és produkcióiknak a felismerésére, tudatos értelmezésére.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Kiemelkedő hazai és nemzetközi (európai) táncművek, formációs alkotások elemzése és összehasonlítása.
– Életpályák és életművek megismerése a magyarországi társastáncmozgalomban, társastáncművek analizálása
Tananyag:
- A nemzetközi és magyarországi formációs társastáncok kialakulása.
- A XX–XXI. század hazai alkotóműhelyek és szakemberek (pedagógusok) életpályája és műveik.
- Jeles koreográfiák a társastáncmozgalomban.
Követelmények:
- A tanuló ismerje a formációs társastáncok kialakulásának történetét, a XX–XXI. század kiemelkedő hazai alkotóit, műveiket.
- Biztosan tudjon eligazodni a formációs társastáncok világában, isme fel az alkotók műveit.
- A társastáncok stílus és formavilágában legyen jártas és önálló.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
- A nemzetközi és hazai táncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait, a hazai társastánc mozgalom kiemelkedő táncprodukcióit
A tanuló legyen képes:
- A múlt és a jelen értékeinek befogadására

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga szóbeli vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: társastánctörténet, 10 perc.
A vizsga tartalma:
– A társasági élet alkalmai

– A XX.–XXI. századi nemzetközi és hazai társastáncélet kibontakozása, legfontosabb korszakai, alkotói
– A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai
– A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói
– A formációs társastáncok kialakulásának története
A vizsga értékelése:
– a nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakainak, alkotóinak ismerete,
– a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak ismerete,
– a hazai társastánc mozgalom táncprodukcióinak ismerete.
– a formációs társastáncok kialakulásának története

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait bemutató könyvek, oktatási segédanyagok.
- kiemelkedő táncprodukciókat tartalmazó videokazetták, DVD–k.
- Televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó.

VISELKEDÉSKULTÚRA

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit.
Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása
– A kezdeményezőképesség és a kreativitás fejlesztése
– A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása
Tananyag:
- Viselkedésünk alapjai
- Viselkedés táncos alkalmakkor
- Az étkezés illeme
- Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága
- Nők és férfiak (fiúk és lányok)
- Művelődés, szórakozás
- Az ajándékozás illeme
- Utazás, közlekedés
- Kapcsolattartás távolról
- Nemzeti sajátosságok
- Amit még illik tudni
Követelmények:
- A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát
- A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

- Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző– és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző–és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző– és iparművészeti ág sajátosságai

– tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,

– feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,

– alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,

– komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző– és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,

– folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,

– kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,

– interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,

– tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
– szociális érzékenység és empátia, az én– tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

Tanszakok és tantárgyak
Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)
Főtárgy:
- Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)
- Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)
Kötelező tantárgy:
- Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)
Választható tantárgy:
- Művészettörténet

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig
Főtárgy:
- Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat
- Szobrászat és kerámia tanszak - Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
Kötelező tantárgy:
- Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)
Választható tantárgyak:
- Művészettörténet

A főtárgyak képzési ideje:
- 2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok
- 3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai
- 3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Grafika és festészet műhelygyakorlat vagy Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A tantárgyak tartalma
- Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.
- A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékra ad lehetőséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.
- A vizuális alkotó gyakorlat a képző–és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.
- A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.
- A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző– és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(2)	(2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(2–4)	(2–4)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.
A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszáma 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.

A képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei
Kiemelt kompetenciák a képző–és iparművészeti oktatás területén:
A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.
Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.
Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges
Szakmai kompetenciák:
- A környezet által közvetített üzenetek befogadása
- A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
- Tervezési készség
- Alkotói magatartás
- Kreativitás
- Vizuális gondolkodás
- Vizuális kifejezőkészség
- Eszközhasználati készség
- Anyaghasználati készség
- Komplex szemlélet
- Tudatos környezetformálás igénye
- Biztonságos munkavégzés képessége
- Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
- Problémaérzékenység
- Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:
- Nyitottság
- Fejlődőképesség
- Önállóság
- Önkifejezés
- Rugalmasság
- Érzékenység
- Kísérletező kedv
- Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák**:**
- Motiválhatóság
- Empatikus készség
- Együttműködési készség
- Kezdeményezőkészség
- Segítőkészség

Módszerkompetenciák:
- Figyelemösszpontosítás
- Gyakorlatias feladatértelmezés
- Ismeretek helyénvaló alkalmazása
- Következtetési képesség
- Kreativitás, ötletgazdagság
- Módszeres munkavégzés
- Nyitott hozzáállás
- Probléma felismerés, –megoldás
- Tervezési készség
- Új ötletek, megoldások kipróbálása
- A munkakörnyezet tisztántartása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak
– Műhelygyakorlat
– Vizuális alkotó gyakorlat

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.
Ha a tanuló már rendelkezik a képző– és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga– vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja, feladatai:
- Az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése.
- A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.
- Az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző
1–2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
– A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
– A hagyományok élményszerű megismertetése.
– Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:

– Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
– Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
– Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.
Tananyag, feladatcsoportok:
Érzékszervi tapasztalások:
– Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
– Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
– Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
– A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése
Vonal, forma:
– A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
– A forma gazdasága
– Pont–, vonal–, folt– és formaképző játékok
Felületek:
– A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
– Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal
Méretek és arányok:
A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)
– Játékos arányváltó feladatok
A színek világa:
– A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
– Színkeverési játékok
Téri élmények:
– A sík és a tér megtapasztalása
– Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
– Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése
Idő élmények:
– Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
– Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
– Egyszerű animációs játékok
Mese és valóság:
– A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
– Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában
Tárgykészítés:
– Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag– vagy gipszfigurák)
Hagyománytárgyak készítése

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja, feladatai

- A képi világ, a képi kifejezés különbféle módjainak megismertetése.
- A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása.
- Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.
- Előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- A vonal megjelenési formái
- A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
- A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
- Részlet és nagyítás
- A díszítés sajátosságai
- A nyomhagyás egyszerű technikái
- Kompozíciós alapismeretek
- Az illusztratív ábrázolás
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
A vonal:
– A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
– A vonal mint mozgásnyom
– Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
– Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon
A szín:
– Szín és mozgás
– Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
– Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
– Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
– Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
– A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
– A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével
Felület és forma:
– Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
– Játékos forma– és felületalakítási kísérletek
– Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
– Különböző érzelmi állapotok lenyomata
Felület és textúra:
– A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
– Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
– Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti

csoportosításaik
– A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
– Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
– A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése
Minta a környezetben:
– Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
– A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése
Díszítés, díszítmények:
– Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal
Nyomhagyás:
– Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
– Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel
Kompozíció:
– Képi elemek rendezése
– Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással
Képalkotás:
– Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a vonal megjelenési formáit,
– a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
– a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
– a díszítés sajátosságait,
– a nyomhagyás egyszerű technikáit,
– a kompozíciós alapismereteket,
– az illusztratív ábrázolás alapjait.
Legyen képes:
– mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
– az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
– forma, folt, felület és textúra létrehozására,
– a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
– képalkotásra,
– gyűjtemény létrehozására,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.

– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- Vonal a térben
- A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
- A színek és lelki minőségek
- Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
- A díszítés sajátosságai
- A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
- Egyszerű nyomatok
- A kiemelés
- Az illusztratív ábrázolás
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
A vonal:
– Vonalak a térben
– Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
– A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
– Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában
A szín:
– A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
– Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
– Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
– A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
– Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
– Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
– Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével
Felület és forma:
– Ellentétek, felületi kontrasztok
– Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
– A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk
Felület és textúra:
– Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
– A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
– Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése
Minta a környezetben:
– Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
– A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással
Díszítés, díszítmények:
– Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal
Egyszerű nyomatok:
– Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír– vagy műanyagkarc, sablon átfújással)
Kompozíció:
– A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban

– A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)
Képalkotás:
– Illusztrációk készítése
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– vonal a térképző szerepét,
– a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
– felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
– a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
– a díszítés sajátosságait,
– a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
– a kiemelés módjait,
– az illusztratív ábrázolás sajátosságait.
Legyen képes:
– vonalvariációk létrehozására,
– a lelki minőségek kifejezésére,
– felület és textúra kontrasztok létrehozására,
– egyszerű nyomatok készítésére,
– képalkotásra,
– gyűjtemény létrehozására,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
– Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- A vonal és a mozgás–változás
- A színek egymáshoz való viszonya
- A színek érzelmi minősége
- Színharmóniák, színkontrasztok
- A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
- A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
- A funkció és díszítés
- Egyedi motívumok, motívumrendszer
- Dombornyomat
- Kompozíciós variációk
- Illusztratív sorozatok

- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
A vonal:
– Változások vizuális nyomai
– A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
– Improvizatív és tudatos vonal– és hangjátékok
– Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése
A szín:
– Színfoltok festése zene hangulatára
– A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
– Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
– Egy – egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
– Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
– Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
– Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
– Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra
A felület:
– Felület és ábrázolási szándék
– Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
– Foltok, folthatárok
– A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
– Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága
Textúra képzés:
– Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
– Az elkészült lapokból képtárgyak készítése
Minta a környezetben:
– Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
– A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon
Díszítés, díszítmények:
– Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső– belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
– A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése
Sablon nyomatok:
– Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)
Dombornyomatok:
– Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése
Kompozíció:
– Komponálási módok
– Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére
Képalkotás:
– Illusztrációk készítése
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti

technikákkal (monotípia és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
– a színek egymáshoz való viszonyát,
– a színek érzelmi minőségét,
– a színharmóniákat, színkontrasztokat,
– a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
– a funkció és díszítés kapcsolatát,
– a dombornyomat készítésének technikáját.
Legyen képes:
– a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
– egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
– dombornyomat készítésére,
– a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja, feladatai

- Olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására.
- Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.
- A tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése.
- Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
– A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
– A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
– Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
– Az önállóság kialakítása.
– A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
- Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
- A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
- A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei
- A tónus szerepe
- A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
- A sötét–világos, a hideg–meleg színkontraszt

- A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
- Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
- Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája
- Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei
- Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
- Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
- A pasztellkép készítés technikája
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Vonal:
– A vonal ritmust kifejező hatása
– A vonal karaktermegjelenítő szerepe
– A vonal pszichikai kifejezőereje
– Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
– Vonal a festészetben és a grafikában
– Vonal a térben és képtárgyakon
– Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín:
– Színes fonalak, drapériák – színes terek, színkontrasztok
– A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
– A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása:
– A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
– Játék a fénnyel (lámpákkal, vetítőkkel)
– Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
– Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
– A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
– A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés:
– Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
– Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázzsal)
– Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
– A gyors, könnyed festés technikája
– Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás:
– Organikus képalkotás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
– Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás:
– Illusztráció készítése
– Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
– Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér – környezet:
– A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
– Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával

– Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang–, taktilis–, hőtérképek)
– Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével
A betű és kép:
– Jel (egyedi, saját jel)
– Betűkarakter, monogram
– Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
– A kódextől a könyvnyomtatásig
– A nyomtatott írás és a kép használhatósága
– Miniatúrák, óriásképek
Műalkotások:
– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
– A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Műalkotások a környezetünkben, galériákban
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
– a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
– a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
– a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.
Legyen képes:
– munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
– a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
– a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
– egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
– képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
– A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
– A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
– A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
– A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- A megvilágítás szerepe
- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
- A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
- A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
- A felületgazdagítás lehetőségei
- A színperspektíva szerepe

- A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
- Variációk, sorozatok készítése
- Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
- Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
- A sablonnyomat, dombornyomat technikája
- A linómetszés technikája
- Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése
- Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai
- Egyszerű akció, performance létrehozása
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

A fény és a sötét:
– Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
– A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
– Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok:
– Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
– További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés – karakterek:
– Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
– Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
– Portrék, maszkok, jelmezek készítése
– Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
– A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
– Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus– és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
– Felületgazdagítási lehetőségek
– Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér – környezet:
– A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások
– Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
– Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
– Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
– Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
– A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás – kép:
– Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
– A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
– A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín:
– „Szín–tér”, külső–belső terek színviszonyai
– Az illúziókeltés lehetőségei
– Színperspektíva
– Kompozíciós változatok a színkontrasztra
– A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során

– Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
– Doboz szín–házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között
Képalkotás:
– A gouache technikájának ismerete
– A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag– és eszközhasználat specifikumai
– Egydúcos linómetszet
– Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvésésével
– Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
– Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset– és tollrajz, gouache, linómetszet)
Műalkotások:
– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
– A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Műalkotások a környezetünkben, galériákban
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
– a különböző színviszonyok hatását,
– a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.
Legyen képes:
– a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
– a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
– alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
– véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
– A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói magatartás fejlesztése.
– A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
– A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek
- A színmodulációk, lokál és valőr színek
- A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
- A túlzás, fokozás szerepe
- Az egyensúly feltételei
- Az átírás módjai
- A dekoratív festészet sajátosságai
- A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
- Többdúcos linómetszet létrehozása
- Hidegtű vagy pusztatű technikája
- Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek
- Látványterv létrehozása

- Akrilfestés gyakorlata
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Képalkotás:

– Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
– Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
– Többdúcos linómetszet készítése
– Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
– Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
– Hidegtű
– A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
– Alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
– A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
– A magas– és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok:

– Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
– Stílusjegyek átváltoztatása, méret– és léptékváltások
– Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
– Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
– Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés:

– Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
– Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei
– Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
– Improvizációk és tervezett művek
– Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly vesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka:

– Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások:

– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
– Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
– Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
– A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:

– a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
– a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
– a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

– különbséget tenni a magas– és mélynyomás között,
– grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép–, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,

– munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
– a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
– a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
– a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
– a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
– a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.
A tanuló legyen képes:
– munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
– a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
– az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
– a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
– a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
– grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
– a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
– esztétikus képi megjelenítésre,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
– a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: grafika és festészet műhelygyakorlat,
– tervezés 40 perc
– tárgykészítés 140 perc
A vizsga tartalma:
- A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége.
- A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.
- A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.
A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
– alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
– grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
– szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
– alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv – sorozat.
A vizsga értékelése:
A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– tervezési, képalkotási készség,
– színhasználat, kompozíciós készség,
– alapvető anyag– és eszközismeret, jártasság,
– a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
– a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
– az elkészült munka összhangja.

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
– Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
– A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései
- A látvány átírásának lehetőségei
- A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben
- Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai
- Rézkarc készítése
- A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
A látvány:
– Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
– Megvilágítási problémák, fény– és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
– A színtani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
– Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése
Láttatás – képi közlés:
– A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
– Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában
Képalkotás:
– Rézkarc készítése
– Az anyag–előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
– A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
– Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
– A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy–egy részletének kiemelése
Intermédia – kísérletek:
– Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei

– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott)
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
– Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
– A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
Alkalmazott művészet:
– Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
– Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
– A színdinamikai szempontok figyelembevétele
– A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
– Színek a különböző médiumokban
– Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
– Tipográfiai ismeretek felhasználása
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
– a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
– az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
– az intermédia egyes műformáit,
– a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.
Legyen képes:
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
– Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
– A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
– A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- Az arányok szerepe, jelentősége
- Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben
- A látvány átértelmezésének lehetőségei
- A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása
- A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- Az olajfestés alapjai

- A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái
- Az intermédia, a posztmodern formanyelve
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

A látvány:

– A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
– A figura és környezetének viszonya
– Megvilágítás, árnyékok és reflexek
– Táj festése a szabadban akvarellel, temperával
– A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás – képi közlés:

– A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
– A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
– A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás:

– Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
– Olajfestés
– Az olajfestés technikájának alapjai
– A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
– Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
– Az önálló vonal– és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia – kísérletek:

– A film, média képi nyelve
– A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rés – szilánk)
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
– Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet:

– Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap)
– Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
– Az egyéni formanyelv
– Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
– Önálló forma és karaktervilág, vonal– és folthasználat
– Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:

– az olajfestés technikájának alapjait,
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,

– a grafika és festészet szaknyelvét.
A tanuló legyen képes:
– különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
– tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
– önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
– alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
– Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése.
– A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
– A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei
- Anatómiai törvényszerűségek
- Általános és egyedi jegyek
- Téri illúzió a különböző műfajokban
- Stíluskontraszt
- Látvány átértelmezése a különböző műfajokban
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei
- Díszlet és látványterv
- Interaktív tér
- Az intermédia kifejezési lehetőségei
- A filmetűd sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
A látvány:
– Arcok, figurák, karakterek
– Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
– Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése
Láttatás – képi közlés:
– Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
– Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
– Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése
Tematikus képalkotás:
– Díszlet és látványtervek
– Szabadon választott mű színpadképének, látvány– és jelmeztervének elkészítése
– Egy jellegzetes részlet kivitelezése
– A valóság szín–terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
– Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése
Intermédia – kísérletek:
– Interaktív tér lehetőségei
– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által

– Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Műalkotás igényű dokumentáció készítése
Alkalmazott művészet:
– Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web–lap)
– Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
– a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
– a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.
Legyen képes:
– a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésé elősegítése.
– Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Grafikai és festészeti ismeretek:
- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
- A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
- A valós és virtuális tér
- A filmtér, filmidő sajátosságai
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- A személyesség hatása
- Intermédia–kísérletek
- A film műfaji lehetősége
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek
A látvány:
– Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással

– Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése
Láttatás – képi közlés:
– Film készítése egy emlékről, álomról
– Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
– A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
– A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
– Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
– Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során
Intermédia – kísérletek:
– Saját személyes üzenet–kísérlet
– Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
– Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Műalkotás igényű dokumentáció készítése
Vizsgamunka:
– Szabadon választott témában portfolióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
– A koncepció és tervvázlatok rögzítése
– A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
– A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
– A kész mű, műsorozat installálása
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
– a grafika és festészet szaknyelvét,
– a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
– a legfontosabb munkavédelmi teendőket.
Legyen képes:
– alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
– a grafika és festészet szaknyelvét,
– a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
– a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
– a legfontosabb munkavédelmi teendőket.
A tanuló legyen képes:
– a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
– önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozására,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: grafika és festészet műhelygyakorlat:
– tervezés 50 perc
– tárgyalkotás 190 perc
A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc
A vizsga tartalma:
- A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége.
- A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.
- A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.
A grafika és festészet műhelygyakorlat **gyakorlati vizsga** két részből tevődik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
– alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
– grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
– szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
– díszlet– és jelmeztervek,
– murália vagy annak részlete.
A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.
B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott

technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
– alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.
A grafika és festészet műhelygyakorlat **szóbeli vizsga** tartalma:
– a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
– a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
– a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
– a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
– az elkészített tervek és művek bemutatása,
– egészség– és környezetvédelmi alapismeretek.
A vizsga értékelése:
A gyakorlati vizsga értékelése:
– a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
– tervezői, kivitelező készség,
– színtani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
– műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
– a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
– a felületalakítás módja,
– kreativitás, egyediség,
– az elkészült munka összhangja.
A szóbeli vizsga értékelése:
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
– kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Vizes blokk.
- Tároló szekrények.
- Munkaasztalok, székek.
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök.
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k).
- Gyűjtött tárgyak, drapériák.
- Fényképezőgép.
- Filmfelvevő.
- Számítógép.
- Szoftverek.
- Grafikai prés (legalább A/3–as méret lehúzására alkalmas méretben).
- Mobil lámpa.
- Rajztábla (A/3, A/2).
- Vonalzók, olló, snitzer.
- Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó.
- Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera.
- Festőállvány (továbbképző).
- Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén).

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat célja, feladatai

- Az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására.
- Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a művészi igényű alkotómunkára, az igényes plasztikai tárgyalkotásra.
- A szobrászat és kerámia műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag– és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek, képességek kialakítása.
- A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász és kerámia műterem felszerelésének megismertetése.
- A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése.
- A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtől a kész munkáig.
- A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása.

Alapfok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok.

– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
– Az alapvető szobrászati és kerámiatörténeti, valamint technikai tudnivalók megismertetése.
– A szobrász és kerámia tárgykészítési technikák alkalmazásában való jártasság kialakítása
– Egyszerű mintázó szerszámok elkészítése
– Egyszerű felrakott és díszített edények készítése
– Az alapvető mintázási ismeretekhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése

Tananyag, feladatcsoportok:

Szobrászat és kerámia ismeretek:

- A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- Az agyag felhasználási területei a művészettörténet nagy korszakaiban
- Az agyag legfontosabb jellemzői, kezelése, alakítási lehetőségei
- Kerámiatárgy készítésének fázisai, formaadás, engobozás, mázazás munkarendje
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Ismerkedés a szobrász és kerámiaműhellyel:

– A szerszámok bemutatása, megnevezése
– Agyag, gyurma, tészta, viasz, nemez – mint plasztikus anyagok – összehasonlítása
– Egyszerű organikus formák mintázása
– Állatfigurák mintázása

Pozitív–negatív formák megismerése és formálása:

– Faktúragyűjtés, apró természeti formákról (nyomatok készítése) gipsznegatív öntése
– Egyszerű tárgyak lenyomata agyagban, megőrzésük: terrakottában, gipszben
– Monogrampecsét faragása

Felületdíszítés színekkel:

– Masszagyúrás, lapsodrás, kerek és négyzetes síkfelület tagolása engobbal

– Színes agyagok
– Színes masszák készítése földfestékekkel,
– Ritmusgyakorlatok – ékszerkészítés
Plasztikai élménygyűjtés:
– Múzeumlátogatás
Szabadon formálható kerámia:
– Apró agyagplasztikák – ember és állatfigurák – készítése, földfestékkel való díszítése
Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok:
– Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész–egész viszonya, pozitív–negatív formák
– Formaelemzések: természeti és mesterséges tárgyak
– Relief készítése
Állatábrázolás a különböző művészeti korokban:
– Múzeum– és könyvtárlátogatás
– Állatrajzolás után mintázás: arányérzék fejlesztő gyakorlat
– Kicsinyítés–nagyítás
– Domborműmintázás agyagból
– Relief és körplasztika készítése állatfigurákkal
– Üregelt körplasztika készítése
– Anyagválasztás – agyag, fa, gipsz
– Mintázófa és szobrászgyűrű készítése
– Mintázás pozitív–negatív plasztikai elemekkel
– Terrakottára égetés. Gipszforma vétel terrakottáról
– Gipszformába préseléssel sokszorosítás
– A relief tagolása festéssel, engobozással
Pozitív, negatív, relief készítése:
– Gipszlap öntése, agyagba, gipszbe való karcolás, felületképzés
– Negatív ellenpár készítése
Edénykészítés:
– Szabadformálású és felrakott edények készítése
– Különféle marokedény készítése, azok díszítése nyomhagyással
– Formára vagy formába rakott intarziaedény
– Kézi korongon történő edényfelrakás
Értékelés és kiállítás rendezés:
– Az év során készített tárgyak közös értékelése, a szaktanár irányításával
– Ismerkedés a kiállítás rendezéssel
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
Legyen képes:
– alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
– egyszerű edényeket felrakással elkészíteni és díszíteni.
– életkorának megfelelő szinten megjeleníteni elképzeléseit, agyagban és gipszben.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
– Az alapvető mintázási és edénykészítési technikák alkalmazása
– A megismert tárgyalkotó eljárás gyakoroltatása, hogy ép tárgyat tudjon létrehozni.

– Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
– A plasztilinnel, gipsszel, agyaggal való bánásmód elsajátíttatása
– Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
– Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.
Tananyag, feladatcsoportok:
Szobrászat és kerámiaismeretek:
- A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- Relief és körplasztika
- A kerámiaégetésben rejlő lehetőségek
- A máz, mint védőréteg és színezőanyag
- A gipsz, mint átmeneti, és mint végleges anyag
- Szögletes formák összeépítése, vetemedés, zsugorodás
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek
Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok:
Pénzérmék, plakettek mintázása
– Múzeumi példák alapján pénzérmék, plakettek mintázása plasztilinből
– Gipszforma vétel. Préselés gipszformába, terrakotta égetés
– Gipsz pozitív öntése, retusálása
Az építészet és a társművészetek kapcsolata:
– Szobrok a közterületeken
– Makettek készítése
– Nagyobb méretű térforma felrakása samottos agyagból
– Agyagvágó, simító kéziszerszámok készítése
Műterem– és gyárlátogatás:
– Szobrászművész munka közben
– Üzemlátogatás kerámiagyárban: gipszműhely, nyersgyártó–formázó műhely, festőműhelyek, különböző hőfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek megtekintése
Felületalakítás:
– Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen
– Síkfelület tagolása engobbal (csíkozás, fröcskölés, ecsettel való festés, írókázás ...)
Edénykészítés:
– Síklapokból készített egyszerű fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával
Korongozás:
– Egyszerű alapformák, azok díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával
Értékelés és kiállítás rendezés:
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
Legyen képes:
– a megismert tárgyalakítási eljárás birtokában ép tárgyat létrehozni.
– minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítésére.
– mintázni és formázni plasztilinnel, gipsszel, agyaggal.
– kisebb feladatok önálló megoldására.
– tanári vezetéssel bonyolultabb feladatok elkészítésére.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
– Különböző alapszintű tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
– Az önálló megoldási készség kialakítása, különböző plasztikai feladatok (dombormű, körplasztika) megoldásával
– Az alapfogások elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
– Az edényformálás és a mázak használatában való jártasság kialakítása
Tananyag, feladatcsoportok:
Szobrászat és kerámia ismeretek:
- A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- Képzési lehetőségek megismerése: iskolalátogatás művészeti szakközépiskolában
- Szobrászati technikákat felhasználó szakmák megismerése: épületszobrász, szobrászművész, keramikusművész
- Műterem látogatás szobrász– és keramikusművésznél
- Alacsony– és magastűzü masszák és azok mázazása, égetése
- Oxidáló és redukáló égetés, kemencék
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek
Szobrászat–kerámia gyakorlatok:
– Egyszerű körplasztikák pozitív–negatív öntése
Portré mintázása:
– Vázra épített portré mintázása agyagból
– A kész fejről 2 feles gipszforma vétel–tanári segítséggel
– A kiüregelt, kiszáradt agyagfej égetése terrakottára
– A kiégetett agyagfej patinázása tanári segítséggel
Drót és faelemekkel térkompozíció készítése:
– Az anyagok egymást erősítő hatásának, kifejező erejének tudatos felhasználása
Anyaggyűjtés:
– Edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése
Korongozás:
– Egyszerű hengeres formák fölhúzása, a felület tagolása engobbal
– Egyszerű edényformák korongozása különféle peremmegoldással
– Fenékszög esztergálása
– Fedő kialakítása
Fülezés:
– Fülhúzás, felragasztás
Mázas edény készítés:
– Mázazási, kemencerakási gyakorlatok
– Az égetés figyelemmel kísérése
Értékelés és kiállítás rendezés:
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
– alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
Legyen képes:
– önállóan megoldani különböző plasztikai feladatokat (dombormű, körplasztika).

– kisebb hengeres formát korongozni
Legyen jártassága az edényformálásban és a mázak használatában

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a szobrászat– és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit,
– a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat, és azok készítőit,
– a szobor– és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját,
– a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket,
– a balesetvédelmi szabályokat,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.
A tanuló legyen képes:
– az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni,
– életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába,
– a tárgyalkotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni,
– a tárgyakat, az anyag–funkció–forma szempontjai szerint értelmezni,
– domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
– különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
– igényesen megoldani a kreatív feladatokat, az elképzeléseket a tervtől a kész munkáig,
– saját munkáit elemző módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni,
– a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani,
– együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel.
A tanuló rendelkezzen:
– a plasztikai formálás készségével,
– saját és más munkájának szóbeli, közösség előtti értékelésének képességével.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
– tervezés 40 perc
– tárgykészítés 140 perc
A vizsga tartalma:
- A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, képessége.
- A terv tükrözze a tanulónak a szobrászat és kerámiaművészet, anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét.
- A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati–, kerámiatechnikai jártasságát, tudását.
- A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján elkészített alkotás, amely lehet:
– mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából, vagy bármely más anyagból,
– mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből – mázazva, festve vagy patinázva,
– drótból, fából, hungarocellből, vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
– felrakással, korongolással vagy egyéb technikával készült tárgy, tárgycsoport.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben

kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,
– korongozott vagy más technikával készített edény,
– a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvözésével készült plasztika.
A vizsga értékelése:
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– a szobrászat és kerámia alapvető technikáinak ismerete, gyakorlati alkalmazása,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezésmód megválasztása és használata,
– az elkészült munka összhangja.

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
– A különböző tárgyalkotó eljárások megismertetése és gyakoroltatása alapszinten
– A tanév során megismertetett új fogalmak megértetése és elsajátíttatása a tanulóval, hogy azokat a gyakorlatban helyesen tudja alkalmazni**.**
– Rajzi gyűjtés nyomán vázlat és tervkészítéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása
– Felrakással vagy korongolással öblös tárgy elkészítése
– Az egyszerű gipszforma készítés és sokszorosításhoz szükséges készség, képesség kialakítása
– A szobrász –kerámia tevékenységhez kapcsolódó baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályok és azok gyakorlati alkalmazásának megismertetése
Tananyag, feladatcsoportok:
Szobrászat és kerámiaismeretek:
- A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- A fény és árnyék szerepe a plasztikában
- A ritmus
- A geometrikus forma
- A szín jelentősége a szobrászatban és kerámiában
- A stilizálás és a kompozíció fogalma, törvényszerűségei, a jel fogalma
- A díszítmények eredete
- A monogram, a címer
- Könyvtári és múzeumi anyaggyűjtés
- Az agyag összetétele, anyagszerkezete
- Kerámiatárgy készítésének munkafolyamata – agyaggyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás égetés rendje
- Égetési alapismeretek
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Szobrászat–kerámia gyakorlatok:
– Kötött és szabad formálás összekapcsolása
– Préselés agyagból
– Engobozás, mázazás, égetés
– Gipszbe vésett monogram tervezése, kivitelezése
– Különböző anyagok viselkedésének vizsgálata: növekedés–zsugorodás, kemény–lágy, kopás–csiszolódás
– Formaalakító természeti erők megfigyelése, rajzi leképzése
– Egyszerű szerkezetek építése: drótból, dróthálóból, papírból
Különböző művészettörténeti korokból való padlólapok másolása:
– Gyűjtőmunka alapján padlólap másolás
– Tervrajz átmásolása gipszlapra
– Negatív vésés, pozitív gipszöntés
– Mindkét modellről gipszforma vétel
– Bepréseléssel a sokszorosítás gyakorlása
– Engobozás, zsengélő égetés
Tárgyelemzés:
– Az elkészült padlólap elemzése
– A funkció–forma–anyag és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése
Nagyítás:
– Kirándulás során gyűjtött vízkoptatta kavicsok, kövek felnagyításával agyagszobrok alkotása
– Kézzel épített, felrakott formák
– Színezés engobbal és mázakkal, égetés
– A felnagyított természeti formák újraalkotása drótból, dróthálóból, papírból
Szabad és kötött formálás összekapcsolása:
– Figurális agyagplasztika kézi korongon felrakott edény részeként való alkalmazása
– Tervezés és anyaggyűjtés látványszerű rajz segítségével
Értékelés és kiállítás rendezés:
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
– a használat során megismert különböző anyagok tulajdonságait, jellegzetességeit.
– a szakmához kapcsolódó baleset–, munka– és környezetvédelmi szabályokat és a gyakorlatban alkalmazza azokat.
Legyen képes:
– alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
– rajzi gyűjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
– felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) elkészíteni.
– a tanév során megismert új fogalmakat a gyakorlatban helyesen alkalmazni.
– gipszformát készíteni, és tárgyakat sokszorosítani.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
– A különböző tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
– A tárgykészítés során eltérő mintaszervezési megoldások alkalmazásának megismertetése
– A sorolható csempék és reliefek elkészítésénél a különböző módszerek elsajátíttatása

Tananyag, feladatcsoportok:
Szobrászat és kerámiaismeretek:
- A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerűségei
- A jel fogalma
- Az emberi lépték – arányösszefüggések
- Az élő test vázszerkezetének egyes részei
- Padlólapok és kályhaszemek, készítése
- Különféle mázazási eljárások – máz alatti, máz feletti festés, sgraffito
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek
Szobrászat és kerámia gyakorlatok:
– A csontok formáinak vizsgálata, elemzése, mintázása
– Mintázás előtti nagyítás
– Tartóváz készítése fémből, drótból
– Állatkoponya mintázása a plasztika érzékeltetésével
– Gipsznegatív készítése testrészletről
– Festett és mázazott padlócsempe készítése
– Tervezés anyaggyűjtéssel, stilizálás
Tárgyelemzés:
– A tananyaghoz kapcsolódó plasztika elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
– gyakorlottan alkalmazza az alapvető szobrászati és kerámia technológiai eljárásokat
Legyen képes:
– Műalkotások értő elemzésére a stilizálás érdekében
– A stilizálás érdekében látványszerű rajzok egyszerűsítésére

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
– Az emberi lépték és arányösszefüggései alaposabb megismertetése
– Életnagyságú részlet nagyításának bemutatása és gyakoroltatása
– Koponya és csontváz alaposabb elemzése
– Képi redukció és írott szöveg együttesének elemzése és alkalmazásának gyakoroltatása
Tananyag, feladatcsoportok:
Szobrászat és kerámiaismeretek:
- A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
Természetes és mesterséges szerkezetek viszonya:
– csontváz rajzolása
– részletkiemelés és nagyítás
– a nagyítás felhasználása mintázáskor
– a megmintázott részlet posztamensen való elhelyezése
Stilizálás, deformálás:
– Mozdulatrajzok ruhás alakról
– Ceruzavázlatok, tanulmányrajzok
– Kis méretű agyagvázlatok stilizálva, deformálva
Az emberi lépték:

– Gipsznegatív készítése különböző testrészletekről – arcról, kézről
– Az arányösszefüggések megbeszélése
Emberi koponya mintázása:
– koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése hangsúlyozása
– koponya mintázása életnagyságban
– a szobor üregelése, vagy gipszbe öntése
Gyakorlati feladatok
– Síkfelület és plasztika kapcsolata
Felületkialakítási gyakorlatok:
– Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
– Tervezés anyagban. Adott felület szabad illetve kötött rendszerű plasztikus tagolása
– Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása
Plasztikus padlócsempe:
– Tervezés anyaggyűjtéssel
– Mintaszervezés, sorolható és terülő díszítmények
– Tárgykészítés gipsznegatív segítségével
Egyedi relief:
– Organikus forma redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
– Lapos vagy magas plasztikájú egyedi megjelenésű dombormű tervezése és készítése szabadon választható funkcióra
Tárgyelemzés:
– A tananyaghoz kapcsolódó szobor vagy kerámiatárgy elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva
– A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése
Értékelés és kiállítás rendezés:
– A tanév során készült munkák értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
– az emberi test fontosabb arányviszonyait
Legyen képes:
– alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
– organikus formák redukált, jelzésszerű egyszerűsítésére
– műalkotások értő elemzésére

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
– Az alapvető technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése úgy, hogy a tanuló képes legyen azokat szakszerűen alkalmazni
– Az alapvető tervezési ismeretek és tárgykészítési technikák elsajátíttatása
– Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerűségeinek megismertetése
– A mintázásban való jártasság fejlesztése
– Portré és ember figura mintázási készség fejlesztése
– A használati funkcióra való tárgytervezés alapelveinek a megismertetése
Tananyag, feladatcsoportok:
Szobrászat és kerámia ismeretek:
- A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

- Az emberi figura, mint a szobrászat tárgya
- Az emberi alak megjelenítése a különböző kultúrákban
- A figura és környezet összefüggései a plasztikai formálás szempontjából
- A töredék, a torzó problémája a művészetekben
- Az épített tér és a szobor kapcsolata művészettörténeti példákon
- Kőedény– és porcelángyárak
- A formatervezés jelentősége
- Egyedi kortárs kerámia,
- A sorozatgyártással korongon készült edény összehasonlítása forma, anyag, szerkezet, szilárdság szempontjai szerint
- Korongolt edény díszítésének lehetőségei: zsinórozás, plasztikus dombormű, csíkozás, sgraffito, fröcskölés, fésűs dísz, holdazás, ecsettel való festés, írókázás
- Elektromos, gáz–, koksz– és olajtüzelésű kemencék
- A redukció különböző formái – feketeedény, porcelánégetés, raku
- Baleset–, munka– és környezetvédelmi ismeretek

Portré mintázás:
Rajzi előtanulmányok – fejrajz
Római portré rajzolása
– Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyűrű készítése
– Mintázás, római portré másolása

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez:
– Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Torzó mintázása agyagból:
– Krokizás modell után
– Vázlatok, tanulmányrajzok
– Vázkészítés drótból, vasból, fából
– Mintázás agyagból
– Gipszforma vétel szilikon betéttel
– Pozitív öntése gipszből
– Múzeumi, könyvtári előtanulmányok, aktrajz, kroki modell után
– Vázkészítés vas, fa, drót felhasználásával
– 1/2–es méretben tömeg–szerkezet téri viszonyok figyelembevételével alak mintázása
– Egy kiválasztott részletről gipsz formavétel
– Látogatás kőszobrász műteremben

Felületdíszítési gyakorlat:
– Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
– Az elméletben megismert díszítőtechnikák gyakorlása
– A begyakorolt technikák valamelyikének alkalmazásával önálló vonal–, folt–ritmusok kialakítása síkfelületen

Szögletes edény és díszítménye:
– Különböző rendeltetésű és formájú, egymással harmonizáló szögletes edény–együttes kialakítása összeépítéssel, díszítése a fenti technikák alkalmazásával

Korongozott edény és díszítménye:
– Különböző profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással
– A tervezést megelőző anyaggyűjtés kapcsán kompozíciós alapesetek rajzos elemzése

Edényrészek kialakítása:
– Préselt fül készítése kétfeles forma segítségével
– Korongozott csőr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása
– Értelmező rajzok készítése pl. kiöntőedény esetére

Díszítményvariációs gyakorlat:

– Azonos formájú és méretű korongozott tárgysorozat díszítési variációi
Tárgy együttes készítése:
– Azonos formavilágú, harmonikus tárgy együttes tervezése, elkészítése kézműves eszközökkel
– Az elképzelt darabok látványszerű megjelenítése rajzban
Értékelés és kiállítás rendezés:
– A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
– Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
– a szobrászat és a kerámia klasszikus műfajait.
– a használati funkcióra tervezett tárgyak formai problémáit
– az építészeti elemek szobrászati díszítésének törvényszerűségeit.
Legyen képes:
– gyakorlottan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat alapszinten.
– Műalkotások értő elemzésére
Rendelkezzen:
alapvető tervezési ismeretekkel.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a szobor– és kerámiakészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
– a szobrászat és kerámiaművészet klasszikus műfajait, történetük fontosabb állomásait,
– a formai jellemzőket a történeti és kortárs tárgyakon,
– egyes tárgytípusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket,
– a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét,
– a szobrász és kerámia műterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok előírásszerű kezelését,
– a műalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriőr viszonylatában,
– a legfontosabb munkavédelmi teendőket.
A tanuló legyen képes:
– munkájában a szaktárgyi és személyes kompetenciáit felhasználni,
– a műtárgyakat elemezni rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint,
– ismereteit, pozitív élményeit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
– a szobrászat és kerámia hagyományos anyagait használni,
– a szobrászat és kerámia segédanyagait (gipsz, plasztilin, szilikon…) alkalmazni,
– a szobrászatban és kerámiában használatos speciális kéziszerszámokat (mintázófa, simító, gipszelő szerszámok…) előállítani,
– a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámokat és gépeket használni,
– a feladatnak megfelelő váz– és tartószerkezetet összeállítani,
– tervezett, igényes munkát végezni,
– önállóan tervezni az anyag–funkció–forma egységében,
– terveit látványszerű és formaértelmező műhelyrajzban megjeleníteni,
– a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani,
– a feladatokat megfelelő általános műveltsége folytán kreatívan megoldani,
– a természeti és mesterséges formákat megmintázni, átírni,
– domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
– különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
– a célt és az eredményt összevetni,

– biztonsági és balesetvédelmi előírásokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
A gyakorlati vizsga időtartama
– tervezés 50 perc
– tárgyalkotás 190 perc
A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc
A vizsga tartalma:
- A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, konstruáló készsége.
- A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a szobrászat és a kerámia anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.
- A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati és kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.
A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat **gyakorlati vizsga** két részből tevődik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
– mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából vagy bármely más anyagból,
– mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből – mázazva, festve vagy patinázva,
– drótból, fából, hungarocellből vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
– felrakással, korongolással vagy egyéb technikák kombinációjával készített tárgy, tárgycsoport,
– épületkerámia vagy épületszobrászati díszítőelem.
A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.
B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,
– korongozott vagy más technikával készített edény,
– a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvözésével készült plasztika,
– mintázott építészeti díszítőelem.
A **szóbeli vizsga** tartalma:
– az elkészített tárgy bemutatása,
– a szobrászat és kerámia anyagai, eszközei, műfajai,
– szobrászatban és kerámiában alkalmazott technikák,
– a szobrászat és kerámia művészettörténeti stíluskorszakai,
– a szobrászat és kerámia legjelentősebb alkotásai, alkotói,
– a szobrászat, a kerámia és az építészet kapcsolata,
– egészség– és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése:
A gyakorlati vizsga értékelése:
– a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, absztraháló kifejező készség,
– tervezői, plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség,
– formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
– műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
– a szobrászati és kerámia technikák és eljárások alkalmazásának szintje,
– felületkezelési eljárások ismerete,
– díszítési eljárások ismerete,
– kreativitás, egyediség,
– az elkészült munka összhangja.
A szóbeli vizsga értékelése:
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
– kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Mintázó állványok.
- Mintázó szerszámok.
- Faragó szerszámok (gipszhez, fához, kőhöz).
- Kéziszerszámok különböző segédanyagok megmunkálásához.
- Munkaasztalok.
- Agyagos láda.
- Korong (láb–, gépi, kézi korongok).
- Kemence (fatüzelésű, elektromos, gáz–, vagy olajfűtésű).
- Kemence tartozékok.
- Hőfokmérő–, szabályozó műszer.
- Szárítóberendezés vagy szárítópolc.
- Keverő és tároló edények.
- Kéziszerszámok, festékező, mázazó eszközök.
- Kisgépek.
- Tároló szekrények.
- Mérőeszközök.
- Gipszműhely–felszerelések, gipszformák.
- Vizes blokk.
- Egyéni védőfelszerelések.
- Munkabiztonsági berendezések.
- Környezetvédelmi berendezések.

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja, feladatai
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.
- A tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit,

kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot.
- Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe.
- A baleset–, munka– környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
– A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
– A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Kézműves és népművészeti technikák
- Mesék jellegzetes történetvezetése
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
Mesék, kalandos történetek:
– Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
– Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
– Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)
Színes világok megelevenítése:
– Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
– A színek hatása, érzelmi ereje
– Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
Plasztikus figurák:
– A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése
Megszemélyesítés:
– Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
– Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
Mesék birodalma:
– A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
– A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
– Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)
Varázslatos tárgyak, különös eszközök:
– Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
– Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
– A gyapjú–, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása

– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
Figura és mozgás:
– A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló–, guggoló, több–kevesebb figura, árnyképek)
– Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
– Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése
Minta, jel, jelkép:
– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
– Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
– A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
– Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
– Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
– Szám–, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
– Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)
Időkerék – évszakváltások:
– Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.
Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– vázlatok készítésére,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
– Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
– A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
– A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
– A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
- Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei

- A formák, színek használatában való jártasság
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
- A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Elbeszélés vonalakkal:
– Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
– Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
– Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
– Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával
A színek érzelmi ereje:
– Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
– Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
Plasztikus figurák – formai felfedezések:
– Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása
– Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékkel
Szabadon formálható anyag:
– Ünnepek régen és ma
– Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
– Az ünnep díszletei
Tér és idő feldolgozása:
– Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
– Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
– Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
– A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)
Minta, jel, jelkép:
– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
– A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
– Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
– Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
– Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
– Pecsét faragása, idolok, amulettek készítése (agyag, gipsz)
A tárgykészítés folyamata:
– Ismerkedés a gyapjú–, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
– Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
– Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
– Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal
Évszakváltás:
– Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

– Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése
Megszemélyesítés:
– Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
– Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
– Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
– Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
– Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.
Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– vázlatok készítésére,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
– A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
– A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
– A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
– A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek
- Kézműves és népművészeti technikák
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
Elbeszélés vonalakkal:
– Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
– Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
– Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával
A színek érzelmi ereje:
– Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
– Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
– A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
Plasztikus figurák – formai felfedezések:

– Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
– Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)
Szabadon formálható anyag:
– Agyagedény formálása felrakással
– Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
– Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése
Tér és idő feldolgozása:
– Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
– Különböző kompozíciók készítése spirál– és hullámmotívum felhasználásával
– A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)
Minta, jel, jelkép:
– Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
– Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
– A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
– Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
– Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
– A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
– Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)
A tárgykészítés folyamata:
– Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
– A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
– Nemezfigura készítése
– Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
– Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
– Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel
Évszakváltás:
– Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
– Megszemélyesítés
– Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
– Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
– Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,

– a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.
Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– a látvány és jelenségek értelmezésére,
– vázlatok készítésére, átírásra,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
– A kézműves tárgyalkotás, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
– A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
– A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
– A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
- Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
- A középkor művészettörténeti érdekességei
- Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
- A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
- A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
- Hagyományos és új médiumok
- Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
Történetszövés – történetábrázolás:
– Képzeletbeli utazás (egy középkori városban – illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
– A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)
Környezetábrázolás – hangulatteremtés:
– A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
– kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
– Makett készítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával
Színharmóniák:
– A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
– Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
– Tiszta színekből és szürkékből építkező képek
Rész és egész:
– Papírmozaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
– Üvegablakok

– Rózsaablak – színes kép készítése
– Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával
Képeskönyv:
– A mai életünk kódexe
– Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
– A papír tulajdonságai
– Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)
Mintakincs:
– Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
– A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)
Plasztika:
– Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
– Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
– Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával
Öltözéktervezés:
– Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
– A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)
Arcképtár:
– Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
– Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.

– A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
– A kézműves tárgyalkotás, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
– A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
– A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása
- Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
- Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
- Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei
- Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
- A formai, színtani alapismeretek
- A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
- Hagyományos és új médiumok
- Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
Történetábrázolás:
– Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
– A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)
Tornyok, várak, paloták:
– Épületábrázolás tusrajzzal
– Struktúra – textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
– Makett készítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában
Színharmóniák:
– Tájképek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
– Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellel, krétával, kevert eljárással)
Környezetábrázolás – kép és valóság:
– A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
– Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel)
– A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
– Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
– Öltözéktervezés
– A szín– és az anyagválasztás szerepe
– Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)
Képeskönyv:
– A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
– Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
– Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs:
– A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
– Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben– páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
– Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
– Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)
Arcképtár:
– Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
– Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)
Fény– árnyék jelenségek:
– Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával
– Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
– Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
– Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
– A természet– és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
– A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.
– Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.

– A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
– A képi műveltség bővítése.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
- A képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
- A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák
- A stíluskorszakra jellemző előadásmódok
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
Történetábrázolás:
– Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
– Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)
Tornyok, várak, paloták:
– Épületek belseje, bútorai
– Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
Színharmóniák:
– Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
– Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)
Öltözék:
– Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
– A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)
Kép és valóság:
– A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
– A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
– Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közelről – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)
Mintakincs:
– Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
– Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)
Arcképtár:
– Arcképek díszes keretben
– Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)
A tárgyak egyedi vonásai:
– Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
– Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)
A tárgyak összhangja:
– Hangszerek
– Klasszikus és saját megoldások

– Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)
Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a vizuális művészetek eszköztárát,
– a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
– a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
– a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
– a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi tudnivalókat.
A tanuló legyen képes:
– az alkotói munka végigvitelére,
– a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
– színtani ismereteinek felhasználására,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– sokféle eszköz– és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
– konzekvens munkák elkészítésére,
– a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: vizuális alkotó gyakorlat
– vizsgamunka bemutatása 15 perc
– helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma:
- A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége.
- A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét.
- A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
- A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy, tárgyegyüttes,
– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi.
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció
A vizsga értékelése:
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
– A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
– A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
– Az elvont gondolkodás, az analizáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
– Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése
- A látvány pontos megfigyelésére, leképezése
- A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására
- A képi gondolkodás, vizuális absztrakció
- Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
- A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
- A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
- A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz

- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
A beállítás:
– A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
– A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)
A szerkezettől a formáig:
– Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
– Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
– A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések
A térről – síkban:
– Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint
– Szobasarok, lépcsőház rajzolása festése
– A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
– A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színes papír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet)
Rajzi – plasztikai előtanulmányok:
– Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
– Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
– Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások
A térről – térben:
– A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
– Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével
Ábrázolás és szerkesztés:
– A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
– Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
– Vonal a térben. Fém–, spárga– és üvegplasztikák
Nagyságrend:
– A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
– A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése
Portré:
– Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
– Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
– A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
– A színek keverése
Szokatlan megjelenés:
– Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
– Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
– Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:

A tanuló ismerje:
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
– Különféle illusztrációk készítése.
– A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
- Tónusos ábrázolás
- A természeti formák átírása
- Az anyagszerűség ábrázolása
- A tér különböző léptékű megjelenítése
- A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
- Anatómiai ismeretek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
A beállítás:
– Tárgyak, térelemek a szabadban
– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)
A beállítás átformálása
– A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)
A szerkezettől a formáig:
– Állat– és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
– Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
– A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben
A térről – síkban:
– Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint

– A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
– A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet formájában
Rajzi – plasztikai előtanulmányok:
– Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
– Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
– Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások
A térről – térben:
– Termések titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái
– A természeti formák szerepe a formatervezésben
– A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
– Formakövető vonal: a plaszticitás
– Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében
Ábrázolás és szerkesztés:
– A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
– Művészettörténeti példák tanulmányozása
– Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére
Nagyságrend:
– A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
– A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése
Portré:
– Rajzok élő modell után
– A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
– Fej rekonstrukció koponya alapján
– Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
– A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
– Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,

– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
– Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
– A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
– A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- A környezet– és tárgykultúra
- Tónusos ábrázolás újabb technikái
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
- A bábkészítés hagyományai
- A plein air festészet legismertebb alakjai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
A szerkezettől a formáig:
– Alakrajz
– Csontváz rajza
– Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
– Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
– Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról
Átváltozások:
– A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
– A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
– Új beállítások új nézőpontokkal
Bábfigura:
– Wayang–báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
– A bábu hangja és beszéde, játéktere
Változatok művészettörténeti alkotásokra:
– Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
– Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret– és elemváltoztatások)
A természetben:
– Vázlatok és festmények készítése a természetben
– A plain air–ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
– Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása
Karakterkeresés:
– A portrérajzolás, a karakter kiemelése
– Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek.
Önarcképek:

– Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
– Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása
Népművészet és természet:
– Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
– Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
– A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban
Érzelmi hatások:
– Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó–feloldó)
– Érzelmi állapotok színben való kifejezése
– A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
– Realisztikus és absztrakt megközelítés
Emlékmás:
– Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
– Forgatókönyv, fotódokumentáció
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
– A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
– A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
– Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.
Tananyag, feladatcsoportok:
Ismeretek:
- A környezet– és tárgykultúra

- Tónusos ábrázolás újabb technikái
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései-
- A bábkészítés hagyományai
- A plein air festészet legismertebb alakjai
- A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Alakrajz:
– Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag– és viaszkrokik)
Figura a térben:
– Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
– Plein air és embercsoport rajza
Átváltozások:
– Ülő, fekvő figura rajza
– Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
– A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása
Bábfigura:
– Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
– A bábu mozgathatósága, játéktere
Szín–tér:
– Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához
Változatok művészettörténeti alkotásokra:
– Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
– Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
– Stíluskeresés
Karakterkeresés:
– A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése
Érzelmi hatások:
– Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
– Kollázs grafikai kiegészítéssel
– Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
– Érzelmi állapotok kifejezése színekkel
Emlékmás:
– Gyerekkori történet
– Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
– A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése
Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás–rendezés
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a különféle vizuális művészetek jel– és jelképrendszerét,
– a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a sík– és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,

– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
– a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
– a sík– és térbeli művek, alkotás–sorozatok létrehozásának módjait,
– pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
– a fény–árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
– a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
– az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.
A tanuló legyen képes:
– eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
– az adott témák önálló feldolgozására,
– művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
– A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
– konkrét és elvont gondolatok képi–plasztikai megjelenítésére,
– portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
– a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
A vizsga tantárgyai és időtartama: vizuális alkotó gyakorlat
– a vizsgamunka bemutatása 10 perc
– helyszíni feladat megoldása 180 perc
A vizsga tartalma:
- A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége.
- A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét.
- A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

– tárgy, tárgyegyüttes,
– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi
B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció
A vizsga értékelése:
A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
– a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– sík és térbeli ábrázolási képesség,
– a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Munkaasztalok, székek.
- Tároló polcok, szekrények, dobozok.
- Vizes blokk.
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök.
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k).
- Rajzbakok.
- Festő állványok.
- Mintázó állványok.
- Kéziszerszámok.
- Rajztechnikai eszközök.
- Rajz–, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó).
- Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel.
- Fényképező, filmfelvevő eszközök.
- Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya.
- Munkabiztonsági berendezések.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja, feladatai
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- A tanuló világos kifejező– és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül.
- A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata.
- Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával,

az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.
- Világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése.
- A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása.
- Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával.
- Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása.
- A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.
- A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.
- A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

A művészettörténet tantárgy az alapfok 3. évfolyamától választható.

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
– Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
– Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.
Tananyag:
Bevezetés:
– A művészettörténet alapfogalmai
– A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
– A művészet vizuális nyelve
– A képző– és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik
Őskor:
– Az emberré válás folyamata
– A művészet kezdetei
– Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégibb emlékei
– Plasztikák, idolok, állatszobrok
– Barlang– és sziklarajzok, festmények
– A megalitikus kultúra emlékei
Mezopotámia:
– A folyamközi birodalmak
– Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák
Egyiptom:
– Az egyiptomi társadalom
– Világkép, hitvilág

– Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
– Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai
A Kínai Birodalom:
– A nagy dinasztiák időrendi áttekintése
– Hiedelemvilág, az ősök kultusza
– A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák
– Festészet, tájképfestés, kalligráfia
Japán művészete:
– A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus
– Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése
– A zen buddhizmus és a művészet
– Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet
India művészete:
– Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
– A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése
– A hinduista hitvilág és kultúra
Afrika művészete:
– Ősi birodalmak Fekete–Afrikában
– A kultúrák sokfélesége
– Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
– Plasztika, bronzszobrászat
A prekolumbiánus művészet:
– Korai földművelő kultúrák
– Mítoszok, szertartás és építészet
– A közép– és dél–amerikai indián kultúrák áttekintése
Kréta és Mükéné:
– A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika
– Az akháj szellemiség, építészet
Görög művészet:
– A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
– A városállamok és a társadalom felépítése
– Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
– Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
– A szobrászat nagy korszakai
– Festészet, vázafestészet
A hellenizmus kora:
– Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
– az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.
Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
– a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére,
– a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális

tényezők figyelembe vételére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása.

– A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.

– Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének kialakítása.

Tananyag:

Az etruszkok:

– A római kultúra kezdetei, görög hatások

– Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Római művészet:

– Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása

– Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok

– A szobrászat új feladatok előtt – a portré

– Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet:

– A kereszténység eszmevilága, elterjedése

– A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai

– A mozaikművészet

– A kereszténység és az állam

– Egyházi táblakép–festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete:

– A római birodalom bukása

– A nomád népek életmódja, hitvilága

– A honfoglaló magyarok művészete

– A Karoling Birodalom művészete

– Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete:

– Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése

– Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei

– A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete:

– A római katolikus egyház szerepe a kultúrában

– Szerzetesek, zarándokok, kolostorok

– Az egyházi építészet sokszínűsége

– A kereszténység képi nyelve

– Hódítások, keresztes hadjáratok

A gótika:

– Gótikus építészet – gótikus katedrális

– Üvegablakok, gótikus szobrászat

– Az egyház megújhodása

– A gótika sokszínűsége Európa országaiban

Követelmény:

A tanuló ismerje:

– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,

– az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),

– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
– a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
– azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.
Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló figyelmének ráirányítása a világkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
– Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
– A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.
Tananyag:
A reneszánsz előzményei – trecento:
– Művészet az itáliai városállamokban
– A szellemi megújulás első jelei
– Vallási és világi építészet
– A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
– Új stílus születése
A korai reneszánsz – quattrocento:
– Kereskedők és mecénások
– Új keresztény művészet
– Vallási hagyomány és antik kultúra
– A művészet és a természettudományok viszonya
– Művészet és humanizmus
Az érett reneszánsz – cinquecento:
– Az itáliai udvarok és az antik világ
– Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
– A pápaság és a művészetek
– A reneszánsz művészet Itálián kívül
A reneszánsz alkonya – manierizmus:
– A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
– A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön
A barokk művészet:
– A katolikus egyház diadala
– Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
– Európa világi építészete a királyi udvarokban
– A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
– A holland festészet aranykora
– Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet
A rokokó művészete:
– Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
– A rokokó és a vallásos művészet
– A rokokó portréművészete

A klasszicizmus:
– Itáliai, görögországi és kis–ázsiai ásatások
– Új művészet az antik világ bűvöletében
– A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése
A romantika:
– Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
– A napóleoni birodalom
– A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében
– A romantika Európa országaiban
A realizmus:
– Valóságfeltárás, társadalomkritika
– A realista portréművészet és tájképfestészet
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
– az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
– a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
– a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.
Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
– műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
– Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
– A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.
Tananyag:
Az impresszionizmus:
– Új utak, új művészi szabadság
– Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
– Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok
Posztimpresszionizmus:
– Pointillizmus
– Az ösztönök felszabadítása
– A belső lényeg megragadása
A századforduló építészete és képzőművészete:
– Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
– A historizmus, akadémizmus, eklektika
– Szecesszió
– Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele:
– A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai
Expresszionizmus:
– A primitív művészet felfedezése
A fauvizmus
Kubizmus:
– A látvány felbontása mértani alapformákra
– Autonóm képalkotás
– Újítások az építészetben
Organikus és funkcionalista építészet
Futurizmus:
– Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus
Absztrakt művészet:
– Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
– Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
– Művészet a két világháború között
Konstruktivizmus:
– Geometrikus alakzatok síkon és térben
– Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek
Dadaizmus:
– Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
– A konceptuális művészet előfutára
Szürrealizmus:
– A belső felszabadítása, automatizmus
Bauhaus:
– Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés
Művészet 1945–től napjainkig:
– A modernség megújhodása
Absztrakt expresszionizmus:
– Felfokozott érzelmi hatások
– Tasizmus, akciófestészet
Pop art:
– Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika
Hiperrealizmus:
– Fényképszerű valósághűség
Op–art, kinetikus művészet:
– Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok
Minimal art, konceptual art:
– Gondolati tartalmak feltárása
– A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű
Napjaink művészete – kortárs művészet:
– Land art, body art, performance, happening, totális művészet ...
– Az építészet új útjai
– A posztmodern változatai
Vizsgamunka készítése:
– Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,

– egyes kiemelkedő műalkotások befogadás–történetét és utóéletét,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,
– az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
– a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.
Legyen képes:
– a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
– műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközét,
– érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
– A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
– Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.
Tananyag:
Primitív művészet egykor és ma:
– Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
– Észak–, Közép– és Dél–Amerika indián kultúrái
– Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás
A primitív művészet hatása a magas művészetre:
– A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
– A primitív kultúrák és napjaink művészete
Népművészet:
– A népművészet fogalma, megközelítése
– Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
– A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
– Életmódváltás és népművészet
– A népművészet napjainkban
– Népművészet és üzlet
– Népművészet és turizmus
– Népművészet és politika
A városi folklór:
– Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
– Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
– Grafittik, tetoválás
– A szubkultúrák művészete
A naiv művészet:
– A magas művészet és a naiv művészet viszonya
– Utak a népművészetből a naiv művészet felé
– A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak
Követelmény:
A tanuló ismerje:

– a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
– a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
– a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.
Legyen képes:
– tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
– összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
– összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
– elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
– A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
– A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
– Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.
Tananyag:
A görög művészet gyökerei:
– Előzmények – a minoszi kultúra
– Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai
Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet:
– Hasonlóságok, különbözőségek
– Kölcsönhatások, egymásra épülés
– A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
– Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok
Etruszk művészet:
– Híd a görög és a római művészet között
– Görög hatások és hagyományok
– A római kultúra kezdetei
Római művészet:
– Görög, etruszk hatások
– Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
– Másolatok, műgyűjtés
– A provinciák művészete
– A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
– Róma hatása a bizánci művészetre
– Róma hatása a korai keresztény művészetre
A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése:
– Ásatások, tárgyi emlékek
– Antik eszmények, formák és kánonok
– Az antik filozófia újjászületése
– Művészet és humanizmus
A klasszicizmus:
– Utazások, rajzok, metszetek

– Itáliai, görögországi és kis–ázsiai ásatások
– Gyűjtemények, múzeumok
– Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
– Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapokban (ruházat, bútorok)
Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre:
– A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
– Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
– Az antik kultúra hatása napjainkban
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
– a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait,
– az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
– a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.
Legyen képes:
– tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
– összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
– összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
– A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
– Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.
Tananyag:
Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete:
– Sokistenhit
– Az élet folytatása a túlvilágon
– Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai
Mezopotámia művészete:
– Sumer és akkád művészet és hitvilág
– Babiloni és asszír művészet és hitvilág
– Az ókori Irán művészete és hitvilága
A Közép–Kelet művészete:
– Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz
Az iszlám művészete:
– Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
– Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcselet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása
Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete:
– A buddhizmus és a művészet
– A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet
Délkelet–Ázsia művészete:
– India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra
Kína művészete:

– A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
– Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete
Japán művészete:
– A sintoizmus és a művészet
– A zen–buddhizmus hatása a művészetre
Zsidó művészet:
– A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
– A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása
A keresztény művészet:
– A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
– A korai kereszténység és a művészet
– A késő római és a bizánci művészet
A kereszténység és az állam:
– A kelta kereszténység Írországban és Észak–Angliában
– Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban
A keresztény Európa a román kor idején:
– A kereszténység és a hatalom
– Hódítások és keresztes hadjáratok
A keresztény Európa a gótika idején:
– Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
– A gótika virágzása és az egyház
Pogány motívumok a keresztény világban:
– A szakrális művészet és a reneszánsz
– A pápai udvar hatása a művészetekre
A reformáció hatása a művészetre:
– Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
– Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok
A katolikus egyház diadala:
– A barokk művészet gyökerei
– Az ellenreformáció hatása a művészetre
– Új optimizmus, pompa, fényűzés
Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig:
– Hittérítés és művészet
– A gyarmatok művészete
– Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
– Kortárs keresztény művészet
A felvilágosodás művészete:
– Ráció és művészet
– Ateista művészet
Művészet az ideológiák szolgálatában:
– A szocialista realizmus művészete
– A Harmadik Birodalom művészete
Ideológiák napjaink művészetében:
– Szubkultúrák, csoport ideológiák
– Kvázi kultuszok, rítusok
– Magánmitológiák
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
– a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,

– a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
– a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.
Legyen képes:
– tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
– összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
– önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
– A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértetése.
– A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.
Tananyag:
Realizmustól az impresszionizmusig:
– Az uralkodó ízlés "klasszikus felfogása" és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte
Az impresszionizmustól a fauvizmusig:
– A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
– Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés
– Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat
Az építészet és az ipari forradalom:
– A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
– Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok
A szecesszió:
– Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
– A szecesszió és az alkalmazott művészetek
Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet:
– A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya
Úttörők és epigonok:
– Magányos alkotók és iskolák
– Az avantgarde művészet utóélete
Művészet és társadalom:
– Művészet és politika
– Direkt módon politizáló agitatív művészet
– Tiltott, tűrt, támogatott művészet
– Művészet a rendszerváltás után
Művészet és kommunikáció:
– Művészet és manipuláció
– Művészet és üzlet
– A magas művészet és a közönség
– A giccs fogalma
Kortárs művészet:
– Klasszikus hagyományok és azok tagadása
– Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
– Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet

– "Profi" és "amatőr" művészet
– Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
– Totális művészet, "mindenki művész"
– Művészet és élet
Vizsgamunka készítése:
– Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás
Követelmény:
A tanuló ismerje:
– a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
– a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században,
– a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
– a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.
Legyen képes:
– összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
– önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor).
- Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD–k).

SZÍN-ÉS BÁBMŰVÉSZET

Az alapfokú színművészeti – bábművészeti oktatás célrendszere és funkciói
Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi–bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi – dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet – bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.
A képzés lehetővé teszi mindkét területen:
– A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
– Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására
– Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
– Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását
– Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését
– Színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését
A színművészet területén különösen:
– Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
– Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban

– A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
– A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A színművészeti – bábművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei
Kiemelt kompetenciák a színművészet területén:
Bemeneti kompetenciák:
- iskolai előképzettség nem szükséges
Szakmai kompetenciák:
- Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása
- Drámai/színházi konvenciók alkalmazása
- Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése
- A színházi műfajok felismerése
- A szöveg– és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinak megismerése, alkalmazása
- Drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása
- Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása
- Színházi improvizáció
- Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
- Előadásban (játékban) szerepek megformálása
- A rendezői instrukciók mentén végzett munka
- Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
- Színházi előadások elemzése, értékelése
Személyes kompetenciák:
- Önállóság
- Döntésképesség
- Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
- Mozgáskoordináció
- Fejlődőképesség, önfejlesztés
Társas kompetenciák:
- Kapcsolatteremtő készség
- Kezdeményezőkészség
- Empatikus készség
- Tolerancia
- Kommunikációs rugalmasság
- Adekvát metakommunikáció
- Konfliktusmegoldó készség
Módszerkompetenciák:
- Kreativitás, ötletgazdagság
- Problémamegoldás
- Figyelem összpontosítás
- Helyzetfelismerés
- Kritikus gondolkodás

Színjáték

Főtárgy: Dráma és színjáték
Kötelezően választható tantárgy: Beszéd és vers
Választható tantárgyak:

A tanszak bármely tantárgya

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	**2.**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	**2–4**	**2–4**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.
A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömén keresztül érjük el.
A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulótársaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a csoportos játék örömét
– a csoportos játék szabályait
– az érzékszervek működésének jelentőségét
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
– a szerepjátékokban való részvétel élményét
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket
Fejlessze a tanulók:
– érzékszerveinek működését, érzékelését
– ritmusérzékét
– megfigyelő– és utánzóképességét
– mozgásos ügyességét, koordinációját
– együttműködési képességét
– hallási figyelmét

– figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
– szabálytudatát
– közösségtudatát
Ösztönözze a tanulókat:
– környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
– társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
– versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
– a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
– a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
– a játék örömének másokkal való megosztására
Tananyag:
Bemelegítő mozgásos játékok:
– Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
– Népi kiszámoló– és fogócskajátékok
– Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
– Egyszerű mímes játékok tanári narrációra
– Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással
Érzékelő játékok:
– Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
– Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
– Az idő észlelésének fejlesztése
Ritmusgyakorlatok:
– Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
– Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
– Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
– Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése
Beszédgyakorlatok:
– Hangok utánzása
– Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak–, nyelvgyakorlatok)
– Beszédre késztető játékok
Utánzó játékok:
– Testtartás és mozgás utánzása
– Hétköznapi tevékenységek utánzása
– Állatok mozgásának utánzása
Memória– és koncentrációfejlesztő játékok:
– Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
– Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok
Szerepjátékok, szabályjátékok:
– Népi gyermekjátékok
– Énekes–táncos játékok
– Mozgásos (testnevelési) játékok
– Egyszerű szerkezetű drámajátékok
Csoportos improvizációs játékok:
– Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
– Gyerekversek feldolgozása
Komplex drámafoglalkozások:
– Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)
Követelmények:

A tanulók ismerjék:
– az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
– a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)
Legyenek képesek:
– adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
– a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
– alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
– legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
– a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
– a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
– társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a csoportos improvizációs játék örömét
– a csoportos játék szabályait
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
– az alapvető ritmushangszerek használatát
– a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
– egyes drámajátékok szabályait
Fejlessze a tanulók:
– érzékszerveinek működését, érzékelését
– ritmusérzékét
– megfigyelő– és utánzóképességét
– mozgásos ügyességét, koordinációját
– együttműködési képességét
– hallási figyelmét
– figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
– kifejezőkészségét
– helyzetfelismerési képességét
– szabálytudatát
– közösségtudatát
Ösztönözze a tanulókat:
– környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
– társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
– versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
– az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
– a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
– a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
– a játék örömének másokkal való megosztására
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:

– Fogójátékok
– Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
– Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
– Mímes játékok tanári narrációra
Érzékelő játékok:
– Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
– Színkompozíciók összehasonlítása
– Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
– Az idő észlelésének fejlesztése
Ritmusgyakorlatok:
– Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
– Tempótartás különböző térformákban
– Futások irányváltoztatással
– Ritmushangszerek és mozgás
Beszédgyakorlatok:
– Beszédre késztető játékok
– Beszédgimnasztikai gyakorlatok
– Beszédszervek ügyesítése játékos formában
Utánzó játékok:
– Egyszerű mozgástükrözések
– Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
– Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása
Memória– és koncentrációfejlesztő játékok:
– Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
– Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok
Szerepjátékok, szabályjátékok:
– Népi gyermekjátékok
– Mozgásos (testnevelési) játékok
– Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
– Vetélkedőjátékok
Komplex drámafoglalkozások:
– Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a csoportos játék szabályait
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
– a megismert ritmushangszerek használatát
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
– egyes drámajátékok szabályait
Legyenek képesek:
– adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
– a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
– alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
– legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
– a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során

– a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
– társaikkal való együttműködésre

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
– az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
– a tér használatát és az abban való tájékozódást
– a helyszín fogalmát, jelentőségét
– a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
– a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
– a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
– a legfontosabb légző– és hangképző gyakorlatokat
– a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat
Fejlessze a tanulók:
– együttműködő képességét
– képzelőerejét
– mozgásos improvizációs képességét
– térbeli tájékozódását
– figyelem–összpontosító képességét
– megfigyelő képességét
– problémamegoldó képességét
– ritmusérzékét
– légzőkapacitását
– hangképzését
– artikulációs képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
– a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
– társaikkal való együttműködésre
– gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
– a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
– kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl.: váll–, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
– Lazító és feszítő gyakorlatok
– Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc–típusú népi játékok
– Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása

– Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
– Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
– Hanggyakorlatok
– A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
– A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
– Egymás hangjának felismerése, utánzása
– Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
– Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
– Játékos hangerő–gyakorlatok
– Artikulációs gyakorlatok
– A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
– A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételgető ejtésével
– Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
– Szóláncok pontos hangzó– és szóvégejtéssel
– Hangsúlygyakorlatok
– A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
– Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya
Fantáziajátékok:
– Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
– A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék
Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok:
– Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl.: versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
– Térkitöltő gyakorlatok
– Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
– Gyermekversek, mondókák ritmus– és mozgásváltással
Dramatikus játékok:
– Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
– Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával
Komplex drámafoglalkozások:
– Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a tér használatát és az abban való tájékozódást
– a helyszín fogalmát, jelentőségét
– a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
– a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
– a legfontosabb légző– és hangképző gyakorlatokat
– a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat
Legyenek képesek:
– egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
– egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
– a tanult mozgáselemek összekapcsolására
– az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra

– a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
– a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
– tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
– a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
– a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
– a tiszta, érthető beszéd alapjait
– a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
– a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
– a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát
– a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
– a mimikai bemelegítés gyakorlatait
Fejlessze a tanulók:
– figyelem–összpontosító képességét
– megfigyelő képességét
– együttműködő képességét
– verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
– fogalmazási és kifejező képességét
– dramatizáló képességét
– rögtönzési képességét
– elméleti drámaelméleti tudását
Ösztönözze a tanulókat:
– figyelmük tudatos összpontosítására
– a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
– önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
– a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
– önálló verbális megnyilvánulásra
– pontos és kifejező szerepjátékra
– önálló dramatizálásra
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
– Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)
Lazító gyakorlatok:
– Feszítés–lazítás fekve, állva, ülve
– Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
– A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése
– Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
– Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
– Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)

– Hanggyakorlatok
– Játékos hangerőpróbálgatás
– Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
– Artikulációs gyakorlatok
– Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
– Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
– Ritmus és tempógyakorlat
– Versek ütemezése kötött mozgással
– Hangsúly– és hanglejtésgyakorlatok
– Számnevek, évszámok hangsúlya
– A kijelentés hanglejtése
Koncentrációs gyakorlatok:
– Játékok számokkal
– Kérdés–felelet típusú játékok
– Mozgáskoncentrációs játékok
Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok:
– Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
– Vakvezető játékok alapváltozatai
Improvizációs játékok:
– Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
– Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
– Szituációs játékok (pl.: befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
– Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal
Komplex drámafoglalkozások:
– Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
– Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mímes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)
Drámaelméleti alapok:
– Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
– a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
– a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
– a tiszta, érthető beszéd alapjait
– a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
– a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
– a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
– a mimikai bemelegítés gyakorlatait
Legyenek képesek:
– figyelmük tudatos összpontosítására
– társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
– a bizalom megélésére
– érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
– tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
– egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására

– aktív szerepjátékra

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– az együttérző beleélés szükséges voltát
– a szavak nélküli közlések jelentőségét
– a nonverbális kommunikáció csatornák működését
– a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
– a feszültség élményét és fogalmát
– az analógiás gondolkodás alapjait
– a karakter fogalmát
– a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
Fejlessze a tanulók:
– légzéskapacitását
– térhez igazodó beszédét
– artikulációs képességét
– empátiás képességét
– verbális és nonverbális kommunikációs képességét
– fantáziáját és kreativitását
– differenciált kifejezőképességét
– fogalmi gondolkodását
– kooperációs készségét
Ösztönözze a tanulókat:
– elfogadó együttműködésre
– érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
– a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
– a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
– Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
– Testrész–vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
– Lazító gyakorlatok
– Feszítés–lazítás testrészenként
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlat
– A be– és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
– Hanggyakorlatok
– A térhez igazodó hangerő gyakorlása
– Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl.: rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
– Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörő mondókák
– A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
– Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
– Ritmus és tempógyakorlat
– Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal

– Hangsúly–és hanglejtésgyakorlat
– A kérdezés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
– A kérdezés hanglejtése kérdőszóval és anélkül
Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok:
– Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
– Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
– Üzenetek (pl.: utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal
Fantáziajátékok:
– Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
– Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
– Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel
Improvizációs játékok:
– Szituációs játékok vázlat megadásával
– Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
– Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
– Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban
Páros és kiscsoportos kooperációs játékok:
– Tükörjátékok
– Távolságtartó játékok
– Szoborjátékok
Ön– és társismereti játékok:
– Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
– Egyszerű visszajelzésekre építő játékok
Komplex drámafoglalkozások:
– Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl.: a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum–színház, Hogyan történt? konvenciókkal)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az együttérző beleélés szükséges voltát
– a szavak nélküli közlések jelentőségét
– a nonverbális kommunikáció csatornák működését
– a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
– az analógiás gondolkodás alapjait
– egyes karakterjellemzőket
– a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
– a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történésekben
Legyenek képesek:
– a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
– a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
– aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
– feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
– beszédüket a térhez igazítani
– pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– az elemző gondolkodás lényegét, használatát

– különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
– a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
– a színpadi tér kreatív használatának alapjait
– az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
– az időmértékes versek ritmizálását
– a tagadás hangsúlyát
– az improvizáció szabályait
– a színpadi létezés alapszabályait
– a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait
Fejlessze a tanulók:
– légzéskapacitását
– kifejező beszédét
– testkontrollját
– elemző gondolkodási képességét
– szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
– fogalmazási képességét
– helyzetfelismerési képességét
– problémamegoldó képességét
– együttműködési képességét
– megfigyelési képességét
– analógiás gondolkodását
– előadói képességét
– improvizációs képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
– kritikus és önkritikus gondolkodásra
– különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
– beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
– a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
– egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
– a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
– életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Futásos és kikerüléses gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész–vezetéses futások
– Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
– Lazítógyakorlat
– Feszítés–lazítás testrészenként
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
– Hanggyakorlatok
– Hangkitalálás
– Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
– Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
– Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel

– Ritmus–és tempógyakorlat
– Időmértékes versek ritmizálása
– Hangsúlygyakorlat
– A tagadás hangsúlyai
Bizalomgyakorlatok:
– Vakvezetéses gyakorlatok
Improvizációs játékok:
– Rögtönzések életkori témákra
– Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
– Rögtönzések közmondásokra
– Rögtönzések megadott konfliktusra
– Rögtönzések megadott témára
– Rövid monológok különböző élethelyzetekben
Komplex drámafoglalkozások:
– Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
– Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl.: riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)
Színjátékos gyakorlatok:
– A színpadi létezés alapszabályai
– Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
– Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
– A figyelem felkeltése és megtartása
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
– a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
– a színpadi tér kreatív használatának alapjait
– az időmértékes versek ritmizálását
– a tagadás hangsúlyát
– az improvizáció szabályait
– a színpadi létezés alapszabályait
– a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait
Legyenek képesek:
– mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
– véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
– kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
– különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
– részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
– konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
– a tér tudatos használatára
– a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a bizalom fontosságát
– a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
– a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
– a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát

– a drámák alapvető munkaformáit
Fejlessze a tanulók:
– megismerő, önmegismerő képességét
– önfegyelmét, színpadi fegyelmét
– asszociációs képességét
– konstruktivitását
– elemző gondolkodási képességét
– kritikai és önkritikai képességét
– előadói képességeit
– improvizációs képességét
– problémamegoldó képességét
– együttműködési képességét
– analógiás gondolkodását
– előadói képességét
– improvizációs képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– önálló döntéshozatalra
– hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
– előrevivő, építő gondolkodásra
– a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
– más csoportok munkájának beható megismerésére
– színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
– színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Egyensúlygyakorlatok
– Vezetéses gyakorlatok
– Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
– Hanggyakorlat
– Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
– Artikulációs gyakorlat
– Szinkronizálás
– Ritmus–és tempógyakorlat
– Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
– Hangsúly–és hanglejtésgyakorlat
– Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
– Az összetett mondatok hangsúly– és hanglejtés–variációi
Fantáziajátékok:
– Irodalmi művek „új címe”
– Képzőművészeti alkotások „előzménye”
– Kevéssé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
– Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása
Bizalomgyakorlatok:
– Dőléses, billenéses gyakorlatok
Improvizációs gyakorlatok:
– Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk

– Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
– Mozgáselemekből építkező improvizációk
– Rögtönzés zenei effektek beépítésével
– Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
– Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)
Komplex drámafoglalkozások:
– Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
– Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)
Ön– és társismereti játékok:
– Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)
Színjátékos gyakorlatok:
– Rövid monológ önálló előadása
– Rögzített páros improvizációk nézők előtt
– Kapcsolattartás a partnerrel
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
– a kontraszt fogalmát
– a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
– a drámák alapvető munkaformáit
Legyenek képesek:
– ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
– egy–egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
– a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására
– bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
– a munka eredményének bemutatására
– véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
– kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
– részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
– a tér tudatos használatára
– a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– különböző színházi terek jellemzőit
– a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
– a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
– a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
– a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
– a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
– az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
– a „félre” és a monológ technikai alapjait
Fejlessze a tanulók:
– színházi fogékonyságát
– kritikai és önkritikai képességét
– más művészetek iránti fogékonyságát

– önállóságát, magabiztosságát
Ösztönözze a tanulókat:
– az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
– kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
– konstruktív együttműködésre
– drámai művek olvasására
– színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
– önálló, magabiztos megnyilvánulásra
– más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
– őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
– nyilvánosság előtti fellépésre
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Lassított mozgás(különböző helyzetekben)
– A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
– Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerő–gyakorlatok
– Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
– Artikulációs gyakorlatok
– Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
– Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
– Ritmus–és tempógyakorlatok
– Ritmusgyakorlatok tempóváltással
– Hangsúly–, hanglejtésgyakorlatok
– Az alárendelő mondatok hangsúly–és hanglejtés variációi
Színházi alapismeretek:
– Színházi térformák (pl.: dobozszínház, körszínház)
– Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
– A „félre” technikája
– Monológ
Színjátékos gyakorlatok:
– Különböző drámai konvenciók (pl.: állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
– Különböző drámai konvenciók (pl.: belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
– Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
– Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával
Felkészülés a vizsgára:
– Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
– Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy
Rövid előadás létrehozása tanári irányítással
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a különböző színházi terek jellemzőit
– a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
– a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában

– a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
– a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
– az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
– a „félre” és a monológ technikai alapjait
– az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
– a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat
Legyenek képesek:
– alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
– munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
– a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
– a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
– részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
– a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
– az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanulók ismerjék:
– saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
– a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
– a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
– az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
– a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
– a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
– azokat a dramatikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak
Legyenek képesek:
– figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
– társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
– a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
– személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
– drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
– pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg
– a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
– saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
– a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében
– társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei
A művészeti alapvizsga tantárgyai: dráma és színjáték, valamint beszéd és vers.

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
Dráma és színjáték: improvizáció 2–3 perc, színpadi produkció: jelenet 3–5 perc, vagy előadás 15 perc.
A vizsga tartalma: a dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
- Improvizáció:
Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).
A felkészülési idő 5 perc.
- Színpadi produkció:
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.
A vizsga értékelése:
– Improvizáció
– Az instrukciók megértése, követése
– Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
– Színpadi jelenlét
– Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
– Sűrítés képessége
– A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
– Színpadi produkció
– A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
– Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
– Figyelem, koncentráció
– Színpadi jelenlét
– Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
– Atmoszférateremtés
– Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
– a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
– az intenzitás fogalmát
– a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
– a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
– az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
– a fokozás, kiállás, váltás gyakorlatát
– a foglalkozás legfontosabb munkaformáit

– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
– a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
– az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
– a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát
Fejlessze a tanulók:
– koncentrációját
– kezdeményezőkészségét
– megfigyelőkészségét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
– arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
– együttműködési készségét
Ösztönözze a tanulókat:
– az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
– közösségi alkotásra
– diákszínjátszó előadások megtekintésére
– drámai művek olvasására
– a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
– közösségi alkotásra
– színházi előadások megtekintésére felvételről
Tananyag:
Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki–ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő– és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.
Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.
Szabályjátékok:
– Ismerkedő játékok
– Csoportépítő játékok
– Önismereti játékok
– Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
– Bizalomjátékok
– Agressziólevezető gyakorlatok
– Feloldó, felszabadító gyakorlatok
– Fantáziajátékok
Szobrok, állóképek:
– Egyéni szobrok
– Páros szobrok
– Csoportos állóképek (pl.: szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két– és háromszereplős állóképek)
– Történetmesélés állóképekkel
– Drámai tartalmú állóképek (tablók)
Szabályokhoz kötött szituációs játékok:

– Szinkronjátékok
– Hotelportás
– Ismételd a mozdulatot
– Lavina
– Stoppos játékok
Hangjátékok:
– Történetmesélés hangokkal
– Atmoszférateremtés hangokkal
– Hangjátékok helyzetre, témára
Spontán improvizációk:
– Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
– Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)
Etűdök:
– Etűdök szöveg nélkül
– Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
– Etűdök tárgyak használatával
– Etűdök megadott szövegre
– Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
– Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
– A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika
– Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
– Etűdsorozatok szerkesztési elvei
– Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában
Mozgásgyakorlatok:
– Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
– Lépés– és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
– A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Kapacitásnövelés (90–100 szótag)
– Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
– Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl.: kötött mozgássor végrehajtása közben)
– Hanggyakorlatok
– A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
– A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
– Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
– Artikulációs gyakorlatok
– A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
– Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
– Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
– Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
– Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
– Hangsúlygyakorlatok

– Az értelmi–, érzelmi hangsúly tanulmányozása
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
– a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
– a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
– az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
– a fokozás, kiállás, váltás eljárásait, hatását
– a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
– a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
– az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
– a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát
Legyenek képesek:
– a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
– gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
– saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
– alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
– csendben figyelni társaik játékát
– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
– a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
– a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
– a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
– az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
– a történetmesélés színházi lehetőségeit
– a kollektív játék formai jegyeit (pl.: kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
– az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
– a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát
Fejlessze a tanulók:
– képességét a koncentrált állapot megtartására
– a befelé figyelési képességét
– a helyes önértékelését, önkritikáját
– az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
– a vitakészségét, az érvelés kultúráját
– az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
– a nyitottságát, empátiáját
– a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt
Ösztönözze a tanulókat:
– az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre

– saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
– a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
– közösségi alkotásra, azok bemutatására
– diákszínjátszó előadások, fesztiválok megtekintésére
– színházi előadások megtekintésére
– a színházi portálok figyelemmel követésére
– a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére
Tananyag:
A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.
Szabályjátékok:
– Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
– Ön– és társismereti játékok
– A bizalomgyakorlatok összetett változatai
Improvizációk típusfigurákkal:
– A lélektani típusok a hétköznapokban, típusfigurák megfigyelése
– Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
– Egyéni típusfigura–tanulmányok
– Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
– Típusfigurák típushelyzetei
Színjátékos eszközök fejlesztése:
– A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
– A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
– A váltás technikái
– Kórusgyakorlatok
– Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai
Etűdök, improvizációk:
– Csoportos improvizációk
– Etűdök típusfigurákkal
– Etűdök tipikus élethelyzetekkel
– Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
– Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
– Etűdsor adott figurákra
– Jelenet építése
Drámaórák:
– A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
– A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka
Mozgásgyakorlatok:
– Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
– Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb100–110 szótag

– Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
– Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
– Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerőgyakorlatok
– Szöveges hangmagasság gyakorlatok
– A lágy/meleg hangvétel; a kemény/hideg hangvétel; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
– Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
– Artikulációs gyakorlatok
– A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
– Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
– A beszédtempótól, hangerőtől és –színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
– A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
– Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
– Az érzelmek hangsúlyai
– A szórend és a hangsúly kapcsolata
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
– az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
– a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
– egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
– a történetmesélés színházi eszköztárát
– az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
Legyenek képesek:
– alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
– a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására
– egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
– személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
– a kontextust figyelembe véve rögtönözni
– instrukciókat az improvizációba építeni
– különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
– ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
– jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
– a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
– a jelmez figurateremtő jelentőségét
– a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
– az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit

– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
– az elmélyítés technikáit (figurák előélete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
– szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
– a drámai dialógus sajátosságait
– az egyszerű státusjátékokat
Fejlessze a tanulók:
– képességeit az érzetek felidézése terén
– verbális kifejezőerejét
– érzékenységét
– toleranciáját
– konfliktuskezelő képességét
– megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során
Ösztönözze a tanulókat:
– önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
– a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
– különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
– jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételről
– az ismertebb színházi folyóiratok olvasására
Tananyag:
A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.
A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.
- A típusfigurák egyénítése improvizációkban
- Típusfigurák atipikus helyzetben
- Egyéni jellemrajz–tanulmányok
- Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
- Jellem változását ábrázoló etűdsor
- Etűdök a figura „hátterének” kidolgozására
- A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete
- A drámai feszültség növelésének technikái
- Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása
- Az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái
- A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei
- A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”)
- „belülről kifelé”: az érzetektől a kifejezésig

- „kívülről befelé”: a cselekvéstől az érzetekig, állapotig
- A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei
- A kellékhasználat gyakorlatai
- Etűdök kellékekkel
- A jelmez figurateremtő jelentősége
- Színjáték jelmezben
- Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben
- A drámai dialógus természete
- Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira
- Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház
- Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
– a jelmez figurateremtő jelentőségét
– az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
– a drámai feszültség növelésének technikáit
– egy–egy jelenet lélektani hátterének jelentőségét
– a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
– a drámai dialógus sajátosságait
Legyenek képesek:
– egyszerűbb státusjátékokat játszani
– a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
– önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
– kelléket használva improvizálni
– jelmezben improvizálni
– hitelességre törekedve játszani
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
– emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
– típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a stilizáció eljárásait
– szimbolikus ábrázolás eljárásait
– a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
– a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
– a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
– a cselekvő elemzés alapjait

– egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
– egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás)
– a státuszok jelentőségét
– a különböző státuszjeleket
Fejlessze a tanulók:
– közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
– szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
– szerepformálási képességeit
– a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
– a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
– színházi irodalom és szaksajtó olvasására
– az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására
– legalább egy – a tanultak elsajátítását segítő – színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére
Tananyag:
A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stlilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.
A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.
A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.
Szabályjátékok:
- Ön– és társismereti játékok („helyem a csoportban”)
- Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok
- Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében
- Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”–játékok, státuszok váltogatása
- Etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok
- A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban
- Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával
- A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep
- Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)
- A vokális kifejező eszközök színpadi használata
Etűdök zenei motívumok alapján:
- A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl.: emberi és zenei hang, zörej)
- A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)

- A szöveg, mint vokális alkotás alapja
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
– a cselekvő elemzés alapjait
– egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
– a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását
– a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
– a státusz jelentőségét
– a különböző státuszjeleket
– egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás)
– a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit
Legyenek képesek:
– a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
– a kifejezés érdekében az „eszköztelen” színpadi létezéstől az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
– több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
– különböző státuszú figurák megformálására
– jeleneten belül státuszt módosítani
– jellemfejlődés alapszintű bemutatására
– társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
– az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
– ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék:
– a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
– a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
– egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
– a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
– a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
– a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit
Legyenek képesek:
– koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
– a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
– színházi improvizációra
– az improvizációk elemzésére, értékelésére
– egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
– karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
– alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
– rendezői instrukciók mentén végzett munkára
– drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

A művészeti záróvizsga követelményei

A művészeti záróvizsga tantárgyai: dráma és színjáték, valamint beszéd és vers.
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: Dráma és színjáték: improvizáció 3–5 perc, színpadi produkció: jelenet 5–7 perc vagy előadás 15–30 perc.
A vizsga tartalma: a dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
- Improvizáció:
Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.
- Színpadi produkció:
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.
A vizsga értékelése:
– Improvizáció
– Az instrukciók megértése, követése
– A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
– Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre)
– Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége)
– Figyelem, koncentráció
– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
– A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
– Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
– Atmoszférateremtés
– Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás
– Fantázia, ötletesség, humor
– Színpadi produkció (előadás, jelenet)
– Koncentráció, figyelem
– Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
– Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)

– A játék intenzitása
– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
– Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
– Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
– Feszültségteremtés
– Atmoszférateremtés
– Verbális kifejezőeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Színpad vagy dobogók.
- Egészalakos tükör.
- Ritmus– és dallamhangszerek.
- CD–lejátszó vagy magnó.
- Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó.
- Videokamera.
- Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások).
- A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD–k, DVD–k
- Tornaszőnyeg.

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten — könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers– és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.
A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– a vers zenei–ritmikai jellemzőit
Fejlessze a tanulók:
– hallási figyelmét
– megfigyelőképességét
– ritmusérzékét
– a csoportos munkára való készségét
Ösztönözze a tanulókat:
– képességeik megismerésére
– megfigyeléseik megfogalmazására

– versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
– csoportos versjátékokra
Tananyag:
Lazítógyakorlat:
– Lazítás–feszítés
Légzőgyakorlat:
– A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
– Légzőgyakorlatok hangokkal
– Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
– Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen
Hanggyakorlatok:
– Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)
Hallásgyakorlat:
– Egymás hangjának felismerése
– A környezet hangjainak megfigyelése
Artikulációs gyakorlatok:
– Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
– Szájról olvasás – hangok
Ritmus– és tempógyakorlatok:
– Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
– Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból
Hangsúlygyakorlat:
– A szóhangsúly
– Szövegek memoriterként való rögzítése
– A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
– artikulációs és ritmusgyakorlatokat
– az általában érvényes hangsúly–szabályokat
Legyenek képesek:
– figyelmüket a saját beszédükre irányítani
– a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
– csoportos ritmusjátékokra
– csoportban történő vers–előadásra

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a célszerű beszédlégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
– a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
– a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
– az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
– a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét
Fejlessze a tanulók:
– hangszínnel való bánásának képességét
– szabad asszociációs készségét
– hanggal történő karakterábrázoló képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– a saját és mások beszédének megfigyelésére

– különböző hangulatú szövegekkel való munkára
– kifejezőeszközeik bővítésére
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
– A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai
Hanggyakorlatok:
– Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
– Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín–játék)
– A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal
Artikulációs gyakorlatok:
– Ajak és áll gyakorlatok
– A magánhangzók gyakorlatai
– A szóvégejtés játékos gyakorlatai
Ritmus és tempógyakorlatok:
– Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
– Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal
Hangsúlygyakorlatok:
– Az állítás (kijelentés) hangsúlya
– Ereszkedő beszéddallam
– Számnevek, évszámok hangsúlya
– A név hangsúlyai
– A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
– Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
– Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
– A hangulatváltó–pontok tudatosítása
– Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
– Mozgás–improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
– Szöveg és mozgás összekapcsolása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a természetes és a szerep–beszédhang jellemzőit
– a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
Legyenek képesek:
– légzésük egyszerű szabályozására
– különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
– egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
– a szövegek tartalmának kifejtésére
– a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a természetes beszédhang tulajdonságait
– a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
– a saját középhang megtalálásának módjait
– a meseszövés alapvetéseit

– a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit
Fejlessze a tanulók:
– koncentrációs képességét
– artikulációs ügyességét és pontosságát
– a belső képek előhívását
– a történetmeséléshez szükséges készségeket
Ösztönözze a tanulókat:
– az otthoni gyakorlásra
– saját élményeik szabatos megfogalmazására
– mese és novella olvasására
– eredményeik bemutatására
– mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
– Légzésszabályozó gyakorlatok
Hanggyakorlatok:
– A mellkasi rezonancia megerősítése
– Mondókák mellhangon és fejhangon
– A közép hangsáv felismertetése
– Hangelőrehozó gyakorlatok
Artikulációs gyakorlatok:
– A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
– A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
– Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)
Ritmusgyakorlatok:
– Ütemezés kitalált mozgássorral
– Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni…)
– Ritmus a prózában
– A tagolás módozatai
Hangsúly–gyakorlatok:
– A kérdezés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
– Közbevetések
– A mesélő és a beszélő elkülönítése
– Értelmi és érzelmi hangsúlyok
– Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata
A szöveggel való munkák:
– Közös mese–költés (pl.: egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
– Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
– Saját élményű történetek és viccek mesélése
– Mesélési technikák felismerése
– Közös mesemondás, dramatizálással
– A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
– Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd
Mesehallgatás, meseolvasás:
– Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
– Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:

– a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
– a szereplők elkülönítésének néhány variációját
– az alapvető testbeszéd–formákat
Legyenek képesek:
– széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
– rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a koncentráció szerepét a beszédben
– a vers–kommunikáció fogalmát
– a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
– a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
– a balladamondás sajátosságait
Fejlessze a tanulók:
– ritmusérzékét
– kommunikációját
– a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
– képi fantáziáját
– előadói technikai tudását
Ösztönözze a tanulók:
– eleven hanghasználatát
– produktív fantáziáinak előhívását
– önálló szövegválasztását
– „házi" vers– és prózamondó alkalmainak szervezését
– önálló véleménynyilvánítását
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Szöveges gyakorlatok mozgás közben
– A lopott (pót) levegővétel technikája
Hanggyakorlatok:
– A mellkasi rezonancia megerősítése
– Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben
Artikulációs gyakorlatok:
– A j–l–r hangok gyakorlatai
– Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
– „Szinkron–játék" (szájról olvasás) versekkel
Ritmusgyakorlatok:
– Időmértékes versek ritmizálása
– Játék a magyaros versformákkal
Hangsúlygyakorlatok:
– A tagadás hangsúlya
Szöveggel való munka:
– Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
– Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
– Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
– Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése
Szövegek memoriterként való rögzítése:

– Választott nép– vagy vígballada
– Kisprózák (műmesék, novellák)
– Vidám, rövid időmértékes versek
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a légzés szövegtagoló szerepét
– beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
– a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
– a pódiumi kiállás, megszólalás alapvető ismérveit
Legyenek képesek
– légzésük tudatos irányítására
– oldott, természetes középhangjuk használatára
– saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
– különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
– felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a hallás és beszédállapot kapcsolatát
– a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
– az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
– a verselemzés előadói központú megközelítését
Fejlessze a tanulók:
– hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
– képzelőerejét
– érzelmi intelligenciáját
– empatikus és műértelmező képességeit
Ösztönözze a tanulókat:
– a gesztusok és a mimika természetes használatára
– a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
– önálló választású szövegek megformálására
– csoportos versműsorokban való részvételre
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Fizikai terheléssel
– Koncentrációs légzőgyakorlatok
– Nyelvtörők légzésszabályozással
Hanggyakorlatok:
– A térhez igazodó középhang gyakorlatai
– Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal
Artikulációs gyakorlatok:
– Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
– A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai
Ritmusgyakorlatok:
– Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskísérettel
Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok:
– Mondatok hangsúly–variációi
– Az indulat és érzelem hangsúlyai
Szöveggel való munka:

– Tartalom és forma; gondolati ívek
– Személyes közelítés a szöveghez
– A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
– A megszemélyesítések játékai (párbeszédes versek)
– Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
– Erő, dinamika, gondolat a szövegben
– Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő…)
– Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
– Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
– a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
– a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét
Legyenek képesek:
– alkalmazkodni a térhez
– megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a beszédtechnikai váltások szerepét
– a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit
Fejlessze a tanulók:
– figyelemmegosztó képességét
– esztétikai érzékenységét
– képközvetítési készségeit
Ösztönözze a tanulókat:
– hangi adottságaik eleven használatára
– önismeretük pontosítására
– saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
– csoportos és egyéni előadói munkára
– ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
– az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
Hanggyakorlatok:
– Szöveges hangerőgyakorlatok:: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
– Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben
Artikulációs gyakorlatok:
– Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben
Ritmus és tempógyakorlatok:
– Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal
Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok:
– Összetett mondatok hanglejtése

– A „lebegő” szólamvég
Szöveggel való munka:
– Gondolati és leíró versek színei
– Hangszín–váltások, hangerő, tempó, ritmus
– Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
– Instrukció–adás (pl.: egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
– Saját élmény keresés a versekben
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
– Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
– Műballadák
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
– a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
– saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
Legyenek képesek:
– figyelmük megosztására
– érzelmeik kondicionálására
– fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
– ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
– önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék:
– a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
– a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
– az általában érvényes hangsúly–szabályokat
– az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
– a szövegválasztás alapvető kritériumait
– a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
– a testbeszéd jeleit
– a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
– saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
– a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
Legyenek képesek:
– a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
– hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
– a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
– a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
– a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
– mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
– önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
– a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: beszéd és vers,
– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
– vers– és prózamondás 5 perc
A vizsga tartalma:
A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:
- Beszédgyakorlat–sor bemutatása: tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)
Vers– és prózamondás
A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása
A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.
A vizsga értékelése:
Beszédtechnikai ismeretek:
– a gyakorlatok ismeretének szintje,
– a megvalósítás pontossága,
– oldott artikuláció és középhang,
– tudatos nyelvhasználat
A választott szövegek előadása:
– kifejező megszólaltatás,
– előadásmód,
– kiállás,
– jelenlét,
– közvetítő erő,
– előadói készségek

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a hangszín jelentésformáló szerepét
– az önálló szövegelemzés ismérveit
– a tartalom kibontásának kreatív formáit
Fejlessze a tanulók:
– ritmus– és tempóérzékét
– képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására
Ösztönözze a tanulókat:
– a rendszeres gyakorlásra
– beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
– új képességek kibontakoztatására, felfedezésére
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Bemelegítő gyakorlatok
Hanggyakorlatok:
– Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok:
– A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése
Ritmus– és tempógyakorlatok:
– Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével
Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok:
– Versek, népdalok vakszövegként való használata
– Versépítés (a vers logikájának felismerése)
Szöveggel való munka:
– Fokozás, építkezés, poentírozás
– Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
– Idegen szavak a szövegben – megoldások
– Kor– és karakteridézés
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Iskolai kötelezők melletti szabad választások
– Klasszikusokból szabadon választva
– Kortárs versekből való választás
Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel:
– „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése – zenével
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
– a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
– az önálló szövegelemezés ismérveit
Legyenek képesek:
– beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
– klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
– ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókat:
– a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
– a beszédtanítás nagy egyéniségeivel
Fejlessze a tanulók:
– hangadási bátorságát és erejét
– előadói önbizalmát, kifejező eszközeit
Ösztönözze a tanulókat:
– beszédük rendszeres gondozására
– önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
– versműsorok látogatására
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
Hanggyakorlatok:
– Szinten–tartó /bemelegítő/ gyakorlatok
Artikulációs gyakorlatok
– A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése
Ritmusgyakorlatok:

– Gyakorlatok tempóváltásokkal
Szöveggel való munka:
– A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
– Tragikum a közlésben
– Szerelmes versek
– Realista és groteszk szövegek (novellák)
– Nonszensz versek
– A tudatos szövegválasztás ismérvei
– Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Iskolai kötelezők melletti szabad választások
– Kortárs versekből való választás
– Kisprózák –egypercesek, prózaversek
– Repertoár–építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel:
– „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése – zenével
Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a bemelegítő hang–gyakorlatokat
– a beszéd dallamának változatait és kifejező
– erejét
– a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit
Legyenek képesek:
– halkan és suttogva is szöveget mondani
– önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
– csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
– az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
– a kifejező előadás kritériumait
– a különböző pódiumi műfajokat
Fejlessze a tanulók:
– „beszéd–elemző” hallását
– érzelmi rugalmasságát
– előadó–technikai felkészültségét
Ösztönözze a tanulókat:
– a változatos hanghasználatra
– a kifejező–eszköztár tudatos használatára
– önálló repertoár–építésre
– csoportos pódiumi előadások létrehozására
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Gyakorlatok suttogott beszéddel
– Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok:
– Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
– Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)
Artikulációs gyakorlatok:
– Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok
Ritmusgyakorlatok:
– Prózai szövegek ritmizálása
Hangsúlygyakorlat:
– A hangsúly és a szórend viszonya
Szöveggel való munka:
– A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
– A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
– A tudatos szövegválasztás ismérvei
– Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Kortárs versekből való önálló választás
– Monológok, versmonológok, szerepversek
– Repertoár–építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel:
– Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
– Vers–színház (új kifejezési formák keresése)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az artikulációs mozgás–ügyesítés gyakorlatait
– a pódiumi műfajokat
– a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit
Legyenek képesek:
– egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégezésére
– saját repertoár–építésre
– önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
– csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókat:
– a beszéd–bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
– az önálló versformálás felelősségével
– a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
– a versmondás szerepével.
Fejlessze a tanulók:
– önállóságát
– értelmi és érzelmi intelligenciáját
– kommunikációs készségeit
– értő befogadói attitűdjét
Ösztönözze a tanulókat:
– önképzésre
– a szakirodalom tanulmányozására

– a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
– a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére
Tananyag:
- Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása
- Összetett beszéd–bemelegítő gyakorlatok
- Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről
- Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai
- Szöveggel való munka
- A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- Kortárs versekből való önálló választás
- Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
- Repertoár–építés, gyarapítás
- Szerkesztési gyakorlat
- Önálló estek szerkesztési alapelvei
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a szinten–tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
– a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
– a szerkesztés alapvető technikáit
– a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit
Legyenek képesek:
– önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt
– önálló szövegválasztásra és annak megformálására
– rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék:
– az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
– a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
– a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
– a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
– a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
– a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
– a pódiumi műfajokat
Legyenek képesek:
– dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
– önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
– ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
– saját repertoár–építésre
– a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: a művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészekből áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: Beszéd és vers,
– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
– vers– és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma:
- Beszédgyakorlat–sor bemutatása: a tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl.: bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)
- Vers– és prózamondás
- Repertoárból való vizsga: a tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.
- Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása: a tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése:
– Beszédtechnikai ismeretek
– A tudás technikai szintje
– A megvalósítás pontossága
– Természetes, oldott artikuláció és középhang
– Választott szövegek előadása
– Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
– Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
– Előadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
– Elméleti felkészültség
– Helyes nyelvhasználat
– Ismeretlen szöveg előadása:
– A felolvasás gördülékenysége
– A szöveg értő megszólaltatása
– A szöveg alaphangulatának közvetítése
– Helyes nyelvhasználat

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Alapvető fénytechnika.
- CD–lejátszó vagy magnó.
- Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó.
- CD–k, DVD–k , videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból.
- Hang–, zörej–, és zajkeltő eszközök.

8. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

8.1. A Pedagógiai Program elfogadása

A köznevelési intézmény Pedagógiai Programját a nevelőtestület az iskolai Diákönkormányzat és a Szülői Szervezet véleményének kikérésével fogadja el. A Pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, a működtető egyetértése szükséges. A Pedagógiai Program nyilvános.

8.2. A Pedagógiai Program felülvizsgálata

A Pedagógiai Program felülvizsgálatát minden tanév kezdésekor, illetve jogszabályváltozás esetén el kell végezni.

Örkény, 2017. 03. 09.

Tóth Antal
Intézményvezető

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai:

A Pedagógiai Programot az intézmény diákönkormányzata 2017.03.07. napján tartott ülésén megismerte és megtárgyalta. Aláírásommal tanúsítom, hogy a diákönkormányzat véleményezési jogát gyakorolta.

Kelt:Örkény, 2017.03.09.

.....
diákönkormányzat képviselője

A Pedagógiai Programot a szülői szervezet 2017.03.07. napján tartott ülésén megismerte és megtárgyalta. Aláírásommal tanúsítom, hogy a szülői szervezet véleményezési jogát gyakorolta.

Kelt: Örkény, 2017.03.09.

.....
szülői szervezet képviselője

A Pedagógiai Programot az intézmény nevelőtestülete 2017.03.09. napján tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: Örkény, 2017.03.09.

.....
hitelesítő nevelőtestületi tag

Fenntartói nyilatkozat

Jelen Pedagógiai Programmal kapcsolatban a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében az alábbi, a *fenntartóra* többletkötelezettséget telepítő rendelkezések vonatkozásában

Az örkényi Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja nem tartalmaz a fenntartóra többletkötelezettséget telepítő rendelkezéseket,

a Monori Tankerületi Központ, mint az intézmény fenntartója egyetértési jogkört gyakorolt. Aláírásommal tanúsítom, hogy a fenntartó döntésre jogosult vezetője a Pedagógiai Program fenti rendelkezéseivel egyetért, azokat jóváhagyja.

Kelt: Monor, 2017 év 08. hónap 31. nap

Monori Tankerületi Központ 03.

.....
a fenntartó képviselője